

José Luis Estrada
1991

JOSE LUIS ESTRADA
MALAGA

Número. 1.519.....

ROMANÆ
CORRECTIONIS

PA 1406 72

LATINIS BIBLIIS
EDITIONIS VVLGATÆ,

Jussu SIXTI V. Pont. Max.
recognitis,

Loca insigniora,

Observata à FRANCISCO LVCA
Brugensi, Ecclesiæ Cathedralis Audo-
maropolitaneæ Theologo, & Decano.

L V G D V N I,

APVD HÆREDES GVLIELMI
ROVILLII,

M,DCIII.

1600 A1

R^{mo} IN CHRISTO PATRI
IACOBO BLASÆO, EPISCOPO
AVDOMAROPOLITANO,

Domino suo cum primis colendo,

FRANCISCVS LVCAS.

VT inde ab ineunte ætate, sacrae Scri-
pturae lectione plurimum sum delecta-
tus, R^{mc} Præsul, idemque amplissime
Domine: ita magnam mihi attulit vo-
luptatem, quod vidi superioribus annis, in lucem
prodeuntia, Latina veteris vulgatæq; versionis Bi-
blia, auctoritate Summorum Pontificum, nomi-
natim Sixti Quinti, & qui hodie felicissime sedet,
Clementis Octavi, à Notariorum mendis vitiisq;
diligentissime expurgata. Verum quam hæc
res voluptatem tantam è diuerso tristitiam ani-
mo meo adhibuit metus, ne, dum variis posthac lo-
cis hæc Biblia typis cudi recudiq; contingeret,
foret, vt breui in sublata iam vitia recideretur.
Quamuis enim, ad hoc periculum euitandum,
prudenter cauerit summus Pontifex, ne qui-
uis Typographus ea posset excudere: ea tamen
est, plerorumque qui Typographiis præsent, vel
inscitia, vt non agnoscant, vel incuria, vt negli-
gant, quod verum est, & inolitatis vitiis postponant.
Tale quid videmus in Romanis Missalibus &
Breuiariis accidisse, iis præsertim quæ extra hoc
Belgium impressa sunt: simile quibusdam locis

fieri coeptum est in his ipsis Bibliis. Dum igitur dispicio, quòdam efficacissimum remedium huic malo queat adhiberi, ne amplius ea loca corrumpantur, quæ iam dexterrimè correctæ sunt: visum est mihi, suffragante Moreto exactissimæ diligentia Typographo (quemadmodum Plantini hæredem decet) expediens fore, vt adhibito autographo Romano, quod ille ad me misit, colligerem præcipua atque insigniora, quæ in hac Bibliorum editione, à Romanis Patribus restituta sunt, loca: & indicata ea, quæ reiecta est, lectione, ita clarè distinguerem vnã ab altera, vt deinceps nemo non clarè intelligere posset, quæ proba sit lectio, quæ reprobã, quæ textu expulsa, quæ in textum, summi Pontificis, Ecclesiæ totius capitis, auctoritate recepta. Nam quamuis, nec hoc quidem modo effici poterit, ne Typographi amplius errent: id tamen fiet, vt non errent si velint; si velint, inquam, Correctorium hoc à nobis collectum consulere: quòd si nolint, nec vereantur negligentes relictos in vetera vitia, vt minimè poterunt ex hoc libello negligentia argui, & quæ admiserint menda dignosci atque auferri. Sic enim concinnatum à nobis est hoc Correctorium, indicato ad singula loca nodo ipso difficultatis, adeoq; puncto, in quo varietas consistit, vt etiamsi contingeret typographicum vitium in ipsummet irrepere, facile esset ex circumstantiis deprehendere. Quocirca fiet hac ratione, vt non pereat Romanorum Patrum labor, quin Biblia veteris ac vulgatæ editionis Latinæ ab ipsis emendata, in suo nitore permanere ac perseuerare queant, & sartatecta per-

petuò

petuò conseruari. Quamobrem, vti spero hanc operam meam ipsis gratam fore : ita gratiorem etiam fore confido, si R^{ma} Paternitatis Tuæ, quam illi nobis summo cum præconio Episcopum non ita pridem magno nostro bono præfecerunt, subiectis calculis approbetur. Quod vt impetrate me posse sperem, facit eruditissima simul & sacrarum literarum studiosissima R^{ma} P^{ris}. Tuæ humanitas : quam vt Dominus Deus, mihi & Ecclesiæ Audomaropolitanæ, multis annis, seruet incolulumem, continuis precibus obtinere contendo. Audomaropoli, anno secundo à sexcentesimo & millesimo, II I. Nonas Aprilis.

Omnia, Catholica Ecclesia, eiusque in terra conspicui capitis, Romani Pontificis, iudicio submissa sunt.

Franciscus Lucas.

HÆC loca Romana & Apostolica
recognitionis & restitutionis vul-
gata Latina sacrorum Bibliorum editio-
nis, à R^{mo} Domino FRANCISCO LVCA
Brugensi, Theologo & Ecclesie Cathedra-
lis Audomarensis Decano, ex ipso auto-
grapho Romano (quod vidimus) obser-
uata & collecta utiliter imprimentur,
tum ad retinendam deinceps legitimam
lectionem, eamque à Chalcotypes mendis
reivindicandam, tum etiam ut ii qui tam
Biblia veteris editionis habent, eadem
facillimo negotio ex hac observatione cor-
rigere & restituere possint.

F. Iac. Episcopus Au-
domarensis.

Roma

ROMANÆ
CORRECTIONIS

FN
LATINIS BIBLIIS
EDITIONIS VVLGATÆ,

Jussu SIXTI V. Pont. Max.
recognitis,

Loca insigniora,

Observata à FRANCISCO LVCA
Brugensi, Ecclesiæ Cathedralis Audo-
maropolitanæ Theologo, & Decano.

Genesis.

CAPITIS primi versu
secundo: Et spiritus Dei
ferebatur super aquas.

*Non sine causa, Romani
Correctores, Domini, id est, rō ueris,
quod est in multis libris, mutarunt cum
Dei. i. rō bñ; quod est in aliis.*

*Versu 26. Et bestiiis. Rē ē hic omi-
serunt vocem terræ, quam quidam li-
bri addunt in hunc modum: Et bestiiis
terræ.*

*Sequitur: Vniuersoque terræ. Non
est scribendum creaturæ, pro eo quod
est in Sixtina Biblia terræ.*

*V. 27. Et creauit Deus hominem
ad imaginē suam, Merito hic omis-*

*sum est, & similitudinem, quod multi
libri superflue interponunt, acceptum
ex versu superiori, aliisq; similibus.*

CAPITIS II. versu 4. Quā-
do creata sūt. Feminino ueniri crea-
tæ, quod exstat in alijs exemplaribus,
preferendum est neutrum creata.

*V. 16. Præcepitque ei dicens. Non
est mutandum præteritum præcepit.
cum presenti præcipit.*

CAPITIS III. v. 10. Vocem
tuam audiui. Non est alitēdum Do-
minic, ut nec versu proximo Dominus
primo casu, ubi legi: Cui dixit: Quis,
enim, &c.

*V. 19. In sudore vultus tui ve-
llecis pane, sequitur in quibusdam li-
bris additurq; pronomen tuos, sed quod
merito omissum est.*

V. 23. Et emisit eum Dominus Deus. Non est auferenda coniunctio &.

CAP. IV. v. 7. Statim in foribus peccatum aderit. Huc non est adiuuendum pronomen tuum.

V. 15. Posuitque Dominus Cain signum. Romani Patres omiserunt eam, quæ nomini Cain præponi solet in præpositione: nam et antiqui nostri codices hic variant (alij enim scribunt in Cain signum, alij signum in Cain, alij demque Cain in signum) & Lxx. similiter sine præpositione verterunt rō kaiv tertio cesu.

CAP. V. v. 3. Et genuit ad imaginem. Consulto omissa est, quam quidam interponunt, vox filium.

V. 22. Et vixit postquam. Nomen Henoch hic non repetitur, sed subaudiendum relinquitur è proximo.

CAP. VI. v. 6. Et tacuit dolore cordis in trisecus. Prudenter sublatum est, quod plerique, vel præponunt vel postponunt, & præcauens in futurum.

V. 17. Vniuersa quæ in terra sunt consumentur. Deleta est coniunctio &, quæ in quibusdam libris huic pericopæ præponebatur.

V. 21. Et eruit tam tibi quam illis in cibum. Non scribas eicam, pro eo quod in antiquis libris est cibum.

CAP. VII. v. 2. Tolle septena & septena. Non mutes imperatiui præfens tolle, cum futuro indicatiui tolles.

V. 13. Vxor illius & tres vxores filiorum eius cum eis. Vbi non est præponenda coniunctio & ante vocem vxor, ita non est delendus numerus tres ante vocem vxores.

V. 17. Quadraginta diebus. Omitendum est quod sequitur in quibusdam codicibus & quadraginta noctibus.

V. 23. Et deleuit omnem substantiam. Superfluit quod quibusdam exem-

plaribus additur Deus.

CAP. VIII. v. 7. Qui egrediebatur & non reuertebatur. Non iudicauerunt Romani Correctores omittendam negationem.

V. 21. Et ait: Nequaquam. Non interponas ad eum.

Ibidem. Omnem animam viuentem. Non deleas rō viuentem.

CAP. IX. v. 5. De manu viri & fratris eius. Quidam codices repetunt rō de manu, hoc modo: de manu viri & de manu fratris eius, superflue.

V. 16. Eritque arcus in nubibus. Sixtina Biblia non addunt nomini arcus pronomen meus.

V. 21. Inebriatus est & nudatus. Superfluit quod in quibusdam libris sequitur iacuit.

V. 25. Maledictus Chanaan. Redundat vox puer, quam interponunt quidam.

CAP. X. v. 1. Hæ sunt generationes filiorum Noë. Inuiriã delent quidam vocem filiorum.

V. 9. Ob hoc erunt prouerbum. Cane mutes ob, quod est propter, cum ab, id est vocalem quartam eam primam.

V. 18. Et post hæc disseminati sunt. Legendum est post hæc, non per hos.

CAP. XII. v. 6. (que in conuallem. Merito hic omissa est & coniunctio, quæ præponebatur.

V. 7. Qui apparuerat ei. Quod sequitur in quibusdam libris & inuocauit ibi nomen eius, consulto transmissum est.

V. 16. Et famulæ & Afinae. Non est scribendum familiæ, pro famulæ, quod est ancilla: nec omittendum afinae, femininum, licet præcesserit masculinum afini.

V. 18. Quare non indicasti? Non addas pronomen mihi, sed subaudias.

CAP. XIII. v. 14. Leua oculos tuos. Nō subiicias in directum, quod alij.

V. 17. Surge & perambula. Coniunctio

inunctio ergo superflue interponitur à quibusdam.

CAP. XIII. v. 5. In Astaroth-carnaim. *Male quidam, interiecta coniunctione, scribunt In Astaroth & Carnaim.*

V. 7. Et venerunt ad fontem Misphat. *Merito hic omissum est ad-verbium vsque.*

V. 15. Vsque Hoba, quæ est ad læuam Damasci. *Et hic merito omittitur, quod alij addunt, & Phœnicem: Vsque Hoba & Phœnicem, quæ est.*

CAP. XVI. v. 1. Non genuerat liberos. *Tertio hic recte omittitur pronomen sibi, quamquam subaudiendum sit ei ex Hebræo.*

V. 7. Qui est in via Sur. *Alij legunt relatiuum femininum quæ, relatum ad solitudinem: sed Sextina Biblia rectius masculinum qui, ita ut ad fontem referatur, quod Hebræa exigunt.*

V. 13. Vocauit autem. *Non addas Agar, sed intelligas.*

CAP. XVII. v. 4. Et pactum metum tecum. *Superfluum verbum ponam, quod adiciunt quidam.*

V. 17. Et risit dicens in corde suo. *Hic verborum ordo ut est certior altero In corde suo dicens, ita antiqui Latini atque Hebræici libri congruentior.*

CAP. XVII. v. 4. Et lauare pedes vestros. *In aliu antiographu passiuè legitur Et lauentur pedes vestri: verum illud Hebræo consonat.*

V. 5. Et confortate cor vestrum. *Similiè est huius loci ratio vbi alij codices legunt & confortetur cor vestrum.*

V. 6. Tria lata similæ commisce. *non est omittenda vox similæ.*

V. 26. Nequaquam facies iudicium hoc. *Nec hic omittendum est pronomen hoc.*

CAP. XIX. v. 1. Et sedente Lot. *Neque coniunctio & hinc auferenda est.*

V. 14. Surgite, egredemini. *Hic est*

interponenda aut addenda coniunctio &c.

V. 29. Recordatus Abraham liberavit Lot. *Alij Recordatus est Abraham & liberavit Lot.*

V. 35. Dederunt etiam & illa nocte. *Quidam etiam grauant verbu dederunt particula enclitica dederuntque.*

CAP. XX. v. 7. Nunc ergo redde viro tuo uxorem, quia propheta est: & orabit pro te, & viues. *Hic est ordo, nõ tantum Sixtinorum, veru etiam nostrorum antiquorum codicum. Hebræicæ veritati consonantium. In alijs multis libris, illud quia propheta est, postponitur huic & orabit pro te.*

V. 16. Mementoque te deprehensam. *Non deleas encliticam coniunctionem que.*

CAP. XXI. v. 7. Quis auditurum crederet Abraham. *Ita legendum est participium futuri temporis, quarto casu, auditurum, non primo, auditurus, multo minus secundo auditorum, a nomine auditor.*

V. 15. Subter ynam arborum quæ ibi erant. *Lege pluraliter arborum quæ ibi erant, non singulariter arborem, quæ ibi erat.*

V. 20. & fuit cum eo. *Non addas, sed subaudiæ Deus.*

CAP. XII. v. 20. His ira gestis. *Non mutes aduerbium ita cum coniunctione itaque.*

CAP. XIII. v. 13. Circumstante plebe. *non est addendum pronomen eius.*

Ibidem. Et sic sepeliam mortuū meum in eo. *Non scribas antecedens agro pro relativo eo.*

V. 19. In spelunca agri duplici. *Pro sexto casu duplici, quidam scribunt secundum duplici.*

CAP. XIII. v. 12. Dixit Domine Deus. *Non scribas orau Dominum dicens Domine Deus.*

V. 14. Cum domino meo. *Non*

legendum, sed intelligendum est, nomen Abraham.

V. 24. Filia sum Bathuelis, filij Melchæ, quæ peperit ipsi Nachor. *Alij inuertunt verborum ordinem, hoc molo: Filia sum Bathuelis, filij Nachor, quem peperit ei Melchæ: & quamquam hac lectio clarior sit, non tamè est huius, versus, sed quadragesimi septimi subsequentiis.*

V. 32. Ad lauandos pedes eius. *Cauete mutes pronomen singulare eius, cum nomine plurali camelorum, quod est in plerisque libris.*

V. 41. Cum veneris ad propinquos meos. *Ita rectius legitur, propinquos ex antiqui libris quam proximios.*

V. 54. Dimittite me. *Plurale legendum est non singulare dimitte.*

V. 59. Et nutricem illius. *Non addas Deborah, proprium nutricis nomen.*

V. 65. At illa tollens citò pallium. *Non subiicias pronomen suum.*

V. 66. Narrauit Isaac. *Redundat quod quidam hic interponunt adduntque domino suo.*

CAP. XXV. v. 2. Quæ peperit ei Zamran. *Ita scribendum est Zamran, vltima litera existente tertia ex liquis dicitur, non secunda m.*

V. 10. Quem emerat à filiis Heth. *Non est mutandum relatiuum masculinum quem, quod agrum refert cum feminino quam, quod refert speluncam.*

V. 15. Hadar & Thema. *Prioris nominis vltima litera est r, id est res, non d, quod est daleth, Hadar, non Hedad.*

V. 25. Qui prior egressus est. *Sic legunt Sixtina Biblia cum antiquis exemplaribus comparatiuum prior pro superlatiuo primus.*

CAP. XXVI. v. 31. In locum suum. *Huius loco non scribas in domum suam.*

V. 34. Duxit vxores. *Non addas*

duas.

CAP. XXVII. v. 12. Et inducam super me maledictionem. *Non est mutanda prima persona inducam cum tertia inducat.*

V. 21. Accede huc vt tangam te. *Pro adverbio huc, alij libri habent ad me, minus rectè.*

V. 28. Frumenti & vini. *Omisse quod sequitur in quibusdam libris & olei. Idem vsu venit infra. v. 37.*

CAP. XXVIII. v. 5. Profectus venit. *Ne mutas simplex venit cum compositio peruenit.*

CAP. XXIX. v. 13. Cucurrit obuiam ei. *Pro simplici cucurrit, quidam legunt compositum occurrit.*

V. 25. Quare imposuisti mihi? *Ne quaquam addendum est nomen Liam.*

CAP. XXX. v. 16. Et ad me, inquit, intrabis. *Consolidandum est verbum ait, quod quidam addunt: Et ait, ad me, inquit, intrabis.*

V. 18. Appellauitque, nomen eius Issachar. *Omisse quod sequitur in quibusdam libris quod est merces.*

V. 26. Tu nosti seruitutem. *Non addas conjunctionem verò.*

V. 30. Vt aliquando prouideam etiam domui meæ. *Non est mittenda particula etiam.*

V. 33. Furti me arguent. *Cauete mutes verbum plurale tertia persone arguent, cum singulari secunda persona argues.*

CAP. XXXI. v. 29. Sed Deus Patris vestri. *Pronomen tui consultò mutatum est cum vestri, ne qui errorem esse putet.*

V. 32. Et aufer. *Non omissatur conjunctionis &.*

V. 39. Quidquid furto peribat. *Preferendum est uomen furto adverbio furtim.*

V. 49. Intueatur & iudicet. *Non preponas & adiecit Laban.*

CAP. XXXII. v. 1. Iacob quocumque abiit itinere quo cœperat. *Alij legunt Iacob autem abiit in itinere.*

nere quod coeperat. coniunctionem quoque mutant cum autem, addunt praepositionem in. denique pro ablativo quo scribunt accusa tivum quod.

V. 4. Praecepitq; eis. *Servandum est praeteritum praecipit, non substituentium praefens praecipit.*

V. 18. Domino meo Esau. *Pronomen prima personae meo, non est mutandum cum pronomine tertiae personae suo.*

V. 29. Cur quaeris nomen meum? *Sequitur in quibusdam libri quod est mirabile, sed non est illud huius loci, verum Iud. 13. v. 18.*

CAP. XXXIII. v. 15. Omne masculini sexus. *Interpres dedit neutrum omne, non masculinum omnis.*

V. 23. Vnum efficiemus populum. *Futurum indicativus efficiemus, non est mutandum cum praesenti imperativus efficiamus.*

CAP. XXXV. v. 4. At ille infodit ea. *Retinendum est neutrum ea, non mutandum cum feminino eas.*

V. 8. Ad radices Bethel, subter quercum. *Legendum est subter, quod locum inferiorem significat, non super contrarium, tamen si hoc sit in Romana anni 1593. editione: error est enim typographicus.*

CAP. XXXVI. v. 11. Et Cenez. *Sequitur in quibusdam libri Et Core, sed superflue.*

V. 14. Filiae Anz, filiae Sebeon. *Cave scribas masculinum filii, pro feminino filiae, priori praesertim loco.*

V. 17. Isti filii Basemath uxoris Esau. *Minime redundant haec verba.*

V. 24. Cum pasceret asinos. *Pro masculino asinos, non est substituentium femininum asinas.*

CAP. XXXVII. v. 22. Non interficiatis animam eius, nec effundatis sanguinem. *Utrumque verbum secunda persona legitur interficiatis, effundatis, neutrum prima, interficiamus, effundamus.*

Ibidem. In cisternam hanc. *Pronomen hanc non est commutandum cum nomine veterem.*

V. 28. Et praetereuntibus Madianitis. *Nec hic nomen Madianitis, cum altero Ismaelitis.*

Ibidem. Viginti argenteis. *Denique nec hic numerus minor vigi mutandus est cum maiore triginta.*

CAP. XXXVIII. v. 2. vocabulo. *Sue. Pro e secunda, alij scribunt a primam vocalem, in nomine Sua.*

V. 12. Mortua est filia Sue. *Quidam libri omittunt nomen filia, male.*

CAP. XXXIX. v. 2. princeps exercitus. *Non addas pronomen sui.*

V. 9. Et peccare in Deum meum. *Non substituas Dominum ꝛ augeas, pro Deum ꝛ deo.*

V. 10. Per singulos Dies. *Transfodiendum est, quod sequitur in quibusdam libri, verum loquebatur.*

V. 21. Et miseratus illius dedit ei. *No augeas orationem, quomodo alij libri: Et miseratus est illius ꝛ dedit ei.*

CAP. XL. v. 1. His ita gestis. *Non est mutandum ad adverbium ita, cum coniunctione itaque.*

V. 15. Quia furto sublatum sum. *Spurium est adverbium furtim, positio loco nominis furto.*

V. 17. Portare me omnes cibos. *Superfluum est verbum putabant, quod quidam interponunt.*

CAP. XLI. v. 11. Vidimus sonium praesagium furorum. *Non est mutandum nomen adiectivum praesagium, cum substantivum praesagium.*

V. 20. Et consumtis prioribus. *Cave legas nomen substantivum pecoribus, pro adiectivo numerali prioribus.*

V. 43. Super currum suum secunda. *Spurium est pronomen secunda, positum pro nomine numerali secundum.*

V. 44. Dixit quoque rex. *Superfluit, quod subiungitur à quibusdam codicibus, nomen Aegypti.*

V. 45. Filia Putiphare. *Ita recte scribitur tum hic tum infra v. 50. ꝛ*

46. v. 10. Putiphare, quam Phuthipharis: quò certius distingatur, nomen hoc sacerdotis Putiphare, quadrisyllabum, à trissyllabo nomine eunucho Putiphar, de quo supra 39. v. 1.

V. 54. In cuncta autem terra Ægypti paniserat. Quidam libri; pro panis, scribunt fames, quæ est inopia panis.

CAP. XLII. v. 13. At illi: Duodecim, inquit. Redundat verbum dixerunt, quod quidam addunt: At illi dixerunt.

V. 25. Datis supra cibariis in viam. Non mutes quantum casum viam cum sexto via.

V. 38. Si quid ei aduersi acciderit. Preferendum est nomē adiectiuum aduersi, substantiuo aduersitatis.

CAP. XLIII. v. 11. Sumite de optimis terræ fructibus. Melius est fructibus quam frugibus.

V. 14. Quem tenet. Non est huius loci, quod quadam exemplaria subiiciunt, in vinculis.

V. 17. Fecit ille quod sibi fuerat imperatum. In quibusdam libris, pro quod sibi fuerat, minus rectè legitur sicut fuerat.

V. 19. Ad dispensatorem domus. Non omittas domus.

V. 27. Saluus ne est pater vester. Melius est saluus quam sanus.

CAP. XLIII. v. 4. Surge, inquit, Superfluit, quod quidam preponunt, ait.

CAP. XLV. v. 23. Addens & asinos decem. Pro & coniunctione, alij scribunt pronomē, quidam singulari ei, quidam, quod dissimilius est vero, plurale eis.

CAP. XLVI. v. 10. Iamuel & Iamin. Non addas & Iami.

V. 16. Filij Gad: Sephion & Haggi & Suni & Esebon. Pro Sephion, non est legendum, omissa media i consonante, Sephon: nec preponendus est Esebon ipsi Suni.

CAP. XLVII. v. 4. Ad pe-

regriandum in terra tua, venimus. Melior est sextus casus terra tua, quam quartus terram tuam.

V. 9. Dies peregrinationis meæ. Superfluit, quod quidam addunt, nomen vitæ.

V. 18. Non celabimus dominum nostrum. Alij minus rectè non celabimus domino nostro.

CAP. XLVIII. v. 1. His ita transactis. Non est mutandum aduerbium ita, cum coniunctione itaque.

V. 15. Benedixitque Iacob filiis Ioseph. In multis libris est. Benedixitque Ioseph filio suo; in quibusdam Benedixitque Iacob Ioseph.

V. 20. Benedixitque eis. Non mutes plurale eis cum singulari ei.

CAP. L. v. 10. Ad aream Atad. Adulterinum est, quod quidam scribunt Arad, ita ut media litera sit postrema liquidarum, pro muta t.

V. 17. Vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Non est mutandus numerus pluralis seruis, cum singulari seruo; nec secundus casus patris tui, cum tertio patri tuo, sic enim legunt plerique: Vt seruo Dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc.

EXODVS.

CAP. I. v. 6. Omnisque coniunctione illa: Caue mutes pronomē demonstratiuum illa, cum possessiuo sua.

V. 13. Illudentes eis. Quod subiungitur à quibusdam libris & inuidentes, superfluit.

CAP. II. v. 18. Ad Raguel patrem suum. Non est mutandum nomen Raguel cum nomine Iethro.

V. 22. Eripuit me. Non preponas & coniunctionem.

V. 25. Et cognouit eos. Romani correct

correctores merito scripserunt cognovit, pro eo quod in alijs libri est liberavit.

CAP. III. v. 1. Iethro soceri sui. Non iudicant Romani Patres, pro soceri, substituendum esse cognati, quod est in multis libris. Idem occurrit infra 4. v. 18.

V. 6. Deus Isaac. Merito ommissa est coniunctio &, quae ab alijs praepositur. Idem locum habet infra v. 15. 16. & 4. v. 5.

V. 8. Et Heuzi & Iebusai. Non interponas & Gergesai, quod quidam.

V. 14. Dixit Deus ad Moysen. Consulto mutatum est nomen Dominus, quod est in multis libris, cum nomine Deus.

V. 15. In generationem & generationem. Pro eodemque casu accusandi, legunt Sixtina Biblia, nomen generationis repetitum, cum alia exemplaria, priori loco ferè scribant sextum casum.

CAP. IIII. v. 5. Dominus Deus patrum suorum. Pro pronomine secunda personae tuorum, rectè substitutum est pronomen tertiae personae suorum.

V. 14. Ecce ipse egreditur in occursum tuum. Et hic in locum futurum egredietur, rectè suppletum est praesens egreditur.

V. 16. Ipse loquetur pro te. Hic ommissa est coniunctio &, quae à quibusdam praeponebatur.

V. 26. Postquam dixerat, Sponsus sanguinum. Quod subijcitur in nonnullis exemplaribus tu mihi es, non est huius versiculi, sed praecedentis.

V. 28. Verba Domini quibus miserat eum. Alij codices addunt praepositionem (pro quibus) quae consulto ommissa est.

CAP. V. v. 14. Quare non impletis mensuram laterum. Praesens impletis, est in melioribus manuscriptis, pro praterito implestis.

V. 19. Videbantque se praepositi

filiorum Israel in malo. Alij libri minus, rectè legunt quartum casum malum, pro sexto malo.

V. 29. Egredientibus à Pharaone. Non minus tertium casum egredientibus, cum primo egredientes.

CAP. VI. v. 20. Quae peperit ei Aaron & Moyses. Non subijcitur & Maria, quod non est huius loci.

CAP. VII. v. 9. Ac vertetur in colubrum. Alij codices, pro futuro indicativus vertetur, habent praesens imperativi vertatur, minus bene.

CAP. VIII. v. 9. Et à servis tuis & à populo tuo. Hoc non omititur à Sixtina Biblijs, ut ab alijs quibusdam.

V. 26. Abominationes enim Aegyptiorum, immolabimus Domino Deo nostro. Prudenter ommissa est nota interrogationis, quae est in alijs libris.

CAP. IX. v. 9. Ulcera & vesicae. Iudicant Romani Patres, legendum potius ulcera, id est, laniam quam vulnera, quod est in multis manuscriptis, tam hic quam duobus versiculis proxime sequentibus.

V. 27. Dominus iustus: ego & populus meus impij. Merito deleta est coniunctio & ante pronomen ego.

CAP. X. v. 3. Ut sacrificet mihi. Hoc loco non addas in deserto.

V. 12. Ut ascendat super eam. Alij legunt antequam terram, loco relatus eam.

V. 15. Nihilque omnino virens relictum est. Male quidam, pro que, legunt quoque: Nihil quoque omnino.

V. 18. Egredieturque Moyses de conspectu Pharaonis oravit Dominum. Alij libri interfecant hanc sententiam, additis, verbo substantivum est, & coniunctione copulativa &.

CAP. XI. v. 2. Vasa argentea & aurea. Non addas & vestem:

V. 4. Media nocte egrediar in Aegyptum. Pro egrediar, quod est

scribo, alij minus recte scribunt ingrediar, quod est intrabo.

V. 7. Egyptios & Israel. Non est addenda vox filios nomini Israel.

V. 8. Et adorabunt me. Non mutes compositum verbum adorabunt, cum simpliciter orabunt.

V. 10. Omnia ostenta quae scripta sunt. Quod quidam libri addunt signa & (omnia signa & ostenta) superfluum est.

CAP. XII. v. 35. Quicumque comederit fermentatum. Legendum est participium fermentatum, non uomen fermentum.

V. 19. Septem diebus fermentum non inuenietur in domibus uestris. His contra legendum est nomen fermentum, non participium fermentatum.

V. 31. Ite, immolate. Non est interueniendum coniunctio &.

V. 35. Sicut praeceperat Moyses. Male alij plerique libri pro uonomine Moyses, scribunt duo Dns Moysi.

V. 37. Absque paruulis. Merito confoditur ut superfluum, quod in quibusdam enigraphis sequitur, & mulieribus.

V. 39. Neque enim poterant fermentari, s. panes. Alij scribunt numero singulari poterat, s. farina.

Ibidem. Nec pulmenti quidquam occurrerat prae parare. Pro occurrerat, quidam expositionis gratia scribunt curauerant.

CAP. XIII. v. 5. Cumque introduxerit te Dominus in terram. &c. celebrabis hunc morem factorum mense isto. Non mutes numerum singularem te, celebrabis, cum plurali vos, celebrabitur.

V. 16. Inter oculos tuos. Non substituatur prepositio ante, pro ea qua significantior est, inter, q. d. inter ubiunque oculum.

CAP. XIII. v. 19. Tollensque se angelus Dei. Non est auferendum pronomen se, nec mutat-

dum Dei cum Domini.

CAP. XV. v. 7. Deposuisti aduersarios tuos. Pronomen secunda persone tuos seruandum est, pro eo quod alij codices habent, pronomen prima persona meos.

V. 11. Faciens mirabilia. Non preponas & coniunctionem.

V. 16. Ego enim Dominus sanator tuus. Non augeas orationem, ut alij, hoc modo: Ego enim sum Dominus Deus sa. tuus.

CAP. XVI. v. 3. Cur eduxistis nos in desertum istud. Non recte quidam mutantur eduxistis cum induxistis.

V. 7. Audiuit enim murmur uestrum. Tertia persona audiuit, non est mutanda cum prima audiui.

V. 8. Quibus murmurati estis contra eum: nos enim quid sumus? Nec hic mutandum est pro uomen tertia persone eum cum prima nos, neque coniunctio enim cum autem.

V. 33. In generationes uestras. Merito deletis est futuras retro, quod a quibusdam exemplaribus additur.

Sequitur: Sicut praecepit Dominus Moysi. In alijs libris, pro perfecto est plusquamperfectum praeceperat.

CAP. XVII. v. 16. Venit autem Amalec. Non addas ad pugnā.

V. 16. Quia manus solij Domini. Caue mutes solij, quod est throni, cum solius.

CAP. XVIII. v. 19. Et erit Deus tecum. Non surroges Dominus, in locum uominis Deus.

V. 21. Viros potentes & timentes Deum. Prudenter Correctores Romani, textu expulerunt sapientes, & admiserunt potentes, quod est, fortes, strenuos, constantes.

CAP. XIX. v. 3. Moyses autem ascendit ad Deum. Non addas in montem.

V. 13. Manus non tanget eum. Non est mutandus numerus singularis tanget, in pluralem tangent.

CAP.

CAP. XX. v. 18. Videbat voces & lampades. Non substituas audiebat, pro videbat.

V. 23. Non facietis deos argentos. Non indicarunt Romani addendum mecū, tametsi legatur hebraicè.

V. 25. Si enim leuaueris cultrū super eo. s. altari. Quare non est legendum eum, multoq; minus illos, quod ad lapides alij referunt.

CAP. XXI. v. 15. Qui percussit patrem, &c. v. 16. Qui furatus fuerit hominē, &c. v. 17. Qui maledixerit patri, &c. Hic est ordo versuum in Sixtinis Bibliis, hebraeo consentaneus: nam in alijs pleriq; codicibus, coniunguntur ea legis, quae in eos feruntur, qui parentes iniuria afficiunt, estq; decimus sextus versus, qui decimus septimus.

CAP. XXII. v. 6. Si ingressus ignis inuenerit spinas. Egregia correctio, pro spicas, quibus frumenti grana continentur, scripsisse spinas, quod est, vepres.

V. 9. Et quidquid damnū inferre potest. Non mutes accusatiuum dānum, cum genitiuo damni.

CAP. XXIII. v. 3. Pauperis quoq; non misereberis in iudicio. Non est visum Correctoribus, iudicio mutare cum negotio, quamuis hoc à multis legatur, non sine similitudine veri.

V. 6. non declinabis in iudicium pauperis. Alij scribunt sextum casu iudicio, pro quarto iudicium.

V. 15. Septem diebus comedes azyma. Nō corrigas singulare comedes, per plurale comederis.

V. 16. Et solemnitatem messis primitiuorum. Cave ne legas mensis pro messis, quod est hebraicū.

V. 18. Non immolabis super fermento sanguinem victimae meae. Non commutes; pronomen primae personae meae, cum secundae tuae.

V. 26. Non erit infœcunda nec sterilis in terra tua. Perperā omittit.

quidam prepositionem in

CAP. XXIII. v. 3. Vitulos. Merito omissus est numerus duodecim, qui in multis libris sequebatur.

V. 11. Nec super eos qui procul recesserant. Non addas alteram negationem: Nec non super eos, neque legas propius accesserant, pro eo quod contrarium est procul recesserant.

CAP. XXV. v. 5. Pellesq; ianchninas. Pro ianchninas, alij legunt hyacinthinas: & quamquam idem fortasse utroque vocabulo significetur, illud tamen potius ab interprete datum, alijs docuimus. Hec annotatio pluribus alijs sequentibus locis seruit.

V. 33. Sphærolaq; simul & liliū. Hoc bis lectum isto versu, minus rectè alij libri pluraliter scribunt, Sphærolaq; simul & lilia.

V. 38. Fiant de auro purissimo. Non omittatur prepositio de.

CAP. XXVI. v. 34. In sancto sanctorum. Non mutes singulare sancto in plurale sancta.

CAP. XXVII. v. 21. A filiis Israel. Non est mutanda prepositio à cum prepositione coram.

CAP. XXVIII. v. 14. Et duas carenulas ex auro purissimo. Alij, omissa prepositione, scribunt secunda casu, auri purissimi.

V. 33. Et cocco bis tincto. Quod sequitur in quibusdam antigraphis & bysso retorta, merito hic omittitur.

CAP. XXX. v. 13. Omnis qui transit ad nomen. Pro nomen, quidam legunt numerum: sed prior est germana versio veteris Interpretis.

V. 18. Facies & labrum æneum. Praestat labrum scribere dissyllabum, et media litera, quam labium trissyllabū, i media, hoc & alijs similibus locis.

CAP. XXXI. v. 15. Sex diebus facietis opus. Non mutes numerum pluralem in singularem facies.

V. 17. Et in septimo ab opere cessauit. Non addas omni.

CAP. XXII. v. 28. Ceciderūt que in die illa, quasi viginti tria millia hominū. Pro viginti tria, quod est in quibusdam libris, in quibusdam legitur amplius, nēpe triginta tria in quibusdam minus, nempe tria, huiusmodi sententia habent Hebraea, Græca, & Chaldaea.

CAP. XXIII. v. 3. Quia populus duræ cervicis es. Non commutes personam secundam es cum tertia est.

V. 9. Et stabat ad ostium. Non est addenda vox tabernaculi (tamen si Hebraicè exprimitur) ut neque mox Dominus, ubi sequitur loquebaturque cum Moysē.

V. 13. Ostende mihi faciem tuā. Non iudicantur Romani Correctores, pro faciem, substituendum viam.

V. 19. Et vocabo in nomine Domini corā te. Causa ne scribas passivum vocabor, pro activo vocabo.

CAP. XXIII. v. 4. Portas secum tabulas. Non addas duas, reliquit enim Interpretēs ē superioribus intelligendum.

V. 11. Quæ hodie mando tibi. Non substituendum præteritum mandavi, pro presenti mando.

Ibidem. Et Heuam & Iebusam.

V. 25. De victima solemnitatis Phase. In locum numeri singularis victima, non est surrogandus pluralis victimis.

V. 34. Quod ingressus. Nonnulli libri habent qui masculinum, pro neutro quod.

V. 35. Sed operiebat ille rursus. Sequitur in quibusdam codicibus velamine, sed facile intelligitur etiam non additum.

CAP. XXXV. v. 16. Labrum & basim eius. Retinendus est singularis numerus basim, pro plurali bases.

V. 24. Argenti ærisque metalla. Merito deletum est quod quidam ad-

dunt & auri.

V. 34. Dedit in corde eius. Et hic merito omissa est vox Dominus.

CAP. XXXVII. v. 29. Et thymiama. Servandus est numerus singularis thymiama.

CAP. XXXVIII. v. 14. Vnum tenebat latus. Et hic servandus est numerus singularis tenebat: nam alij legunt pluralem tenebant.

V. 15. Quia inter utraque introitum tabernaculi fecit. Non omittas præpositionem inter, nec mutes præteritum fecit in præsens facit.

V. 28. Et septuaginta quinque. Non addas siclis, quod subditur in quibusdam exemplaribus.

CAP. XXXIX. v. 6. Nominibus filiorum Israel. Sequitur in quibusdam manuscriptis: Sex nomina in lapide uno, & sex in altero, iuxta ordinem natiuitatis eorum: sed non est huius loci, verum capituli 28. superioris v. 10.

V. 28. Ac vermiculo bis tincto, arte plumaria. Insignis locus, quo pro vna voce distinctum, quæ à plerisque legitur, & refertur ad cingulum, prudenter substituta sunt duæ bis tincto, iungenda cum vermiculo, Hebraeo suffragante.

CAP. XL. v. 3. Demittesque ante eam velum. In Romana anni 1593 editio est dimittes, quod est, relinques, pro demittes, quod est expandes: sed lapsus est Typographus Romanus, dans illud pro hoc, vocalem tertiam pro secunda.

V. 5. Tentorium in introitu tabernaculi pones. Non est hic addenda vox testimonij, voci tabernaculi ut nec infra v. 19.

Leuiticus.

CAP. I. v. 4. Ponetque manum super caput hostiæ. Nō scribas plurale manus, pro singulari ma

manum. *Idem infra* 4. v. 29.

V. 5. Et offerent filij Aarō sacerdotes. *Nominatiuus pluralis sacerdotum, non est commutandus cum genitio singulari sacerdotis.*

V. 10. Masculinum absque macula offeret. *Loco vnius vocis masculinum, alij legunt tres agnum anniculum & male.*

V. 14. Aut pullis columbæ. *Nō mutet distinctiuā aut cō copulatiua &.*

CAP. II. v. 2. Ac deferet ad filios Aaron sacerdotes. *Idem iudiciū quod supra* 1. v. 5.

V. 11. Nec quidquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domino. *Non est mutandus tertius casus Domino, secundo Domini.*

V. 13. In omni oblatione tua offeres sal. *Non omittas pronomen tua.*

V. 14. Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum. *Plerique, pro nomine aducltius primarū, scribunt substantiuū primitiarum.*

V. 15. Fundens supra oleum. *Non sunt scribenda diuincula dua super ea, loco vnius iuprā.*

CAP. III. v. 2. Fundentque filij Aaron sacerdotes. *Nominatiuus sacerdotum constanter seruat, explorato genitio sacerdotis, vt supra* 1. v. 5. & 2. v. 2.

CAP. IV. v. 2. Anima quæ peccauerit. *Pro quæ in alijs est cum.*

V. 6. Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eo sepiens. *Alij pro vocabulo ablatiu casus sanguine, & eo scribūt vocabula accusatiui casus sanguinē & eum. Nam plurale eos spurium est prorsus.*

V. 8. Et adipē vituli auferet. *Causa mutet auferet quod est tollet cum offeret. quod est sacrificabit, vt pleriq; faciūt.*

V. 10. Sicut auferetur de vitulo. *Idem est hic cauendum, videlicet, ne pro auferetur, substituat offeretur.*

V. 25. Et reliquum fundens ad basin eius. *Non opus est addere sanguinem, tametsi legatur hebraicè.*

facile enim inuelligitur.

V. 26. Adipem verò adolebit supra. *S milititer nec hic opus est adlere altare, quod subditur a quibusdam manuscriptis, hebreo conformiter.*

V. 35. In incensum Domini. *Non est omittenda prepositio in.*

CAP. V. v. 19. Quia per errorem deliquit in Dominum. *Retinendus est accusatiuus Dominum, reiecto ablatiuo.*

CAP. VI. v. 9. Ignis ex eodem altari erit. *Plerique legunt in pro ex.*

V. 16. Et comedet in loco sancto atij tabernaculi. *Pro duabus vocibus, quas habent Sixtina Biblia quam optime, sancto atrij, sen tribus, quas alia quedam, sancto in atrio, vulgaria legunt vna, sanctuarij, male.*

CAP. VII. v. 14. Offeretur Domino. *Non mutet futurum offeretur presenti offeretur.*

CAP. VIII. v. 3. Ad osium tabernaculi. *Non omittas vocem tabernaculi.*

V. 22. In consecratione sacerdotum. *Nō est mutandus sextus casus quarto, consecrationem.*

V. 24. Et pollices manus ac pedis dextri. *Nec hic mutandus est numerus pluralis singulari pollicem.*

V. 28. In odorem suauitatis sacrificij Domino. *Pro genitio Domini, qui à pleriq; legitur, Correctores recte substituerunt datiuū Domino.*

CAP. IX. v. 3. Et vitulum atque agnum anniculos. *Ei hic rectè dederunt pluralem numerum anniculos, pro singulari anniculum.*

V. 12. Et extendens manus ad populum. *In alijs libris est manum, numero singulari.*

CAP. X. v. 18. Non sit illatum intra sancta. *Nō addas sanctorum.*

CAP. XI. v. 1. Dicite filiis Israel. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus. Custodite omnia que scripsi vobis, vt sim Deus vester, superfluit.*

V. 26. Et qui tetigerit illud, cōtaminabitur. Pro masculino qui, minus recte scribitur à libris quibusdam neutrum quiddid.

CAP. XIII. v. 12. Et operuerit omnem cutem. Quod alij libri scribunt carnem, hic emendatum est cutem, quod est pellem, cōsentaneè hebraeo.

V. 31. Recludet eum septē diebus. Non mutet numerum singularem cum plurali eos.

CAP. XIII. v. 43. Et puluis erasus. Notariorū temeritas fuit, quod pro erasus, seu abrasus, plerique libri habeant elarus, quod est, ex portatus.

V. 49. Et in purificationē eius. Quartus casus purificationem, non est commutandus cum sexto purificationē, qui in multis est libris.

CAP. XV. v. 21. Et in quo dormierit vel sederit. Non addas nomen locus: et locus in quo &c.

V. 17. Quicumque tetigerit ea, lauabit vestimenta sua. Cōsulit substitutum est neutrum plurale ea, in locum feminini singularis eam, quod est in plerisque libris.

V. 31. Ut caueāt immunditiam. Interpres dedit singulare immunditiam, si optimi libri habeatur fides, non pluralē immunditias.

CAP. XVI. v. 8. Homo de domo Israel. Quidam libri, pro domo, scribunt filiis, malè.

V. 9. Ut offeratur Domino. Passuum offeratur dedit interpres, non altium offerat.

V. 10. Qui peregrinatur inter eos. Sic & hebraicè legitur, pronomine tertia persona eos, pro pronomine secundae persona vos, quod est in plerisque latinis libris, hic ut supra v. 8.

V. 11. Ut super altare in eo expietis. Pro duabus vocalis in eo, quidam libri habent unicam meum: neutrum hebraicè legitur, prius autem est congruentius.

V. 16. Quod si non lauerit

vestimenta sua & corpus. Non mutet coniunctiuam & cum disjunctiuam vel corpus.

CAP. XVII. v. 16. Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis. His verbis non est praemittendum & vxorem fratris sui nullus accipiat, ut ipse illorum interlinearis expositio.

CAP. XIX. v. 8. Et peribit anima illa de populo suo. Non mutet populo suo, cum medio populi sui.

V. 9. Cum messueris fegetes terrae tuae, Interpres non addidit copulam cumque.

V. 19. Iumentum tuum non facies coire cum alterius generis animantibus. Alij scribunt numero plurali iumenta tua.

V. 20. Quae sit ancilla, etiam nubilus. Insignis loci restitutio, qua pro nobilis, hoc est genere clara, quod prius ferè legebatur, repositum est, nubilus, quod est, apta viro, seu potius promissa nuptui. Nam alij ex hebraeo verbum despondata viro. Lxx. seruata homini.

V. 26. Non comedetis cum sanguine. Merito ablata est vox carnem quae a quibusdam additur.

V. 28. Nō incidetis carnē vestra. Non est commutandus numerus singularis cum plurali carnes vestras.

CAP. XX. v. 5. Ut fornicaretur cum Moloch. Alij boni libri scribunt numerū pluralē fornicaretur.

V. 7. Quia ego sum Dominus Deus vester. Non est addenda vox sanctus: Quia ego sanctus sū, &c.

V. 9. Patri matriq; maledixit, sã quis eius sit super eū. Ita legèdum est maledixit, non qui maledixerit.

CAP. XXI. v. 2. Super patre & matre, & filio & filia, fratre quoque & sorore virgine. Sextum casum vbique dedit Interpres, si antiquis libris creditur, non quartum.

V. 7. 8. Scortū & vile prostitulum nō ducent vxorem (&c.) quia.

consecrati sunt Deo suo, & panes propositionis offerunt. Sicut ergo sancti. *Alij libri, numero singulari habent, ducet, consecratus est, offert, sic ergo sanctus. Hebraeum quaedam plurali, quaedam singulari numero legit.*

V. 8. Qui sacrifico eos. *Hæc lectio respōdet. Græca interpretationi Lxx. duorū virorū: altera, quæ est plerorūque latinorum librorum, pro tertim persone pronomine eos, scribentium secunda vos, respondet Hebræo.*

V. 23. Quia maculam habet. *Retinenda est coniunctio quia, non vertenda in pronomem qui.*

CAP. XXII. v. 6. Sed cum laverit carnem suam aqua. *Alij pro carnem suam substituunt corpus suum, minus recte.*

V. 23. Voluntariè offerre potes. *Non mutes actiivum cū passivo, nec secundam personam cum tertia, offerri potest.*

V. 24. Quod vel contritis, vel tulsis. *Malè scribunt plerique tonsis, quod est à tondeo, secundæ coniugationis: scribendum est enim tulsis, vel certè tunsis, à tundo, tertiæ coniugationis.*

CAP. XXIII. v. 11. Vt acceptabile sit. *Neutrum acceptabile, cum masculino acceptabilis, ne commutetur.*

V. 14. Usque ad diem qua offeretis ex ea Deo vestro. *Futurū indicatiui offeretis, non est corrigendum, per præsens coniunctivi offeratis.*

CAP. XXII II. v. 11. Cumque blasphemasset nomen. *Cave addas Domini, aut Dei, quod consilio omissum à Mose est.*

V. 16. Lapidibus obruet eum omnis multitudo. *Non est addenda vox populi.*

CAP. XXV. v. 2. Quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis sabbatizes sabbatum Domino. *Pro secunda persona sabbatizes, in alijs libris est tertia sabbatizet: cui vt darent suppositum, addiderunt quidam populus. Si addidissent terra, fuisset verisimilius: id enim addunt similiter Hebræa, Chaldæa & Græca. Sed videtur Latinus Interpres tō terra Hebræicè nō legisse, itaque dedisse secundam personam sabbatizes, pro quo quidam scripserunt plurali numero sabbatizare, vt evitarent duram illam numeri mutationem. Quocumque modo legas, sermo de terra est: nam quomodo implendum sit, quod Latine iubetur Israel sabbatizare sabbatum explicat versus proximè sequentes: Sex annis seres agrum tuum &c. iam tertius casus Domino, quem multi vertunt in secundum Domini, omnino retinendus est.*

V. 6. Qui peregrinatur apud te. *Quidam mutarunt pluralem numerum peregrinatur, cum singulari peregrinatur, persuasi, hoc verbi, non nisi ad proximum aduenam referendum esse, malè.*

V. 11. Non feretis, neque metetis. *Miror quo consilio quidam mutauerint neque in atque.*

CAP. XXVI. v. 40. Doncc confiteantur iniquitates suas & maiorum suorum. *Falsi quidam, pro maiorum suorum patrum suorum, scripserunt: maiorū suorū recorderentur.*

V. 45. Ego Dominus. *Non est adijcienda vox Deus.*

V. 46. Inter se & filios Israel. *Nō repetas præpositionem inter.*

CAP. XXVII. v. 13. Addet supra estimationem quintam partem. *Melius est supra quàm super: genitiuus autem estimationis, positus à quibusdam loco accusatiui estimationem, non est ferendus.*

V. 26. Primogenita quæ ad Dominum pertinent. *Non mutes Dominum cum Deum.*

V. 27. Redimet qui obrulit iuxta estimationem tuam. *Cave, ne in locum pronominis secūda personæ tuæ.*

surrogos pronomen tertiam suam.

Ibidem. Vendetur alteri quantumcumque à te fuerit æstimatum, *Rectè Correctores Romani, vnam voculam ante, quæ à plerisque legebatur, distraherunt in duas à te; repetitur nim Hebraicè iuxta æstimationem etuam*

V. 28. Non vendentur nec redimi poterit. *Sic scribunt antiqui codice s vendetur, non veniet.*

V. 33. Et quod mutatum est, & pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino. *Antiqui libri omittunt & pro quo mutatum est, tanquam, inquit Epanorthotes, quod satis intelligatur, vel ex addita coniunctione &. Sed Correctoribus visum est relinquere illud, maioris claritatis gratia, quemadmodum supra v. 10. vtrūq; exprimitur.*

Numeri.

C A P. I. v. 51. Cum castrametandum. *Alij cum castrametanda, duabus vocibus numeroq; plurali, minus rectè.*

C A P. II. v. 2. Castrametabuntur filij Israel. *Alij scribunt genitivo casu filiorum: minus aptè.*

V. 4. Septuaginta quatuor milia sexcenti. *Non scribas secundo casu sexcentorum.*

V. 14. Centum octo milia centum. *Non est omitteudū posterius centum.*

C A P. III. v. 22. Septem milia quingenti. *Non scribas quingentorum genitivo casu.*

V. 49. Et quos redemerat à Leuitis. *Cave, ne pluraliem numerum redemerant, corrigas per singularem redemerat.*

C A P. IV. v. 6. Et operient tursum velamine ianthinarum pelliū. *Sextum casum velaminæ, quidam commutant cum quarto velamen malè. Porro pro ianthinarum, quidam dāt hyacinthinarum, tum hoc versū, tum*

pluribus sequentibus, eo iudicio quo supra. *Exo. 25. v. 5.*

V. 19. Ipsique disponent opera singulorum. *Quia de portundo hic agitur, putarunt quidam onera potius legendum esse, quam opera: falsi.*

V. 46. Et quos recenseri fecit ad nomen Moles. *Non est omitteuda vox recenseri.*

C A P. V. v. 3. Cum habitaverim vobiscum. *Cave ne primam personam singularem habitaverim, commutes cū tertia plurali habitaverint.*

V. 29. Si declinauerit mulier à viro suo. *Quidā libri confodiant vocē mulier, sed immeritò.*

C A P. VI. v. 5. Nouacula non transibit per caput eius. *Alij scribunt non ascendet super caput eius: minus rectè.*

V. 14. Et ouem anniculam immaculatam pro peccato. *Nequamquam omittendum est pro peccato.*

C A P. VII. v. 2. Praefectique eorum qui numerati fuerant. *Non omittatur enclitica particula que.*

V. 84. Hæc in dedicatione altaris oblata sunt. *Non est surrogandus quartus casus dedicationem, in locum sexti. Idem cauendum infra. 88.*

C A P. IX. v. 14. Iuxta ceremonias & iustificationes eius. *Omnino retinendum est eius, non mutandum cum reciproco suas.*

V. 20. Quot diebus. *Alij habent quotquot diebus.*

C A P. X. v. 8. Filij autem Aaron sacerdotes clangent tubis. *Nominarius pluralis sacerdotes. non cedat genitivo singulari sacerdotis.*

V. 13. Iuxta Imperium Domini in manu Moyſi. *Quidam scribunt in manum, quidam per manum: sed primum in manu, hebraeo consonat.*

C A P. XI. v. 3. Eò quod incensus fuisset. *Non mutes incensus cum succensus.*

V. 4. Flagrauit desiderio. *Non addas carniū aut carnis.*

V. 17. De spiritu tuo. *Nec hic addas sancto.*

V. 21. Et ait Moyses. Denique nec hic addas ad Dominum.

V. 31. Atreptas trās mare coturnices. *In locum participij passivi atreptas quod est in aliis libris substitutum est actuum atreptans.*

Ibidem. Et demisit in castra: Non mutes demisit, quod est deiecit, cum dimisit.

V. 32. Congregavit coturnicum, qui parū decem coros. *Merito hic omissa est vox multitudinē, quā quidā adiecerant, non animaduvertentes genitiuū coturnicū regi à coros.*

V. 34. Populum qui desiderauerat. *Non addas carnes, multoq; minus scribas Populum quem percussit Dominus quia desiderauerat carnes.*

CAP. XII. v. 2. Quod cum audisset Dominus. *Sequitur in plerisque libri iratus est, quod redundare merito censuerunt Correctores, perficiendamq; sententiam esse illis verbis quarti versus statim locutus est ad eum, inclusis parenthesi verbis intermedijs. Erat enim Moyses, &c. Certè etiam libri nostri antiqui omittunt Dominus, quod alij addunt verbo locutus est.*

CAP. XIV. v. 2. Et in hac vasta solitudine utinam pereamus. *Locus insigniter restitutus, ablata negatione quæ est in plerisque codicibus (& non in hac vasta solitudine) & verbis subsequētib; utinā pereamus, in illis vs quæ præcedunt, non ut multi faciūt, vs quæ subsequūtur.*

V. 10. Cunctis filiis Israel. *Superfluit participium videntibus, quod addunt alij.*

V. 19. Dimitte, obsecro, peccatum populi huius. *Merito expunctum est pronomen tui, quod multi legunt, populi tui huius.*

CAP. XV. v. 3. In holocaustū aut victimā, vota soluentes. *Nomi-*

ni substantiuo victimam, non est addendum adiectiuum pacificā quod faciunt libri plerique.

V. 4. Conspersit oleo. *Alij habēt quartum casum conspersam; relatum ad illud quod præcedit decimā partem: Correctores elegerunt secundum casum conspersæ: relatum ad nomen simillæ.*

V. 20. Sicut de areis primitias separatis. *Præfens separatis non est commutandū cum futuro separabitis.*

CAP. XVI. v. 11. Quid est enim Aaron. *Retinendum est neutrum quid, non substituendum masculinum quis.*

V. 34. Fugit ad clamorem peirentiū. *Legendū est ad clamorē, nō à clamore, multoq; minus à timore.*

V. 40. Et omnis congregatio eius. *Malè quidam scribunt cognatio pro congregatio sive cætus.*

V. 23. Operuit nubes. *Non addas tabernaculum, sed subaudi as.*

CAP. XVII. v. 3. Et vna virga cunctas seorsum familias continebit. *Sic legunt antiqui codices, aduerbiū seorsū loco pronominis eorū.*

V. 12. Ecce consumpti sumus, omnes periuimus. *Præteritū periuimus, non est commutandum cum futuro periuimus.*

CAP. XVIII. v. 9. Et cedit in sancta sanctorū. *Nec hic præses cedit, mutandum est in futurum cedet.*

V. 10. Quia consecratum est tibi. *Retinendum est pronomen tibi, nō substituenda vox Domino.*

V. 13. Vniuersa frugum initia quas pignit humus. *Antiqui libri habent femininū quas, repudiato neutro quæ.*

V. 15. Quidquid primū erumpit. *Non scribas futurum erumpet, pro præsentī.*

V. 19. Pactū falsis est. *Cauere scribas pacis præla is. Salserunt durationi.*

CAP. XIX. v. 3. Tradetis quæ eā Aleazar. *Quidā pro plurali tradetis quæ*

detisq; scribunt *singulare tradésque, minus recte.*

CAP. XXV. v. 20. Non transibis. *Seruandus est numerus singularis transibis.*

CAP. XXI. v. 15. Vt requiescerent in Ar. *Non est scribendum Arnō dissyllabū pro monosyllabo Ar. vt certe locorū proforsus diuersorum sunt nomina.*

V. 18. & in baculis suis. De solitudine, Mathana. *Non addis profectique sunt ante de solitudine, nec in ante Mathana: subaudienda enim hæc sunt, non exprimenda.*

V. 20. De Bamoth vallis est. *Nō est omissa præpositio de, quod & alijs docuimus in Notationibus nostris.*

CAP. XXII. v. 20. Si vocare te venerunt homines illi. *Præteritum indicatum venerunt, præstat coniunctio venerint.*

V. 37. Misī nuncios vt vocarem te. *In alijs libris, pro prima persona singulari, est tertia pluralis vocarem.*

CAP. XXIII. v. 14. Impositis suprà vitulo atque ariete. *Alij legunt numero plurali vitulis atque arietibus.*

CAP. XXIV. v. 7. Et semen illi⁹ erit in aquas multas. *Quidā pro aquas scripserunt gentes, commentarium vertentes in textum.*

V. 22. Et fueris electus de stirpe Cin. *Cave ne pro Cin, scribas Cham nomen filij Noë, quod quidam.*

CAP. XXVI. v. 12. Iamin, ab hoc familia. *Non præponas & coniunctionem ante Iamin.*

V. 14. Vigintiduo millia ducēti. *Non mutes nominatiuum ducenti in genitiuum ducentorum.*

V. 18. Quadraginta millia quingenti. *Nec hic nominatiuus cum genitiuo quingentorū commutāndus: similis ratio obseruanda est infra v. 22. 25. 27. 34. 37. 41. 43. 47. 50.*

V. 38. Ahirā. a quo familia Ahiramitarū. *Quidā addit scribūt Achirā, Archiramitarū: vtroq; modo expri-*

mitur liera hebraica hehb, seu cheth.

V. 61. Quia non sunt recensiti. *Præferenda est coniunctio quia, pronominū qui.*

CAP. XXVII. v. 14. In Cades deserti Sin. *Rectius legitur secundo casu deserti, quam sexto deserto, aut in deserto.*

V. 18. Virum in quo est spiritus. *Non addis vocem Dci.*

CAP. XXVIII. v. 11. In calēdis autē offereris. *Multa exemplaria, post autē, addūt id est, in mensium exordiis: id quod tanquā commentariū textui mistū, omiserūt Romani Patres.*

V. 13. Similæ ex o⁹ eo. *Non addis participium consperitæ, quod satū intelligendum dat præpositio ex.*

CAP. XXXI. v. 11. Cū sacrificio & libaminibus eorum. *Non mutes præpositionem cum, in propositionem in, aut coniunctionem &.*

CAP. XXX. v. 14. In arbitrio viri erit vt faciat. *Scribendum est ex antiquis codicibus vt, non huc, tametsi sequatur siue non faciat.*

CAP. XXXI. v. 30. Cunctorum animātū. *Alij claritati causa addūt coniunctionē encliticā eūctorūque.*

V. 51. Pondo sedecim millia. *Non est surrogandum pondere sanctuarij in locum vocis pondo.*

CAP. XXXII. v. 4. Regio vbertima est. *Alij minus recte, mutatiu nominatiuis in genitiuos scribunt regionis vbertimæ est.*

V. 17. Erunt in vrbibus muratis. *Ita vertit Interpres, muratis: quod est muro cinctis, pro quo alij munitis.*

V. 28. Et principibus familiarum per tribus Israel. *Nō omissas præpositionem per.*

V. 35. Et Ethroth, & Sophan. *Male quidam scribunt monosyllabū Roth pro dissyllabo Ethroth.*

CAP. XXXIII. v. 3. Quinta decima die mēsis primi, altera die Phase. *Superfluit obestq; ensi verbum fecerunt, quod multi addunt: Fecerunt*

runt altera die Phafe. *Prepositio autem post, quam alij preponunt voci Phafe, intelligenda est, non legenda. Consultat qui volet Notationes nostras in hunc locum.*

V. 38. Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor. *Non est omittenda vox sacerdos.*

V. 44. 45. Et de Oboth, venerunt in Iie-abarim (&c.) Profectique de Iie-abarim. *Alij pro Iie-abarim, omissa priore i vocali, scribunt Ieabarim: minus rectè.*

V. 54. Et paucis angustiore. *Antiqui libri habent postpositum paucis, pro eo qui in alijs codicibus est comparatio paucioribus.*

CAP. XXXIV. v. 4. A meridie vsque ad Cadesbarne. *Pro à meridie, alijs libri scribunt in meridiem, alijs ad meridiem malè.*

V. 8. A quo venient in Emath. *Non est mutandus numerus pluralis in singularem veniet.*

V. 11. Descendent termini in Rebla. *Pro Rebla, codices minus accurati scribunt addita tertia syllaba Reblatha, quod non est huius loci.*

V. 29. Hi sunt quibus præcepit Dominus. *Nò mutes præteritum perfectum præcepit, in plusquam perfectum præcepit.*

CAP. XXXV. v. 19. Statim vt apprehenderit eum, interficiet. *Pro interficiet, inuenio in libris antiquis percutiet, quod idem vnum est: sed passivum interficietur, quod est in alijs exemplaribus, spurium est.*

Deuteronomium.

CAP. I. v. 4. Qui habitabat in Hesebon. *Quidam codices omittunt pericopen hæc, sed immeritò.*

V. 19. Per eremum terribilem & maximam. *Sequitur solitudinem in alijs libris, sed quod merito indicatum est superfluum.*

V. 18. Et ad cælum vsque munitæ.

Hæc videtur Latini Interpretis esse scriptura munitæ, pro qua alijs munitæ.

V. 31. Et in solitudine (ipse vidisti) portauit te Dominus. *Hæc est genuina loci interpunctio, qua periodus hæc incipit ab his verbis. Et in solitudine relatis ad sequentia, parenthesi inclusis his ipse vidisti, quæ pluraliter legunt ipsi vidistis, minus sinceram sequuntur lectionem.*

CAP. II. v. 12. In Seir autem pius habitauerunt Horræi. *Alij libri seruant terminationem Hebræam, scribentes Horrim.*

V. 19. Et accedens in vicinia filiorum Ammon. *Non mutes accedens in ascendens.*

V. 20. Gigantes, quos Ammonitæ vocant Zomzomim. *Trisyllabum est Zomzomim, repetendum est enim zom, contra quosdam qui legunt Zommim.*

V. 21. Populus magnus & multus & proceræ longitudinis. *Nullo modo omittendum est medium illud & multus.*

V. 27. 28. 29. Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via, &c. *Non sunt nomina verbaque pluralis numeri, qua hæc tribus versibus continentur, mutanda in singularia, ad hoc vt Hebræo respondeant, quod quidam faciunt.*

CAP. III. v. 13. Vocatur terra gigantum. *Alij pro præsentis scribunt præteritum imperfectum vocabatur.*

CAP. III. v. 6. Vt audientes vniuersa præcepta hæc. *Alij pro neutro vniuersa, legunt masculinum vniuersi, minus sincerè.*

V. 10. A die in quo sterifisti coram Domino. *Pro duabus voculis à die, plerique vnam legunt, diem. Prepositio Hebræicè, etsi non exprimitur, subaudienda est tamen.*

V. 22. Ecce morior in hac humo. *Nequaquam mutandum est præsentis morior in futurum moriar.*

V. 30. Nouissimum tempore reuertente

ris ad Dominum. *Non est addenda coniunctio autem.*

V. 33. Sicut tu audisti & vixisti. *Spirium est quod quidam substituunt vidisti, quod est adspexisti, pro vixisti, quod est, in meritum non incurristi.*

V. 34. Quae fecit pro vobis Dominus Deus vester. *Non sunt commutanda pronomina secundae personae cum prima, nobis, noster.*

V. 35. Et non est alius praeter eum. *Non est surrogandum nomen vultum, in locum pronominis eum, quod multi faciunt.*

CAP. V. v. 24. Vocem eius audiuius. *Sic omittunt antiqui libri coniunctionem enim, quam alij addunt.*

CAP. VI. v. 4. Dominus Deus noster. Dominus vnus est. *Posterius Dominus quidam mutant in Deus, immerito.*

V. 7. Et meditaberis in eis sedens in domo tua. *Non sunt omitte mediae illae voculae in eis.*

V. 13. Et illi soli seruius. *Interpres hic expressit vocem soli, quae hebraice relinquitur subaudienda.*

CAP. VIII. v. 13. Armenta bouum & ouium greges. *Non facile omittenda est vox bouum.*

CAP. IX. v. 5. Ingredieris vt possideas. *In alijs, pro futuro ingredieris, est praesens ingredieris.*

V. 9. Vt acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus. *Ita repetenda est vox tabulas (quam multi codices posteriori loco omittunt) & scribendum Dominus pro Deus, tam iuxta Latinos codices antiquos, quam iuxta Hebraeos.*

CAP. X. v. 3. De lignis Settim. *Sic scribunt Hebraei, Settim duplici r: alij simplici Setim.*

CAP. XI. v. 10. Ad quam ingredieris possidendam. *Non mutet praesens ingredieris cum futuro ingredieris.*

CAP. XII. v. 3. Dissipate aras

eorum. *Interpres vertit masculinum eorum, non femininum earum; similiter vbi sequitur: Disperditae nomina eorum de locis illis. Hebraea ambigua permittunt verumque, vt vel ad gentes referas, vel ad Deos.*

V. 11. Quae vouebitis Domino. *Non est mutandum futurum vouebitis in praeteritum vouistis.*

V. 12. Qui in vrbibus vestris commoratur. *Nequaquam scribendum est plurale commorantur, pro singulari commoratur.*

V. 29. Ad quas ingredieris possidendas. *Corretores hic futurum praetulerunt praesenti ingredieris.*

CAP. XII. v. 9. Et postea omnis populus mittat manum. *Vnicam voculam postea, ne distrahatur in duas post te, vt quidam faciunt.*

CAP. XIV. v. 7. Comedere non debetis, vt camelam. *Corretores, vt omiserunt pronomen haec, quod alij libri preponunt verbo comedere, ita addiderunt aduerbium vt ante vocem camelam; sensu clarissimo. Porro haec pronomen praeposuerunt ei quod mox sequitur: Haec quia ruminant.*

V. 12. Et haliaetum. *Non est omitte vocalis secunda e sequens diphthongum aescut non omittitur Leuit. II. v. 13.*

V. 13. Ixon & vulturem. *Alij codices legunt dissyllabum Ixon.*

V. 22. De cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra. *Alij minus recte legunt genere feminino fructibus tuis quae.*

V. 23. De armatis & ouibus tuis. *Neuqua addendum est verbum offeres.*

CAP. XV. v. 7. Ad paupertatem venerit. *Pro simplici venerit, non substituas compositum deuenerit.*

V. 10. In omni tempore. *Quidam ex Hebraeo correxerunt opere, pro tempore.*

V. 21. Vel claudum fuerit. *Alij preponunt coniunctionem &: Et vel claudum fuerit.*

CAP. XVI. v. 4. Non appare-
bit fermentum. *Retinendum est sub-*
stantiuum, pro adiectiuo fermentatū.

V. 22. Quæ odit Dominus Deus
tuus. *Non commutes neutrum quæ,*
cum feminino quam, tametsi Hebræa
ambigua sint.

CAP. XVII. v. 8. Iudicium es-
se perspexeris. *Non scribas pro spe-*
xeris, quod est, prauideris, pro perspe-
xeris, quod est, uideris.

Ibidem. Leporam & lepram. Ne-
quaquam addenda est negatio poste-
riori uoci, & non lepram.

Ibidem. Intra portas tuas. *Non scri-*
bas inter pro intra, quod est in.

V. 12. Et decreto iudicis. *Legen-*
da est coniunctio &, non prepositio ex,
V. 20. Ipse & filij eius. *Retinendum*
est plurale filij, non substituendum
singulare filius.

CAP. XIX. v. 13. Et auferes
innoxium sanguinem. *Quidam*
non intelligentes, innoxium sangui-
nem positum esse pro effusore innoxij
sanguinis, loco uocis innoxium scri-
pserunt contrarium noxium.

CAP. XXI. v. 5. Et ad uerbum
eorum omne negotium. *Nequa-*
quam addas uerbum pender, quod
quidam libri subiiciunt.

V. 6. Et uenient maiores natu.
Non oportet omittere futurum uen-
nient, nec commutare cum imperatiuo
ueniant, denique non necesse est ad-
dere omnes.

V. 15. Genuerintque ex eo libe-
ros. *Alij scribunt Genueritque ex*
eis. Sententia eadem una est, sed prior
lectio præfertur.

V. 18. Qui non audiat patris aut
matris imperium. *Non mutes au-*
diat cum audierit, nec coniunctionem
disiunctiuam aut cum copulatiua ac.

CAP. XXII. v. 12. Quo ope-
rieris. *In alijs est præsens operitis:*
futurum respondet Hebræo.

CAP. XXIII. v. 18. Quidquid
illud est quod uoueris. *Seruanda est*

secunda persona singularis uoueris,
reijcienda tertia pluralis uouerint.

CAP. XXIV. v. 5. Sed uacabit
absque culpa domui suæ. *Cauere ne*
scribas, ut quidam, tertium casum do-
mui, pro secundo domi.

V. 6. Quia animam suam oppo-
sui tibi. *Non est legendum relatiuum*
qui, loco coniunctionis quia. Porro
opposuit, quod est obligauit seu oppi-
gnorauit, eleganter emendatum est ex
apposuit, quod est in alijs exemplari-
bus, id est, uocalis quarta ex prima.

Cap. XXV. v. 7. Non uult frater
uiri mei suscitare nomen fratris
sui in Israel. *Alij pro nomen, quod*
est ὄνομα scribunt iemen, quod est,
τὸ σπέρμα ualde.

Sequitur: Nec me in coniugem
sumere. *Non commutes uocem con-*
iugem, cum uoce coniugium.

V. 11. Miseritque manum. *Qui-*
dam antiqui libri tollunt encliticam
coniunctionem que.

V. 12. Abscides manum illius.
Ita legunt antiqui libri abscedes, ex
abs & cædo, pro abscondes, ex ab
& sciindo. In uile Matth. 5. v. 30. &
alibi.

CAP. XXVI. v. 4. Suscipiens-
que sacerdos cartilum de manu
tua. *Non mutes pronomen secunda*
persona tua in tertia eius.

V. 11. Et epulaberis in omnibus
bonis. *Non est emittenda ea que præ-*
mittitur coniunctio &.

V. 13. Abstuli quod sanctificatū
est de domo mea. *Adulterinum est*
quod alijs legunt aruuli, quasi dicat, se
huc è domo sua adferre, cum è contrario,
negans se domi suæ retinuisse, profitea-
tur se distribuisse egenis. Gemina igitur
lectio est auctali, que & Hebræo, Chal-
dæo, Græcèque consentanea est.

V. 16. Et custodias & impleas.
Prius & non est mutandum in ut.

V. 17. Et custodias ceremonias il-
lius. *Nec istud & uertendum in ut est.*

V. 18. Et Dominus elegit te ho-
die.

die. *Istam coniunctionem &, quidam vertunt in aduerbium demonstrandi. En, sed pestime.*

CAP. XXVII. v. 11. Hi stant ad benedicendum populo. *Cauendus est vetus error, eorum qui legunt Domino, id est τὸ κυρίου, pro populo, quod est τὸ λαῶ, siue plebi.*

Versu 25. præponunt quidam codices hanc maledictionem: Maledictus qui dormit cum vxore proximi sui: & dicit omnis populus, Amen: verum illa adiectiua & superflua est.

CAP. XXVIII. v. 10. Et perdat velociter. *Non addas de sub cælo.*

V. 36. Et regē tuū quē cōstitueris super te. *Alij minus aptè legunt. Et regem quem constitues super te: omisso pronomine tuum, & coniunctiuo verso in indicatiuum.*

V. 40. Quia defluent & peribunt. *Sic legunt etiam antiqui codices, simplex verbum peribunt, pro composito deperibunt.*

V. 48. Quem immittet tibi Dominus. *Non mutes immittet cum emittet, vocalem tertiā cum secunda.*

V. 57. Et illuue secundarum. *Pro secundarum, multi scribunt secundinarum, que non est vox latina, quod sciam.*

CAP. XIX. v. 6. Quia ego sum Dominus Deus vester. *Non substituas personam tertiam ipse est, pro prima ego sum.*

V. 11. Et aduena qui tecum moratur. *Retinendus est numerus singularis, quamuis positus pro eo quem alij legunt plurali & aduena qui tecum morantur.*

V. 19. Et absumat ebria sitientem. *Pro absumat siue consumat, multi libri legunt assumat, quod est, addat seu adiungat sibi. Verumque ex Hebræo verti potest, prius pretulerunt Romani Patres.*

V. 23. Sulphure & falis ardore comburens. *Vocem affinitate decepti*

quidam, supposuerunt nomen solis planetæ, in locum nominis falis, qui ex igne & aqua concretus, habet & ipse ardorem suum: mutarunt inquam vocalem primam a in quartam o.

V. 29. Vt faciamus vniuersa verba legis huius. *Nō omittas τὸ verba.*

CAP. XXX. v. 3. Reducet Dominus Deus tuus captiuitatem tuā. *Alij scribunt: Reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua: qui sensus est prioris lectionis.*

V. 12. Et audiamus. *Non mutes & in vt.*

V. 19. Quod proposuerim vobis vitam & mortē. *Pro voce mortem, quidam substituerunt vocem bonum, malè imitati locum supra v. 15.*

CAP. XXXI. v. 4. Delebitque eos. *Alij scribunt præteritum Deleuitque, quod Hebræo conforme est.*

V. 21. Ex ore seminis sui. *Non mutes tertia persona pronomen sui, cum secunda tui.*

V. 23. Præcepitque Dominus Iosue filio Nun. *Non iudicauerunt Romani Patres omittendam vocem Dominus, tametsi à multis libris Hebræo consentaneum omittatur.*

CAP. XXXII. v. 2. Concresecat vt pluuia doctrina mea. *Ita scribendum est, vt pluuia, non in pluuia aut pluiam.*

V. 26. Dixi: Vbi sunt. *Non præponas & coniunctionem: Et dixi.*

V. 30. Quomodo persequatur vnus mille, & duo fugēt decē milia? *Nō sunt, modi potētiales persequatur, & fugent, commutandi, cū indicatiui præterito imperfecto persequeretur, & præsentis optatiui fugerēt.*

V. 35. Mea est vltio, & ego retribuam in tempore. *Non addas pronomen: Retribuam eis in tempore.*

V. 37. Et dicit: Vbi sunt. *Præferēdū est singulare dicit plurali dicent.*

V. 46. Et implere vniuersa quæ scripta sunt legis huius. *Non addas in volumine, ante legis huius.*

CAP. XXXIII. v. 9. Et fratribus suis: Ignoro vos. *Non mutes secundæ persone pronomen vos, cum tertiâ illos.*

V. 26. Nō est Deus alius vt Deus rectissimi. *Quidā tollunt prius Deus, alij vertunt secundum casum rectissimi in primū rectissimus: utrumque primæ lectioni non absque causa postposuerunt Correctores Romani.*

V. 27. dicētque: Conterere. *Nec hic sine causa præterlere passiuum, actiuo Contere.*

CAP. XXXIV. v. 2. Et omnem terram Iuda. *Nequāquam omittenda est vox Iuda, quod quidam faciunt.*

Iosue.

CAP. I. v. 6. Pro qua iuravi patribus suis. *Seruandum est tertiæ persone pronomen suis, non mutandum in secundæ tuis.*

V. 15. Et sic reuertemini. *Futurum reuertemini multis nominibus preferendū est præsentī reuertimini.*

CAP. II. v. 18. Sigaum fuerit funiculus iste coccineus. *Nequāquam addenda negatio est Signum non fuerit.*

V. 19. Sanguis ipsius erit in caput eius. *Addunt quidam Reus sibi erit, que Lxxij. senum interpretatio est, nostræ coniuncta.*

Sequitur: Et nos erimus alieni. *Alij pro alieni scribunt innoxij, explicandi causa.*

CAP. III. v. 12. Parate duodecim viros de tribubus Israel. *Non est repetenda vox duodecim.*

V. 13. Qui portant arcam Domini Dei. *Non addas fœderis.*

V. 16. Ab vrbe quæ vocatur Adom. *Ita scribendum est iuxta antiquos libros, vocalibus primæ & quartæ Adom, non Adam, aut EDOM.*

V. 17. Populus autē incedebat cōtra Iericho. *Nō est mutandū nomē vrbis Iericho in nomē fluyū Iordanē.*

CAP. IV. v. 9. Arcam fœderis. *Non adicias Domini.*

V. 11. Sacerdotēque pergebant. *Antiqui libri habent sacerdotēque, non sacerdotes quoque.*

V. 12. Armati præcedebant filios Israel. *Non est huius loci, quod alij adijciunt, fratres suos.*

V. 14. Dum adiuueret. *Ita legunt Sixtina Biblia ex antiquis codicibus, vnam vocem adiuueret, pro duabus adhuc viueret.*

V. 23. Siccante Domino Deo vestro aquascius in conspectu vestro, donec transiretis. *Secundæ persone non sunt mutanda in primas, nostro, nostro, transiremus.*

CAP. V. v. 3. Fecit quod iusserat Dominus. *Non addas coniunctionem fecitque aut fecit quoque.*

V. 6. Vt non ostenderet eis terram. *Non est omittenda negatio.*

CAP. VI. v. 2. Ecce dedi in manu tua Iericho. *Antiqui libri legunt sextū casum, nō quartū manus tuas.*

V. 24. Et omnia quæ erant in ea. *Pro erant alij habent fuerunt, alij inuenta sunt: nam huiusmodi aliquid Hebraicè subaudiendum relinquitur.*

CAP. VIII. v. 5. Accedemus ex aduerso. *Non est mutandum accedemus compositum à cedo, in ascendemus compositum à scando.*

V. 12. Inter Bethel & Hai. *Scribendum est Bethel, quod significat Domum Dei, non Bethauen, quod domum idoli seu iniquitatis.*

CAP. IX. v. 8. Et vnde venistis? *Non est mutanda copulatiua in disunctionem aut.*

V. 10. Qui erat in Asaroth. *Nec hic numerus singularis erat in plurali erant.*

CAP. X. v. 14. Non fuit antea, nec postea tam longa dies. *Retinendum est nec, pro eo quod plerique habent &.*

V. 23. Et eduxerunt ad eū quinque reges. *Legendū est eduxerūt, nō addere*

adduxerunt, quemadmodum & proximo versu educti non adducti; vocalis inquam secunda, non prima.

V. 41. Omnem terram Gosen vsque Gabaon. *Cane legas Gessen, quæ est terra Ægypti, pro Gosen, quæ est vrbis Chananaeæ. Idem vsu venit infra 11. v. 16.*

CAP. XI. v. 8. Ita percussit omnes. Ita non itaque legunt codices antiqui.

V. 19. Non fuit ciuitas quæ se traderet filiis Israël. *Alij repetunt negationem, quæ non se traderet, minus integrè.*

CAP. XII. v. 2. Vsque ad torrentem Iaboc. Non mutes Iaboc, cum Ieboc, vocalem primam cum secunda. Simile Iudicum 11. v. 13. 2. 2.

V. 3. Ad orientalem plagam. Nequaquam scribendum est occidentalem, pro orientalem, id est, deorsum pro sursum.

V. 7. Vsque ad montem cuius pars ascendit in Seir. Non addas vel Libani vel Hermon, quod multi codices (vsque ad montem Libani) corruptè.

V. 8. In Aseboth & in solitudine. Cane ne Aseboth mutes in Aseboth, id est, d in r, mutam in liquidam.

V. 15. Rex Odullam vnus. Scribendum est vocali quarta Odullam vel Odollam, iuxta antiquos codices, nõ Adullam prima vocali, quamuis Hebræa & istud patiantur.

V. 21. Rex Cades vnus. *Alij legunt Cedes: vtrumque permittit Hebræa.*

CAP. XIII. v. 2. Et dimidiæ tribui. Non addas Manasse.

V. 9. Quia sequutus Dominum Deum meum. Non mutes pronomem prima persona meum cum secunda tuum.

CAP. XV. v. 1. A termino Edom, deserrum Sin. Sic omittere oportet vsque ad, quod alij addunt Vsque ad desertum Sin.

V. 18. Quæ, cum pergerent simul, suasa est à viro suo. Legen-

dum est femininum quæ, iuxta vete res codices, non masculinum qui.

V. 23. Et Cades & Afor. *Alij & Cedes, vt supra 11. v. 12.*

V. 62. Ciuitates sex & villæ earum. Quod sequitur in quibusdam libris sunt simul centum quindecim, si perfectum est.

CAP. XVI. v. 2. Et egreditur de Bethel Luza. Vocem Luza seruant vetera manuscripta αλλίτρον: alij declinantes scribunt Luzam.

CAP. XVII. v. 4. Deditque eis iuxta. Non est omittendum pronomem eis.

V. 12. Sed cœpit Chananaus habitare in terra sua. Pro sua reciproco, quod est in vetustis libris, in alijs est ipsa, in alijs ista.

V. 14. Quare dedisti mihi possessionem. Non est addendum terram in: Q. d. mihi terram in possessione.

V. 17. Ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse. Non preponas & ante Ephraim.

CAP. XVIII. v. 2. Remanserant autem. Non mutes præteritum plusquam perfectum in perfectum remanserunt.

V. 4. Iuxta numerum vnus cuiusque multitudinis. *Alij pro numerum, scribunt terminum, minus rectè.*

V. 28. Ciuitates quatuordecim & villæ earum. Sequitur in quibusdam libris fueruntque omnes ciuitates viginti sex: sed iugulandum.

CAP. XIX. v. 8. Contra australem plagam. Quod sequitur in quibusdam exemplaribus fueruntque omnes ciuitates decem & septem, superfluit.

V. 11. Ascenditque de mari & Merala. Cane ne vitiosè scribas Medalaa pro Merala.

V. 12. In fines Ceseleththabor. Vetera manuscripta habent plurale fines, pro singulari finem.

V. 15. & Iedala & Bethlehem. Scribendum est Iedala, per d mutam in locum

in secunda syllaba, & l liquidam in tertia; non Ierata, per r liquidam in secunda, aut Iedaba per b mutam in tertia.

V. 19. Et Scō & Anaharath. Pro Seon quadrilatero, non scribat Senon, neque Seron quinqueliteram.

V. 46. Et Meiarcon & Arecon. In quibusdam veteribus manuscriptis, pro Meiarcon legitur Aquæ Hiercon, quæ interpretatio est primæ syllabæ Me.

CAP. XX. v. 4. Stabit ante portam. Non est addenda coniunctio stabitque, tamen si hebraicè legatur.

CAP. XXI. v. 4. De tribus Iuda & Simeon. Legendum est plurale tribus, non singulare tribus.

V. 21. Vrbes confugij Sichem. Alias annotauimus, in multis manuscriptis inueniri numerum singularem vrbes, pro plurali vrbes, similiter quoque infra v. 27. 32. 36. & 37. pro plurali ciuitates, legi singulare ciuitatē aut ciuitas, quemadmodum supra v. 13. ab omnibus constanter legitur.

V. 36. De tribu Ruben ultra Iordanem contra Iericho ciuitates refugij Bosor in solitudine Misor, & Isler, & Iethlon, & Mephaath, ciuitates quatuor cum suburbanis suis. De vatio huius versus situ, lectio, interpunctio, omisione denique, latè egimus olim in Notationibus nostris. Romani Patres sequuti sunt quod maxime vulgatum est, nisi quod præposuerūt tribum Ruben tribui Gadis.

CAP. XXII. v. 7. Ad occidentalem plagam. Non est addendum pronomen eius.

V. 13. Phinees filium Eleazari sacerdotis. secundum casum sacerdotis, non vertas in quartum sacerdotem.

V. 17. Macula huius sceleris in nobis permanet. Nequaquam commutandum est pronomen primæ personæ nobis, cum secunde vobis.

V. 22. Fortissimus Deus Dominus, fortissimus Deus Dominus. Hoc ita geminandum est, minimeq; alterum mittendum.

CAP. XXIIV. v. 27. Quod audierit omnia verba Domini. Retinendum est singulare audierit, non mutandum in plurale audieritis.

Iudices.

CAP. I. v. 30. Cetron & Naalol. Pro Cetron malè scribitur quidam Thetron, tinquā pro c, rursus pro Naalol, Naalon, id est, in pro l.

V. 35. Quod interpretatur testaceo. Laue legas testatio, nomen verbale à testor, pro testaceo nomine adiectiuo à testa.

CAP. II. v. 2. Sed aras eorum subuerteretis. Non mutes coniunctionem aduersatiuā, sed in copulatiuā &.

V. 19. Et multo faciebant peiora. Nō commutes peiora cū maiora.

CAP. III. v. 3. Atque Heuqum qui habitabat in monte Libano. Seruandus est numerus singularis habitabat, loco pluralis habitabāt, qui in aliis libris.

V. 4. Vtrum audiret mandata Domini. In aliis est plurale audierit.

V. 24. In æstiuo cubiculo. Etiam in nostris antiquis manuscriptis inuenio cubiculo pro cænaculo.

V. 30. Et quieuit terra octuaginta annis. Non addas à præliis.

CAP. IIII. Debbora scribunt Sixtina Biblia, duplici b, alij simplici Debora, quidam malè Delbora.

V. 17. Erat enim pax. Retinenda est cōiunctio rationalis enim, non mutanda in autem.

V. 21. Qui soporem morti cōsociās. In aliis est verbū simplex lociās.

CAP. V. v. 11. Et clemētia in fortes Israel. Spurius est quod quidam habent in portis pro in fortes: sed genitiuus fortis, quem alij quidam lezunt absque præpositione, possit habere similitudinem vtri.

V. 19. Reges Chanaan in Tanach. *Nō scribas Tanc pro Tanach.*

CAP. V I. v. 3. Qui suffodit aram eius. *Antiqui libri scribunt cōpositum suffodit, pro eo quod alij simplici fodit.*

CAP. VI I. v. 3. Et reuersi sunt de populo vigintiduo millia. *Quidam boni libri habent neutrum reuerfa; pro masculino reuersi; porro de preferendum est ipsi ex.*

V. 5. Qui lingua lambuerint aquas. *Non addas qui manu & lingua.*

V. 23. Fugientes vsque ad Bethsetta *Non mutes Bethsetta in Bethseca, id est duplex t in c.*

Ibidem, Persequabantur Madian. Sequitur in quibusdam libris Et dedit Dominus victoriam populo Israel in die illa, sed redundat.

CAP. VIII. v. 7. Cū ergo tradiderit Dominus Zeebe & Salmana in manus meas. *Sequitur in multis libris & cū reuersus fuero victor in pace, sed non est huius loci, at versus nomi subsequentis.*

V. 9. Dixit itaque & eis. *Non omitas & pro etiam positum.*

V. 10. Bellatorum educentium gladium. *Non interponas & coniunctionem.*

CAP. IX. v. 4. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti, *Scribendum est pondo indeclinabile, non pondera.*

V. 7. Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus, *Non est addenda vocula vt: Ita vt audiat.*

V. 10. Egredietur ignis ex eo. *Non est aufrendum ex eo.*

V. 39. Spectante Sichimorum populo. *Pro spectante quod est adspiciente, non substituas expectante.*

V. 48. Quod me videtis facere cito facite. *Non est commutandum praesens videtis, cū praterito vidistis.*

V. 49. Vt fumo & igne mille homines necarentur. *Non mutes nomi-*

natiuū homines in gentiuū hominū.

CAP. X. v. 1. In Samir montis Ephraim. *Neque hic mutes gentiuum montis in ablatiuum monte*

V. 8. In terra Amorrhæi, qui est in Galaad. *Pro qui, quod refert Amorrhæi, alij legunt, quæ, quod terræ.*

CAP. XI. v. 1. Fuit illo tempore Iephthe. *Quidam addunt Fuit itaque illo in tempore.*

V. 17. Dimitte me vt transeā per terram tuam, *Non est omittendū pronomen me, nec praepositio per.*

V. 24. Nonne ea quæ possidet Chamos. *Non commutes praesens possidet, cum praterito possedit.*

V. 39. Exinde mos increbuit in Israel. *Scribendam est increbuit, non increuit.*

CAP. XII. v. 5. Obsecro vt me transire permittatis. *Preferendum est plurale singulari permittas.*

V. 13. Filius Illel. *Alij minus rectè, filius Elel.*

CAP. XIII. v. 7. Ex vtero matris suæ. *Non proponas cōiunctionē &.*

CAP. XIV. v. 3. Et in omni populo meo. *Nō est substituendū pronomen secunda persone tuo, pro prima meo.*

V. 6. Quasi hæc dum in frustra dilcerpens. *Legè dilcerpens, non decerpens aut, decerperet.*

V. 9. Quod mel de corpore leonis assumerat. *Hoc versu Interpres vertit corpore nō ore, versu proxime precedenti, ore non corpore.*

CAP. XV. v. 9. Vbi eorū effusus est exercitus. *Alij pro cōposito effusus scribunt simplex fufus.*

V. 14. Et sicut solēt ad odorē ignis ligna cōsumi. *Legendū potius est odorē, quod est, odorâte igne quam ardore, quod est, ardēte seu cōburentē igne. Porro lingua scriptum ab alijs pro lina, nullius est auctoritatis; non enim, ita facile ligna ab igne consumuntur vt stuppea lina.*

CAP. XVI. v. 9. Qui rupi

vincula, quo modo si rūpat quis filū de stuppe tortū putamine, cum odorē, ignis acceperit. Pro gemino stuppe, alij scribunt ablatiuū stuppa, & pro putamine quod est cortice, legūt spuramine, acceptū pro spūto, quasi dicitur, filū spūto adhibito de stuppa tortū. At qui verisimilius est, interpretē dicere voluisse, filū de vili stuppa (est enim stuppa quasi putamē, cortex & vesiculūlini) nam hebraicē non aliud legitur, quā filum stuppæ. Iam verō odorē quod sequitur, nullo modo hic cum ardorem mutandum est, id est quarta vocalis cum p rima.

V. 13. Cui respondit Samson: Si septem. Quidam addunt inquit: Si, inquit, septem, sed superflue.

CAP. XVII. v. 9. Et vtile mihi esse perspexero. Pro perspexero, quod est videro, non legas prospexero, id est, prauidero.

CAP. XVII. v. 5. Ite in pace. Non scribas cum pro in.

CAP. XIX. v. 5. Gusta prius pauxillum panis: Non substituas pauxillum pro pauxillum.

V. 8. Oro te, inquit. Quidam scribunt obsecro pro oro te.

V. 11. Iamque erāt iuxta Iebus. Non substituas verbum compositum aderant, pro simplici erant.

CAP. XX. v. 40. Et viderent quasi columnam fumi. Optatiui praesens viderent, legendum est, non indicatiui praeteritum viderunt.

CAP. XXI. v. 13. Vt eos susciperent in pace. Non mutes masculinum eos cum feminino eas.

V. 19. Et ad orientalem plagam. Alij omittunt &.

R V T H.

CAP. I. v. 11. Non vltra habeo filios. Non mutes praesens habeo, cum futuro habeo.

CAP. IV. v. 3. Quibus sedentibus. Alij minus apte, quibus residētib.

V. 15. De nuru enim tua nati s

est, quæ te diligit. Noli substituere masculinū qui, pro feminino quæ aut futurum diliger, pro praesenti diligit.

V. 22. Isai genuit David. Non addas regem.

Liber Regum
Primus.

CAP. I. v. 9. Ante postes templi Domini. Retinendum est templi, non mutandum cum domus.

V. 18. Et illa dixit. Non scribas ad aduersarium, pro & copulatio.

V. 19. Et venerunt in domum suā Ramatha. Nō repetitur in ante Ramatha, sed subauditur. Simile infra 2. v. 11.

V. 24. Et tribus modis farinae. Nō scribas vno modio, pro trib. modis, iuxta ea quæ alās annotauimus.

V. 28. Quibus fuerit commodatus Domino. Alij legunt verbum compositum accommodatus, sed simplex commodatus est preferendum.

CAP. II. v. 17. Quia retraherant homines a sacrificio Domini. Alij legunt, Quia detraherant homines sacrificio Domini.

V. 19. Vt immolaret hostiā solemnem. Quod sequitur in quibusdā libris, & votum suum, superfluit.

V. 30. Sed quicumque glorificauerit me, glorificabo eum. Nō scribas honorificauerit, pro glorificauerit: nam & hebraicē vox eadem repetitur.

V. 34. Duobus filiis tuis. Non o-mittas pronomen tuis.

CAP. III. v. 2. Heli iacebat in loco suo. Non est mutandum loco, cum lecto, lectulo, vel domo.

Sequitur: Et oculi eius caligauerant, nec poterat videre lucernā Dei antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini vbi erat arca Dei. Haec genuina est vulgata editionis & lectio

Et distinctio, de qua olim nos late in Notationibus nostris. Non itaque substituentur est quartus casus lucernam, pro primo lucerna, nec voci Samuel addenda coniunctio autem.

V. 17. Quis est sermo, quem locutus est Dominus ad te. Non est omitendum quem locutus est Dominus.

CAP. IV. v. 1. Et factum est in diebus illis, conueniunt Philistiim in pugnam. Quamuis hæc verba à multis omitantur, quod olim docuimus; non tamen visum est Romanis Patribus illa è medio tollere, eò quod Græcè legantur. Quocirca etiam consequenter scribunt, Et egressus est Israel, coniunctione copulativa, quæ est in Græcè libris, loco rationalis namque, quæ est in plerisque latinis.

V. 9. Sicut & illi feruerunt vobis. Non est mutandum secunda personæ pronomen vobis, cum prima nobis.

V. 13. Helifedebat super sellam contra viam spectans. Pro simplici spectans non substituas compositum expectans.

V. 10. Dixerunt ei quæ stabant circa eam. Cæue mutes quæ femininum, cum masculino qui.

V. 21. Translata est gloria de Israel. Non addas Domini.

V. 22. Et ait: Translata est. Non omitas coniunctionem præpositam.

CAP. V. v. 6. Et ebullierunt villicæ & agri in medio regionis illius, & nati sunt mures, & facta est confusio mortis magnæ in ciuitate. De his verbis tale fuit iudicium Romanorum Correctorum, quale supra 4. v. 1. Porro pro secundo casu magnæ, in aliis libris est primus magna, vt etiam græcè.

V. 9. Inieruntque Gethæi consilium, & fecerunt sibi ledes pelliceas. Et hæc verba, quamuis à quibusdam latinis libris hebræo consentaneis omitantur, tamen quia reperiuntur in quibusdam græcis, non indicantur Romani expungenda. Similis ratio inferius occurrit, plurimum aliorum locorum, quæ non putauimus singula annotanda. Consilium quo illi moti fuerint he. tex. ea, quæ in Bibliis præmiserunt præfatione intelligere.

V. 13. Dimitrite arcam Dei Israel. Non est mutandum plurale dimittere cum singulari dimitte.

CAP. VI. v. 11. Et similitudines annorum. Retinendus & hic est numerus pluralis similitudines, non vertendus in singularem similitudinem.

V. 19. Percussit autem de viris Bethsamitibus. Non addas Dominus.

CAP. VII. v. 1. In domum Abinadab. Non mutes Abinadab, cuius secunda litera est b muta, cum Aminadab, cuius secunda litera est m liquida.

V. 10. Et cæsi sunt à facie Israel. Legendum est facie, quod est conspectu, non filiis.

V. 11. Egressique viri Israel. Non est mutandum virum filii.

CAP. VIII. v. 1. Posuit filios suos iudices Israel. Non addas in præpositionem, ante vocem iudices, sed intelligas Israel esse datini casus.

CAP. IX. v. 1. Filius Abiel, filij Seror, pro Seror, in quo litera r repetitur, non est legendum Seor.

Ibidem. Filij Seror, filij Becho-rath. Non addas quod in quibusdam libris sequitur, filij Sareth.

V. 5. Cum autem venissent in terram Suph. Nec hic addas, quod sequitur in quibusdam libris, & non inuenissent.

V. 7. Panis defecit in sitarcis nostris. Alij pro sitarcis legunt cistarcis, vocem non intellectam quasi à cista deriuantes, quæ componitur ex σίτη & σίτος, quod frumentum græcè, & ἀρκίον arcin quod sufficere est: unde nomen femininum ἰστάρκια, sitarcia

starcia. quod commeatum, & neutrū starcium, quod peram significat, saccum, aut yas, in quo ab itinerantibus reponitur commeatu; nam & Hebraice ad verbum legitur in vasīs nostris.

V. 13. Quia ipse benedicit hostiæ, & deinceps comedunt qui vocati sunt, Presentia benedicit & comedūt, præsferuntur futurū, benedictet, comedent.

V. 19. Ut comedatis mecum hoc die. Non est permittendum plurale comedatis, cum singulari comedas.

CAP. X. v. 2. In finibus Benjamin in meridie. Quod sequitur in quibusdam libris salientes magnas foueas, omittendum est.

V. 5. Post hæc venies in collem Dei. Non mutet verbum venies, in participium veniens.

V. 12. Et quis pater eorum. Duplex hic à quibusdam committitur vitium: Vnum, quod pro interrogatiuo quis, scribant nomen proprium patris Saul, Cis. Alterum, quod pro plurali eorum, supponant singulare eius.

CAP. XII. v. 6. Et eduxit patres nostros de terra Ægypti. Sequitur in quibusdam exemplaribus adest, sed superflue.

V. 9. Magistri militiæ Hafor. Non adlas regis ante Hafor.

V. 11. Et misit Dominus Ierobaal, & Badan, & Iephthæ. Inter Badan & Iephthæ, multi libri interponunt, & Samson & Barac, sed obelo transfoliendum.

V. 23. Absit autem à me hoc peccatum in Dominum. Seruandus est quartus casus Dominum, loco sexti Domino, qui est in alijs libris.

CAP. XIII. v. 7. In terram Gad & Galaad. Non omittas prepositionem in.

V. 8. Iuxta placitum Samuelis. Quidam libri pro placitum, scribunt pacum.

V. 17. Et egressi sunt ad prædan-

dum. Non substituas præliandum, quod est bellandum, pro prædandum, quod est, prædas agendum.

Ibidem. Contra viam Ephraad terram Suzi. Nannulli pro Ephra supponunt Ephraim, nomen vnius ex duodecim tribubus, & Saul nomen primi Regis Israel, pro Sual, vtrūq; vitiose.

V. 18. Ad iter termini imminētis valli Seboin. Non interponas in terra Sabaa, quod quidam superflue.

V. 20. Et securim & sarcolum. Nec hic interponas, & tridentem, reddat enim sumum ex versu proximo.

CAP. XIV. v. 2. Quæ erat in Magron. Vnani vocem Magron, quidam in duas distraxerunt, agro Gabaa, male.

V. 13. Itaque alij cadebant ante Ionatham. Post itaque, non addas cum vidissent faciem Ionathæ, quod quidam.

V. 15. Et factum est miraculum in castris per agros. Confodienda est & coniunctia, quam nonnulli intericiunt ante per agros.

Ibidem. Et conturbata est terra. Quidam pro terra existimant substituentum castra; Et conturbata sunt castra; male.

V. 21. Ut essent cum Israel qui erant cum Saul & Ionatha. Nonnulli libri addunt & iis qui erant, alij mutant numerum pluralem erant in singularem erat, no animaduertentes, Israel postum esse numero plurali, pro Israhitis.

V. 41. Da indicium. Quidam pro indicium, quod est signum, scribunt iudicium, minus recte.

CAP. XV. v. 6. Abite, recedite aque descendite ad Amalec. Non est scribendum discedere, quod idem vni cū eo est quod pro recedit recedere, sed de cedere, coposuit à lado.

V. 32. Pinguissimus & tremens. Non omittas, posterius & tremens.

V. 35. Quod constituit eum regem

regem super Israel. Pro pronominis cum non s. pponas nomen Saul.

C A P. X V I I. v. 1. Conuenerunt in Socho Iudæ. Non est scribendum Socho, sed Socho, uocali o, nõ t. cõsonante, terminante uocem.

V. 5. Et lorica squamata induebatur. Magis proprium est squamata à squamis deductum quam hamata ab hamis, quod est in alijs libris.

V. 52. Et usque ad Geth. Non est omissenda coniuñtio &c.

V. 55. De qua stirpe descendit hic adolescens Abner? Nec hic omissum est nomen. Abner.

C A P. X V I I I. v. 6. Porro cum reuertetur percussit Philisthæo Dauid. Quod sequitur in multis libris & ferret caput eius in Ierusalem, merito indicatum est superfluum.

V. 20. Dilexit autem Dauid Micho filia Saul altera. Legendum est primo casu filia Saul altera, nõ quarto filia Saul altera: ac proinde intelligendum, Dauid, quarti esse casus, non primi.

V. 27. Abiit cum uiris qui sub eo erat. Non addas in Accaron.

V. 30. Et egressi sunt principes Philistinorum. Non omittas uerbum substantiuum sunt.

Ibidem Quam omnes serui Saul. Non mutes serui in uiri.

C A P. X I X. v. 3. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum, in agro ubicumque fueris. Legendum est fueris secunda persona, non tertia fuerit.

V. 5. Et posuit animam suam in manu sua. Non est mutandum pronomen tertia persone sua, cum secunda tua.

V. 11. Misit ergo Saul satellites suos. Non addas nocte, quod quidam.

V. 16. Et pellis caprarum ad caput eius. Retinendum est nomen singulari pelles pro plurali pelles.

V. 24. Et cecidit nudus tota die

illa & nocte. Caue scribas cecinit, quod est cantauit, pro cecidit, quod est iacuit.

C A P. X X. v. 6. Si respiciens requisierit me pater tuus. Non omittas respiciens.

V. 9. Abfit hoc à te. Legendum est pronomen secunda persone te, non prima me.

V. 19. In die qua operari licet. In quibusdam pro pronominis qua, est aduerbium quando.

V. 29. In ciuitate. Non addas pronomen mea.

C A P. X X I. v. 4. Si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus. Quod sequitur in quibusdam libris manducant, merito transfoditur obelisco.

V. 5. Equidem si de mulieribus agitur. Non distrahatur uocali equidem, induas & quidem.

V. 7. Potentissimus pastorum Saul. Quod subdunt quidam libri hic pascebat mulas Saul, quam iustus de causis sublatum sit, alios ostendimus.

V. 8. Si habes hic ad manum hastam aut gladium? Non subiicias da mihi, ut nonnulli.

V. 15. Hiccine ingredietur domum meam? Huius loco ne scribas dimittite illum hinc, ne ingreditur domum meam.

C A P. X X (I). v. 7. Audite nunc filij Iemini. Non est addendum pronomen me.

V. 22. Sciebam in die illa. Nec hic addenda coniuñtio enim.

C A P. X X I I I. v. 22. Et considerate locum ubi sit pes eius. Neque hic aduerbium uelociter.

Sequitur: Vel quis uiderit eum ibi. Quod hic subdunt quidam libri, ubi dixistis, nec hoc addendum est.

V. 23. Quod si etiam in terram se abtruserit, perscrutabor eum. Legendum est abtruserit, compositum ex abs & trudo, nõ obstruxerit, compositum ab ob & struo. Hebraice ad uerbum. Quod si etiam in

in terra fuerit.

V. 26. Et ibat Saul Non addas & viri eius.

CAP. XXIV. v. 7. Quia christus Domini est. *Subsequitur in multis libris.* Viuit Dominus: quia nisi Dominus percusserit eum, aut dies eius venerit ut moriatur, aut descendens in paelium perierit, propitius mihi sit Dominus, ut non mittam manum meam in christum Domini: *verum hæc non sunt huius loci, sed eius qui infra 26. v. 10. 11.*

V. 8. Et confregit Dauid viros suos sermonibus. *Non addas istis.*

V. 9. Surrexit autem & Dauid post eum. *Non omittas &.*

CAP. XXV. v. 6. Et omnibus quæcumque habes sit pax. *Subiiciunt multi libri* Ex multis annis saluos faciens tuos & omnia tua: *sed redundat, meritoque sublatum est.*

V. 7. Audiui quod tonderent pastores tui. *Non est addendum greges tuos.*

V. 31. Recordaberis ancille tue. *Superfluit quod subditum, quidam codices & tu benefacies ei.*

CAP. XXVII. v. 3. Ipse & viri eius, vir & domus eius. *Non oportet omittere nomen viri numero singulari repetitum.*

V. 8. Hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus. *Non est mutandum pagi in vagi, quod est vacabundi, nec pastuum habitabantur in actuum habitabant: quibus actuum Hebraice legatur, ubi non additur pagi.*

V. 9. Et percutiebat Dauid omnem terram. *Non addas illorum,*

CAP. XXVIII. v. 3. Et Saul abstrulit magos & ariolos de terra. *Subiiciunt multi codices* Et interfecit eos, qui pithones habebant in ventre: *verum illud iussu confossum obelisco, omisum est.*

CAP. XXX. v. 3. Cum ergo venissent Dauid & viri eius. *Correctores merito præstulerunt plurale sin-*

gulari venisset.

V. 10. Ipse & quadringenti viri. *Non addas cum eo.*

V. 12. Quæ cum comedisset. *Non commutes neutrum plurale quæ cum masculino singulari qui.*

V. 19. Nec defuit quidquam a paruo usque ad magnum. *Correctores præstulerunt neutrum, quidquam masculino quisquam.*

V. 27. Et qui in Iether. *Huius proprii nominis prima litera est I, non G, Gether.*

V. 31. Dauid ipse & viri eius. *Non omittas pronomen ipse.*

CAP. XXXI. v. 4. Arripuit itaque Saul gladium. *Non addas suum.*

V. 7. Videntes autem viri Israel. *Non est mutandum viri cum filij.*

V. 12. Veneruntque Iabes Gilaad, & combusserunt ea ibi. *Verbo venerunt non est adlegendum nomen viri: ita omittendum est nomen igni, quod quidam apponunt aduerbio ibi.*

LIBER REGVM S E C V N D V S.

CAP. I. v. 13. Hi ex vna parte piscinæ, & illi ex altera. *Prius ex non est commutandum cum in.*

V. 24. Itineris deserti in Gabaon. *Non præponas, & coniunctionem.*

CAP. II. v. 1. Inter domum Saul & inter domum Dauid. *Non anteponas Dauid, quod alij.*

V. 7. Respha, filia Aia. *Quod sequitur in quibusdam libris, ingressusque est ad eam Abner, obelisco iugulandum est.*

V. 12. Misit ergo Abner nuncios ad Dauid. *Non addas in Hebron, quod quidam.*

V. 23. Et Ioab & omnis exercitus, qui erat cum eo postea venerunt. *Non mutas erat singulare, in plurale erant, nec præteritum perfectum venerunt, in plusquam perfectum venerant.*

CAP. IV. v. 6. Ingressi sunt autem domum latenter. Nec vox domū, nec vox latenter omittenda sunt.

CAP. V. v. 9. Habitavit autem David in arce. Non adificas Sion.

CAP. VI. v. 6. Postquam autem venerunt ad arcam Nachon. Nullo modo scribendum est Nachor, ultima littera existente v. ultima liquidarum, pro Nachon, cuius ultima littera est n. penultima liquidarum.

V. 12. Et omnia eius propter arcam Dei, subiiciunt plerique codices: Dixitque David: Ibo & redam arcam cum benedictione in domum meam: sed merito censuerunt Romanam Paris, hac omittenda, quemadmodum clarum fieri potest ex Notationibus nostris.

V. 13. Immolabat bouē & arietem. Singulare immolabat, non est commutandum cum plurali immolabant, nec post bouem addendum est, & ovem.

V. 14. Et David saltabat toris viribus ante Dominum. Quod interpretantur quidam percutiebat in organis armigatis, & inter David & saltabat, superest, istis que confassum.

V. 19. Et assaturam bubulæ carnis vnam. Scribendum est bubulæ quod est bouis: non bybalæ, quod impositum est, dicendumque foret bybalinæ, si à bybalo formaretur.

V. 23. Dixitque David ad Michol: nte Dominum. His verbis ante Dominum, ne praponas. Vivit Dominus quia Iudam: reduplicat enim, nec est de textu.

Ibidem. Et Iudam & vilior fiam. Cave scribas pro verbo Iudam, nomen proprium Iudam.

CAP. VII. v. 10. Et habitabit sub eo. Noli hoc commutare cum Et habitabo cum eo.

V. 23. Quem redemisti tibi ex Aegypto gentem & deum eius. Accusativus: singulares gentē & deū, vō sūt vertēdi in ablativos: sūt singula

res: gente & deo, sive plurales gentibus & diis; multoq; minus, pro deū, sibi scribendum est domū, ut est, tabernacula, aut pro singulari eius, plurale eorū.

V. 29. Et benedictione tua benedictur. Ne omittas cōiunctionē &.

CAP. VII. v. 8. Tulit rex David æs multum ninis. Subiiciunt multi codices: De quo fecit Salomon omnia vasa ærea in templo, & mare æneū, & colūnas, & altare: verū nō est huius loci, sed 1. Paralip. 1. v. 8.

V. 13. Cæsis decem & octo millibus. Erroneum est quod quidam libri legunt duodecim millibus pro numero sequentibus Decem & octo millibus: Parè quod hęc subiungit multi codices Et in lebe: ē ad viginti tria millia, adulterium ac superfluum est: vobis vide fuerit natum, Non quænes postea in varias Bibliorum lectiones docent.

CAP. X. v. 6. Et ab Ithob duodecim millia virorum. Utrosque quidam decem scribunt, pro duodecim maiore numero.

V. 15. Videntes igitur Syri, quoniam corruisset coram Israeli. Alij quibusdam additis, habent: Videntes igitur filij Ammon, quoniam Syrus expavit, & quoniam corruisset coram Israeli: sed minus sincere.

V. 19. Timueruntque Siri auxilium præbere vtrā filiis Ammon. Non omittas vtrā.

CAP. X. v. 2. Accidit uturgeret David de strato suo. Non addas quadā die post accidit, nec mutes strato ablativū neutrū secundæ declinationis, cū stratu ablativo masculino quartæ declinationis, qui non est latinus.

CAP. XII. v. 1. Duo viri erant in ciuitate vna. Quidā libri his verbis praponent: Responde mihi iudicium: sed non est illud latine editionis.

V. 7. Tu es ille vir. Non subiicias qui fecisti hanc rem.

V. 14. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini

mini. Non addas nomen ante Dñi.

V. 19. Cum ergo David vidisset seruos suos muscantes. Legendum est vidisset, quod est oculorum, nõ audisset, quod aurium:

V. 21. Nunc autem quia mortuus est quare ieiunem: Nõ est sub. Stitendum præsens indicatius ieiunio pro præsentis subiunctiui ieiunem?

V. 25. Misitque in manu Nathan prophetæ. Nullo modo addas pronomen cum verbo misitque.

CAP. XIII. v. 2. Et deperiret eam valde. Et non est præponenda propositiõn pronõmni eam, quia non est omittendum aduerbium valde.

V. 6. Et cibum capiam de manu eius. Non addas paratum post cibũ.

V. 10. In conclaue his hoc versu positum casu quarto, nõ est corrigendum casu sexto, in conclaui.

V. 17. Luxit ergo David filium suum cunctis diebus. Ad filium suum non addas Amnon nec mutet cunctis cum multis.

CAP. XIV. v. 16. Et audiuit rex. Non est addendum verba.

V. 22. Fecisti enim sermonem seruitui. Nõ addas Domine mi rex.

CAP. XV. v. 2. Stabat iuxta introitum portæ. Non subiunctus in via.

V. 7. Post quadraginta autem annos. Non est quadraginta mutandum cum quinque, nec cum sex, ac ne cum quatuor quidem, quãquã quatuor non careat sua probabilitate.

V. 10. Regnavit Absalõ in Hebron. Legendum est præteritum regnavit, non futurum regnabit.

V. 14. Et impellat super nos ruinam. Retinendum est impellat, compositum à pello, non substituendum impleat.

V. 23. Contra viam quæ respicit ad desertum. Non addas oliuz post viam, quod nonnulli.

V. 24. Et depo'uerunt arcã Dei. Non est referendũ fœderis post arcã.

V. 34. Seruus tuus sum rex. Quod

sequitur in aliis libris patere me vivere, superfluit.

CAP. XV. Lv. 1. Et vtre vini. Pro vtre non scribas duobus vtribus, vt multi.

V. 2. Responditque Siba. Non subiunctas Domine mi rex.

V. 9. Quare maledixit canis hic mortuus Domino meo regi? Retinendum est participium præteritum mortuus non substituendum futurum in õiturus.

V. 11. Quanto magis nunc filius lemini? Et non est commutandũ a luerbium tunc cum pronõmine hic: ita non est supplenda sententia additis his verbis maledicit mihi.

V. 12. Et reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna. Non est addendum nomen die Die hodierna.

CAP. XVI. v. 22. Donec dilucesceret. Quod subiunctum quidam, antequam deuudaretur verbum, spurium est.

V. 28. Et frixum cicer. Non addas oleo.

CAP. XVIII. v. 3. Quia tu vnus. Non addas solus, sed intelligas vnus positum esse pro solus.

V. 22. Quid vis currere fili mi? Quod sequitur in alijs libris veni huc, redimitat.

V. 29. Vidi tumultum magnum, Caue mutes tumultum, quod est turbam, cũ tumultum omissa litera t.

CAP. XIX. v. 4. Fili mi Absalõ, Absalõ fili mi, fili mi. Nõ omittas postremũ fili mi, ceruõ repetitum.

V. 10. Viquequo siletis & non reducitis regem? Subiunctum quidam libri Et consilium totius Israel venit ad regem: sed merito ommissum est.

V. 11. Ad regem in domo eius. Quod sequitur in alijs libris quia dixerat rex, hæc dicetis ad populum Iuda, superfluit, ac proinde merito et ipsum est ommissum.

V. 31. Berzellai quoque Galea-

dites. Non addas Senex valde.

V. 39. Cumque trāsisset vniversus populus & rex Iordanem, & cularus est rex Berzellai. Non interponas resurrit & ante oscularus est.

V. 43. Decem partibus maior ego sum apud regem. Redundat quod quidam libri subiiciunt & primogenitus ego sum.

CAP. XX. v. 1. Reuertere in tabernacula tua Israel. Nō est omittenda vox reuertere, quam Interpres explanationis causa addidit: quare ratione & pronome tertia persona mutavit in secunda tua.

V. 10. Nec secundum vulnus apposuit, & mortuus est. Vt non est his verbis preponendum & mortuus est, ita postpositum non est omittendū.

V. 14. In Ahelam. Non preponas aduerbium vsque.

V. 18. Qui interrogant, interrogent in Abela, & sic perficiebant. Quam scribunt proficiebant, tanquam diceretur, illos sapientia proficisse qui Abelam consulissent: verum non proficiebant legendum est, sed perficiebant, quod est finiebant, absoluebant, negotium ceptū scilicet.

CAP. XXI. v. 7. Et exaudiet de templo suo vocem meam. Nōmini tēplo non addas epithetō sācto.

V. 15. Misit sagittas & dissipauit eos. Non addas pronomen suas, nomi- ni sagittas.

V. 36. Et mansuetudo tua multiplicauit me. Non est supponendum, pronomen prima persona mea, pro secunde tua.

CAP. XXIII. v. 1. Hæc autem sunt verba Dauid nouissima. Dixit Dauid filius Iſai. Hæc germana est lectio & interpunctio: quare non est auferendum nōmē Dauid prioris loco, nec addendum relatiuum quæ ante dixit.

V. 8. Hæc sūt nomina fortium Dauid. Sedēs in cathedra sapiētissimus. Non repetas nomen Dauid an-

te participium sedens.

V. 12. Et tuitus est eum, Mellius est tuitus, quān tutus, si grammaticos sequaris.

V. 15. Desiderauit ergo Dauid, & ait. Nō interijcias aquam de lacu quod quidam.

V. 33. Semma de Oroni. Scribendum est Oroni, non Oroni, & liquida non muta d.

CAP. XXIV. v. 1. Commouitque Dauid in eis dicentem. Non subiungas ad 20ab.

V. 18. Venit autem Gad ad Dauid in die illa. Non addas propheta ad nomen Gad.

V. 23. Omnia dedit Arcuna rex regi. Non est omittendum vocabulum rex positum ante regi.

LIBER REGVM TERTIVS.

CAP. I. v. 8. Et Semei, & Rei, & robur exercitus Dauid. Pro Rei non est substituendum Cerechi & Pheleti, quod alij mala: nec addendum omne ante robur, quod quidam superflue.

V. 13. Salomon filius tuus regnabit post me. Non preponas quod.

V. 34. In regem super Israel. Non addas & Iudam.

V. 35. Et veniet, & sedebit super solium meum. Pro veniet singulari tertia persona, non est substituendum venietis, plurale secunde persona: denique nec addendum in Ierusalem.

V. 50. Et abiit tenuitque cornu altaris. Post abiit non addas in tabernaculum Domini.

CAP. II. v. 2. Confortate, & esto vir. Non subiiciat fortis, quod quidam.

V. 3. Et obserua custodias Domini Dei tui. Qui existimauit custodias verbum esse, et preposuerunt vt conjunctionem, & postposuerunt nomen

men mandata; falsi nomen est enim.

V. 4. Si custodierint filij tui vias suas. *Non est mutandum pronomen verbae persone suas in prima meas.*

V. 28. Venit autem nuncius ad Ioab. *Retinendum est nomen Ioab, non substituendum Salomonem, nec subdendum participium dicens. Lege Notationes nostras.*

V. 42. Quacumque die egressus ieris huc & illuc. *Legendum est ieris ab eo, non fueris a sum.*

V. 46. Qui egressus percussit eum. *Pro egressus, quod est, postquam exisset, non est supponendum aggressus.*

CAP. IV. v. 2. Azarias filius Sadoe sacerdotis. *Non mutes genitivum sacerdotis, in nominativum.*

V. 10. Ben-hesed in Aruboth. *Non mutes Ben, quod significat filium, in Beth domum.*

V. 19. In terra Seon regis Amorrhæi. *Non proponas & coniunctionem.*

V. 21. Habens omnia regna. *Redundat quod sequitur in quibusdam libris secum.*

V. 24. A Taphsa vsque ad Gazam. *Non proponas his verbis adverbium quasi.*

V. 32. Et fuerunt carmina eius quinque & mille. *Cave legas, sublata coniunctione, ut plerique, quinque milia, pro quinque & mille, quod est, quinque supra mille.*

CAP. V. v. 1. Quod ipsum vnixisset regem. *Non addas super Israel.*

V. 4. Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi. *Non omittas Dominus.*

V. 11. Coros tritici, viginti milia. *Alij minus congrue inuertunt ordinem viginti milia coros tritici.*

CAP. VI. v. 1. Aedificari cepit domus Domino. *Alij legunt actiue aedificare cepit domum Domino.*

V. 8. Ostium lateris medij in parte erat domus dextræ. *Non commutes parte, quod est latere, cum pariete seu muro.*

V. 15. Operuit lignis cedrinis in-

trinsecus. *Non proponas his verbis & coniunctionem.*

V. 27. Alæ autem alteræ. *Non omittas alteræ.*

V. 31. Et in ingressu ostaculi fecit ostiola. *Vi non est omissenda prepositio in, ita non addendus numerus duo aut ostiola.*

CAP. VII. v. 7. & epistylla super columnas. *Non addas fecit, sed subiundias e proximo.*

V. 9. Et extrinsecus vsque ad atrium maius. *Pro extrinsecus, non est scribendum contrarium intrinsecus.*

V. 23. Et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. *Non est mutandum singulare cingebat eum plurali cingebant.*

V. 24. Duo ordines sculpturarum striatarum erant fustes. *Romani Patres recte censuerunt legendam striatarum, quod est strys ornatarum, non histriatarum aut iustriatarum, preposita vna syllaba, qua de re nos alias latius scripsimus.*

V. 25. Et stabat super duodecim boues. *Legendum est numero singulari stabat s. mare, non plurali stabant.*

V. 26. Duo milia batos capiebat. *Non addas & tria milia metretas, quod 2. Paral. 4. v. 5. legitur, pro eo quod hic dicitur duo milia batos. Lege, si placet, Notationes nostras in hunc locum.*

V. 35. In summitate autem basis erat quædam rotunditas dimidij cubiti. *Legendum est, dimidij cubiti, non adiciendum, quod plerique, vnus & dimidij cubiti.*

V. 47. Et posuit Salomon omnia vasa. *Non subiungas in domo Domini, quod quidam.*

CAP. VIII. v. 2. In mense Ethaniam. *Non scribas, preposita litera B, Bethaniam, pro Ethaniam.*

V. 23. Qui ambulabant coram te in corde tuo. *In alijs libris est preteritum ambulabant, pro praterito imperfecto ambulabant.*

V. 38. Cuncta deuotatio & imprecatio. *Spirum est, quod quidam scribunt, & liquida, deuotatio, quod est consumtio, pro t muta deuotatio, quod est votum, sine oratio.*

V. 60. *Vt sciunt omnes populi terræ. Non mutes vt coniunctionem causatiuam cum copulatiua &.*

CAP. X. v. 14. *Quod afferebatur Salomoni. Non scribas offerebatur pro afferebatur, vocalem inquam quartam pro prima.*

CAP. XI. v. 1. *Et Sidonias & Herthæas. Scribendum est Herthæas, littera initiali H, & duplicato t (pro ut plerumque consuevit hæc vox latine exprimi) potius quam Cethæas, quamquam ita scribatur Ezech. 16. v. 3.*

V. 3. *Sed colebat Salomō Astarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum. Non interponas & Chamus deum Moabitarum, redundat enim.*

CAP. XII. v. 21. *Electorum virorum bellatorum. Non addas coniunctionem & ante bellatorum.*

CAP. XIII. v. 11. *Narrauerunt patri suo. Non preponas his verbis & coniunctionem.*

V. 23. *Strauit asinum suum prophetæ, quem reduxerat. Non est mutandus datus prophetæ, cum nominatiuo Propheta.*

V. 25. *Et diuulgauerunt in ciuitate. Non est scribendus quartus casus ciuitatem pro sexto.*

V. 29. *Vt plangeret eum. Preferendus est numerus singularis plurali plangerent.*

CAP. XV. v. 18. *Dedit illud in manus. Non est preponenda coniunctio &.*

CAP. XVI. v. 24. *Et vocauit nomen ciuitatis quam exstruxerat, nomine Semer Domini montis, Samariam. Et hic preferendus est casus accusatiuus Samariam, rectius a verbo vocauit, genitiuo Samariæ, re-*

cto ab altero nom. num. substantiuorum proximorum.

CAP. XVII. v. 12. *Et faciam illum mihi & filio meo. Correctores merito mutarunt neutrum illud in masculinum illum, ita vt referatur ad panem.*

CAP. XVII. v. 9. *Vade & dic domino tuo. Non preponas & dixit.*

V. 22. *Prophetæ autem Baal quadringenti & quinquaginta viri sunt. Non addas prophetæque lucorū quadringenti, quod quidam.*

V. 24. *Optima propositio. Non subiungas quam locutus est Elias, tamen est Græcè legatur.*

CAP. XIX. v. 1. *Et quomodo occidisset vniuersos prophetas gladio. Ad vocem prophetas, non est addendum Baal.*

V. 10. *Quia dereliquerunt pactum tuum filij Israel. Pronomen tuum non est mutandum cum nomine Domini.*

V. 18. *Osculans manus, Pro plurali manus, alij habent singulare manum.*

V. 19. *Eripse in duodecim iugis boum arantibus vnus erat. Correctores non iudicauerunt omittendas has duas voculas iugis boum.*

CAP. XX. v. 33. *Frater tuus Benadad. Non est addendum viuus.*

CAP. XXI. v. 1. *Vinea erat Naboth Iezrahelitæ, qui erat in Iezrahel. Alij libri habent relatiuum femininum quæ, referens vineam: Correctores pretulerunt masculinum qui, referens Naboth.*

V. 2. *Argenti pretium, quanto digna est. Non mutes ablatiuum quanto, cum accusatiuo quantum.*

V. 20. *Et ait Achab ad Eliam: Num inuenisti me inimicum tibi? Verus interpretis verus inimicum tibi, accusatiuo casu: alij verterunt vocatiuo inimice mi.*

V. 21. *Eccè ego inducā super te malū: Nō preponas. Hæc dicit Dñs.*

CAP.

CAP. XXII. v. 15. Et traderet eam Dominus in manus regis. *Non est omitendum pronomen eam.*

V. 39. Et domus eburnea quam ædificauit. *Quidam pro casu primo eburnea scribunt secundum eburneæ.*

LIBER REGVM QVARTVS.

CAP. I. v. 17. Mortuus est ergo. *Non mutes ergo, in autē.*

CAP. IV. v. 42. Panes primitiarū, viginti panes hordeaceos. *Redundat & coniunctio, qua à quibusdam interponitur.*

V. 43. Quantum est hoc, ut apponam centum viris. *Non addas coram, quod quidam libri proponunt voci centum.*

CAP. VI. v. 13. Ecce in Dothan. *Scribendum est Dothan dissyllabum, non trissyllabum Dothain, quod legitur Gen. 37. v. 17.*

V. 15. Egressus vidit exercitum in circuitu ciuitatis. *Alij scribunt egressus est, viditque.*

V. 17. Non te saluat Dominus: vnde te possum saluare? *Alij, hypostigmatē postposito aduerbio, non, scribunt presens imperatiui saluat, pro presenti indicatiui saluat: forte quia non intellexerunt prioris lectionis sensum, qui est: Dominus non saluat te, vnde saluem te ego? Si Dominus non saluat te, vnde ego?*

CAP. VII. v. 6. Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat. *Non est mutandus in primitiuus passiuus audiri cum actiuo audire.*

V. 17. In cuius manu incumbebat. *Alij pro praterito imperfecto scribunt, plusquam perfectū incubuerat.*

Ibidem. Iuxta quod loquutus fuerat vir Dei. *Non addas verbum prepositioni iuxta.*

CAP. IX. v. 17. In ascensu Gauner. *Non mutes Gauner cum Gaber, id est, u cum b.*

V. 29. Anno vndecimo Ioram filij Achab, regnauit Ochozias super Iudam, venitque Iehu in Iezrahel. *Pro numero vndecimo, non est scribendus maior duodecimo: nec addendū est regis Israel post Achab: denique nec mutandū quidquam indicarunt Correctores in vs que consequuntur, tametsi in multis codicibus sit varietas, de qua nostre Notationes.*

V. 32. Et inclinauerunt se ad eum duo vel tres eunuchi. *Quod sequitur in quibusdam libris, & dixerunt, hæc est illa Iezabel, spurium est.*

CAP. X. v. 15. Numquid est cor tuum rectum. *Non addas cum corde meo, quod quidam superfluit enim.*

CAP. XI. v. 3. Potro Athalia regnauit super terram. *Redundat quod additur à quibusdam libris septem annis.*

V. 6. Tertia autem pars fit ad portam Sur. *Non mutes Sur, quod est nomen portæ templi, cum Seir, quod est nomen montis Idumæorum.*

V. 9. Qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato. *Pro quarto casu sabbatum, quidam scribunt sextum sabbato: sententia eadem vna est: sed posteriori sabbato addita à nonnullis libris prepositio è, obscurat sententiam.*

V. 14. Et cantores & tubas prope eum. *Cave ne scribas turbas, quod est, multitudines, pro tubas, id est, buccinas.*

V. 17. Inter Dominum & inter regem & inter populum. *Tertio repetenda est prepositio inter.*

CAP. XII. v. 8. Et instaurare fartarecta domus. *Non est mutanda vox domus cum templi.*

CAP. XIII. v. 19. Percussisses Syriam vsque ad consumptionem. *Legendum est consumptionem, quod est deletionem, potius quam consummationem, quod est finem.*

CAP. XIII. v. 17. Vixit autem Amasias, filius Ioas, rex Iuda,

postquam &c. quindecim annis. Non scribas, additō denario, viginti-quinque pro quindecim.

V. 22. Ipse ædificauit Ælath. Non est mutandū Ælath cum Ailam.

V. 25. Ionam filium Amathi prophetam. Preferendus est casus quartus secundo prophetae.

CAP. XV. v. 12. Sedebunt super thronum Israel. Omitendum est de te, quod multi adiungunt verbo sedebunt.

V. 18. Qui peccare fecit Israel cunctis diebus eius. Non est hoc cunctis diebus eius; addendum sequentibus Veniebat Phul.

V. 19. Veniebat Phul Rex Assyriorum in terram. Caue ne scribas nomen proprium Therfam, pro appellatione terram.

V. 20. Et non est moratus in terra. Idem hoc loco cauendum est.

CAP. XVI. v. 6. Et Idumæi uenerunt in Ailam. Quidam, pro Idumæi, scribunt Syri, quidam utrosque coniungunt, Et Idumæi & Syri uenerunt in Ailam (Qua de re in Notationibus nostris) Correctores eam lectionem præuulerunt, quæ solos nominat Idumæos.

V. 29. Reliqua autem uerborum Achaz quæ fecit. Non adicias & omnia ante quæ fecit.

CAP. XVII. v. 9. Et offenderunt filij Israel uerbis non rectis Dominum Deum suum. Non indicarunt Romani Patres, offenderunt, mutandum cum operuerunt, aut iritauerunt.

V. 19. Verum ambulauit in erroribus Israel. Recte emendatum est, posito simplici uerum, pro composito uerumtamen.

V. 24. Adduxit autem Rex Assyriorum de Babylone. Non addas nomen uiros ante de Babylone,

CAP. XIX. v. 25. Eruntque in ruinam collium pugnantium. Alij, pro simplici pugnantium, scribunt

compositum compugnantium.

CAP. XX. v. 19. Sit pax & ueritas in diebus meis. Non adicias uerbo sit aduerbium tantum.

CAP. XXII. v. 3. Misit Rex Saphan filium Assia. Non est scribendum Assia pro Assia, id est, duplex si pro A.

V. 9. Ut distribueretur fabris a præfectis. Propositio à non est commutanda cum coniunctione ac.

V. 20. Omnia mala quæ inducturus sum super locum istum. Nō mutes inducturus cum introducturus.

CAP. XXIII. v. 15. Et altare illud & excelsum destruxit. Non omittas posterius & positum ante excelsum.

V. 31. Vinxitque eum Pharaō Nechao in Rebla. Non augeas uocem Rebla uia syllaba; Reblatha: quamquam utroque nomine eadem uia ciuitas significetur.

V. 34. Et duxit in Egyptum, & mortuus est ibi. Multi libri omittunt & mortuus est ibi; sed immerito.

CAP. XXIV. v. 14. Et omnem artificem & clusorem. Pro simplici clusorem, alij compositum scribunt in clusore. Idem occurrit infra v. 16.

CAP. XXV. v. 19. Et sexaginta uiros è uulgo. Male scribunt alij libri, sex, pro sexaginta, quod est decies sex.

LIBER

PARALIPOMENON

PRIOR.

CAP. I. v. 31. Ietur, Naphis, Cedma. Quidam male scribunt Iachur pro Ietur.

V. 32. Filij autem Dadan, Assurim, & Larussim, & Laomim. Censuerunt Romani Patres, uersiculum hunc non esse omittendum, tametsi à multis omittatur: qua de re agunt nostre Notationes.

V. 38. Sebeon, Ana, Dison. Corrupte à quibusdam scribitur Aua pro Ana, id est, v pro u.

CAP. II.

CAP. II. v. 3. Hi tres nati sunt ei de filia Sue Chananitide. *Scribendus est sextus casus Chananitide, non secundus Chananitidis.*

V. 6. Chalchal quoque & Dara. *Vocem quadrilateram Dara, non augreas d quinta litera, Darda.*

V. 13. Secundum Abinadab. *Non scribas Aminadab, pro Abinadab, id est, in liquidam pro b muta.*

CAP. III. v. 5. Quatuor de Bethsabee. *Nō scribas Bersabee, quod nō est putei Gen. 21. v. 31, pro Bethsabee, quod est nomen vxoris Vrie.*

V. 21. Et Naaria & Saphat, sex numero. *Quidam addiderunt & Sela arte sex, malè, nomen Hebraum appellatiuum, quod sex significat, accipientis pro proprio.*

CAP. IV. v. 7. Sereth, Isaar, & Ethnan. *Non est scribendum, ommissa litera initiali i, Sahar pro Isaar.*

V. 20. Filij quoque Simon, Amnon & Rinna. *Pro Amnon non scribas Ammon, duplici m.*

V. 22. Et Securus & Incendens. *Caue scribas incedens, quod est ambulans, pro incēdens, quod inflāmans.*

Ibidem. Et qui reuersi sunt in Lahem. *Pro masculinis qui reuersi, non sunt substituenda feminina quæ reuersa: nec omittendum relatiuum qui vel quæ: denique nec mutandum Lahem, cum Lehem, aut Bethlehem, tamesi idem fortè locus, his tribus nominibus significetur.*

CAP. V. v. 10. Prælati sunt contra Agaræos. *Alij contra Agarenos. Prior scriptura Hebraicè proprius respondet. Eadem varietas occurrit infra v. 19. & 20.*

V. 15. Fratres quoque filij Abdiel, filij Guni, princeps domus. *Non facile mutandus est numerus singularis in pluralem principes.*

CAP. VI. v. 28. Filij Samuel, primogenitus Vasseni, & Abia. *Non est scribendum Ahia, pro Abia, id est, aspiratio h, pro muta b.*

V. 62. Vrbestredecim. *Pro trededecim non scribas quatuordecim, ad aucto numero.*

V. 75. Hucac quoque & Suburbana eius. *Malè à quibusdam legitur Afach pro Hucac.*

CAP. VII. v. 15. Machir autem accepit vxores filijs suis. *Non est mutandū plurale vxores cū singulari vxorē, tamesi hoc Hebraicè legatur.*

CAP. VIII. v. 40. Vtque ad centum quinquaginta. *Non subiungas milia, quod prodigi quidam.*

CAP. IX. v. 4. Othei filius Ammiud, filij Amri. *Non mutet genitiuum filij cum altero nominatiuo filius.*

V. 28. De horum genere erant. *Nec hīc mutet genere cum grege.*

CAP. XI. v. 14. Hi steterunt in medio agri, & defenderunt eum, cumque percussissent Philisthæos. *Número plurali non est præferendus singularis hic stetit in medio agri, & defendit eum, cumque percussisset Philisthæos.*

V. 17. Desiderauit igitur Dauid. *Non addas aquam.*

V. 21. Et inter tres secundos inclytus. *Casus quartus numeri pluralis secundus, non est vertendus in primum casum numeri singularis secundus.*

V. 22. Banaias filius Ioiadæ viri robustissimi. *Nec hīc vertendus est secundus casus viri robustissimi, in primum viri robustissimus.*

CAP. XII. v. 20. Principes militum in Manasse. *Caue ne scribas militum, pro militum, quod est chiliadum.*

CAP. XIII. v. 2. Cognouitque Dauid quod confirmasset eum Dominus in regem. *Non est addendum eō (eō quod confirmasset) tamquam causa detur.*

V. 5. Iebahar & Elisua. *Non addas & Eli.*

CAP. XV. v. 5. Et fratres eius centum viginti. *Non augreas numerum centenario, scribens ducenti, prout scribitur proximo versu pro centum.*

V. 6. Et fratres eius ducenti viginti. Nec hic augeas numerum denario, scribens triginta, prout scribitur proximo versu, pro viginti.

V. 7. Et fratres eius centum triginta. Hic non minuas numerum denario, scribens viginti, prout scribitur versibus superioribus, pro triginta.

V. 14. Et Obededom & Ichias erant lanitores arcæ. Pro Ichias non scribas Achimaas.

V. 26. Arcam fœderis Domini. Non omittas fœderis.

CAP. XVI. v. 29. Date Domino gloriam nomini eius. Nec hic omittas Domino.

V. 37. Reliquit itaque ibi. Hic non est scribendum dereliquit decompositum, pro composito reliquit.

CAP. XVII. v. 5. Ex eo tempore quo eduxi Israël. Non est addendum de terra Egypti, sed subaudiendum.

CAP. XVIII. v. 5. Syrus Damascenus. & v. 6. Et posuit milites in Damasco. Quidam addit a vi a littera r, scribunt Darmascenus & Darmasco, vt est Hebraicè, sed quia eadem vrbis significatur, cuius nomen absque littera r celebrius est, præstat retinere quod est notissimum.

CAP. XX. v. 5. In quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethæi. Multæ sunt hic varietates. In primis omittitur a quibusdam nomen Saltus, sed inmerito. Deinde pro Bethlehemites, quidam scribunt Lehemites, vt nec Hebraicè additur beth: verum illud huius expositio est. Adhuc alij, nominatiuum Bethlehemites, mutant in genitiuum Bethlehemitis aut Lehemitis: quo modo hæc at ex Hebræo vertere. Insuper sunt qui mutant in accusatiuum Bethlehemitem aut Lehemitem, quæ est interpretatio Lxx. duorum. Sed ineptè egerunt, qui transpositis syllabis scripserunt Helemitis, aut Hebemitis. Porro qui scripserunt

Lahami, vocem Hebræam, ita vt Hebraicè legitur, supponere studuerunt. Postremo secundum casum Gethæi, alij commutauerunt cum quarto Gethæum, quod Hebræa vtrumque patiantur. Legat qui volet nostras in varias Bibliorum lectiones Notationes.

CAP. XXI. v. 5. De Iuda autem quadringenta. Non supponas minorem numerum trecenta, pro maiori quadringenta, vt quidam.

V. 11. Elige quod volueris, aut tribus annis famem, aut tribus mensibus te fugere hostes tuos. Pro famem, quidam scribunt pestilentiam famis, minus rectè: plerique vero pestilentiam tantummodo, nulla addita mentione famis, adij. pestem.

Ibidem. Aut tribus diebus gladium Domini, & pestilentiam verari in terra. Non mutes nomen pestilentiam, cum nomine mortem, quod illi faciunt qui mox supra pestilentiam male scripserant.

V. 30. Nimio enim fuerat timore perterritus. Non præponas nomini timore, præpositionem in.

CAP. XXII. v. 5. Domus aurem, quam ædificari volo Domino. Non mutes passiuum ædificari in actiuum ædificare.

CAP. XXIII. v. 3. Numerati quæ sunt Leuitæ a triginta annis & supra. Non diminuas numerum decade vna scribens viginti pro triginta, vt multi.

V. 5. Et totidem psalter canentes Domino in organis. Grammatica extigit vt psalter legatur non psaltes, plurale inquam, non singulare.

V. 29. Et ad lagana azyma & sarraginem, & ad torrendum. Non interponas cõiunctionem & ante azyma, quod plerique. Denique non indicantur Correflores, ad torrendum, mutandum cum ad feruentem simulam, vel ad feruetem, tantummodo, multo minus vtramque lectionem copulandam, vt illi faciunt de quibus nostra

nostra Notationes.

CAP. XXXI V. v. 13. Filiusque eius Ieriau, primus, Amarias secundus. Non omittas vocem primus, ut ab interprete datam, quamvis hebraice non legatur.

CAP. XXV. v. 1. Nomen matris eius Ioadan. Penultima litera huius nominis propria, quibusdam libris est vocalis prima a, quibusdam secunda e. Sed perperam scribunt illi libri qui medio huius nominis interferunt i. Ioiadan, aut Ioiaden.

V. 2. Sub manu Afaph prophetantis iuxta regem. Non mutes genitium singularem prophetantis, in nominatum pluralem prophetantes, quod multi.

V. 3. Omnes isti filij Heman Videntis Regis. Nec hic mutes Videntis, in Videntes, quod similiter multi.

CAP. XXVI. v. 7. Fratres eius viri fortissimi. Non proponas huius verbi coniunctionem copulatiuam.

V. 22. Et Ioel fratres eius. Non iudicantur Correctores, numerum pluralem fratres, componendum cum singulari sciat, ut nec v. 25. subsequens; fratres quoque eius Eliczer.

V. 28. Omnes qui sanctificauerant ea. Non est mutandum relatiuum qui, in coniunctionem copulatiuam encliticam que.

V. 29. Chonenias & filij eius. Non est substituendum tertio casu filius, pro filij primo casu.

CAP. XXVII. v. 5. Banajas filius Ioiadae sacerdos. Nec hic secundo casu sacerdotis, pro primo sacerdos.

V. 16. Porro tribus preerant Israel. Non addas in propositionem autem Israel.

V. 31. Iziz Agareus. Alij Agareus, ut supra s. v. 10.

CAP. XXVIII. v. 6. Domum meam & atria mea. Caut ne scribas altaria, quod est aras, pro atria.

V. 16. aurum quoque dedit in

mentas propositionis pro diuersitate mentarum. Plurale mentas, non est mutandum cum singulari mentam, nec pro voce mentarum, substituenda est vox mentura a metiendo dicta.

CAP. XXI. v. 6. Et principes possessionum regis. Nominatio principes, non est addendus genitio principum.

LIBER PARALIPOMENON POSTERIOR.

CAP. I. v. 1. Et Dominus Deus eius erat cum eo. Non omittes Deus eius.

V. 17. Similiter de vniuersis regnis Hebraeorum. Alij codices scribunt Cethaorū: vide 3. Reg. 11. v. 2.

CAP. I. v. 10. Et hordei coros totidem, & vini viginti milia metretas, Mirum est omitti a peris quebris illud & vini viginti milia metretas contra hebraici fontis & graecae interpretationis fidem.

V. 14. Qui nouit operari in auro, &c. & qui scit calare omnem sculpturam, &c. Preferendi sunt indicatum nouit & scit, coniunctius, nouerit, sciat.

V. 18. Qui lapides in montibus caederent. Preferenda est praepositi in praepositioni de.

CAP. I. v. 7. Secundum speciem, qua iussa erant fieri. Non mutes duas uoculas plurales iussa erant, cum una singulari iusserat.

V. 13. Malo granata quoque quadringenta. Quidam male mutati centenarij in denarios, scribunt quadringenta pro quadringenta.

CAP. V. v. 14. Nec possent stare sacerdotes. Non est mutandum nec negantis, cum ne prohibentis.

CAP. VI. v. 9. Sed non tu edificabis domum, verum filius tuus. Male quidam legunt compositum ueruntamen, pro simplici uerum.

V. 16. Ita tamen si custodierint filij tui vias suas. *Retinendum est pronomen tertie persone suas, non substituendum pronomen prime meas.*

V. 19. Et audias preces quas fudit famulus tuus coram te. preces fudit. *nō est mutandum cum praterito fudit.*

V. 42. Ne auerteris faciē christi tui. *Alij scribunt auerteris ab auerfor, pro auerteris ab auerto.*

CAP. VII. v. 18. Non auferetur de stirpe tua vir, qui sit princeps in Israel. *Non est repetenda negatio ante verbum sit: Qui non sit.*

V. 20. Quam sanctificauit nomini tuo. *Non scribas ædificauit, pro sanctificauit quod est, dedecauit.*

CAP. IX. v. 29. Reliqua verò operū Salomonis priorū & nouissimorū. *Non potest scribi opera nominatiuo casu absque offesa grammatices.*

CAP. X. v. 10. At illi responderunt ut iuuenies. *Interpres addidit ut, tametsi hebraicè non legatur.*

CAP. XI. v. 4. Reuertatur vnusquisque in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. *Immerito versiculus iste à quibusdam omitteritur.*

V. 12. Sed & in singulis vrbibus fecit armauentarium scutorum & hastarum. *Non est mutandum singulare armauentarium, cum plurali armauentaria.*

CAP. XII. v. 12. Siquidem & in Iuda inuenta sunt opera bona. *Nō est omittendum & pro etiam positum.*

CAP. XIII. v. 3. Electorum quadringenta millia: Ieroboam in struxit e contra aciem, octingenta millia virorum. *Quidam pro centenarijs denarios numerantes, scribunt quadraginta & octoginta millia, absterriti multitudine.*

V. 17. Et corruerunt vulnerati ex Israel, quingenta milia virorū fortium. *Vi nō superiori loco ita nec hoc, mutandum est numerus maior quingenta, in minorem quinquaginta.*

CAP. XIV. v. 8. Ducenta octoginta millia. *Non minus numerum denario, pro octoginta scribens septuaginta, vt quidam.*

CAP. XV. v. 1. Azarias autem filius Oded. *Quia nomen Obed, scriptum quatuor literis à se mutuo diuersis, longè celebrius est in veteris Testamenti libris, quàm nomen Oded, quod constat d litera repetita, idcirco quidam hic Oded commutarunt cum Obed. Idem accidit infra v. 8.*

V. 4. Cùmque reuersifuerint in angustia sua. *Quod subiiciunt quidam & clamauerint, superfluum est.*

V. 19. Bellum verò non fuit vltique ad trigessimum quintum annum regni Asa. *Non est omittendus minor numerus quintum.*

CAP. XVI. v. 2. Qui habitabat in Damasco. *Alij, addita vna litera i. Damasco scribunt, vt supra i. Paralipom. 18. v. 5.*

V. 8. Quos cùm domino credidisses, tradidit in manu tua. *Non addas in prepositionem ante Domino, vt alij.*

V. 13. Et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. *Non est auferendus minor numerus primo, quod quidam faciunt.*

CAP. XVII. v. 14. In Iuda principes exercitus. *Non est mutandum principes numeri pluralis, cum princeps singulari.*

CAP. XVIII. v. 2. Et populo qui venerat cum eo. *Nō scribas plurali numero venerant.*

V. 4. Dixitque Iolaphat. *Non omitteras coniunctionem que.*

CAP. XX. v. 15. Et qui habitatis Ierusalem. *Non addas prepositionem in ante Ierusalem.*

V. 16. Cras descendetis contra eos. *Retinendum est, descendetis, deorsum inquam, nō supponendum adscendetis sursum.*

V. 24. Porrò Iuda cùm venisset ad speculam. *Pro speculam, quod signifi*

significat locum unde licebat speculari, alij ineptè correxerunt speluncâ, quod est caverna.

V. 36. Et particeps fuit ut face rent naues. Non mutes plurale cum singulari faceret.

CAP. XX I. v. 3. Multa munera argenti & auri, & pensationes. Alij detracta una syllaba scribunt pensationes. significatur id, quod, detracta & altera syllaba, vulgò dicitur pensiones.

V. 4. Surrexit ergo Ioram. Non mutes ergo cum autem.

CAP. XXI I. v. 8. Cum his qui impleverant sabbatum & egressuri erant. Non est mutandum, participium futurum egressuri, in participium præteritum egressi.

V. 11. Et imposuerunt ei diadema & testimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem. Tamen multi latinorum codicum omit tant illud & testimonium, quidam verò eius loco mittant id quod sequitur dederuntque in manu eius tenendam legem, neutrum tamen o mittendum censuerunt Correctores, ut unum alterius, id est posterius prioris, expositionem.

V. 18. Sicut scriptum est in lege Moysi. Non est scribendum libro pro lege.

CAP. XX IV. v. 5. Ad fartatecta templi Dei vestri. Non est mutandum pronomen secundæ personæ in primâ nostrî.

V. 8. Juxta portâ domus Domini. Nô oportet omittere nomē domus.

V. 14. Et ad holocausta. Nô aufertur coniunctioem & præpositam.

V. 23. Miserunt regi in Damascû. Alij Damascû, ut supra 16. v. 2. & ubique in hâ Paralipom. è non libris.

CAP. XX V. v. 1. Nomen matris eius Ioadan. Non scribas Ioiadan, addita litera i.

V. 5. Inuenitque trecenta milia iuue num. Non diminuas numerû,

decades pro centariis numerando, triginta pro trecentis.

CAP. XX V I. v. 17. Et cum eo sacerdotes Domini octoginta. Nec hic minus numerum denario, scribens septuaginta pro octoginta.

CAP. XX X I I. v. 9. Propheta Domini nomine Oded. Et hic scribendum est Oded, repetito d, non Obed, quemadmodum supra 15. v. 1.

V. 12. Et Amasa filius Adali. Nomē Amasa non augeas quarta syllaba Amasias.

CAP. XX I X. v. 3. Ipse anno & mense primo regni sui. Non mutes nominatiuum ipse in ablatiuum ipso.

V. 4. Et congregauit eos in plateam Orientalem. Nomen plateam non mutes in partem seu latius.

V. 14. Et apercerunt sanguinem eorum coram altari. Non facile o mittendum est coram.

V. 15. Secundum dispositionem David Regis & Gad Videntis. Nô transponas nomen Regis, è suo loco in vltimum, tamen vltimo loco legatur hebraicè.

V. 27. Quæ David rex Israel præparauerat. Alij pro præparauerat legunt repererat, nam hebraicè nihil aliud est, quam Davidis regis Israel.

V. 30. Qui laudauerunt eum. Nec omittas pronomen eum, nec eius loco scribas Deum.

CAP. XX X. v. 3. Nô enim potuerat facere in tempore suo. Nô mutes potuerat in occurrerat, ut multi.

V. 7. Qui tradidit eos. Non est mutandum qui relatiuum, cū & cōiunctio.

V. 24. Ezechias enim Rex Iuda. Cōiunctio enim rationalis, non est mutanda in continuatiuam autem.

CAP. XX X I I. v. 15. Cunctarum gentium atque regnorum. Scribendum est regnorum, nō regiorum, quod est provinciarum.

V. 19. Locutusque est contra Deum Ierusalem. Non mutes nomen urbis Ierusalē, cū nomine gentis Israel.

V. 19.

V. 29. Et vrbes ædificauit sibi. *No addas certum vrbiū numerū sex.*

CAP. XXXII. v. 8. Et moueri non faciam pedem Israhel de terra. *Pro passiuo moueri non supponas actiuum mouere.*

Ibidem. Atque iudicia, per manū Moysi. *Non interponas quæ mādauit sed iuhandias.*

CAP. XXXIV. v. 3. & duodecimo anno postquam regnare ceperat. *Non omittas infinitiuum regnare, quem interpres cum Lxx. addidit claritatis causa.*

V. 4. Et super tumulos eorum. *Cauet ne scribas cumulos, seu acruos, pro tumulos, quod est sepulchra.*

CAP. XXXV. v. 8. Sponte quod uouerant obrulerunt. *Quidā pro uouerant scribūt uolebant.*

V. 9. Et Semeias etiam Nathanael. *Alij Et Semeias, etiā & Nathanael.*

V. 15. Prophetarum regis. *Retinendus est numerus pluralis prophetarum, non mutandus cum singulari prophetæ; nec addendum Dauid nomen regis.*

CAP. XXXVI. v. 8. Et quæ inuenta sunt in eo. *Participium neutrum inuenta, non est commutandum cum feminino inuentæ.*

V. 10. Qui adduxerunt eum in Babylonem. *Non interponas & Qui & adduxerunt.*

Ibidem. Regem uero constituit Sedeciam patrum eius. *Retinendū est nomen patrum, quod est, patris fratrem; sic enim recte exposuit Interpres, quod hebraicè legitur fratrem.*

V. 17. In domo sanctuarij sui. *Non omittas pronomen sui.*

Libert Ezræ I.

CAP. I. v. 5. Ut ascēderent ad ædificandum. *Retinendum est plurale ascēderent, non mutandum in singulare ascēderent.*

CAP. II. v. 2. Qui uenerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemia. *Pro Iosue alij libri habent Iesua, quomodo hebrai hic legunt.*

V. 6. Duo millia octingenti duodecim. *Non augēas numerum centuria una, scribens nongenti, pro octingenti.*

V. 16. Qui erant ex Ezechia, nonaginta octo. *Non sunt scribenda centuria loco decadi, nongenti octo pro nonaginta octo.*

V. 36. In domo Iosue. *Alij Iosue, mutata uocali quarta in secundā, Idem infra v. 40.*

V. 66. Equi eorum septingenta triginta sex. *Non minuas numerum uno centenarij, scribendo sexcenti pro septingenti.*

V. 69. Auri solidos sexaginta millia & mille. *Multū nos agimus in Notationibus nostris de germana huius loci lectione; sed Romani Patres, eam quæ maiorem numerum, sexaginta inquam, scribit, prætulerunt ei quæ non nisi quadrāginta recenset.*

CAP. III. v. 7. Ad mare Ioppe. *Legendum est Ioppe acceptum secundo casu, potius quam quarto casu Ioppen.*

CAP. IV. v. 13. Coram Reum Beelteem. *Non iudicarunt Correctores omittendum Beelteem.*

CAP. V. v. 13. Ut domus Dei hæc ædificaretur. *Non omittas pronomen hæc.*

CAP. VI. v. 15. Qui est annus sextus regni Darij regis. *Nequaquam auferenda est uox regni.*

V. 17. In dedicationem domus Dei. *Alij, pro quarto casu legunt sextum dedicatione.*

CAP. VII. v. 3. De filiis Secheniæ, filijs Pharos. *Non interponas & conuincionem.*

CAP. IX. v. 1. Et abominacionibus eorum. *Non addas prepositionem de.*

V. 8. Et daretur uobis paxillus.

Loco *unius* vocis *paxillus*, quæ idē est quod *palus*, non sunt scribenda due *pax illius*.

V. 9. Sed inclinavit super nos misericordiam. Nō *mutet* aduersativam sed, cum copulativa &.

Ibidem. Et daret nobis sepem. Non est mutandum & copulativum cū vt causativo: sed plurimum falsi fuerunt, qui sepem, quod est maceriam seu murum, extracta vna littera mutant in spem, quod est fiduciam.

V. 11. In coinquinatione sua. Non omittas prepositionem in.

CAP. X. v. 1. Sic ergo orante Esdra & implorante eo. Pronomen sexti casus eo, vt non est vertendum in quartum casum eum, ita nec in nomē Deum.

V. 3. Et eorum qui timent præceptū Domini. Verbum timēt, quod est inueniunt, non debet mutari in tenēt, quod est, custodiunt.

V. 31. Eliezer, Iosue. Pro Iosue, in alijs est Iesue, quemadmodum supra 2. v. 36. quamquam voces, quæ nunc hebraicè vtroque loco leguntur, plurimum differant.

EZRÆ II.

CAP. I. v. 2. Ipse & viri ex Iuda. Non est omittenda prepositio ex.

CAP. II. v. 8. Vt tegere possint portas turtis domus. Non est addendum templi, nec mutandum turtis singularē cum plurali turres, hoc modo: Portas templi, turres domus.

CAP. III. v. 6. Ipsi texerunt eam. Pro texerunt, quod est præteritum à tegeo, non scribas texuerunt, præteritum à tegeo.

V. 25. Phalel filius Ozi. Non preponas post eum ædificauerunt.

V. 28. Sursum autem à porta equorum ædificauerunt sacerdotēs. Pro à porta sexto casu, nō est sub-

stituendum ad portam, quarto.

V. 30. Et scruta vendentium. Scribendum est scruta, quod est veteramenta omnisaria non ommissa & litera, scruta, id est, arma, quibus corpus pugnantes tegunt.

V. 31. Et inter cœnaculum anguli. Prepositio, inter, nō est commutanda cum vsque ad.

Ibidem. Edificauerunt aurifices & negotiatores. Retinenda est vox aurifices ab auro deducta, non supponenda artifices ab arte.

CAP. IV. v. 4. Audi Deus noster. Non preponas & dixit Nehemias, quod quidam.

V. 22. Et sint nobis vices per noctem. In locum nobis primæ personæ, non est surrogandum pronomen secundæ vobis.

CAP. VI. v. 2. In viculis, in cæpo Ono. Caue ne scribas vitulis vt pleriq; in viculis, diminutiuo à vicus.

CAP. VII. v. 7. Qui venerunt cum Zorobabel. Non mutet perfectum in plusquam perfectum venerāt.

V. 12. Filij Aelā mille ducētū quinquaginta quatuor. Non augreas numerum sexcēns, scribendo octingenti pro ducenti.

V. 21. Filij Ater, filij Hezeciaz, nonaginta octo. Alij pro decadis bus centurias numerant, dum malè scribūt nongētū octo pro nonaginta octo.

V. 39. Filij Idaia in domo Iosue. Alij pro Iosue legunt Iesua. Simile I. Ez. 2. v. 36.

V. 66. Quadraginta duo milia trecenti sexaginta. Non duplices numerū trecenti legēdo sexcēti, vt multi.

V. 69. Huc vsque refertur quid &c. Hac verba, Correctorū iudicio, nō sunt omittenda, quippe ab Interpretē addita, de quibus nos copiose in Notationibus.

CAP. VIII. v. 1. Et venerat in ciuitatē septimus. Quod subiiciunt qui dē libri, scenopegiæ sub Ezra & Ne-

mia, adulterium est.

V. 6. Et benedixit Ezras Domino Deo magno. *Pro epitheto Dei magno, non sunt reponenda distincti- culæ vocæ magna.*

CAP. IX. v. 5. Benedicite Domino Deo vestro. *Nō mutēs pronome fecidā a personæ vestro. cū primā nostro.*

V. 8. Hethæi & Amorrhæi. *Non interponas & Heuzæi, quod multi.*

V. 31. Et prophetas nostros, & patres nostros. *Non est omittendum posterius & patres nostros, quod quidam faciunt.*

V. 35. Et ipsi in regnis suis. *Superfluit quod in quibusdam libris sequitur adiectivum bonis.*

CAP. X. v. 24. Rehum, Hasebua, Manfia. *Non oportet auferre medium nomen Hasebua, quod multi libri immeritō.*

V. 29. Omnes qui poterant sapere. *Nulla modo præmittenda est conjunctio &.*

V. 38. Ad gazophylacium, in domum thesauri. *Pro quarto casu, alij scribunt sextum domo.*

CAP. XI. v. 6. Sexaginta octo viri fortes. *Quidam minus fideliter, addita unitate, legunt nonē pro octo.*

V. 35. Lod & Ono. *Non omittas prius nomen Lod, quod multi.*

CAP. XII. v. 24. Et Iosue filius Cedmihel. *Pro Iosue, alij Iosue, ut suprā. Ex. 2. v. 36.*

CAP. XIII. v. 9. Et emundauerunt gazophylacia. *Præferendus est numerus pluralis singulari gazophylacium.*

V. 16. Et vendebant in sabbatis filii Iuda in Ierusalem. *Non mutādū est posterius in eū &: Et Ierusalē.*

V. 31. Et in primitiuis. *Alij pro adiectiuo primitiuo, scribunt substantiuum primitiuo.*

TOBIAS.

CAP. I. v. 19. Tobias quotidie pergebat. *Non oportet*

omittere vocem quotidie.

CAP. III. v. 6. Et nunc Domine secundum voluntatem tuā fac mecum. *Non est addenda vox misericordiam.*

V. 19. Aucilli forsitan me non fuerunt digni. *Non mutēs sextum casum me in tertium mihi.*

CAP. V. v. 4. Ut dum adhuc viuo recipias eam. *Non est transferendum ut a primo loco in antepenultimū.*

V. 15. Ego ducam & reducam eū ad te. *Non addas sanū ante ad te.*

CAP. VI. v. 9. Et fel valet ad vngendos oculos, in quibus fuerit albugo, & sanabuntur. *Iniuria hæc à quibusdam ingulantur & prætereuntur.*

CAP. VIII. v. 10. Dixit quoque Sara. *Non mutēs quoque cum itaq;.*

V. 24. Et fecit scripturam. *Non addas pronomen demonstratiuum hanc.*

CAP. X. v. 5. Te non debemus dimittere à nobis. *Nec hic addas aliterum infinitiuum ire ante à nobis.*

CAP. XI. v. 18. Et omnia familia lana, & pecora. *Non transferas adiectiuum lana in locum vltimum, post pecora.*

CAP. XIV. v. 5. Tobiam filiū suum, & septem iuvenes filios ius nepotes suos. *Malè quidam, etiam nomini filios, addunt pronomen reciprocum suos, cum eius non reciprocum loco quadret.*

IVDITH.

CAP. I. v. 2. Fecit muros eius in latitudinem cubitorum septuaginta, & in altitudinem cubitorum triginta. *Cum alij plerique libri, murorum altitudinem sine sublimitati tribuant cubitos septuaginta, latitudini verò sine spatiositati triginta, minari numero: Sextina Biblia è diuerso, huic septuaginta, illi triginta adscribunt.*

V. 12. Aduersus omnem terram illam. *Non scribas ad loco aduersus.*

CAP. III. v. 1. Syriæ scilicet Mesopotamiæ. *Nō intericias coniunctionem & ante Mesopotamiam.*

V. 9. Exirent obuiam venienti. *Non addas in propositionem ante obuiam. Idem infra. 5. v. 4.*

CAP. V. v. 24. Ascendamus ad illos. *Non est prapouenda his verbis coniunctio &.*

CAP. VI. v. 9. Et sic vincam refibus. *Non est addenda propositio de ante refibus.*

CAP. VII. v. 12. Iuuenes & paruuli. *Non interponas senesque, quod quidam.*

CAP. VII. v. 17. Sic faciat nobiscum misericordiam suam. *Supersuit quod quidam addunt aduerbium cito.*

CAP. X. v. 3. Et vnxit se myro optimo. *Locus egregie correctus, myro quod est unguento, pro myrio, quod vulgò legitur addita vna litera, & arboris seu plantæ genus est. Hanc emendationem præterieram, nisi Rmus Episcopus noster Blasius suggestisset: vt & quedam alia, à quibusdam alijs viris doctis suggesta sunt.*

V. 5. Imposuit itaque abrax suæ ascoperam vini. *Male plerique libri scribunt ascopam, quod nihil significat: ascoperam rectè emendarunt Correctores, quod penultima longa, compositum ex æcnes vter & vñq; pera, significat peram vini persimilem, aut vris loco seruientem, qua nimirum vinum de collo gestatur.*

Ibidem. Et vas olei, & polentam, & palathas. *Pro palathas, quod masam ficum significat, id est, ficus multam connexas, quidam ineptè, inuersis syllabis, scripserunt lapathes.*

CAP. XI. v. 18. Et mirabantur sapientiam eius. *Voci sapientiam non est prapouenda prepositio ad.*

CAP. XIII. v. 13. Qui fecit virtutè in Israel. *Nō addas magnā,*

V. 15. Et concurrerunt ad eam omnes, ita rectè, *quàm vt in alijs libris est occurserunt, quod est, obuiam eacurrerunt.*

CAP. XV. v. 2. Quos armatos super se venire audiebant. *Non mutet imperfectum audiebant cū plusquam perfecto audierant.*

V. 8. Omnia quæ erant illorum attulerunt secum. *Non est mutandum attulerunt in abstulerunt, id est, ad in abs.*

CAP. XVI. v. 2. Exaltate & inuocate nomē eius. *Verbum exaltate deriuatum à nomine altus, huic loco conuenit, non exultate, compositum à salto.*

V. 7. Et confodit eum. *Melius est confodit, quod est iugulauit, quàm confudit, turbauit.*

V. 8. Nec excelsi gigantes opposuerunt se illi. *Legendum est opposuerunt, quod est reuelati sunt, non imposuerunt.*

V. 23. Quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema obliuionis. *Quidam libri omittunt hæc verba de cubili ipsius, obtulit: minus rectè.*

ESTHER.

CAP. I. v. 6. Tentoria ærei coloris. *Scribendum est ærei quadrisyllabum, derivatum ab ære, non trissyllabum ærei, ab ære.*

CAP. I. v. 12. Oleo vnguerentur myrrhino. *Germana lectio est myrrhino, adiectiuum à myrrha deductum, non myrrino, à myrto.*

V. 14. Atq; inde in secundas ædes deducebatur. *Seruandum est singulare deducebatur, nō mutandum plurali deducebantur.*

V. 23. Et appensus est vterq; eorū in partibulo. *Quod subiicitur exemplaria quedam, Et iussit rex vt in libro memoriali scriberetur, vt pro vita sua aliquid repesaret ei, superfluum est.*

CAP. III. v. 3. Qui ad fores palatii præsidebant. Pro præsidebant, alij scribunt residebāt: nam huiusmodi aliquid hebraicè supplere oportet.

CAP. I V. v. 3. Sacco & cinere multis pro strato utentibus. Incongruè quidam, quarta declinatione scribunt stratu. Idem vsu venit infra II. v. 12. Job 7. v. 13. & alibi.

V. 4. Ut ablato sacco induerēt eum. (Mardocheum vestem. Præferendus est pluralis numerus induerent cum pronomine masculino eum, singulari indueret cum pronomine feminino eam, subauditio, Mardocheus vestem.

CAP. VII. v. 4. At ille ex more sceptrum aureum protendit manu. Non mutes protendit cum præterendit, id est, pro cum præ, vocalem quartam cum diphthongo prima.

V. 11. Inteficerent atque delerent, & spolia eorum diriperent. Non omitat postremum & spolia eorum diriperent.

V. 15. Hyacinthinis videlicet & aëreis. Quadrifyllabū est aëreis, ut sup. I. v. 6. nec comutādū cum aërinis.

CAP. I X. v. 2. Eō quod omnes populos magnitudinis eorū formido penetrarat. Retinendum præteritum plusquam perfectum indicatiui penetrarāt, non substituendum optatiui præsens penetraret.

V. 10. Prædas de substantiis eorum tangere noluerunt. Germana lectio est tangere, non omisis duabus literis, agere.

V. 17. Primus apud omnes. Pro primus ordinali numero, alij scribunt vnus cardinalem.

V. 22. Et luctus atque tristitia, in hilaritate gaudiūque conuersa sunt. Pro neq̄ro cōuersa, non est scribendum masculinum conuersi.

V. 27. Et certa experūt tempora. Caue ne scribas cætera, id est, reliqua, pro certa, quod est definita.

CAP. XIV. v. 4. Nos autem

libera manu tua. Non addas præpositionem in ante manu.

CAP. XV. v. 1. Haud dubium quin Esther Mardocheus. Nomen proprium Esther, caue mutes in verbum substantiuum esset.

I O B.

CAP. I. v. 5. Offerebat holocausta pro singulis. Melius clariusq̄ est pro singulis, sexto casu, eo quod in aliis est per singulos quarto. V. 20. Et scidit vestimenta sua. Alij libri scribunt tunicam suam.

CAP. II. v. 10. Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Non omitas mulieribus.

CAP. III. v. 4. Non requirat eū Deus desuper. Redundat quod subiicitur à quibusdam libris non sit in recordatione.

Ibidem. Et non illustretur lumine, Passivo illustretur, alij libri scribunt Pro actiuum illustret.

V. 9. Exspectet lucem & nō videat. Non est mutandū singulare expectet in plurale expectent.

V. 18. Et quondā vincit. Non est omitendū quondā ab interprete datū.

CAP. V. v. 2. Verè stultum interfcit iracundia. Male quidam pro aduerbio verè, supposuerūt nomē virū.

V. 6. Nihil in terra sine causa fit, & de humo non oritur dolor. Præferendum est præsens oritur futuro oriatur.

V. 26. Ingredieris in abundantia sepulchrum. Caue ne scribas contrarium, egredieris seu exibis, pro ingredieris.

CAP. VI. v. 5. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? Caue ne scribas fugiet pro rugiet seu ruilet.

V. 6. Aut potest aliquis gustare quod gustatū adfert mortē? Quod subiiciunt libri quidam. Animè enim elurienti, etiā amara dulcia esse videntur.

dētur, nō est huius loci, sed *Prou. 27. v. 7.*

V. 17. Et ut incaluerit, soluetur de loco suo. *Non mutet singulare in pluralē in caluerint.*

CAP. VII I. v. 2. Et spiritus multiplex sermones oris tui. *Retinendus est nominatiuus pluralis sermones, non substituendus genitiuus singularis sermonis.*

V. 7. In tantum ut si priora tua fuerint parua *Correctores addiderunt coniunctionem si.*

CAP. X. v. 3. Si calumniaris me tuarū & opprimas me op' manū meum. *Neuro loco indicarunt Correctores omittendum pronomen me.*

V. 16. Et propter superbiam quasi leanā capis me. *Accusatiuū legnam praterulerunt Patres nominatiuo leana.*

V. 22. Sed sempiternus horroꝛ inhabitat. *Alij scribunt participium inhabitans loco verbi inhabitat.*

CAP. XI. v. 10. Quis contradicet ei? *Superfluit quod quidam codices subiiciunt, vel quis potest dicere, Cur ita facis? quod non est huius loci, sed supra. 9. v. 12.*

CAP. XI I. v. 21. Eos, qui oppressi fuerant releuans. *Non praponas his verbis coniunctionem &.*

CAP. XIII. v. 6. Audite ergo cor reptionem meam. *Non mutet singularem in pluralia correptiones meas.*

CAP. XVI. v. 6. Recede paulum ab eo. *Non alligias ergo.*

V. 14. Putasne mortuus homo rursum uiuat? *Alij scribunt futurum indicatiui uiuet.*

V. 16. Sed parce peccatis meis. *Interpres transulit imperatiuum parce, haud dubium: non parces, aut, parcis.*

V. 19. Et hominem ergo similiter perdes. *Non mutet singulare hominem in pluralē homines.*

CAP. XVII I. v. 2. Et in amaritudinibus moratur oculus meus. *Nec hic mutet praesens moratur in fu-*

turum morabitur.

V. 14. Cor eorum longē fecisti à disciplina, propterea non exaltabuntur. *Nō interponas coniunctionē &.*

CAP. XVIII I. v. 3. Et formidimus corā vobis? *Retinendus est pluralē vobis, nō surrogandū singulare te.*

V. 11. Undique tefrebunt eum formidines, & inuoluent pedes eius. *Caue ne repetas pronomen eum post verbum inuoluent.*

CAP. XIX. v. 23. Vel celte sculptantur in silice. *Romani Patres praterulerunt nomen celte siue calo, aduerbio certē, de quo nos latē in nostris Notationibus.*

V. 26. Et in carnē mea videbo Deū meū. *Non addas saluatorem.*

CAP. XX. v. 25. Eductus & egrediens de vagina suā. *Non addas gladius, quod quidam.*

CAP. XXI I. v. 3. Sustinete me & ego loquar. *Nec hic addas coniunctionem ut ante & ego.*

CAP. XXII. v. 12. An non cogitas quod Deus excelsior caelo sit? *Non est legēdum An absque negatione, pro An non.*

CAP. XXIV. v. 21. Pauit enim sterilem quae non parit. *Non interponas & coniunctionem.*

CAP. XXV. v. 3. Et super quē non surget lumen illius. *Non substituas fulget, quod est splendet, pro surget, quod est orietur.*

CAP. XXVII. v. 12. Et mittet super eum. *Non scribas vnicam vocem emitter, pro duabus & mittet.*

CAP. XXVIII I. v. 7. Semitā ignorauit auis, nec intuitus est eā oculus vulturis. *Errant, qui pro primo casu singularis numeri oculus, legunt quartum pluralē oculos, omisso pronome eam.*

CAP. XXX. v. 12. Ad dexterā oriētis calamitates meae illicō surrexerunt. *Quidā legūt duplicē genitiuū oriētis calamitatis. Correctores nō sine causa, praterulerunt eā lesionē, quae*

constat genitio & nominatio orientis calamitates, de quo lege Notationes nostras.

V. 15. Abstulisti quasi ventus desiderium meum. Non est commutanda secunda persona abstulisti cetera abstulit.

V. 24. Verumtamen non ad confirmationem eorum emittis manum tuam. Non scribas pronomen prime persona meam pro tertie eorum.

V. 28. Confurgens in turba clamabam. Pro turba, quod est multitudine, quidam omissa una litera scripserunt tuba, quod est buccina, quidam terra, quidam tenebris, omnes vitiose.

CAP. XXXI. v. 7. Et si securus est oculus meus cor meum. Retinendi sunt accusatiui plurales oculos meos, non supponendi nominatiui singulares oculus meus.

Sequitur. Et si manibus meis adhuc sit macula. Non preponas in propositionem voci manibus.

V. 19. Si desepxi pereuntem, eod quod non habuerit indumentum. Germana lectio est pereuntem, frigore scilicet, non pretereuntem, quod est pratergradientem.

V. 35. Quis mihi tribuat auditorem. Vocum affinitas fecit, ut pro auditorem, ab audiendo dictum, quidam erronee legerent adiutorem, seu auxiliatorem, ab adiuvando.

CAP. XXXII. v. 2. Et si post modicum tollat me factor meus. Duae sunt dictiones & si, non unica est.

CAP. XXXIII. v. 2. Loquatur lingua mea in faucibus meis. Pro loquatur, non scribas, aut presens loquitur, aut futurum loquetur.

V. 3. Et sententiam puram labia mea loquentur. Non opus est mutare sententiam cum scientiam, quamquam haec vox legatur hebraice.

V. 7. Et eloquentia mea non sit tibi gratis. Non scribas neutra pro femininis, & eloquium meum non sit tibi graue.

V. 17. Ut auertat hominem ab his quae facit. Presens facit pro se

rendum est praeterito fecit.

V. 23. Si fuerit pro eo Angelus loquens vnus de millibus. Neque masculinum vnus mutandum est cum neutro vnum: neque pro millibus posito pro plurimis, substituendum est similibus, quod est talibus.

CAP. XXXIV. v. 24. Conteret multos & innumerabiles. Non emittas & coniunctionem, samet si hebraice non addatur.

V. 37. Quia addit super peccata sua blasphemiam. Non mutes coniunctionem quia in relatiuum qui.

CAP. XXXVI. v. 7. Et reges in folio collocat in perpetuum, & illi eriguntur. Non commutes pronomen illi cum aduerbio illic.

V. 27. Qui aufert stillas pluuiae. Similitudo vocum quosdam errare fecit, ita ut pro stillas, quod est guttas, legerent stellas, quod est sidera.

V. 18. Qui de nubibus fluunt. Non scribas fluunt pro fluunt, id est, pro fluuuium pro aspirata.

CAP. XXXVII. v. 15. Quando praeeperit Deus pluuibus. Non mutes contunctiuum praeeperit cum indicatiuo praecipit.

CAP. XXXVIII. v. 13. Et excussisti impios ex ea. Alij minus recte habent excussisti ab excludo, pro excussisti ab excutio.

CAP. XLII. v. 14. Mittere contra eum fulmina. Non mutes fulmina, quod est fulgura, in flumina, quod est, fluuios.

Sequitur: Et ad locum alium non ferentur. Pro futuro plurali ferentur, alij scribunt presens, nonnulli quidem plurale ferantur, nonnulli singulare fertur.

CAP. XLII. v. 4. Interrogabo te, & responde mihi. Alij pro respode scribunt ostende, minus recte.

PSALMI.

PSALM. v. 5. Ideo non resurgent impij in iudicio seruadus est

est futurum resurgent, non substituendum praesens resurgunt.

Sequitur: Neque peccatores in concilio iustorum. Concilio hic acceptum pro coetu. per c potius est scribendum quam per l.

PSAL. II. v. 6. Praedicans praecceptum eius. Non est mutandum pronomen eius cum nomine Domini.

PSAL. IV. v. 5. Quae dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini. Non interponas conjunctionem &.

PSAL. VII. v. 13. Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit. Non mutos futurum vibrabit, cum praeterito vibravit.

V. 15. Ecce parturiit iniustitiam. Hic non mutos praeteritum parturiit in praesens parturit.

PSAL. IX. v. 22. Despicias in opportunitatibus. Nec hic praesens despicias in futurum despicias.

V. 10. In laqueo suo humiliabit eum. Hoc loco seruandū est futurū, non substituendum praeteritū humiliavit.

V. 11. Exurge Domine Deus, exaltetur manus tua. Non interponas conjunctionem &.

PSAL. X. v. 1. Transmigra in montem sicut passer. Alij legunt plurali numero montes.

PSAL. XII. v. 5. Ne umquam obdormiam in morte. Alij pro sexto legunt quartum casum mortem.

PSAL. XV. v. 5. Et munera super innocentem non accepit. Plurale innocētes quod alij scribūt, exposito est singularis innocentem.

PSAL. XV. v. 3. Sanctis qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluantes meas in eis. In primis non est hic omittendum pronome eius: deinde non est substituendum futurum mirificabit pro praeterito: ad haec praeteriti seruanda est tertia persona mirificauit, non supponenda prima mirificauit: insuper pronomen prima persona meas, non est varian dōm in suas

tertia: denique non est commutandum in eis cum inter illos. Haec tūm sunt varia codicum errata:

PSAL. XVI. v. 3. Et non est inuenta in me iniquitas. Non omit-tas medium illud in me.

V. 14. Saturati sunt filii. Non mutos filiis casu sexto, in filij casu primo: multoque minus pro filiis substituas porcina, qua de re lege, si placet, Notationes nostras.

PSAL. XVII. v. 18. Eripuit me de inimicis meis fortissimis. Quidam libri scribunt futurum eripiet: sed retinendum videtur praeteritum, ut ab Interprete datum, qui futurum praeteriti loco accepit.

V. 20. Saluum me fecit quoniam voluit me. Idem iudico de futuro faciet, quod quidam hic substituunt pro praeterito fecit.

V. 33. Deus qui praecinxit me virtute. Non est mutandus casus sextus in quartum virtutem, sine hoc versu, sine infra v. 40. Et praecinxisti me virtute ad bellum.

PSAL. XVII. v. 14. Si mei non fuerint dominari. Masculino genere scribendum est dominari: nam dominata neutro genere est alterius editionis.

PSAL. XXI. v. In finem pro susceptione matutina. Pro susceptione, alij legunt assumptione.

V. 2. Deus Deus meus respice in me. Complures libri omitunt praepositionem in.

V. 17. Concilium malignantium obsedit me. Non magis hic scribas consilium per l, quam supra I. v. 5.

PSAL. XXIV. v. 12. Legem statuit ei in via quam elegit. Praeterito statuit Interpres exposuit futurum statuet.

PSAL. XXV. v. 4. ut videam voluptatem Domini. Cauendum est ne recidatur in retus mendum, eorum qui haecenus scripserunt voluntatem, quod est beneplacitum.

mutata una litera, pro voluptatem, quod est, delectationem siue incunditatem, quo modo Romani Patres correxerunt.

PSAL. XXVII. v. 1. Psalmus ipsi David. *Preferendum est pronomen ipsi pronomini huic.*

V. 3. Ne simul trahas me cum peccatoribus. *Egregie Correctores Romani, sublato veteri errato scribentium tradas, quarta alphabeti litera media, quod est ω ρ α δ σ , restituerunt trahas, media aspirationis nota, quod est ω ρ α δ σ .*

V. 7. In ipso speraui cor meum & adiutus sum. *Non preponas his verbis & coniunctionem.*

PSAL. XXX. v. 12. Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium, & vicinis meis valde. *Non hic omittas & coniunctionem prepositam nonnisi vicinis.*

PSAL. XXXII. v. 1. Psalmus David. *Non addas in finem, quod quidam libri.*

PSAL. XXXIV. v. 1. Ipsi David. *Non addas psalmus, quod alij.*

Ibidem. Expugna impugnantes me. *Non mutes impugnantes cum expugnantes.*

V. 8. Et in laqueum cadat in ipsum. *Cave legas in idipsum, pro in ipsum.*

V. 11. Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me. *Non est mutanda prima persona singularis in tertia pluralem ignorabant.*

V. 14. Quasi proximum & quasi fratrem nostrum sic complacebam. *Non omittas coniunctionem & ante posterius quasi.*

V. 25. Nec dicant deuorauimus eum. *Cave ne præteritum deuorauimus, pro inuito scribentium visto, cum futuro deuorabimus commutes.*

V. 26. Induantur confusione & reuerentia qui magna loquuntur super me. *Et hic cavendum est, ne τ magna, quod est grandia, iterum corrumpatur, addita una syllaba, maligna, quod est peruersa.*

PSAL. XXXVI. v. 6. Et iudicium tuum tamquam meridiem. *Preferendus est quartus casus sexto meridie.*

V. 14. Ut deiciant pauperem & inopem. *Romana correctionis est deiciant, compositum à iacio, pro eo quod vulgo minus recte legitur decipiant, quod est fallant, composito ex capio.*

V. 21. Mutuabitur peccator, & non soluetur iustus autem miseretur, & tribuet. *Non mutes futura in presentia, mutuatur, soluit, tribuit: nullo vero modo, pro simplici tribuet, scribas compositum retribuet, aut retribuit.*

V. 23. Apud Dominum gressus hominis dirigetur. *Seruandum est plurale dirigetur, præ singulari dirigetur.*

PSAL. XXXVII. v. 1. In rememorationem de sabbato. *Et est preferendus quartus casus sexto rememoratione: ita non est commutanda prepositio de cum nomine dic, vel ablatius sabbato cum genituo.*

V. 11. Cor meum conturbatum est. *Non addas in me.*

PSAL. XXXVIII. v. 1. Ipsi Idithun. *Alij pro pronomine ipsi legunt prepositionem pro.*

PSAL. XXXIX. v. 6. Multiplicati sunt super numerum. *Nonnulli libri genere summino, habent multiplicata; nonnulli neutro multiplicati: sed masculinum multiplicati, nostra editionis esse videtur.*

V. 9. Et legem tuam in medio cordis mei. *Hæc vulgata nostra editionis est lectio: altera, qua pro cordis, quidam scribunt ventris, alterius est translationis.*

V. 13. Multiplicate sunt super capillos capitis mei. *Non mutes femininum multiplicata in masculinum multiplicati.*

PSAL. XL. v. 2. Beatus qui intelligit super egenum & pauperem. *Non apponas adiectiuo beatus substantiuum vir, hoc quidem loco.*

V. 7. Et si ingrediebatur ut videret,

deret, vana loquebatur, cor eius congregauit iniquitatē sibi: egrediebatur foras, & loquebatur in idipsum. Numeri singulares nequaquam mutandi hic sunt in plurales, ingrediebantur, viderent, eorum, congregauerunt, egrediebantur, loquebantur: quod quidam faciunt. Pro nomine vana, nonnulli scribunt aduerbium vanē: tametsi Virumque eodem redeat. Alij ita distinguunt, vt cor eius iungatur verbo precedenti loquebatur. Alij denique, prateritum congregauit, mutant in futurum congregabit. Sed prima tum lectio, tum distinctio, merito probata est Romanibus Patribus.

PSAL. XLI. v. 2. Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum. Constante retinenda est vox fortem, quæ est robustum, pro ea quæ in plerisque hætenus vitiose inoleuerat libri fontem; quarto casu à nominatio fons: in quam eo facilius lapsus fuit, quod & præcedat sitiendi verbum, & subsequatur epitheton viui.

V. 6. Salutare vultus mei & Deus meus. Non temerè omittenda est & coniunctio.

PSAL. XLIII. v. 1. In finem, filiis Core. Non præponas prepositionem pro nomine filiis.

V. 6. Et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Pro in nobis, quidam libri scribunt in nos, alij nobis omissa prepositione.

PSAL. XLIV. v. 1. Canticum pro dilecto. Caue legas dilecto, quod est peccato, pro dilecto, quod est amato.

V. 5. Intende, prospere procede, & regna. Caue ne ita distinguas, vt aduerbium prospere iungatur verbo precedenti intende, cum coherere debeat verbo subsequenti procede.

V. 13. Et filia Tyri in muneribus. Non omittas primum &.

V. 14. Omnis gloria eius filia regis ab intrus. Ne non est omittendum pro-nomen eius, ita non scribendum filia

inominatio casu, nec regum numero plurali.

V. 18. Memores erunt nominis tui. Non est addendum, quod quidam libri subdunt, Domine.

PSAL. XLVI. v. 5. Speciem Iacob, quam dilexit. Femininum quam, non est vitandum in masculinum quem.

PSAL. XLVII. v. 1. Filiis Core secunda sabbati. Non est omittendum illud secunda sabbati.

V. 3. Fundatur exultatione vniuersæ terræ mons Sion. Pro nominatio singulari mons, non est scribendus aut genitiuus montis, aut pluralis numerus montes.

PSAL. XLVIII. v. 8. Non dabit Deo placationem suam. His verbis non est præponendum &.

V. 9. Et laborabit in aeternum. Non vitantes futurum laborabit in prateritum laborauit, multoq; minus in liberauit.

V. 10. Et viuet adhuc in finem. Non omittas aduerbium adhuc.

V. 13. Et homo cum in honore esset non intellexit. Non est hic omittenda coniunctio &, vt nec infra v. 21. est addenda: Homo cum in honore esset, non intellexit.

PSAL. XLIX. v. 4. Aduocabit cælum defursum. Retinendum est futurum aduocabit, non substituendum prateritum, aduocauit.

V. 15. Eruam te, & honorificabis me. Non præponas verbo eruam alterum &.

PSAL. L. v. 1. Quando intrauit ad Bethsabæe. Caue scribas Berfabæe, litera r, quod est nomen loci Gen. 21. v. 31. pro Bethsabæe litera th; quod femina nomen est, vocis Vrie.

V. 9. Asperges me hyssopo & mundabor. Non interponas Domine.

V. 19. Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Non est commutanda secunda persona cum tertia despiciet.

V. 20. Benigne fac Domine in

bona voluntate tua Sion. Non est
omittendum Domine.

PSAL. LI. v. 1. Et nunciavit
Sauli: Venit David in domum A-
chimelech. Frustra addunt quidam.
Et annuntiavit Sauli & dixit: erro-
nè autem, Achimelech, quod est fra-
ter meus rex, mutant alij eum Abi-
melech, quod est pater meus rex: qua
de re latè Notationes nostræ.

PSAL. LII. v. 1. Pro Mæleth
intelligentiæ David, Cave ne pro
Mæleth, scribas, transpositis primis
litteris, Amelech, aut, quod peius
est, Amalech. Denique non mutes
genitivum intelligentiæ cum nomi-
nativo intelligentiæ aut intelle-
ctus.

PSAL. LIII. v. 7. Et in verita-
te tua disperse illos. Quidam vir-
tute, quod est, fortitudine, legunt pro
veritate, quæ opponitur falsitati: ma-
lè nec minus malè alij, disperse, quod
est disspira, pro disperde, quod est,
perde.

PSAL. LIV. v. 10. Præcipita
Domine, diuide linguas eorum.
Non intericias coniunctionem &.

PSAL. LV. v. 1. In tituli inscri-
ptionem. Non mutes quartum casum
in sextum inscriptione. Simile infra
56. v. 1. 57. v. 1. 58. v. 1. 59. v. 1.

V. 4. Ab altitudine diei timebo.
Cave interponas non negationem an-
te timebo.

V. 12. In me sunt Deus vota tua,
quæ reddam, laudationes tibi. Et
non est omittendam prouomen tua, ita
non est facile mutandus nominativus
pluralis laudationes, in genitivum
singularem laudationis.

PSAL. LVI. v. 8. Cantabo &
psalmum dicam. Non subiicias siue
Domino, siue tibi, quod quidam li-
bri, multoque minus in gloria mea,
quod est Psalmi 107. v. 2.

PSAL. LVII. v. 2. Si verè vti-
que iustitiam loquimini, recta iu-
dicatè filij hominum. Retinendum

est nomen recta, non supponendum
aduerbium rectè.

V. 10. Sicut viuètes, sic in ira ab-
sorbet eos. Pro sic alij repetunt sicut
PSAL. LVIII. v. 12. Deus os-
tèdet mihi super inimicos meos.
Futurum ostendit mutandum non est
itè presens vel prateritum ostendit.

V. 17. Ego autem cantabo for-
titudinem tuam, & exultabo ma-
nè misericordiam tuam. Legendum
est exultabo vocali quinta, non exal-
tabo vocali prima: quod si scriberetur
exultabo adluta litera, cessaret er-
roris ansa.

PSAL. LXI. v. 9. Deus adiutor
noster in æternum. Non omittas po-
stremum in æternum.

V. 13. Quia tu reddes unicuique
iuxta opera sua. Cave legas tua se-
cundæ personæ pronomen, pro sua tertiæ.

PSAL. LXII. v. 7. Si memor
fui tui super stratum meum. Pro
sic aduerbio similitudinis, Romani Pa-
tres correxerunt si, quæ est conditiona-
lis coniunctio.

Ibidem. In matutinis meditabor
in te. Non subsituas prateritum im-
perfectum meditabar pro futuro me-
ditabor.

PSAL. LXIII. v. 7. Defece-
runt scrutantes scrutinio. Non est
opus sextum casum numeri singu-
laris scrutinio, vertere in quartum plura-
lis scrutinia.

V. 8. Accedet homo ad cor al-
tum. Non iudicauerunt Romani Corre-
ctores, prepositionem ad commutan-
dam cum coniunctione &, quod alij
multi iudicant.

PSAL. LXIV. v. 1. Canticum
Hieremiæ & Ezechielis. Et non
oportet addere Aggæi, Zachariæ, aut
Ezechiæ: ita non oportet omittere
Hieremiæ & Ezechielis, qui duo
propheta, incipientis transmigrations
tempore vixerunt.

Ibidem. Populo transmigrations,
cum inciperent exire. Nò prapone
ablative

Ablatiuo populo prepositionem de: nec scribas mutatu casibus de populi transmigratione: multoq; minus vel substitutus vel addas de verbo pergrinationis, que altera translatio est. Adhac exire melius est quam proficisci. Denique non est pars ista tituli Hieremias & Ezechielis populo transmigrationis cum inciperent exire, facile omitenda, quamuis Hebraice non existet.

V. 11. Riuos eius inebria. Noli mutare verbum inebria in participium inebrians.

PSAL. LXXV. v. 17. Ad ipsam ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea. Hic contra quam superius Psal. 58. v. 17. legendum est exaltaui vocali prima, verbum scilicet deductum à nomine altus, non exaltaui vocali quinta, verbum deductum à salio.

PSAL. LXXVI. v. 5. Quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis. Quidam lequunt futuro tempore diriges, sed verisimile est, Interpretem duplici presenti usum vertisse iudicas, dirigis.

PSAL. LXXVII. v. 5. Turbantur à facie eius. Nequaquam omitenda sunt hac verba.

V. 23. Conuertam in profundum maris. Quidam pro quarto casu legunt sextum profundo, vel profundis.

PSAL. LXXIX. v. 1. In rememorationem, quod saluum fecerit eum Dominus. Retinendus est casus quartus rememorationem, nec facile mutandum pronomen tertie personæ eum, cum prima me, quamquam hoc Græcè legatur.

PSAL. LXXX. v. 16. Introibo in potentias Domini. Alij scribunt numero singulari potentiam.

V. 10. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas. Nō scribas neutrum quanta, pro fœminino quantas.

PSAL. LXXXI. v. 15. Et adorabunt de ipso semper. Quidam libri,

pro cōposito adorabunt, scribunt simplex orabunt: compositum enim est loco simplicis, quæ admodum de est loco pro.

V. 16. Et erit firmamentum in terra in summis montium. Non est scribendum frumentum, quod est triticum, pro firmamentum: quamquam frumentum fortasse firmamenti nomine sit intelligendum.

Sequitur: Super extolletur super libarum fructus eius. Caue legas fluctus, pro fructus, id est 1 pro 1, si quidam primam pro quarta.

PSAL. LXXXII. v. 19. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi. Non mutes accusatiuum confitentes in genitiuum confitentium.

PSAL. LXXXIV. v. 1. in finem, ne corumpas. Quidam libri pro corumpas, habent disperdas, quod idem vnum est.

PSAL. LXXXV. v. 4. Ibi confregit potentias arcuum, securum, gladium, & bellum. Retinendus est genitiuus plurali arcuum, nō surrogandus accusatiuus singularis arcum.

V. 12. Omnes qui in circuitu eius afferis munera. Legendum est afferis prima vocali, potius quam quarta offeris.

PSAL. LXXXVI. v. 11. Et dixi, Nunc cœpi. Non mutes primam personam cœpi in tertiam cœpit.

PSAL. LXXXVII. v. 16. Et eduxit aquam de petra, & deduxit tamquam flumina aquas. Non est posteriori loco ut priori legendum eduxit.

V. 38. Et abundauit ut auerteret iram suam. Pro abundauit, alij verterunt multiplicauit, quod proinde non est nostræ editionis.

V. 45. Misit in eos cœnomyiam, & comedit eos. Scribendum est, etiam D. Hieronymo doctore, cœnomyiam, quod interpretari muscæ communcin: nō cynomyiam, quod muscæ caninam: id est, consonanti primæ danda est diphthongus œ, non y Græcum, quod ypsilon dicitur.

V. 50. Nō peperit à morte animabus eorum. *Non preponas & coniunctionem.*

V. 53. Et deduxit eos in spe, & non timuerunt. *Non scribas, pro deduxit, ablata d littera, eduxit.*

V. 69. Et ædificauit sicut vnicornium sanctificium suum in terra. *Quidam libri genitiuum pluralem vnicornium, mutant eum genitiuo singulari vnicornis.*

PSAL. LXXX. v. 1. Psalmus ipsi Asaph. *Non addas quod sequitur in quibusdam libris quinta sabbati.*

PSAL. LXXXVIII. v. 2. & 5. In generationem & generationem. *Seruandus est duplex accusatiuus, nō mutandus prior in ablatiuum.*

V. 27. Ipse inuocabit me: Pater meus es tu. *Non mutes futurum inuocabit in præteritum inuocauit, quod libri multi.*

V. 34. Neq; nocebo in veritate mea. *Nō scribas decipiā pro nocebo.*

V. 40. Euertisti testamentum serui tui. *Vulgare hæctenus vitium notariorum fuit, vt prima vocali scriberent auertisti, quod sit. in aliam partē transulisti. pro euertisti, secunda vocali, quod est, sabuertisti, aboleuisti.*

V. 43. Exaltaſti dexteram deprimentium eum. *Non legas inimicorum eius, pro deprimentium eum.*

V. 45. Destruixisti eum ab emundatione, & sedem eius in terram collisisti. *Quidam pro ab emundatione legunt à mundatione, id est, simplex pro composito: porro omnino accusatiuus terram præferendus est ablatiuo terra, quem multi habent.*

PSAL. LXXXIX. v. 1. Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem. *Non est scribendum duplici ablatiuo, hoc modo in generatione & generatione, quod Interpres clarius veritatem cum duplici præpositione à generatione in generationem.*

V. 14. Et delectati sumus omni-

bus diebus nostris. *Non addas in præpositionem.*

PSAL. XC. v. 15. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum. *Futurum clamabit præferendum est præterito clamaui.*

PSAL. XCI. v. 4. In decachordo, psalterio. *Crediderim, comma medium, positum à Correctoribus, loco coniunctionis &, quæ Hebraicè inseritur.*

V. 12. Et in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. *Non omittas alteram præpositionem in, præpositam participio insurgentibus.*

V. 13. Sicut cedrus Libani multiplicabitur. *Non est præponenda coniunctio &.*

PSAL. XCII. v. 5. Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum. *Non mutes quartum casum in sextum longitudine.*

PSAL. XCIII. v. 15. Quoad usque iustitia conuertatur in iudicium. *Non legas, transposita in præpositione: Quoad usque in iustitiam conuertatur iudicium.*

Sequitur: Et qui iuxta illam, omnes qui recto sunt corde. *Non mutes singulare illam cum plurali illa.*

V. 20. Qui fingis laborem in præcepto. *Interpres nosse, ex Græco atque Hebræo ambiguo, transulit personam, non tertiam fingit, sed secundam fingis: pro qua deprauatè alicubi legitur, ommissa media littera n, figis. Porro an laborem, an verò dolorem, transulerit Interpres, non satis liquet, cum & Hebræa & Græca similiter ambigua sint, & latina exemplaria admodum variant. Ceterùm laborem, quod vulgatius est, retinuerunt Romani Correctores.*

PSAL. XCIV. v. 9. Probauerunt me & viderunt opera mea. *Non omittas pronomen me additum verbo probauerunt.*

PSALXCVI. v. 1. Huic David, quādo terra eius restituta est. *Non subijcias, vel pronome ei, vel nomen Psalmus.*

V. 4. Illuxerunt fulgura eius orbi terræ. *Prime dictionis initialis litera sit vocalis tertia, non prima.*

PSALXCVII. v. 1. Saluauit sibi dextera eius. *Non est mutandum preteritum saluauit in futurum saluabit.*

PSALXCVIII. v. 1. Qui sedet super Cherubim, moueatur terra. *Cauē, ne pro tertia persona ledet scribas secundam sedes, vt multi hactenus vitiose.*

PSALCIX. v. 10. Et potum meum cum fletu miscebam. *Alij libri poculum habent eodem sensu.*

V. 11. A facie iræ & indignationis tuæ. *Non omittas mediam coniunctionem &.*

V. 13. Et memoriale tuum in generatione & generationem. *Non mutes priorem accusatiuum generationem in ablatiuum, vt multi. Idem infra v. 25. & Psal. 105. v. 31. etique alibi.*

V. 14. Tu exurgens misereberis Sion. *Non addas Domine.*

V. 19. Scribatur hæc in generatione altera. *Quidā obsecutus scribunt numerum singularem scribatur: quidam clarius accusatiuos generatione alteram.*

PSALCXI. v. 22. In omni loco dominationis eius. *Non mutes genitiuum singularem dominationis in nominatiuum pluralē dominationē.*

PSALCXII. v. 12. Rigans motes de superioribus suis. *Corrupte quidam legunt secundæ persone pronomen tuis, pro tertia suis.*

V. 15. Vt eucucas panem de terra. *Non est secunda ipersona vertenda in tertiam educat.*

V. 25. Hoc mare magnum & spatiosum manibus. *Non est omittenda vob: manibus, multoq; manus mu-*

tanda cum nauibus.

PSALCXIV. v. 30. Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. *Vnam vocem edidit, quæ est producta, non distrahatur in duas & dedit, multoque minus legatur quarto casu.*

V. 31. Dixit & venit cœnomyia. *Romani Patres, ex D. Hieronymo, correxerunt cœnomyia, pro eo quod pleriq; libri habent cynomyia, quemadmodum & supra Psal. 77. v. 45.*

PSALCXV. v. 12. Et crediderunt verbis eius. *Non addas in præpositionem.*

V. 15. Et dedit eis petitionem ipsorum. *Non omittas coniunctionem &.*

V. 38. Et infecta est terra in sanguinibus. *Romani Patres prætulērunt infecta, quod est polluta, voci infecta, quam alij legunt cum D. Augustino.*

PSALCXVI. v. 2. Et de regionibus congregauit eos. *Non omittenda & coniunctio.*

V. 8. 15. 21. 31. Cōfiteantur Domino misericordie eius. *Non facile mutandus est, numerus plurali nominatiuus misericordie, in nominatiuum vel ablatiuum singularem misericordia.*

Ibidem. Et mirabilia eius filiis hominum. *Cauē ne pro datiuo filijs, scribas nominatiuum filij.*

V. 40. Effusa est contentio super principes. *Insignis correctio, quæ contentio, quod est despectio siue contemptus, restitutum est, pro eo quod vulgò legitur contentio, quod est litigatio. Erroris occasio fuit ex similitudine literarum m & n, id est secunda liquide & tertia: hanc contentio à ductis scribitur absque pi.*

PSALCXVII. v. 3. Cantabo & psallam in gloria mea. Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara. *Correctores adhiberunt exurge gloriæ mea, prout græcè legitur,*

licet hebraicè gloria mea & exurge
non nisi semel scribuntur, quemadmo-
dum & in plerisque latinis libris.

PSAL. CVII. v. 19. Fiat ei
sicut vestimentum quo operitur,
& sicut zona qua semper præcin-
gitur. Non sunt mutanda præsentia
in futura, operietur, præcingetur.

V. 17. Et sciant quia manus tua
hæc, & tu domine fecisti eam.
Quidam, pro feminino eam, legunt
neutrū ea, expositionis; forsitan cau-
sa.

V. 31. Quia adstitit à dextris
pauperis. Non mutes coniunctionem
quia cum relativo qui.

PSAL. CIX. v. 7. De torrente
in via biber, propterea exaltabit ca-
put. Non mutes futura in præterita,
bibit, exaltauit.

PSAL. CX. v. 1. Alleluia. Non
addas Reuersio vel Reuersionis
Aggæi & Zachariæ.

V. 9. Redemptionem misit popu-
lo suo. Non addas Dominus ex offi-
cio ecclesiastico.

PSAL. CXVII. v. 3. Dicat
nunc Domus Aaron, quoniam in
seculum misericordia eius. Non in-
terponas quoniam bonus, quod est
duorum versusum præcedentium, non
huius & subsequens.

V. 4. Dicant nunc qui timēt Do-
minum quoniam in seculum mi-
sericordia eius. Non addas omnes
ante relativum qui, nec quoniam bo-
nus ante quoniam in seculum.

V. 10. 11. 12. Et in nomine Do-
mini quia ultus sum in eos. Non
est omittenda coniunctio quia, nec sub-
sequens præpositio in.

V. 23. A Domino factum est i-
stud, & est mirabile in oculis no-
stris. Alij mutant coniunctionem &
cum pronominæ hoc.

V. 25. Benedictus qui venit in
nomine Domini. Non scribas ven-
turus es pro venit, id est, personam se-
cundam pro tertie.

PSAL. CXVII. v. 28. Dor-
mitauit anima mea præ tædio. No-
ster interpret vertit dormitauit, non
sillaui, vt alij.

V. 35. Deduc me in semitam
mandatorum tuorum. Non mutes
quartum casum in sextum semita.

V. 41. Et veniat super me miseri-
cordia tua Domine, non mutes præ-
sens imperatiui veniat cum futuro in-
dicatiui veniet.

V. 46. Et loquebar in testimoniis
tuis in conspectu regum. Non scri-
bas de loco prioris in.

V. 48. Et leuaui manus meas ad
mandata tua quæ dilexi, & exerce-
bar in iustificationibus tuis. Cor-
rectores pratulerunt præteritum im-
perfectum exercebar futuro exerce-
bor.

V. 53. Pro peccatoribus derelin-
quentibus legem tuam. Non mu-
tes pro quod est propter, cum præ vel à.

V. 59. Cogitavi vias meas, & cō-
uersti pedes meos in testimonia
tua: Videtur conuerti esse nostre edi-
tionis, potius quam auerti: sed error est,
quod quidam pro prima persona, le-
gant secundam conuertisti vel a-
uertisti.

V. 73. Da mihi intellectum &
discam mandata tua. Non mutes
coniunctionem copulatiuam & in cau-
satiuam vt.

V. 81. Defecit in salutare tuum a-
nima mea. Nec hic mutes præteritum
defecit in præsens deficit.

V. 86. Omnia mandata tua ve-
ritas: iniquè persecuti sunt me,
adiuua me. Retinendum est aduer-
bium iniquè, non surrogandum no-
men iniqui.

V. 90. In generationem & ge-
nerationem veritas tua. Non est
mutandus prior accusatiuus in abla-
tiuum generatione.

V. 95. Testimonia tua intellexi.
Corruptè in quibusdam libris scribitur
dilexi, quod est amari pro intellexi.

PSAL. CXX. v. 5. Dominus custodit te, Dominus protectio tua. *Non mutet verbum præsens custodit in futurum custodiet.*

V. 8. Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum. *Præsens imperativi custodiat seruandū hic est, nec supponendum futurum indicativi, custodiet.*

PSAL. CXXIII. v. 5. Declinantes autem in obligationes. *Ut non est mutandus numerus pluralis in singularem obligationem: ita pro obligationes non est scribendū obligationes, positū pro obliquitates, quod quidam conijciunt.*

PSAL. CXXVIII. v. 4. Dominus iustus concidit ceruices peccatorum. *Correctores scripserunt præteritum concidit, pro futuro concidet.*

V. 7. De quo non impleuit manū suam qui metit. *Idem obseruauerunt hoc loco, dum impleuit surrogauerunt pro implebit.*

PSAL. CXXX. v. 2. Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. *Quidam libri, pro masculino ablactatus, scribūt neutrum ablactatum, pro quo vitiose nonnulli supponunt ablatu seu ablatum. Complures libri omittunt verbum substantiuum est. Denique alij legunt quarto casu matrem suam, animam meam pro sexto, matre sua, anima mea.*

PSAL. CXXXI. v. 9. Sacerdotes tui induantur iustitiā. *Quar. tum casus præferendus est sexto iustitiā.*

V. 11. Iurauit Dominus David veritatem & nō frustrabitur eam. *Seruandū est pronomine femininum eā, quod refert veritatem, non substituendū masculinū eū, quod refert David.*

V. 16. Sacerdotes eius induantur saluari: & sancti eius exultatione exultabunt. *Pronomen tertiæ personæ eius, quod est posteriori huius versiculi membro, multi mutant cum prono-*

mine secundæ personæ tui, sed malè.

PSAL. CXXXIV. v. 9. Et misit signa & prodigia in medio tui Egypte. *Alij libri pro duabus voculis & misit, vocam habent emisit.*

PSAL. CXXXV. I. v. 1. Psalmus David, Hieremias. *Loco datus Hieremias, non scribas propter Hieremiam, multoque minus interponas & coniunctionem inter David & Hieremias.*

Ibidem. Super flumina Babylo-nis illic sedimus & fleuimus, cum recordaremur Sion. *Non addas pronomine tui ante Sion.*

V. 9. Beatus qui tenebit & allidet paruulos tuos ad petram. *Cane ne relabaris in vetus mendam, eorum qui nomini paruulos addiderunt pronomine tertiæ personæ tuos, pro secunda tuos.*

PSAL. CXXXVII. v. 1. In conspectu angelorum psallam tibi. *Non præponas coniunctionem &.*

PSAL. CXXXVIII. v. 14. Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis. *Non mutet verbum præsens cognoscit in futurum cognosceret.*

V. 16. Dies formabuntur. *Quidā libri pro dies, clarius legunt sexto casu die: sed vitiose scribunt, qui habent dii, ut & illi qui dicunt firmabuntur, quod est stabilientur, pro formabuntur, quod est fingentur.*

V. 20. Quia dicitis in cogitatione, accipient in vanitate ciuitates tuas. *Egregie correctus est locus, reposito pronomine secundæ personæ tuas, pro eo quod irrepserat tertiæ suas.*

PSAL. CXXXIX. v. 4. Accurrunt linguas suas sicut serpentis. *Genitiuus singularis serpentis, meritò prelat⁹ est nominatiui plurali serpentes.*

PSAL. CXLII. v. 12. Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. *Non addas omnes.*

PSAL. CXLIII. v. 2. *Qui* subdit populum meum sub me.

Præferenda est tertia persona subdit secunda subdis.

V. 10. Qui das salutem regibus, qui redemisti David seruum tuum. Hic contra præferenda videntur secunda persone tertiis, dat, redemit, suum.

PSALCXLIIV. v. 7. Memoriam abundantie suauitatis tuæ eructabunt, & iustitia tua exultabunt. Legendum est iustitia tua sexto casu subaudita præpositione in, potius quam iustitiam tuam quarto casu. Certè mendum est quòd quidam habent iudicia tua, ut & illud, quòd pro exultabunt, nonnulli scribant exaltabunt prima vocali, nonnulli eructabunt, repetito verbo proximè antecedenti.

PSALCXLV. v. 8. Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos. Caue pro diligit, quòd est amat legas dirigit, quòd est gubernat.

V. 10. Regnabit Dominus in secula Deus tuus. Siò in generatione & generationem. Non mutes priorem accusatiuum generationem, in ablatiuum generatione, ut multi.

PSALCXLVI. v. 4. Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. Non est mutandum verbum vocat in participium vocans.

PSALCXLIX. v. 2. Latetur Israel in eo qui fecit eum, & filij Sion exultent in rege suo. Rectè Romani Patres, femininum filia, quòd vulgò legitur, emendarunt reposito masculino filij.

V. 4. Et exaltabit mansuetos in salutem. Et hic rectè, præteritum exaltauit, correxerunt substituto futuro exaltabit.

V. 6. Exaltationes Dei in guttore eorum. Hic denique insigniter restituerunt vocem exaltationes, deducta ab altus, pro ea qua vitiose legi consueuerat exultationes, deducta à salto: illa cuius tertia litera est vocalis prima, significat laudes hæc, cuius ter-

tia litera est vocalis quinta, significat exultantias, animi præ latitia saltus.

V. 9. Ut faciant in eis iudicium conscriptum. Quidam commutans numerum pluralem faciunt, cum singulari faciat, minus rectè.

PROVERBIA.

CAP. III. v. 9. Et de primitiis omnium frugum tuarum daci. Non mutes pronomen ei cum nomine pauperibus.

V. 13. Beatus homo qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia. Non facile mutandum est affluit in effluit, vocalis prima in secundam, nec prudentia sextus casus, in quartum prudentiam.

V. 14. Melior est acquisitio eius negotiatione argenti, & auri primi & purissimi fructus eius. Male plerique, auri ponunt ante argenti, & epitheta primi & purissimi iungunt cum fructus, que ad auri pertinent. Legantur Notationes nostræ in variis Bibliorum lectiones.

V. 18. Et qui tenuerit eam beatus. Non mutes singularia in pluralia: Et qui tenuerint eam, beati.

V. 25. Ne paueas repentino terrore, & irruentes tibi potentias impiorum. Non scribas timore pro terrore, nec mutes ablatiuos in accusatiuos repentinum terrorem vel repentinis terrores. Similiter in posteriori sententiæ membro, retine irruentes, nec corrigas irrupetes, multoque minus intuentes: denique potentias non substituas ruinas, quòd est alterius versionis.

V. 28. Ne dicas amico tuo: Vade, & reuertere, cras dabo tibi. Melius est ne in initio sententiæ, quam nec, & omisso coniunctionis & ante cras, cum gratia coniuncta est.

V. 35. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exaltatio, ignominia

minia. *Legendum est hic exaltatio vocali prima, non exultatio vocali quinta, quemadmodum Psalm. 149. v. 6. sapiens enim varietatem parit affinitas vocalium istarum duarum.*

CAP. V. v. 11. Viam sapientiæ monstrabo tibi, ducam te per semitas æquitatis. *Non mutes futura cum præteritis, monstraui, duxi.*

V. 13. Tene disciplinam, ne dimittas eam, custodi illam, quia ipsa est vita tua. *Erroneè plerique hæc in posteriori huius proverbiæ membro, scripserunt via, quod est semita, pro vita posito pro vita causa.*

V. 16. Et rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. *Non est præponenda negatio verbo rapitur, prout legunt codices alij, quidam & non rapitur, quidam nec capitur: multoq; minus rapitur, cuius litera initialis est x. vltima liquidarum, mutandum est in capitur, cuius litera initialis est c tertia alphabetsi.*

V. 27. Vias enim quæ à dextris sunt, nouit Dominus: peruersæ vero sūt, quæ à sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet cursus tuos, iterumera autem tua in pace producet. *Non sunt hæc omittenda, tamen si hebraicè non existent.*

CAP. V. v. 22. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. *Non mutes verba præsentia in futura, capient, constringetur.*

CAP. V. v. 5. Et quasi auis de manu aucupis. *Quod quidam libri pro manu scribunt insidiis, aut laqueo, expositio est.*

V. 11. Si verò impler fueris, veniet vt fons mellis tua, & egestas longè fugiet à te. *Latini libri manuscripti sententiã hanc minime omittunt, tamen si hebraicè nã legatur.*

V. 31. Et omnem substantiam domus suæ traderet. *Non subiciat, quod quidam, & liberabit se, quippe superfluum.*

CAP. VII. v. 2. Fili serua mandata mea, & viues. *Inter nomen filii, & verbum serua, multi libri interponunt hæc: Honora Dominum & valebis; præter eum verò ne timueris alienum: quæ vt superflua à Correctoribus sunt prætermissa.*

V. 8. Qui transit per plateã iuxta angulum. *Non mutes numerum singularè plateã in pluralem plateas.*

V. 10. Præparata ad capiendas animas. *Non commutes simplex capiendas, cum composito decipiendas.*

V. 14. Victimam pro salute voui. *Neque hic scribas compositum deuouï loco simplicis voui.*

V. 27. Penetrantes in interiora mortis. *Non omittas præpositionem in, nec substituas inferiora per f digamma, pro interiora per t mutam.*

CAP. VII. v. 11. Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis. *Superfluit quod quidam addunt opibus.*

V. 20. In viis iustitiæ ambulo, *Non scribas futurum ambulabo, loco presentis ambulo.*

V. 25. Ante colles ego parturiebar. *Non adulas omnes.*

CAP. IX. v. 15. Qui est paruulus, declinet ad me. *Alij pro relatiuo qui, legunt interrogatiuum quis.*

V. 18. Et in profundis inferni conuiuæ eius. *Quod sequitur in multis libris. Qui enim applicabitur illi, descendet ad inferos: nam qui abcesserit ab ea saluabitur, merito à Correctoribus est sublatum.*

CAP. X. v. 4. Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequitur aues volantes. *Multi etiam latini libri omittunt hunc versum: à quibus autem legitur, non est scribendum spargit, quod est dissertit, sed pascit, nec id est, sed idè autè ipse.*

V. 8. Sapiens corde præcipit, et suscipit. *Non mutes præsens suscipit in futurum suscipiet.*

V. 10. Et stultus labiis verberabitur. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus qui palam arguit, pacificat, superfluum est, quippe ex graeca latina editioni assutum.*

V. 16. Sic piger his qui miserunt eum. *Non ad las in via.*

CAP. X I. v. 10. In bouis iustorum exultabit ciuitas. *Pro neutro exultabit deducto à salto, male quidam scribunt passiuum exaltabitur, deductum ab altus.*

V. 13. Qui autem fidelis est animi, celat amici cominissum. *Lati-riorum librorum, quidam legunt animi, quidam amici, quidam iungunt utrumque: quod postremum Romani Patres consilio secuti sunt.*

CAP. X I I. v. 2. Qui bonus est, hauriet gratiam à Domino. *Verbo hauriet non addas pronomem sibi.*

V. 8. Doctrina sua noscetur vir. *Futurum noscetur praeserendum est praesenti noscitur.*

V. 11. Qui suavis est in vini demorationibus, in suis munitionibus relinquit contumeliam. *Hanc sententiam Correctores iudicarunt esse, non omittondam, sed ita emendandam, ut nos annotaueramus in Notationibus nostris: in vini pro viuut in demorationibus pro moderacionibus, munitionibus pro monitionibus.*

V. 12. Desiderium impij munimentum est pessimorum. *Cave legas monumentum vel monumentum à moneudo deductum, pro munimentum à muniendo, quo modo Romani docti correxerunt.*

V. 13. Effugiet autem iustus de angustia. *Non commutes futurum effugiet cum praesenti effugit.*

V. 17. Qui quod nouit loquitur, index iustitiae est. *Cave ne recidas in insolitum vitium eorum, qui scripserunt iudex pro index, vocalem inquam u, pro consonante n.*

CAP. X I V. v. 16. Stultus transiit & confidit. *Non mutet transiit,*

compositum ex salio, cum transiit transiuit, aut transibit, compositis ex eos

V. 17. Et vir uersutus odiosus est. *Vtiose quidam legunt uerbolus pro uersutus.*

V. 20. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. *Non est mutandum futurum erit in praesens est.*

V. 23. In omni opere erit abundantia. *Non adilas aduectiuum bono ad substantiuum opere.*

V. 27. Timor Domini fons uitae, ut declinet à ruina mortis. *Pro singulari declinet, quod est in plerisque libris, Correctores scripserunt plurale declinent, s. homines.*

V. 33. Et indoctos quoque erudit. *Nomen quoque non est mutandum in coniunctionem quoque.*

CAP. X V. v. 10. Doctrina mala deferenti uiam uitae. *Datiuus singulari deferenti, non est mutandus in genitiuum pluralem deferentium.*

V. 17. Melius est uocari ad oleram cum charitate. *Neque hic facile mutandus est infinitiuus passiuus uocari in actiuum uocare.*

V. 19. Ite pigrorum quasi sepes spinarum. *Non est scribendum impiorum, quod est, iniquorum, loco pigrorum, quod est desidioforum.*

V. 28. Mens iusti meditatur obedientiam. *Retinendum est praesens meditatur, non substituendum futurum meditabitur: ut vox obedientiam seruanda est, minimeque, mutanda cum sapientiam, aut iustitiam.*

CAP. X V I. v. 2. Omnes uia hominis patent oculis eius. *Non scribas plurale hominum pro singulari hominis.*

V. 11. Et opera eius omnes lapides saeculi. *Egregie hic restitutus est locus, reposita uoce saeculi, quae est diminutiuum à laccus, loco seculi.*

V. 13. Qui recta loquitur, diligetur. *Et haec egregia emendatio est, quae diligetur scribit, quod est, amabitur, pro dirigeretur, quod est, gubernabitur*

bitur.

V. 21. Et qui dulcis eloquio, maiora percipiet. *Alij pro percipiet legunt reperiet, minus rectè.*

V. 24. Dulcedo animæ, sanitas ossium. *Non præponas & coniunctionem vocis dulcedo, nec verbum est vocis sanitas.*

V. 27. vir impius fodit malum. *Pro impius non scribas inspiens.*

V. 30. Mordens labia sua perficit malum. *Præfens perficit non est emutandum in futurum perficiet.*

CAP. XVII. v. 12. Quàm factio confidenti in stulticia sua. *Non addas pronomen sibi participio confidenti.*

V. 16. Et qui cuitat discere, incidet in mala. *Pro verbo discere, cave substituas, aut nomen ducem, aut verbum discedere.*

V. 19. Et qui exaltat ostium, quærit ruinam. *Spurium est, quod multi libri, pro vna voce ostium, quæ ianuam significat legunt duas os suum.*

CAP. XVIII. v. 5. Accipere personam impij non est bonum. *Nô subdas in iudicio, post vocem impij.*

V. 10. Ad ipsum currit iustus. *Correctore speratulerunt masculinam ipsam feminino ipsam.*

V. 21. Mors & vita in manu linguæ. *Non scribas plurale manibus pro singulari.*

V. 22. Qui autem tenet adulteram, stultus est & impius. *Legendum est potius impius, quod est iniquus, quam inspiens, quod idem est cum eo quod præcedit stultus.*

V. 23. Cum obsecrationibus loquetur pauper. *Præferendum est futurum loquetur presenti loquitur.*

V. 24. Vir amabilis ad societatem. *Non augeas vocem amabilis vna syllaba, ita vt sit amicabile.*

CAP. XIX. v. 19. Qui impatiens est, sustinebit damnum. *Non est addenda coniunctio enim.*

V. 21. Voluntas autem Domi-

ni permanebit. *Nec hic addendum est in æternum.*

V. 22. Et melior est pauper quàm vir mendax. *Denique neque hic addenda est vox iustus post vocem pauper.*

V. 23. Absque visitatione pessima. *Præferendus est casus sextus generis feminini pessima, secundo casu generis siue masculini siue neutri pessimi.*

V. 26. Qui affligit patrem & fugat matrem, ignominiosus est & infelix. *Rectè Romani Patres, fugit tertia coniugationis, quod à plerisque legitur, correxerunt dato fugat prime coniugationis, quod est in fugam verit.*

CAP. XX. v. 15. Et vas pretiosum labia scientiæ. *Quidam pro & vas scribunt vas autem.*

V. 22. ne dicas: Reddam malum. *Non subicias quod quidam, pro malo, sed subaudiias.*

V. 25. Ruina est homini deuocare sanctos. *Nequaquam legendum est, aut deuocare, aut denotare, aut deuotare, vel deuouere, sed deuorare, quod est, deglutire seu absorbere, quod in Notationibus nostris ostendimus. Postremo masculinum sanctos dedit Interpres noster, non neutrum sancta.*

Sequitur: Et post vota retractare. Alij pro composito retractare legunt simplex tractare.

CAP. XXI. v. 18. Pro iusto datur impius. *Quidam libri, pro præfenti datur, habent futurum dabitur.*

V. 22. Et destruxit robur fiducie eius. *Nô facile scribas detraxitque pro destruxitque vel & destruxit.*

V. 27. Hostiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex letere. *Non mutes coniunctionem quia in relatum quæ.*

CAP. XXII. v. 1. Super argentum & aurum gratia bona. *Non addas coniunctionem causalem enim.*

V. 3. Callidus vidit malum & abscondit se. *Seruandum est præteritum vidit, nô commutandum cum præteriti videt.*

V. 5. Arma & gladij in via peruerſi. Non ſcribas ſuperbi pro peruerſi.

V. 17. Inclina aurem tuam. Superfluum eſt quod quidā preponūt fili mi.

CAP. XXIII. v. 16. Cūm locuta fuerint rectum labia tua. Singulare rectum non eſt mutandum cum plurali recta.

V. 29. Cui ſuffuſio oculorum? Germanam hanc eſſe lectionem, vt legatur ſuffuſio, nomen derivatum à verbo ſuffundere, nõ ſuffoſio à ſuffodio, aut confuſio à confundo, multoq; minus confeſſio, à confiteor, iam olim docuimus.

V. 33. Oculi tui videbunt extraneas. Præferendū eſt femininū genus extraneas, neutro extranea: nā masculinū extraneos, ſpurium eſt proſum.

CAP. XXI V. v. 10. Si deſperaueris laſſus in die anguſtiæ, imminuetur fortitudo tua. Inſignis correctio, quæ reſtitutū eſt laſſus, quod eſt, fatigatus, pro lapſus à labi, cadere.

V. 16. Septies enim cadet iuſtus & reſurget. Non addas in die.

V. 27. Vt poſtea ædifices domū tuam. Non mutes vt cauſatiuum cum & copulatiuo.

V. 32. Et exemplo didici diſciplinam. Parum inquam dormies. Quod interponunt alij Vſquequo piger dormies, vſquequo de ſomno conſurges? redundat.

V. 34. Et veniet tibi quaſi cursor egeſtas. Non temerè addendum eſt pronomen tua.

CAP. XXV. v. 20. Acetū in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo. Nec hic temerè interijcienda eſt coniunctio &, vt minime mutandus datiuus cordi in ablatiuum.

Sequitur: Sicut tinea veſtimento, & vermis ligno, ita triſtitia viri nocet cordi. Verſiculum hunc non facile eſſe omittendum tamenſi à multis opitatur, docent noſtræ Notationes.

CAP. XXVI. v. 2. Sicut auis ad

alia tranſuolans. Non preponas coniunctionem nam: nec mutes vocem alia triſſyllabam, cum diſſyllaba alta, quæ excelsa ſignificat: nam ad alia, idem eſt quod quolibet, quod mox ſequitur: Et paſſer quolibet volans.

V. 15. Abſcondit piger manum ſub aſcella ſua, & laborat ſi ad os ſuum eā conuerterit. Retinendus eſt numerus ſingularis manum, eam.

V. 20. Et iſurhone ſubtracto, iurgia conquieſcent. Præferendū eſt futurum præſenti conquieſcent.

V. 26. Reuelabitur malitia eius in concilio. Vox concilio, accepta pro cætu, per c potius ſcribitur quàm per l.

CAP. XXVI I. v. 4. Et impetum concitati ferre quis poterit? Superfluit, quod quidam codices addūt, ſubſtantiuum ſpiritus, participio concitati.

V. 11. Vt poſſis exprobranti reſpondere ſermonem. Alij libri, pro ſecunda perſona poſſis, ſcribunt primā poſſim: hæc hebræo conſonat, illa græco.

V. 15. Teſta perſillantiæ. Cauere perſillantiæ, quod eſt perſipientia, mutes in peſſilentia, id eſt, peſtem adſerentia.

V. 16. Et oleum dextera ſua vocabit. Pro futuro indicatiui vocabit, quidam libri ſcribunt conuinctiuum vocet aut euocet: ſed nullo modo ferendum eſt, quod eſt in nonnullis, euacuet, id eſt, exhauriat.

V. 24. Sed corona tribuetur in generationem & generationem. Non addas pronomen tibi verbo tribuetur, nec mutes priorem accuſatiuum in ablatiuum generatione.

V. 26. Agni ad veſtimentū tuū, & herdi ad agri pretium. Vt priori membro non eſt addendum verbum ſunt, ita poſteriori non eſt auferenda præpoſitio ad.

CAP. XXVIII. v. 8. Qui conſeruat diuitias vſuris & fœnore. liberali in pauperes congregat eas.

Cave ne transposito commate, coniungas vocē liberali, cum eo quod praedit substantiivo fœnore.

V. 10. Et simplices possidebunt bona eius. *Non temere omittendum est pronomen eius.*

V. 26. Qui aurem graditur sapienter, ipse saluabitur. *Male alij, pro saluabitur, quod est fiet saluus, scribūt laudabitur, laudibus celebrabitur.*

CAP. XXIX. v. 5. Rete expandit gressibus eius. *Praferendum est eius, ei quod alij libri habent reciproco suis.*

V. 13. Virga atque correptio tribuit sapientiam. *Praefertur vox correptio deriuata à corripio, vox correctio à corrigo.*

V. 20. Stultitia magis speranda est, quam illius correptio. *Idem hoc loco obseruatur.*

CAP. XXX. v. 3. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum. *Quidam libri posterius membrum legunt absque negatione, sicut hebraea & graeca: Correctores maluerunt negationem ex alijs libris recipere.*

V. 19. Viam colubri super petram. *Seruanda est vox petram, quae rupem, non substituenda terram, quae humum significat.*

Ibidem. Et viam viri in adolescentia. *Non facile pro adolescentia, quod iuuentutem, scribas adolescentula, quod iuuentulam declarat.*

V. 31. Nec est rex qui resistat ei. *Cave omittas aliquot trium primorum verborum nec est rex: aut rex quod est ἰ βασιδὺς: corrigas res, id est ἡ πόλις: aut denique pronomen singulari ei scribas pluraliter eis: haec enim sunt codicum quorundam vitia. Lege si placet, nostras in varijs Bibliorum lectiones Notationes.*

V. 32. Est qui stultus apparuit, postquam eleuatus est in sublimē. *Egregie emendatus est locus restituto verbo substantiivo est, pro ea quae in*

plerisque est libris coniunctione copulatiua &c. Porro siue legas apparuit siue apparuerit siue eleuatus siue clatus, nihil refert.

CAP. XXXI. v. 9. Et iudica inopem & pauperem. *Non mutes iudica in vindica, quamquam hoc illius expositio sit*

ECCLESIASTES.

CAP. II. v. 1. Dixi ego in corde meo. *Non mutes pronomen ego in coniunctionem ergo.*

CAP. VI. v. 2. Ne forte audias seruum tuum maledicentem tibi. *Non omittas pronomen possessiuum tuum.*

CAP. VII. v. 16. Et intelligerem distentionem. *Cave ne scribas dissensionem, quod est, discordiam, à dissentio, pro distentionem, quod est, occupationem, à distendo.*

CAP. X. v. 1. Pretiosior est sapientia & gloria, parua & ad tempus stultitia. *Hic locus, quia obscurus, multis modis fuit adulteratus, quod docent nostrae Notationes. Quidam addiderunt auro post pretiosior est: quidam vocem gloria postposuerunt voci parua: quidam substantiivo gloria adiunxerunt adiectiuum parua, quod est substantiui stultitia: quidam omiserunt & medium inter parua & ad tempus (quod tamen non vitiat sensum, cum non sit nisi exegeticum, positum loco id est) denique quidam scripserunt secundum casum stultitiæ pro primo stultitia.*

V. 19. In risum faciunt panem, & vinum, vt ebulentur viuentes. *Vulgo legitur bibentes, quod est potantes: correctio est viuentes, quod est, risi siue mortales.*

CAP. XI. v. 2. Da partem septē, necnon & octo. *Non est mutandum singulari partem in plurale partes.*

V. 8. Vanitatis arguentur praeterita. *Ita potius scribendum est, quam vanitas arguuntur.*

CAP. XII. v. 2. Antequam tenebrescat sol, & lumen, & Luna, & stellæ. *Alij scribunt plurale tenebrescant: sed singulare geminum est.*

V. 14. Pro omni errato. *Quidam antiqui libri legunt erratu: sed spirituum est, quod nonnulli, transpositis primis literis, scribunt reatu. Porro abscondito, quod habent alij, altera interpretatio est.*

CANTICVM CANTICORVM.

Germanus libri titulus est canticum numero singulari, non plurali cantica.

CAP. I. v. 1. Osculetur me osculo oris tui. *Non scribas ab oculis pro osculo.*

V. 3. In odorem unguentorum tuorum. *Non sunt omittenda hæc verba, licet hebraicè non existant.*

V. 5. Posuerunt me custodem in vineis. *Non est auferenda præpositio in.*

V. 7. Et abi post vestigia regum. *Non subijcias pronomem tuorū.*

CAP. II. v. 4. Introduxit me in cellam vinariam. *Non addas rex.*

V. 10. In dilectus meus loquitur mihi. *Alij pro adverbio demonstrandi en, scribunt coniunctionem copulatiuam &.*

Sequitur: Surge, propera, amica mea, colūba mea. Non facile omittas colūba mea, tametsi absit ab hebreo.

V. 13. Surge, amica mea, speciosa mea & veni. *Non est hoc loco addendū verbū propera, multoq; minus prospera, verbo surge. Rursus speciosa, quod est pulchra, non est corrigendum sponda. Postremo non est columba mea, è proximo versus transferendum in hunc, ante & veni.*

V. 17. Similis esto, dilecte mi, capræ hinnuloque ceruorum, super montes Bethet. *Quia obscurū*

est nomen Bethet, quod significat concauillarem seu diuisionem: notissimum autem è contrā est nomen Bethel, quod domus Dei significat: hinc factum est, ut notarij plerique, pro Bethet (quæ est Romanorū Patrum docta correctio) scripserint Bethel, id est, pro r, primam liquidarum pro vit. ma.

CAP. V. v. 6. Anima mea liquefacta est ut locutus est. *Non ad illas dilectus.*

CAP. VI. v. 10. Descendi in hortum nucum. *Caue supponas pronomem meum pro nomine nucum: quod quidam.*

Sequitur: Ut viderem poma conuallium. Alij libri scribunt numero singulari conuallis.

V. 12. Reuertere, reuertere Sulamitis. *Idem accidit hoc loco, quod supra 2. v. 27. Sulamitis, quod est nomen femininum, deductum à masculino Salomon, quia alibi non legitur, corruptum fuit, supposito nomine Suamitis, celeberrimo in tertio & quarto libris Regum, ut pote vna sola litera differente. Legenda itaque hic est litera l, id est, prima liquidarum, prout habet Romana correctio, non n terua.*

CAP. VII. v. 1. Quid videbis in Sulamite. *Eadem est huius loci ratio, quæ præcedentis.*

Ibidem. Iuncturæ femorū tuorū. Alij scribunt femininum.

V. 5. Sicut purpura regis vincita canalibus. *Pro vincita, quod est participium à vincio, non scribas iuncta à iungo, multoq; minus tinclæ à tinco.*

V. 8. Et odor oris tui sicut maiorum. *Non repetas vocem odor ante malorum.*

CAP. VIII. v. 2. Et ducam in domum matris meæ. *Non subijcias, ut multi, & in cubiculum genitricis meæ, quod est capitis 3. v. 4.*

V. 5. Quæ est ista quæ ascendit de deserto. *Cane mutes de cum in.*

V. 7. Aquæ multæ nõ potuerūt extin

extinguere charitatem. *Alij, pro praterito potuerunt, scribunt futurum poterunt.*

V. 11. Mille tui pacifici. *Non est opus genitium pacifici, commutare cum vocatio pacifici praterim cum non suppetant exemplaria.*

SAPIENTIA.

CAP. I. v. 6. Et non liberabit maledicum à labiis suis. *Male hæcenus, pro maledicum, quod significat proclivem ad maledicendum, scriptum fuit in plerisque libris, addita vna litera, maledictum, quod est, execratum.*

V. 15. Iustitia enim perpetua est & immortalis. *Superfluit quod sequitur in plerisque libris: Iniustitia autem mortis est acquisitio.*

V. 16. Impij autem manibus & verbis accerserunt illam. *Notum est, quod quidam libri habent, pedibus, pro verbis, quod est, sermonibus.*

Ibidem. Quoniam digni sunt qui sint ex parte illius. *Cave ne vel addas vocem morte (morte digni sunt) vel mutes coniunctivum sunt cum indicatio sunt.*

CAP. II. v. 2. Quoniam fumus flarus est in naribus nostris. *Nequaquam interjuncta est conjunctio &, inter nomen fumus & nomen flarus, seu, quod alijs legitur, & idem vnum est, afflatus.*

Ibidem. Et sermo scintilla ad commouendū cor nostrū. *Probus est casus primus scintillæ, reprobus secundus, qui est in alijs libris, scintillæ.*

V. 3. Qua extincta cinis erit corpus nostrum. *Miserè depravatus erat hic locus, cum legeretur quia extinctus aut extinctū, pro ablativis absolūtè positus, qua extincta, scintilla.*

V. 9. Nemo nostrū exors sit luxurix nostræ. *Non nutes pronomem prima persona nostrum, in secunda vestrum.*

Ibidem. Quoniam hæc est pars nostra, & hæc est fors. *Non repetas pronomem nostra ad nomen fors.*

V. 10. Et non parcamus viduæ, nec veterani reueramur eos multi temporis. *Quidam pro secundo casu legunt tertium veterano, & repetunt negationem nec ante reueramur: sed malè.*

V. 11. Sic autem fortitudo nostra lex iustitiæ. *Temeritas scribendum miris modis hic grassata, pro iustitiæ, id est, & Auctar: ovyns, fere scripsit contrarium, iniustitiæ, iniquitatis.*

CAP. II. v. 2. Et æstimata est afflictio exitus illorum. *Sequitur v. 3. Et quod à nobis est iter, exterminium. s. æstimatum est: id est: Illorum ex humanis discessus, habitus est pro exterminio seu exitio. Hoc alijs libri miris modis corrumpunt, dum non solum pro nominatio exterminium legunt genitium exterminij, verum etiam duas eiusdem huius loci corruptiones copulantes scribunt: Et ab itinere iusto abierunt in exterminium, & quod à nobis est iter exterminij.*

V. 15. Et quæ non concidat radix sapientiæ. *Præferendus est coniunctivus concidat indicatio concidit.*

V. 16. Filij autem adulterorum in incōsummatione erūt. *Qui voci inconsummatione, compositæ ex prepositione in & nomine consummatione, præposita est preposio in, ita ut sit in inconsummatione: pro quo quidam codices, eodem sensu, legunt participium inconsummati. Nam vitanda est lectio, que contenta vnicò in, effert voces duas in consummatione.*

V. 19. Nationis enim iniquæ, diræ sunt consummationes. *Si genitivus nationis non est mutandus in nominativum nationes: ita nec nominativus consummationes in genitivum consummationis.*

CAP. IV. v. 3. Et spuria vitula-

mina non dabunt radices altas. Pro spuria vitulamina, quòd aliq libri legunt adulterinę plantationes, altera interpretatio est, eaque clarior, teste D. Augustino lib. 2. de doct. Christ. cap. 12.

V. 6. Ex iniquis enim somnis, filij qui nascuntur, testes sunt nequitiaę aduersus parentes. *Et plurima huius libri loca Romani Patres felicissimè restituerunt, quod videre licet, ita inter cetera hunc, ubi pro omnes nota vniuersitatis, qui error plerisque omnes codices inuasit, reposuerunt, quod rectum est, & Græco consentaneum, somnis, id est, in vno: positum pro concubitu: quemalmodum infra 7. v. 2. idem Sapiens, ex delectamento somni conceptum se dicit.*

V. 12. Et inconstantia concupiscentiaę transuertit sensum sine malitia. Non facillè mutes vocem inconstantia, quæ significat instabilitatem, in instantia, quæ, demita vna syllaba, sollicitationem declarat.

V. 15. Quoniam gratia Dei & misericordia est in sanctos eius. Alij libri subaudiunt omissum verbum substantiuum est.

V. 18 Videbūt & contēnent eū. Non est hic repetenda cōiunctio enim.

C A P. V. v. 9. Et tanquam nuncijs percurrens. Legendum est percurrens, quod est transcurrens, non præcurrens, quod est, ante currans.

V. 11. Aut tanquam avis. Non amittas aduerbium tanquam.

Ibidem. Argumentum itineris. Non subijcis pronomen illius, quod aliq codices.

V. 17. Et brachio sancto suo defendet illos. Non præponas præpositionem in nomini brachio: vt nec coniunctionem & ei quod sequitur: Accipiet armaturam zelus illius.

V. 21. Acuet autem duram iram in lanceam. Etiam nostra antiqua in scripta legunt duram, quod est rigidam. pro eo quod aliq libri diram,

quòd est, crudelem, id est, scribunt u vocalem quintam pro i tercia.

V. 22. Et tanquam à benè curuato arcu. Dne. di. cl. i. u. n. c. u. l. e. s. u. n. t., à præposito, & aduerbium benè, non vnum nomen habent.

V. 23. Et à petrosa ira plenæ mittentur grandines. Scribenda est diphthongo syllaba vltima, ita vt sit nomen plenæ, non aduerbium plenè.

V. 24. Et ad eremum perducet omnem terram iniquitas illorum. Nominatiuus iniquitas, non est commutandus cum genitiuo iniquitatis.

C A P. VI. v. 6. Quoniam iudiciu durissimum his qui præfunt fiet. Non est præponenda præpositio in pronamini his.

V. 8. Non enim subtrahet personam cuiusquã Deus. Pro Deus, multi boni codices legunt Dominus: porro qui est omnium dominator, quod subijctum non pauci libri, optimi quique omittunt. Legantur Notationes nostre.

V. 11. Qui enim custodierint iusta iustè, iustificabuntur. Quadruplex fuit hoc loco multorum codicum error: vnus, quòd pro adiectiuo neutro iusta scriberent substantiuum feminiuum iusticiam (quamquam hic minutus) Alter, quòd nomini iusta sine iusticiam, superflue adiungerent pronomen eius: Tertius, quòd præposito commate seu inerso, aduerbium iustè iungerent verbo sequenti, non, vt oportet, precedenti: Postremus, quòd iustificabuntur, verbum compositum ex iustus & facio, commutarant cum verbo simplici iudicabuntur.

Sequitur: Et qui didicerint ista, inuenient quid respondeant. Caue ne pronomen ista corrigas supposito nomine iusta.

V. 17. Et in viis ostēdit se illis hilariter. & in omni prouideria occurrit illis. Nomini viis non est addendum pronomen suis: nec præsentia ostendit, occurrit, mutanda sunt in futura

futura, ostendet, occurrit.

V. 21. Si ergo delectaminifedibus. *Ut nomini sedibus non est prapouenda prapositio insita non est postponendum nomen perpetuis.*

CAP. VII. v. 1. Et ex genere terreni illius qui prior factus est. *Seruandus est genitiuus terreni, non substituendus ablatiuus terreno.*

V. 16. Et operum scientia & disciplina. *Male multi libri, sublato posteriori &, scribunt casum secundum scientia, pro primo.*

V. 17. Ut sciam dispositionem orbis terrarum. *Non mutes singulari in plurale dispositiones.*

V. 18. Vicissitudinum permutationes & commutationes temporum. *Legendum est potius commutationes temporum, quod est varietates, quam consummationes, quod est, fines. Porro quod subiiciunt plerique libri, morum mutationes & diuisiones temporum, spurium esse, & ex altera versione nostra adiectum, multis alijs praeterea mendis admisisis, docuimus in Notationibus.*

V. 22. Quem nihil vetat, benefaciens. *Alij libri ita scribunt, ut unica hic proprietates sancti Spiritus declaratur, mutatis, quarto casu relatiui quae in primum qui, & participio benefaciens in infinitiuum benefacere: Qui nihil vetat benefacere. Sed Romana correctio, quae duas proprietates dat intelligendas, vnam quem nihil vetat, quod est, expeditus, qui prohiberi non potest, alteram benefaciens, quod est, beneficus, sincera est loci scriptura.*

CAP. VIII. v. 2. Hanc amavi & exquisiui a iuuentute mea. *Non addas pronomen eam verbo exquisiui.*

V. 12. Tacentem me sustinebunt. *Non mutes accusatiuum tacentem in ablatiuum.*

V. 17. Quoniam immortalitas est in cognatione sapientia. *Triplex*

mendum ex his verbis a Romanis Correctioribus est sublatum: Vnum, quod adiectiuum immortalis, quod est in plerisque libris, commutauerint cum substantiuo immortalitas: Alterum quod pro cogitatione, quod est meditatione scripserint cognatione, id est, affinitate: Tertium quod reiecto nominatio sapientia, receperint genitiuum sapientia.

V. 21. Et hoc ipsum erat sapientia, scire. *Secundus casus sapientia, non est mutandus in primum sapientia, multoque minus addendum est adiectiuum summa.*

CAP. IX. v. 6. Nam & si quis erit consummatus. *Non est omittenda coniunctio nam.*

V. 18. Et sic correctae sint similitudines eorum. *Retinendum est aduerbium similitudinis sic, non mutandum in coniunctionem conditionalem si.*

CAP. X. v. 1. Haec illum qui primus formatus est a Deo pater orbis terrarum. *Pro formatus, quidam codices habent factus, quidam fictus sed adulterinum est prorsus quod in nonnullis est, fornicatus. Rursus nominatiuum pater, quidam libri verunt in ablatiuum pater, quasi ad Deum referatur: sed male.*

V. 2. Et eduxit illum a delicto suo. *Quod subiiciunt multi libri & eduxit illum de limo terrae, spurium est, & omnino iugulandum. lege Notationes nostras.*

V. 3. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua. *Ab non ad, hac faeminiuum non hoc, ut vel cum non negatio non recessit, quod est, defecit, non praecessit, quod est antecessit, legendum est: sunt enim haec librorum quorundam corruptele.*

Sequitur: Per iram homicidij fraterni deperit. *Insignis correctio, quae fraterni genitiuus adiectiuo nomini, restitutus est, pro substantiuo, siue nominatio fraternitas, siue genitiuo fraternitatis, qui plerisque*

omnes codices inuas(er)ant.

V. 4. Propter quem cum aqua deleteret terram. Non inuices masculinum quem in neutrum quod: nec pro nominatiuo aqua scribas accusatiuum, quomodo quidam: Cum aquam deleteret de terra.

Ibidem. Per contemptibile lignum iustum gubernans. Quidam codex, omiſſa prepoſitione, & mutato quarto caſu in primum, ſcribit. Et contemptibile lignum iuſtus gubernans: ſed prauē.

V. 5. Hæc & in conſenſu nequitia, cum ſe nationes contuliſſent. Seruanda ſunt voces, nequitia, quod eſt malitia: & contuliſſent, quod eſt congregaſſent: non ſurroganda, ſuperbix, quod eſt, arrogantiæ, & extuliſſent ſeu eleuaſſent.

Ibidem. Et in filij miſericordia ſortem euſtodiuit. Duplex ſcriptura vitium, utrumque inolitum. hinc abſtulerunt Correſtores ablatiuum pluralem filijs, ſuſpoſitum in locum genitiui ſingularis filij, & accuſatiuum miſericordiam, ſurrogatum pro ablatiuo miſericordia.

V. 6. Hæc iuſtum à pereuntibus impijs liberauit. Caue ſcribas nomen parentibus, pro participio pereuntibus, aut filiis pro impijs.

V. 7. Fumigabunda conſtat deſerta terra. Non omittas vocem deſerta.

Sequitur: Et incerto tempore fructus habentes arbores. Vox vna eſt incerto, non diſtrahenda in duas in certo.

Ibidem. Et incredibilis animæ memoria ſtans figmentum falis. Non eſt ſcribendum, incredibiles primo caſu numeri pluralis, ſed incredibilis ſecundo numeri ſingularis: nec eſt omittenda vox animæ: denique numerus ſingulari figmentum, non eſt vertendus in pluralem figmenta, ſunt enim hæc codicum quorundam vitia.

V. 10. Hæc profugum iræ fratris. Non addas coniuñtionem autem.

V. 17. Et fuit illis in vehamento diei. Pro ſecundo caſu dici, non legas ſextum die, ſed intelligas.

V. 18. Tranſtulit illos per mare rubrum. Non preponas & coniuñtionem.

CAP. XI. v. 1. Et in locis deſertis fixerunt caſas. Caue ne legas, aut fecerunt prateritum à facio, pro fixerunt à ſigo, aut caſtra, quod eſt exercitum, pro caſas, tabernacula.

V. 5. Et in eis cum abundarent. Correſtores è ſuis libris addiderunt tres iſtas voculas & in eis.

V. 15. Nō ſimiliter iuſtis ſitientes. Caue ne relabaris in vetera vitia, eorum qui ſcripſerunt, aut iniuſtis, quod eſt impijs, pro iuſtis, pijs; aut ſiticiens, participium numeri ſingularis à facio, pro ſitientes participio numeri pluralis à ſitio, quod eſt, ſiim patior.

V. 16. Pro cogitationibus autem inſenſatis iniquitatis illorum, quod quidam errantes, &c. Reſtè ab his verbis Correſtores inchoarunt periodum ac ſententiam nouam: & ſubſtituerunt geniuum ſingularem iniquitatis, pro nominatiuo plurali iniquitates, qui plerique libros iniuſte occupauerat.

V. 16. Multos ſerpentes. Caue legas multos, pro multos, quod eſt, irrationales.

V. 19. Aut noui generis ira plenas ignotas beſtias. Plerique libri preponunt coniuñtionem aut vel & nomini ignotas, ſed abſque coniuñtione ſunt etiam Græca.

CAP. XII. v. 1. Ideoque eos qui exerrant, partibus corripis. Merito ita diſtinxerunt Romani Patres, vt partibus iungatur verbo ſubſequenti, non precedenti. Nam & notha ſcriptura eſt, que vt clariùs iungat precedenti, vel tranſponit prepoſitionem, hoc modo, errant ex partibus,

vel adit pronomen suis aut tuis.

V. 5. Et deuoratores sanguinis à medio sacramento tuo. Verba vsta à medio sacramento tuo, hoc loco retinenda sunt, non transferenda in versum sextum proximè sequentem post perdere voluisti, quod faciunt multi.

V. 20. Cum tanta cruciasti attentione. Quod sequitur in plerisque omnibus libris & liberaisti, Correctores superfluum iudicauerunt.

V. 26. Qui autem ludibriis & increpationibus non sunt correcti. Non mutes correcti à corrigo, cum correpti à corripio.

V. 27. In quibus enim patientes indignabantur. His verbis præponunt plerique libri alia idem significantia: In his enim quæ patiebantur, molestè ferebant: qua quidem, ut alterius versionem, Romani Correctores consulto sustulerunt.

Ibidem. Propter quod & finis condemnationis eorum venit super illos. Non est mutandum præteritum venit cum futuro veniet.

CAP. XIII. v. 11. Vas vile in conuersationem vitæ. Caue errorem plerorumque codicum, pro vile, quod est aptum, idoneum, scriptionum contrarium, inutile, ineptum.

V. 12. Reliquis autem eius operis. Non mutes sextum casum reliquis cum quarto reliquias.

V. 13. Et reliquum horum quod ad nullos vsus facit. Verbum indicatiuum facit, nullo modo vertendum est in subiunctiuum faciat, addito verbo substantiuo est, quod utique superfluit, Quod ad nullos est vsus faciat.

Sequitur: Lignum curuum & vorticibus plenum. Sine vorticibus vocali quarta, siue secunda verticibus legas, significatur lignum verticosum siue nodosum.

V. 14. Et omnem maculam quæ in illo est perliniens. Non subijcias

terra, quod quidam libri.

V. 17. Cum illo qui sine anima est. Non commutes genus masculinum cum neutro, nec hac parte, nec sequentibus omnibus vsque ad finem capituli.

CAP. XIII. v. 3. Tua autem pater prouidentia gubernat. Spurium est quod addunt libri quidam ab initio cuncta: adeoque obest sensui, neque enim hoc subaudire oportet. Porro gubernat persona tertia, non est cum gubernas mutanda, persona secunda.

V. 4. Ostendens quoniam potens es ex omnibus saluare. Retinendum est saluare, quod est seruare: non supponendum sanare.

Sequitur: Etiam si sine arte aliquis adeat mare. Legendum est arte, qua humana significatur industria: non, transpositis primis duabus literis, rate, quod est, nauis.

V. 11. Propter hoc & in idolis nationum non erit respectus. Non est omittenda præpositio in.

V. 14. Superuacuitas enim hominum aduenit in orbem terrarum. Quidam libri, verbo aduenit præponunt pronomen hæc: sed malè prorsus illi qui corrigunt adinuenit, quod est reperit, pro trisyllabo aduenit, quod transitiuè acceptum, tamquam sit quinta coniugationis Hebræorum, positum est pro adduxit, aduenit.

V. 30. Veraque ergo illis euenient dignè. Non scribas quoque pro ergo.

V. 31. Non enim iuratorum virtus. Egregia loci emendatio, qua & omissum est verbum substantiuum est, & pro iurantiæ in participio actiuo, positum est iuratorum, participium passiuum, quod est, eorum per quos iuratur.

Ibidem. Perambulat semper iniustorum præuaricationem. Caue ne aduerbium semper mutes in præpositionem super, vel unum v osabulum iniusto

iniustorum *distrahas in duo.*

CAP. XV. v. 6. Malorum amatores, digni sunt qui spem habeant in talibus. *Cauendum hic est triplex vitium: vnum, ne post digni sunt, addatur morte, alterum ne scribatur habent modo indicatio, pro habeant coniuñctiuo, tertium ne talibus, quod est, huiusmodi, transpositis literis mutetur in tabulis, imaginibus.*

V. 8. Et post pusillum reducit se vnde acceptus est. *Preferendum est reducit se, quod est, reuertitur, cuius que in alijs libri legantur, se ducit, & ducit se.*

V. 12. Sed & æstimauerunt lulum esse vitam nostram. *Alij libri scribunt ludum, id est, d prof, quod ferè æquiualeat: sed lutum, id est, cænum, quod est in nonnullis, spurium omnino est.*

V. 14. Supra modum animæ superbi. *Non addas nomini animæ pronomen suæ.*

Ibidem. Et imperantes illi. *Legendum est imperantes, quod est, dominantes, non improperantes, quod est, exprobrantes.*

V. 15. Quibus neque oculorum vltus est ad videndum. *Cauendum hic est ne recidatur in vetus vitium eorum, qui scripserunt adlita vocali tercia, vltus à video, pro vltus ab vtor.*

V. 18. Sed & animalia miserima colunt. *Malè quidam hic legunt alia pro animalia, bruta nimirum: & miserimi genere masculino, pro neutro miserima.*

V. 19. Sed nec ad spectu aliquis. *Non est mutandum masculinum aliquis cum neutro siue aliquod siue aliquid.*

CAP. XVI. v. 1. Propter hæc & per his similia passi sunt dignè tormenta. *Quidam libri, pro plurali hæc scribunt singulare hoc, & omittunt coniuñctionem & subsequenter, conformiter Græco: quidam omittunt præpositionem per, malè.*

V. 11. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur, & velociter saluabantur. *Dua dictiones in memoria, non sunt contrahenda in vnam in memoria; nec pro sermonum, quod est, verborum, substituendum est seruatorum siue famulorum: adhuc examinabantur non est mutandum cum exterminabantur, quod est, debebantur: in super nec aduerbium velociter est omittendum: postremo neque pro saluabantur legendum est sanabantur, sed intelligendum.*

V. 14. Homo autem occidit quidem per malitiam. *Quod subdunt plerique libri animam suam, Correctores non inconsultò iudicarunt superfluere.*

V. 16. Et per ignem consumti. *Pro consumti, quod est, delati, non scribas consummati, finiti.*

V. 19. Exardebat vndique. *Quidam alijs libri legunt exardebat, quidam ardebat.*

Sequitur. Vt iniquæ terræ nationem exterminaret. *Legendum est iniquæ secundo casu, non iniquam quarto: & exterminaret tertia persona, non secunda exterminaret.*

V. 21. Substantia enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostēdebat. *Multi codices nominatiuos substantiā tuā, mutatos in accusatiuos substantiā tuā, media coniuñctione &, iungunt cum accusatiuis dulcedinem tuam, & tertiam personam ostendebat vertunt in secundam ostēdebas: sed malè omnia.*

V. 23. Hic autem iterum vt nutrentur iusti, etiam suæ virtutis oblitus est. *Legendum est pronomen, non neutrum hoc, sed masculinum hic: & subaudiendum nomen ignis, non addendum.*

V. 25. Propter hoc & tunc in omnia transfigurata omnium nutritrici gratiæ tuæ deseruiebat. *Et non est omittenda in præpositio præpositæ nomini omnia: ita non est vertendum:*

numerus singulari deferuiebat, in pluralem deferuiebant.

Sequitur: Ad voluntatem eorum qui à te desiderabant, seruandū est à te, casu sexto, non surroganilum ad te, casu quarto: denique actiuum desiderabāt, quod est rogabāt, posebant, nō est deprauandū, reposito passiuo desiderati sūt, quod est in plerisq; libris.

V. 18. Et ad ortum lucis te adorate. Merito Correctores, pro orientē, quod est in plerisque omnibus codicibus emendarunt ortum, nec aut omitendum iudicarunt pronomen te, aut addendum aduerbium ibi, aut deniq; actiuum adorare mutandum in passiuum adorari: quæ sunt quorundam codicum vitia.

V. 29. Ingrati enim spes tamquam hybernalis glacies tabescet. Alij libri pro spes, quæ est inanis, habent fides, & wigis, malè, & græco dissentaneè.

CAP. XVII. v. 2. Fugitiui perpetuæ prouidentia iacuerunt. caue legas placuerunt aut latuerunt, pro iacuerunt.

V. 7. Et sapientia gloriæ correptio cum contumelia. Genitiuus gloriæ non est commutandus cum nominatio gloriæ.

V. 10. Cū sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis. Pro genitiuo condemnationis, quidam codices habent datiuum condemnationi, quidam participium condemnata: sed quod in nonnullis legitur: data est in omnium condemnationem, adulterium est. Huic porro sententia preponunt multi libri aliam his verbis: frequenter enim præoccupant pessima, redarguente conscientia. Verum, non multi, sed omnes, postponunt eandem, alijs licet verbis: Super enim præsumit seua, perturbata conscientia. Quare Romani Patres, priorem illam quæ præponitur frequenter enim &c. merito è textu susulerunt ut su-

per suam.

V. 11. Nihil enim est timor, nisi proditio cogitationis auxiliorum. Plerique libri, inter nisi & proditio, interijciunt hæc duo verba præfuntionis adiutorium: verum illa redundare, confodiendaque esse censuerunt Romani Patres non inconsulto.

V. 12. Et dum ab intus minor est expectatio. Non subiicias pronomen eius.

Sequitur: Maiorem computat inscientiam. Correctores emendarunt inscientiam, quod est ignorantiam, quomodo est græce, pro eo quod legunt, alij scientiam, alij conscientiam, alij potentiam, alij audaciam, alij denique pœnam. Porro siue legatur computat compositum, siue simplex putat, res eadem una est.

Sequitur. Eius causæ de qua tormentum præstat. Genitiuus Causæ non est commutandus cum ablatiuo.

V. 13. Illi autem qui impotentem verè noctem. Multa reperuntur notariorum circa hæc verba corruptela, sed præcipue duæ, una, qua, vox una impotentem, distrahitur in duas in potentem, vel in potenti, altera, qua aduerbium verè conuertitur in verbum venere.

Sequitur: Et ab infimis, & ab altissimis inferis superuenientem. Nequaquam omittenda est vox inferis, cui dantur epitheta duo, infimis & altissimis, idem significantia, profundissimis inquam.

Sequitur: Eundem somnum dormientes. Quadam manuscripta, pro participio dormientes, scribunt verbum dormiebant: sed non opus erat hæc mutatione, cum participio subaudire liceat verbum substantiuum erant.

CAP. XVIII. v. 1. Et horum quidem vocem audiebant. Non addas inimici.

Ibidem. Et quia non & ipsi eadē passi erant. Non preponas præpositio-

nem per vocē eadem.

V. 2. Quia non la debantur, gratias agebant. Non subijcias pronome vel tibi, vel cuique.

Sequitur: Et ut esset differentia, donum petebant. Retinendum est donum, quod est munus, non substituendum te Deum aut Dominum.

V. 9. Et iustitiæ legem in concordia disposuerunt. Non mutandus ablativus in accusativum concordiam.

Ibidem. Patrum iam decantates laudes. Pro genitivo plurali patrum, substituitur quidam dativum singularem patri, & pro adverbio iam nomen omnium, sed male. Quædam vnicā vocem scribunt patrias: sed prima scriptura patrum iam, ut græco consentanea, ita germana Interpretis est.

V. 11. Simili autem pœna servus cum domino afflictus est. Non mutet ablativum simili in nominativum similis.

V. 13. De omnibus verò non credentes propter veneficia. Sic legendum est, veneficia, quod significat intoxicationes, à veneno deductum, non beneficia, quod dona, siue munera denotat: demque nec addendū est pronomen sua.

Sequitur. Tunc verò primū cum fuit exterminium p̄i noeneratorum. Non est inveniendus ordo, ita ut cum ponatur ante primū, quod postponendum est.

Sequitur: Sponderunt populū Dei esse. Merito omiserunt Correctores pronomen se, quod plerique præponunt verbo esse.

V. 15. Omnipotens sermo tuus de cælo. Superfluit exiliens, quod quidam intericiunt, ante de cælo.

V. 17. Et timores superuenerunt insperati. Non nominativus insperati, non est mutandus in dativum insperatis.

V. 12. Non in virtute corporis, nec armaturæ potentia. Genitivus

armaturæ & ablativus potentia retinendi sunt, non conuertendi, ita ut ablativus armatura, genitivus potentia: sit prout plerique omnes libri habent.

V. 24. Et magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat. Pro scripta, à scribo, quod est in plerisque exemplaribus. Correctores repetierunt verbum sculpta, à sculpo.

CAP. XIX. v. 2. Quoniam cum ipsi permisissent. Quidam libri pro permisissent scribunt, reuerſi essent plures vtriusque scribunt, reuerſi esset, & permisissent. Ceterum scribendum esse permisissent, & quidem solum, docuimus in Notationibus nostris.

Sequitur: Ut se educentes. Servanda sunt due dictiones se educent, posita pro exirent, non contrahenda in unam seducent.

Sequitur: Et cum magna solitudine præmississent illos. Nequam est hoc omittendum.

Sequitur: Consequabantur illos pœnitentia acti. Legendum est plurale, consequabantur, non singulare consequabatur, ablativus pœnitentia, non genitivus pœnitentiæ, denique participium plurale acti non nomē actus, siue pluraliter siue singulariter accipiat: hac enim sunt plerorumque codicum vitiæ.

V. 8. Quæ tegebatur tua manu. Cave legas regebatur, quod est gubernabatur, pro tegebatur quod est protegebatur.

V. 12. Per vim fulminum. Cautulum est verus mendum fluminum, quod est fluviorum, pro germana scriptura fulminum, quod est fulgurum.

V. 14. Sed & alius quidam respectus illorum erat. Correctores scripserunt nomen quidam, pro eo quod vulgè legitur adverbio quidem.

ECCLESIASTICVS.

In prologo. Et dicentes & scribentes doctissimos fieri. Pro dicentes, quod est loquentes, plerumque legitur discentes, una littera addita, sed male.

Et illorum periti facti. Non mutes participiū facti in verbum infinitum fieri.

Deficere in verborum compositione. Correctores sustulerunt coniunctionem &, quæ à plerisque libris præponitur his verbis.

Nam deficiunt verba hebraica. Et hinc sustulerunt & coniunctionem, quæ interponebatur ante verba.

CAP. I. v. 8. Unus est altissimus creator omnipotens. Non aditas omnium homini creator.

V. 12. Et longitudinem dierum. Seruanda est coniunctio &, non mutanda cum præpositione in.

V. 16. Cum electis faminis graditur. Non præponas his verbis coniunctionem &.

V. 18. Religiositas custodiet & iustificabit cor. Quidam libri habent viuificabit, quidam, vt correctio iustificabit.

V. 25. Et rami illius longæui. Nō est mutanda copulativa & in causalem enim.

CAP. I. I. v. 17. Et quid facient. Non est mutanda tertia persona in secundam facietis.

CAP. I. III. v. 10. Vt superueniat tibi benedictio ab eo. Romani Correctores, pro eo quod vulgò legitur Deo, reposerunt pronomen eo, referendum ad patrem tuum.

V. 12. Non enim est tibi gloria, eius confusio. Et hic, pro coniunctione aduersatiua sed, reposerunt pronomen eius.

V. 16. Nam pro peccato matris, restitueretur tibi bonum. Causa com-

mutas peccato, quod est delicto, cum eo quod contrarium est, bono facto vt quidam.

V. 26. Multos quoque supplantauit suspicio illorum. Non scribas euim pro quoque.

V. 28. Cor ingrediens duas vias, non habebit successus. Pro successus quidam legunt requiem.

V. 30. Erutex enim peccati radicabitur in illis. Insuper correctio, quæ pro verbo cõpositio eradicabitur, quod est radicibus euellatur, emendatum est scriptumque verbum simplex contraria significationis, radicabitur, quod est radices ager.

V. 34. Et Deus prospector est eius qui reddit gratiam. Non mutes prospector, quod est retributor, cum conspctor aut protector.

Sequitur: Meminit eius in posterum. Correctores addiderunt pronomen eius.

CAP. I. V. v. 8. Et responde illi pacifica in mansuetudine. Nomen pacifica Non est mutandum in aduersibum pacificè.

V. 13. Complectentur placorem eius. Quidam pro placorem, quod est suauitatem, non intellecto, absurdè placatorem scripserunt.

V. 17. Et erunt in confirmatione creaturæ illius. Singulare illius non est vertendum in plurale illorum.

V. 32. Nec coneris contra ictū fluij. Causa scribas fulminis, quod est fulguris, pro fluij sine fluminis.

CAP. V. v. 4. Altissimus enim est patiens redditor. Non interponas & ante redditor.

V. 13. Eito mansuetus ad audiendum verbum. Non subiicias, quod multi codices, Deic: superfluit enim.

V. 17. Et denotatio pessima super bilinguem. Causa scribas deuotatio aut deuoratio, pro denotatio, quod est, vituperatio.

CAP. VI. v. 12. Si humiliaueris contra te. Non mutes contra in cora.

V. 19. Quasi is qui arat & seminat. *Non repetas qui ante seminat.*

V. 31. Et vincula illius alligatura salutaris. *Quidam libri interterierunt fila hyacinthina ante alligatura salutaris: verum alteram solum est nostra editionis. Græcè ad verbum ferè legitur, fila hyacinthina: verum id videtur Interpres iuxta sensum verisè alligatura salutaris.*

V. 32. Stola gloriæ indues eā. *Nequaquam mutandus est accusatiuus stola in ablatiuum stola.*

V. 33. Fili, si attenderis mihi, disces. *Quod sequitur in quibusdam libri pronomen eam, superfluit.*

CAP. VII. v. 4. Noli quærere à Domino ducatum. *Romani Patres correxerunt à Domino Deo scilicet, quod vulgo legitur ab homine.*

V. 6. Et ponas scandalum in æquitate tua. *Et hic, pro eo quod vulgo legitur agilitate, id est, alacritate, emendando substituerunt æquitate, quod est, rectitudine.*

V. 7. Non pecces in multitudinem ciuitatis. *Accusatiuus multitudinem à Correctoribus repositus, nequaquam mutandus est in ablatiuum multitudinem.*

V. 13. Noli arare mendacium aduersus fratrem tuum. *Cauendum hic est, ne recidatur in vetus mendum, Romana correctione sublaturum, quo amare quod est diligere, scriptum fuit, pro arare, quod moliri, fabricare, phra si hebraica denotat. Differentia vnius literule ansam præbuit indoctis scribis, mutandi quod non intelligebant, ut plerumque aliàs.*

V. 19. In toto corde tuo honora patrem tuum. *Rectè Correctores peccatum inchoarunt ab his verbis in toto corde tuo, quæ alij iungunt periodo precedenti.*

V. 33. Et propurga te cum brachiis. *Hanc lectionem præulerunt Correctores, ei quæ est in aliis libri & propugnato cum brachiis.*

V. 37. Gratia dati in conspectu omnis viuentis. *Pro dati, alii legunt datus, genitiuum quarta declinationis inuitatum: porro datur verbum participium data, quæ in quibusdam reperitur libri, vitia sunt.*

CAP. VIII. v. 6. Memento quoniam omnes in correptione suauis. *Cave pro correptione, quod est reprehensione scribas corruptione, id est, pro e secunda vocali u quintam.*

V. 8. Et in gaudium nolumus venire. *Et hic cauendum ne pro nolimus negatiuus, substituanus volumus affirmatiuum.*

V. 12. Et in tempore necessitatis dare responsum. *In finitiuus dare non est mutandus in futurum indicatiui dabis.*

CAP. IX. v. 2. Ne ingrediatur in virtutem tuam. *Non mutes, quatuor casus in sexto virtute tua.*

V. 4. Ne forte percas in efficacia illius. *Male quidam substituerunt effigie, id est, specie, pro efficacia, virtute.*

V. 10. Quasi stercus in via conculcabitur. *Non addas ab omnibus prætereuntibus.*

CAP. X. v. 3. Et ciuitates inhabitabuntur per sensum potentiũ. *Noli scribere prudentium, quod est senatorum pro potentium, quod est principum.*

V. 4. In manu Dei potestas terret. *Quod sequitur in plerisque omnibus libri & execrabilis omnibus iniquitas gentium. Correctores iudicauerunt superfluere hoc loco, esse vero veris septimi subsequenti.*

V. 5. In manu Dei prosperitas hominis. *Probata Correctoribus lectio est prosperitas, quod est felicitas, reprobata potestas.*

V. 26. Noli despiciere hominem iustum pauperem, & noli magnificate virum peccatorem diuitem. *Seruandam est verbum imperatiui modi repetitum noli, non commutandum*

cum aduerbio negandi non.

V. 27. Magnus & iudex & potens est in honore: & non est maior illo qui timet Deum. Plerique codices coniunctionem &, que preponitur nomini iudex, vertunt in verbum substantiuum est (magnus est iudex) cui non pauci adiungunt nomen diues, hoc modo: Magnus est diues iudex: sed male hæc. Triæ enim hominum genera hic recensentur que sũt in honore, magnus siue magnas, iudex, & potens, siue quod græce est, dynasta.

CAP. XI. v. 8. Et in medio sermonum ne adicias loqui. Egre gia correctio, que restituit vocem sermonem, pro ea que corruptè à plerisque legitur seniorum, quod est, presbyterorum.

V. 9. De ea re quæ te non molestat, ne ceteris. *Interpres, vocabulo certandi, vsus genere deponenti, dixit ceteris, pro ceteris aut certauris.*

V. 20. Et nescit quod tempus præteriet. *Ve vocula quod, non pro coniunctione, sed pro nomine adiectiuo est accipienda: ita futurum indicatiui præteriet, non est mutandum cum presenti coniunctiu prætereat. Porro pronomen ipsum, quod adiungunt quidam verbo præteriet, redundat.*

V. 24. Et in hora veloci processus illius fructificat. *Correctores emendarunt hora, quod est, tempore, pro eo quod vulgò legitur, & quidem vitiosè, honore.*

V. 32. Sicut enim eruunt præcordia foetentium. *Alij libri scribunt prima coniugatione foetantium, quod est, foetarum.*

Ibidem. Et sicut prospector. *Quidam libri habent prospectator.*

V. 34. A scintilla vna augetur ignis. *Non addas coniunctionem enim.*

V. 36. Et abalienabit te à tuis propriis. *Retinendum est pronomen tuis, non ferrogandum nomen viis,*

quod est, semitis.

CAP. XI. v. 4. Et impiis & peccatoribus reddet vindictam. *Cave scribas imperatiuum secunda persona redde pro tertia persona futuri indicatiui reddet.*

V. 6. Prohibe panes illi dari. *Non mutes passiuum dari in actiuum dare.*

V. 12. Nec fedeat ad dexteram tuam, ne fortè conuerfus in locum tuum, inquirat cathedram tuam. *Plerique libri ante hæc verba ne fortè conuerfus in locum tuum, inseruunt alia prorsus similia, ne conuerfus stet in loco tuo, sed que iudicata sint superfluere.*

V. 13. Et sic qui comitatur cum viro iniquo. *Non omittas aduerbium sic, nec preponas coniunctionem &.*

V. 18. Et quasi adiuuans suffodiet plantas tuas. *Cave mutes pronomen secūdæ persone tuas in tertiæ tuas.*

CAP. XI. v. 10. Attende, ne seductus in stultitiam humilieris. *Casus quartus stultitiam, præferendus est sexto, tum hoc, tum proximo versu.*

V. 14. 15. Et subridens interrogabit te de absconditis tuis. *Immitis animus illius conferuabit verba tua. Hanc germaniam esse tum lectionem, tum distinctionem, docuimus olim in Notationibus nostris. Quidam enim libri, proximam sententiam aspicantur ab illis verbis de absconditis tuis: quidam pro nomine immitis, habent verbum immitis, & pro nominatiuo animus, datiuum animo: quidam denique vnicum verbum conferuabit, diuidunt in duo non seruabit. Nam hæc corruptele huc occurrunt.*

V. 17. audiens verò illa, quasi in somnis vide. *Nec addas nomen verba, nec scribas loco coniunctionis verò:*

V. 21. Si communicabit lupus agno aliquando. *Coniunctio si non est mutanda in aduerbium sicut.*

V. 22. Quæ communicatio sã-cto homini ad canem? Pro sancto homini, quidam legunt sancti.

Sequitur: Aut quæ pars diuiti ad pauperem? Nominis pars, non addas epitheton bona.

C A P. X I V. v. 10. Oculus malus ad mala. Subijciunt quidam libri erigit aut erigitur, sed superflue.

Sequitur: Et non satiabitur pane, sed indigens & in tristitia erit super mentiam suam. Correctores addiderunt coniunctionem aduersatiuam, sed.

V. 12. Memor esto quoniã mors non tardat. Non mutes præsens tardat in futurum tardabit.

Sequitur: Et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi. Pro coniunctione quia, non scribas nomen quod, aut aduerbium iam.

Sequitur: Testamentum enim huius mundi, morte morietur. Quidam libri, pro futuro indicatiui morietur, habent imperatiuum moriatur: sed spurium est, quod legitur in nonnullis, mortem operatur.

C A P. X V. v. 9. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Quod subijciunt quidam libri, quia non est à Domino missus, merito Correctores indicarunt superfluere.

V. 16. Si uolueris mandata seruare, cõseruabunt te. Multi codices scribunt compositum cõseruare: sed &, quod subijciunt nonnulli redundat.

Sequitur: Et in perpetuum fidẽ placentiam facere. Pro facere non substitutas seruare, multoque minus futurum indicatiui seruabunt aut facient.

V. 17. Apposuit tibi aquam & igaem. Tertia persona apposuit non est mutanda in primam apposui.

C A P. X V I. v. 5. Ab vno sentato inhabitabitur patria, tribus impiorum desercetur. Persuasi latini, vni sentato opponi tres impios, scripserunt plerique & à tribus impiis, pro ger-

mana scriptura tribus impiorum, qua tribus substantiuum est pro familia acceptum: quam Romani Patres restituerunt.

V. 9. Et non pepercit peregrinationi Loth. Et hic restituerunt nomen propriũ Loth, pro pronomine illorum, quod alios plerosque libros omnes occupat.

V. 14. Et nõ retardabit sufferẽtia misericordiam facientis. Pro primo casu sufferencia, non scribas quartum sufferentiam.

V. 19. Cũ conspexerit illa Deus. Non præponas coniunctionem &.

V. 22. Et interrogatio omnium in consummatione est. Vocula omnium, id est, cunctorum, non est mutanda in hominum.

V. 30. anima omnis vitalis denunciavit ante faciem ipsius. Correctores sustulerunt coniunctionem autem, qua postponebatur voci animi, & futurum denunciabit, quod antea legebatur à plerisque, commutarunt cũ præterito denunciauit, quàm optime.

Sequitur: Et in ipsam iterum reuerfio illorum. Et hic rectissime, in locum sexti casus ipsa, surrogarunt quartum ipsam.

C A P. X V I I. v. 7. Posuit oculum suum super corda illorum. Retinendum est pronomen reciprocum suum, non substituendum ipsorum, quod est in aliis multis.

V. 18. Eleemosyna viri quasi signaculum cum ipso. Cave ne recidas in vetus mendum, eorum qui scripserunt sacculus, diminutiuum à saccus, pro signaculum, quod est sigillum.

V. 19. Et conuertet in interiores partes terræ. Preferendum est conuertet, ei quod quidam libri habent conteret: & interiores per t mutam probatur præ inferiores per t semiuocalem,

V. 26. A inortuo quasi nihil, perit con

confessio. Nō iudicauerunt Romani Patres omittendam vocem confessio, tametsi à non paucis manuscriptis omitatur. *Causam intelligere poteris ex Notationibus nostris.*

V. 30. Aur quid nequius quā quod excogitauit caro & sanguis? *Nec hic omittendū iudicauerunt quā quod.*

CAP. XVII. v. 6. Et cum quieverit, aporiabitur. *Vulgo legitur operabitur, quod est, laborabit, videbit sibi de integro esse laborandum: sed Patres senserunt, vocem græcam ab interprete fuisse retentam, ut alibi, & scriptū fuisse aporiabitur, quod est, perplexus erit.*

V. 8. Quasi gutta aquæ maris deputati sunt. *scribendum est gutta numero singulari, non plurali guttæ.*

V. 14. Miseretur excipientis doctrinam miserationis. *Vi presens indicatus miseretur, non est mutandum in presens imperatini misereatur, ita neque genitiuum excipientis, in nominatum excipiens.*

Sequitur: Et qui festinat in iudiciis eius. Consequenter nec hic mutandum singulare festinat in plurale.

V. 22. Et ne verearis vsque ad mortem iustificari. *Multi codices legunt veteris: Patres prætulērunt verearis*

V. 24. Et tempus retributionis in conuersatione faciei. *Cauere ne genitiuum faciei, mutet sine in nominatum, sine in verbum facies, aut participium faciens.*

V. 25. Et necessitatum pauperatis in die diuitiarum. *Neque hic, genitiuum pluralem necessitatum, mutet in accusatum singularem necessitatem.*

V. 27. Homo sapiens in omnibus metuet. *Præferendum est futurum presentis metuit.*

V. 29. Et impluerunt prouerbia & iudicia. *Correctio est impluerunt, cōpositū ab in & pluo, quod est insillauerunt, pro vulgari lectioe impioauerunt, ab in & ploro.*

V. 33. Et est tibi nihil in sacco. *Duo vitia ex hoc versiculo sublata sūt. Vnum, quod omissa est negatio non, quæ interponebatur media inter &, & est: alterum, quod pro seculo, quod est auro, restitutum est sacco, quod est maris supio.*

Sequitur: Eris enim inuidus vitæ tuæ. Non substituas animæ pro vitæ.

CAP. XIX. v. 12. Sagitta infixæ femori carnis. *Cauere legas canis, ommissa litera r, pro carnis, quod est corporis.*

V. 24. Et est qui se nimium submittit. *Merito ommissa est vox iustus, quæ interponitur in media inter est, & solum in hac pericope, sed & in subsequente: Et qui est qui inclinatur faciem suam.*

Sequitur: Et fingit se non videre quod ignoratum est. Cauere omittas negationem non.

CAP. XX. v. 6. Et est tacens, non habens sensum loquelæ. *Non addas conjunctionem autem.*

Sequitur: Et est tacens, sciens tempus aptum. Adiectiuo aptum, è quarto casu mutato in secundum apti, multa exemplaria adiungunt substantiuum temporis: sed illud cum minus congruere videretur, alij adiunxerunt sermonis.

V. 16. Odibilis est homo huiusmodi. *Non preponas & conjunctionem.*

V. 20. Sic casus malorum festinanter veniet. *Numerus singulari veniet, non est mutandus in pluralem venient.*

V. 21. Homo acharis quasi fabula vana. *Pro acharis, quidam substituerunt ingratus, volentes interpretari græcam vocem, quam interpres reliquerat.*

V. 31. Xenia & dona excæcant oculos iudicum. *Pro xenia quidam scripserunt munera, explicandi causa.*

CAP. XXI. v. 5. Obiurgatio & iniuriæ annullabunt substantiam. *Pro obiurgatio, quidam scribit cataplectatio, quæ vocè à græca formatam, quæ ab interprete fuisse datam*

datam, eiusque loco tandem substitutam interpretationem obiurgatio.

V. 6. Deprecatio pauperis ex ore vsque ad aures eius perueniet. *Nō mutas pronomen eius, in nomen Dei, sed ita intelligas.*

V. 11. Via peccantium complanata lapidibus. *Spurium est, quod quidam scribunt cōplantata à plauto pro complanata, à planus.*

Sequitur. Et in fine illorum inferi, & tenebræ, & pœnæ. *Casus sine non est mutandus in quartum finem.*

V. 15. Est autem sapientia quæ abundat in malo. *Pro sapientia, quidam contrarium putauerunt esse corrigendum, insipientia sed malè.*

Sequitur: Et non est sensus, ybi est amaritudo. *Posterior est quidam mutant cum abundat.*

V. 18. Verbum sapiens quodcumque audierit scius laudabit, & ad se adiiciet. *Non omittas voculas illas duas ad se.*

V. 31. Et qui cum eo manserit, odiosus erit. *Nec hinc auferas voculas cum eo.*

CAP. XXII. v. 3. Filia autē in deminoratione fiet. *Nomini filia, nec prapous in prapositione, nec postponas adiectiuum fatua.*

V. 8. Qui narrat verbum non audienti. *Alij non attendenti, quæ expositio est.*

V. 10. Supra mortuum plora, defecit enim lux eius: & supra fatuum plora, deficit enim sensus. *Pro nominatio sensus, quidam ablatiuum legunt, sensu: sed nominatiuus est & in priori membro, ex quo non est posteriori addendum pronomen eius (sensus eius) sed subaudiendum.*

V. 11. Modicū plora supra mortuum, quoniam requieuit. *Quod sequitur in quibusdam libris: Plurimū verò super vitam fatui, superfluit.*

V. 19. Loramentum ligneum colligatum in fundamento ædificij non dissoluetur. *His verbis non*

est prapenendum aduerbium, sicut et si subaudiendum: porro loramentum, quod est ligamentum, deductum à lorū, ineptè quidā mutat in ornamētū: adhuc in prapositione non facile est omitenda: demque futurum dissoluetur, verti non debet in præsens dissoluitur.

V. 20. Metu non deprauabitur. *Voci metu non prapouitur conuēctio vcl.*

C. 21. Sicut pali in excelsis, & cæmēta sine impēla. *Nec huic versus praponeūdū est Sicut ornatus arenos⁹ in pariete limpido, & nec versus 23. (quidam enim libri vni, quidam alteri versus prapouunt) omnino enim superfluit, videturq; altera esse interpretatio eius quod nosler reddidit cæmēta sine impēla, quod docuimus in Notationibus. Porro hoc versus 21. rectè Correctores scripserunt pali, quod significat stipites aut arundines, pro eo quod aliq plerique corruptè legunt paleæ: vbi & consequentur, ineptè quidam omiserunt prapositionem sine, quidam etiā impēla, quod est expēsa, mutarūt in immentia, quod est, magna.*

Sequitur: Posita contra faciem venti non permanebunt. *Quod subiiciunt quidam codices. Et cor confirmatum in cogitationibus sensus non turbabitur, non est huius loci, sed altera est eius quod præcessit versio.*

V. 22. Sic & cor timidum in cogitatione stultij contra impetū timoris non resistet. *Non subycias quod quidam, in omni tempore. De hoc autem, & tum præcedenti tum subsequenti versus, lege Notations.*

V. 27. Ad amicū si aperueris os triste, non timeas, rō ad amicū, quod aliq finem faciunt præcedentis versus, Correctores initium huius: deinde pro tertia persona aperuerit, emendarunt aperueris persona secūda.

V. 31. Amicū salutare non confundat. *Et hic emendarunt confundat, prima persona, quod aliq plerique scribunt*

scribunt secunda persona confundaris.

CAP. XXIII. v. 1. Nec sinas me cadere in illis. *Legendum est in illis, nō vt multi, in illa exprobratione, aut in illam exprobrationē.*

V. 2. Quis superponer in cogitatu meo flagella. *Futurum superponer non est mutandum in præsens superponit.*

V. 3. Et gaudeat super me inimicus meus. *Non est omittendū medium illud super me.*

V. 14. Replebitur retributione domus illius. *Nō addas nomini retributione, epitheton pessima, quod quidā.*

V. 24. Non fatigabitur, transgrediens vsq; ad finē. *Non commutes verbū fatigabitur cū verbo cessabit.*

V. 33. Secundō in virum suum deliquit. *Cauē vetus notariorum vitium, qui scripserunt dereliquit, quod est deseruit, pro deliquit, quod est, peccauit.*

V. 36. Derelinquet in maledictum memoriam eius. *Futurum singulare derelinquet, non est vertendū, vel in plurale derelinquent, vel in passiuum relinquetur, vt nec accusatiuus memoriam, in nominatiuum.*

CAP. XXIV. v. 16. Et in parte Dei mei hereditas illius. *Non est mutandus ablatiuus singularis parte, in accusatiuum pluralem partes.*

V. 25. In me gratia omnis vię & veritatis. *Correctores emendarunt vię quod d est semita, pro vitę, quod multi habent.*

V. 39. A mari enim abundauit cogitatio eius. *Retinendum hęc est, ex Patrum sententia, prateritum abundauit, non substituendum futurum abundabit.*

Sequitur: Et consilium illius ab abyssis multa. *Cauē commutes præpositionem ab cum in.*

V. 41. Ego quasi fluuij dioryx. *Nobilis huius loci emendatio, qua fluuij scriptum est casu genitiuo, pro eo*

qui vulgò legitur nominatiuo fluuius & dioryx trissyllabum, pro dissyllabo doryx, quod quidam peius legunt doryx, alij pessimè vorax. *Primit erroris occasio ex eo sumpta est, quod existimatum sit, dioryx esse nomē propriū quod est appellatiuū, significans gręcę aluē.*

V. 42. Et inebriabo prati mei fructum. *Cauē mutes prati, quod quidam legunt pratus, & significat piscium, in partus, deriuatum a pario.*

CAP. XXV. v. 4. Diuitem mēdacement, senem fatuum. *Non interponas coniunctionem &, vt quidam.*

V. 7. Quam speciosa vetera nis sapientia, & gloriosus intellectus & consilium. *Seruandus est tertius casus pluralis numeri gloriosus, non supponendus primus numeri singularis gloriosus.*

V. 24. & obcæcat vultum suum tamquam visus. *Legendum est præfenti tempore obcæcat, potius quàm futuro obcæcabit: quemadmodum & ostendit præfens, potius quàm futurum ostendet, in eo quod sequitur. Et quasi laccū ostēdit, Porro quod proximū est, in medio proximorum eius. Correctores fecerunt initium versus 25. quod alij faciunt finem huius.*

V. 31. Et plaga cordis, mulier nequam. *Pro cordis, quod est uerba, alij vitiosè scribunt mortis, quod est uerba.*

V. 35. Cōfundet te. *Non præponas coniunctionem &.*

CAP. XXVI. v. 1. Numerus enim annorum illius duplex. *Vulgò scribitur plurale illorum. Correctio est singulare illius.*

V. 3. In parte timēriū Deum. *Substantiuo parte non adicias adie. Etium bona.*

V. 9. In muliere zelotypa. *Correctores præterunt vocem zelotypa ei quam alij legunt voci infideli.*

V. 14. Ab omni irreuerentia oculorum eius caue. *Non mutes genitiuum*

tiuum oculorum, in datiuum oculis, nec omittas pronomen eius.

CAP. XXVII. 2. v. Et emptionis angustiabitur peccatū. Retinendus est nominatiu⁹ singularis, peccatū, nō mutandus in ablatiuū pluralem peccatis.

V. 5. Sicut in percussura cribri remanebit puluis. Correctores praterlerūt puluis, ei quod alij legūt sterminus.

V. 7. Sic verbū ex cogitatu cordis hominis. Genitiuus cordis non temerē vertendus est in accusatiuū cor.

V. 9. Si sequaris iustitiā, appret hēdes illā. Verbi apprehēdes, nō est mutandū in participiū apprehēdēs.

V. 13. In medio infensatorū serua verbū tēpori. Vitiose quidam, pro imperatiuo secūda persona serua, scripserūt iudicatiuū tertiae persone seruat.

V. 14. Et ritus illorum in deliciis peccati. Patres emendarunt deliciis, quod est delectationibus, pro eo quod vulgō legitur delictis, id est, offensionibus.

V. 26. Conducabit os suū. Caue, pro conducabit, deducto à dulcis, scribas conculcabit à calco.

V. 27. Multa odiui. Correctio est odiui, quod est, odi: reprobata lectio audiui, ab audio.

CAP. XXVIII. v. 7. Tabitudo enim & mors. Caue legas Beatitudo, quod est felicitas, pro tabitudo, corruptio.

V. 14. Si sufflaueris in scintillā, quasi ignis exardebit. Correctores rectē addiderūt in scintillam, quod plerique libri omittunt.

Sequitur: Et si exspueris super illā, extinguetur. Retinendū est pronomen femini generis illam, non substituendum masculinum illum.

V. 15. Multos enim turbabit pacem habentes. Alij pro futuro scribunt prateritum turbauit.

V. 19. Lingua tertia mulieres viratas eiecit. Quod quidā legūt fortes, pro, viratas, seu viritas, expostio est.

V. 25. Et utilis potius infernus,

quā illa. Alij pro infernus, scribunt inferus; sed vitiose quidam, tertio casu inferis.

V. 28. Linguā nequā noli audire. Non preponas his verbis & cōiunctionē.

Sequitur: Et ori tuo facito ostia & seras. Quod sequitur in plerisque codicibus auribus tuis, Patres superfluoere censuerunt.

CAP. XXIX. v. 6. Et loquetur verba tēdij. Non scribas gracam vocem, acedix, pro latina tēdij.

V. 7. Si autem potuerit reddere, aduerfabitur, solidi vix reddet dimidiū. Pro aduerfabitur, quidā legunt auerfabitur, quidam, aduerfatus, quidam auerfatus: inter quae parua differētia est rerū nō minū quā vocum: sed nomē solidi retinendū est, nequaquā mutādū in aduerbiū solidē.

V. 10. Multi non causa nequitiae non scenerati sunt. Non omittas alterum non, siue prius siue posterior.

V. 15. Conclude eleemofynam in corde pauperis. Pro corde, non scribas sinu.

V. 16. Super scutum potentis. Quae his verbis preponunt plerique omnes libri Eleemofyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit: & postea resurget, & retribuet illis retributionem, vnicuique in caput illorum. Correctores iudicauerunt redundare, omninoque esse auferenda, vt quae non huius sint loci, sed illius qui supra cap. 17. v. 18. 19.

V. 19. Vir bonus fidem facit pro proximo suo. Non est omittenda prepositio pro.

V. 24. Repromissio nequissima, multos perdidit dirigentes. Caue, pro dirigentes, quod est, feliciter agentes, legas aut diligentes aut delinquentes.

V. 34. Hospitio mihi fact⁹ est fracter. Non mutes personam tertiam est in secundam es.

CAP. XXX. v. 15. Salus animae in san

in sanctitate iustitiæ, melior est omni auro & argento. Nō interijcias cōiunctionē & ante cōparatiuū melior.

Sequitur: Et corpus validum, quā̄m census immensus. Scribendum est census per c terniam alphabeti literam, non census per s.

V. 10. Portans mercedes iniquitatis. Non praponas his verbis & cōiunctionem, sicut nec his v. 24. Congrega cor tuum in sanctitate eius.

V. 27. Splendidum cor & bonum in epulis est. Hinc non auferas & cōiunctionem mediam.

CAP. XXXI. v. 1. Vigilia honestatis tabefaciet carnes, & cogitatus illius auferet somnū. Duplex futurum quidam mutant cum duplici presenti, tabefacit, aufert.

V. 10. Qui probatus est in illo, & perfectus est, erit illi gloria æterna. Alij pro relativo qui, scribunt interrogatiuum quis, & futuro erit prapouunt cōiunctionē &. Porro participiū inuentus, quod quidam addunt participio perfectus, superfluit.

Sequitur: Qui potuit transgredi, & non est transgressus. Pro qui, non facile hic substituendum est interrogatiuum quis.

V. 13. Non dicas sic: Multa sunt quæ super illam sunt. Multi libri, aduerbiū similitudinis sic, iunctum is quæ præcedunt, mutant in cōiunctionem conditionalem si iunctam is quæ sequuntur: malè, sed pesus illi, qui duas voces si multa, contrahunt in vnam simulata.

V. 16. Cum viderit, ne extendas manum tuam prior. Alij præcedenti versui, Correctores huic, distinguendo iungunt tō cum viderit.

V. 19. Ne, cum manducas multum, odio habearis. Pro ne, aliq̄ minus clarè & non.

V. 25. Surge è medio, euome. Vnicam vocem euome ne distrahās in duas & vome.

V. 29. Nequissimo in pane mur-

murabit ciuitas. Docti Correctores prapositionem in, collocarunt mediam inter nequissimo & pane, quā̄m aliq̄ incōmodè collocant ante nequissimo.

V. 33. Quæ vita est ei qui inuitur vino. Plerique libri habent quæ, pro eo quod Correctores dexterimè emendarunt ei qui.

CAP. XXXII. v. 2. Curam illorum habe & sic confide. Cave ne confide, quod est sede anticum vna syllaba, mutes in considera, quod est, animaduerte.

V. 5. Loquere maior natu, decet enim te primum verbum, diligenti scientia. Nominatiuus maior non est mutandus in datiuum maiori: ve nec ablatini diligenti scientia, mutandi sunt in alios casus.

V. 13. In medio magnatorum ne præsumas. Non addas loqui.

V. 15. Et illic auocare. Pro auocare, non scribas addita è litera, aduocare, vel vna voce in duas distrahita aduoca te.

V. 19. Scandalizabitur in ea. Non est mutandum in cum ab.

CAP. XXXIII. v. 2. Et non illidetur. Cave scribas illudetur, quod est, risui exponetur, pro illidetur, quod est, impinget, vocalem inquam quintam, pro tercia.

V. 11. In multitidine disciplinæ Dominus separauit eos. Nominatiuus Dominus nequaquam mutandus est in genitiuum Domini.

V. 15. Duo & duo, & vñi contra vnum. Malè aliq̄ plerique libri, pro priori cōiunctione &, repetunt cōiunctionem contra: Duo cōtra duo.

V. 24. Ne dederis maculā in gloria tua. Retinendus est sextus casus gloria tua, non mutandus in quariū.

V. 1. Si est tibi seruus fidelis. Pro fidelis, in quibusdam libris est bonus, in quibusdam lenatus: in quibusdam nihil est horum, sed subauditur huiusmodi aliquid.

CAP. XXXIV. v. 3. Hoc fecit dñs

hoc, visio somniorū. *Nō est omittēdū prius hoc, sed utrumque legendum.*

Sequitur: Ante faciem hominis similitudo hominis. *Non addas alterius posteriori voci hominis.*

V. 8. Et sapientia in ore fidelis complanabitur. *Pro complanabitur, à planus, quidam minus recte, addita vna litera, scribunt complantabitur, à planto.*

V. 10. Qui non est expertus, pauca recognoscit. *Remnendum est presens recognoscit, non substituendum futurum.*

Sequitur: Qui autem in multis factus est, multiplicat malitiam. *Non est legendum nomen fatuus pro participio factus; nec futurum multiplicabit, pro presenti multiplicat.*

V. 11. Qui implanatus est, abundabit nequitia. *caue pro implanatus, quæ est vox filia à Græca ἠμῶν ἀναγῶν, scribas, addita t̄ litera, implanatus, à planto, aut futurum abundabit, nutes in præteritum abundauit.*

V. 12. Multa vidi errando. *Correctores errando emendarunt, quod est, vagando, pro eo plerique libri habent enarrando, quod est, explanādo.*

V. 14. Et in respectu illius benedicetur. *Non nutes respectu in conspectu.*

V. 25. Panis egentium, vita pauperum est. *Non nutes plurale pauperum, in singulare pauperis.*

V. 30. Et iterum t̄git eum. *Pro eum nō legas morruū, sed subaudiās: nullo verò modo omittas hæc verba.*

CAP. XXXV. 7. 1. Qui cōseruat legē, multiplicat oblationē. *Tametsi forte interpres reddiderit verbū, Correctores tamen retinuerūt id quod clarus est legē: qui & pro orationē, quod est, precem, ex suis codicibus reposuerunt oblationē, quod est, sacrificiū. Nam & ita est Græcē: Qui cōseruat legem, multiplicat oblationes.*

V. 3. Et propitiationē litare sa-

crificij. *Alij, pro genituo singulari, legunt datiuum pluralem sacrificijs.*

V. 12. Ad inuentionem facito maruum tuarum. *Non est vnica dicitio adinventionem, sed due, ad, quod est secundum, inuentionem.*

V. 17. Non despiciet preces pupilli. *caue scribas populi, quod est plebis, pro pupilli, quod est orphani.*

V. 19. Et Dominus exaudit non delectabitur in illis. *Non est omittenda negatio.*

CAP. XXXVI. 7. 9. Tolle aduersarium & afflige inimicū. *Resc̄d̄ Patres tolle scripserunt, quod est, aufer è medio, pro eo quod plerique legunt, & contrarium est, extolle.*

V. 13. Vt cognoscant quia non est Deus nisi tu, & enarrant magnalia tua. *Alij libri, contrario ordine, prius scribunt &, posteriùs vt; malè.*

V. 17. Da testimonium his qui ab initio creaturæ tuæ sunt. *Multi libri, pronomina his qui, mutant in coniunctionem quia; malè itidem.*

Sequitur: Et suscita prædicationes. *Legendum est prædicationes, possum pro prophetias, non precatationes, quod est, orationes.*

V. 19. Secundum benedictionē Aaron de populo tuo. *Præpositio de non est cōmutāda cū verbo da, ac proinde nō inchoanda ab his verbis noua periodus, sed præcedenti iungenda sunt, prout Correctores iunxerunt.*

V. 21. Fauces contingunt cibum feræ, & cor senatum verba mendacia. *Pro senatum, quod est, prudens, intelligens, caue scribas contrarium insenatum.*

V. 28. Quis credit ei qui nō habet nidū. *Interrogatiuum quis, nō est mutandū in relatiuum qui, nec nominatiuus quis in datiuum cui, ablato subsequente datiuo ei: Cui credit qui, corrupta enim hæc lectio est, à Correctoribus restituta integritati.*

CAP. XXXVII. 7. 6. Et non immemor sis illius in opibus tuis.

Correcto

Correctores emendarunt opibus, quod est, dimittis, pro eo quod vulgo legitur operibus, quod est, actus suae gestus.

V. 7. Noli consiliari cum eo qui tibi insidiatur, & à zelantibus te absconde consiliū. Et hic pro eo quod plerique libri habent cū socero tuo, emendarunt cū eo qui tibi insidiatur: neque huic versum paulo post repetendum iudicauerunt, ut quidam libri, his verbis: Noli consiliari cum eo qui suspectum te habet, & ab æmulantibus tibi absconde consilium.

V. 9. Et ipse enim animo suo cogitabit. Pro & ipse enim, quidā legūt & quid ipse: pro suo tertia persona pronomine, nonnulli tuo secūda scribūt: denique pro cogitabit futuro indicatiui, alij habent presens subiunctiui cogiter: sed minus recte hæc omnia.

V. 11. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, & cū iniusto de iustitia. Quidā libri, pro irreligioso, quod est, impio, scribunt contrarium religioso, quod est, pio, & iusto, pro iniusto: alij quidam ad finem sententia adijciunt noli consiliari: verum hæc Correctores sequenda non esse censuerunt.

Sequitur: Et cum muliere de ea quæ æmulatur. Ablatiuum singularem generis feminini: ea, non mutes in pluralem his.

V. 16. Et qui, cūm titubaueris in tenebris, condolebit tibi. Malè alij plerique codices, voculis qui cū cōtractis in vna quicūque, & secūda titubaueris versa in tertia titubaerit, denique addita nō negatione ante cōdolebit scribūt: Et quicūq; tituba uerit in tenebris, nō cōdolebit tibi.

V. 17. Cor boni consilij statue tecum. Non præponas his verbis coniunctionem &.

V. 22. Est vir astutus, multorum eruditor, & animæ suæ inutilis est. Vir peritus multos erudiuit, & animæ suæ suavis est. Harum dua-

ram sententiarum, sola prior legitur à libris Græcis: sola posterior à plerisque latinis: Patres utramque receperunt & iunxerunt.

V. 33. Et audivas appropinquare vsque ad choleram. Pro audivas Græcè est aplestia, ut & proximo versu pro crapulam, ubi dicitur: Propter crapulam multi obierunt: quam Græcam vocem, quæ proprie significat insatiabilitatem, alij Latini libri retinent his duobus locis.

CAP. XXXVII. v. 4. Altissimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa. Alij libri minus recte, pro nomine medicamenta & pronomine illa neutris, legunt nomen medicinam & pronomen illam feminina.

V. 6. Ad agnitionem hominū. Nō præponas his verbis coniunctionem &.

V. 10. In abductione permanet tristitia. Correctores censuerunt abductione nō esse mutandū in obductione, id est, vocalem primā in quartam.

V. 25. Sapientia scribæ in tempore vacuitatis. Vulgaris lectio est, Sapientiam scribe, quæ verbum scribe regit accusatiuum sapientiam: sed germana lectio est, quæ nominatiuus sapientia regit genitiuum nominis scribæ. Porro spuria sunt, natiuitatis & vanitatis, quæ quidam scribunt pro vacuitatis, quod est, otij.

V. 26. Qua sapientia replebitur qui tenet aratrum? Caue ne ablatiuum qua, mutes in coniunctionem quia, ut plerique hactenus, ac proinde præcedentibus iungas illud quia sapientia replebitur.

V. 28. Qui sculpsit signacula sculpsitilia. Non mutes accusatiuum pluralem signacula, in ablatiuum singularem signaculo.

V. 31. Et vigilia sua ornabit in perfectionem. Duæ sunt voces in perfectionem, non vna imperfectiōnem, ut plerique scribunt.

V. 32. Et in numero est omnis

operatio eius. *Et hic due sunt distinctiones in numero, quod est, certo numero: non vna innumera, quam alij habent, & contrarium significat, absque numero.*

V. 39. Accommodâtes animam suam & conquirentes in lege Altissimi. *Quidam libri, pro participijs pluralibus accommodâtes & conquirentes, legunt genitios singulares accommodantis & conquirentis, qua de re Notationes nostræ. Porro animam suam numero singulari, non est mutandum in pluralia animas suas.*

C A P. XXXIX. v. 5. Bona enim & mala in hominibus tentabit. *Legendum est hominibus, quod est, ἀνθρώποις, nõ omnib. quod est, πᾶσι.*

V. 15. Si permanserit, nomen derelinquet plus quàm mille. *Non addas pronomen eius voci nomen.*

V. 17. In voce dicit. *Non pramittas & coniunctionem. Porro præsens dicit, quidam mutant cum præterito dixit, quidam cum futuro dicam, quidam cum participio dicens. Nam imperatiuus dicito, & futurum tertie personæ dicet, non videntur alicuius esse auctoritatis.*

V. 23. Quoniam in præcepto ipsius placor sit. *Non legas placatio, sed per placor intellige beneplacitum.*

V. 27. Benedictio illius quasi fluvius inundavit. *Non mutes præteritum inûdavit in futuram inûdabit.*

V. 31. Sal, lac, & panis similagineus. *Non omitas sal.*

V. 34. Et furorem eius qui fecit illos placabunt. *Legendum est placabunt, potius quàm id quod in plerisque est libri confundent.*

V. 37. Et super terram in necessitatem præparabuntur. *Non mutes accusatiuum necessitatē in ablatiuum.*

V. 39. Et omne opus hora sua subministrabit. *Seruandum est futurum subministrabit, non substitu-*

dum præteritum subministrabit.

C A P. XL. v. 3. A residente super sedem gloriosam. *Ablatiuus singularis residente, Nequaquam mutandus est in nominatiuum pluralem residentes, omissa prepositione à.*

V. 5. Somnus noctis. *Caue scribas mortis, quod est θανάτου, pro noctis.*

V. 11. Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur. *Non addas coniunctionem enim.*

Sequitur: Et omnes aquæ in mare reuertentur. Præferendum est reuertentur, ei quod alij legunt conuertentur.

V. 13. Substantiæ iniustorum sicut fluvius siccabuntur, & sicut tonitruum magnû in pluvia personabunt. *Præstat retinere pluralia siccabuntur & personabunt, quàm substituere singularia, siccabitur & personabit.*

V. 15. Super cacumen petræ sonant. *Non mutes præsens sonant in futurum sonabunt.*

V. 17. Et misericordia in seculum permanet. *Neque hic mutes accusatiuum seculû in ablatiuum seculo.*

V. 18. Et in ea inuenies thesaurum. *Alij, pro secunda persona, scribunt tertiam inuenier.*

V. 19. Filij & ædificatio ciuitatis confirmabit nomē. *Nec omitas coniunctionem &, nec veritas futurum in præteritum confirmauit.*

Sequitur: Et super hæc mulier immaculata computabitur. Neutrum plurale hæc seruandum est, non substituendum femininum singulare hanc.

V. 22. Et super hæc virides faciones. *Neque hic, pro plurali hæc, substituas singulare hoc.*

V. 25. Aurum & argentum est constitutio pedum. *Corretores prætulerunt est constitutio pedum, ei quod quidam libri habent constituit vel constituet pedem.*

V. 26. Facultates & virtutes exaltant

exaltant cor *Caue legas victus, quod est sumtus, pro virtutes, quod significat vires.*

V. 32. In ore imprudentis conculcabitur inopia. *Quidam, pro imprudentis, legunt impudentis, quod est inuerecundt: sed pro conculcabitur, quod est dulcescet, nullo modo legendum est conculcabitur, id est, tertia alphabeti litera, pro quarta.*

CAP. XL I. v. 4. Et incredibili qui perdit patientiam. *Correctio Patrum est patientiam, quod est, tolerantiam: reprobata lectio, sapientiam.*

V. 6. Et quid superueniet tibi. *Quidam libri legunt numero plurali & qui vel quæ superuenient tibi.*

V. 17. Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ uti litas in vtrisque? *Non commutes inuisus cum occultus.*

V. 19. Verumtamen reueremini in his quæ procedunt de ore meo. *Legendum est reuerimini, quod est, pudorem habete; non reuertimini, quod est redite.*

V. 20. Non est enim bonum omnem reuerentiam obseruare. *Male & hoc loco, plerique, pro reuerentiam, quod est, verecundiam siue pudorem, scribunt contrarium irreuerentiam.*

V. 28. Ab amicis, de sermonibus improperij. *Nō preponas verbū caue.*

CAP. XL II. v. 5. De corruptione emptionis. *Correctores præ-tulerunt corruptione, quod est, vitiatione, ei quod alij legunt correptione, quod est, admonitione.*

V. 8. Et probabilis in conspectu omnium viuorum. *Insignis correctio, qua repositum est viuorum, quod est, viuentium, pro eo quod plerique omnes libri habent virorum.*

V. 9. Ne forte in adolescentia sua adulta efficiatur. *Et hic egregie restituerunt adulta, quod est, florem ætatis pertransiens, pro adultera, quod est, fornicaria.*

V. 17. Stabiliiri in gloria sua. *Nō mutes passiuum in actiuum stabilire.*

V. 23. Et tamquam scintilla. *Nec hic nominatiuum in accusatiuum scintillam.*

CAP. XL III. v. 8. Crescens mirabiliter in consummatione. *Alij libri pro ablatiuo, habent accusatiuum consummationem.*

V. 9. In firmamento cæli resplendens gloriosè. *Non scribas nomen femininum gloriosa, pro aduerbio gloriosè.*

V. 11. In verbis sancti stabunt ad iudicium. *Non mutes genitiuum singularem sancti in ablatiuum pluralem sanctis.*

Sequitur: Et non deficient in vigiliis suis. Non supponas exarde-sceat pro deficient.

V. 17. Et in voluntate eius adspirabit Notus. *Correctores præ-tulerunt futurum præterito adspirauit.*

V. 18. Vox tonitruu eius verberabit terram. *Alia est versio, quæ habet exprobrabit, pro eo quod nostra verberabit: vbi & futurum seruandum Correctores indicauerunt.*

V. 21. Et dum gelauerit, fiet tamquam cacumina tribuli. *Non mutes gelauerit cum flauerit, nec cacumina omissa prima litera cum acumina.*

V. 23. Et extinguet viride, sicut igne. *Non subst. tuas accusatiuum ignem pro ablatiuo.*

V. 24. Et ros obuians ab ardore venienti. *Non scribas, omissa præpositione, datiuum ardori pro ablatiuo.*

V. 25. Et plantauit in illa Dominus insulas. *Observatu digna correctio, qua scriptum est pronomen femininum in illa, pro masculino illum, & nomen appellatiuum insulas, pro nomine proprio Iesus: sic enim habent plerique omnes latini libri: Et plantauit illum Dominus Iesus.*

V. 34. Nō enim cōprehendetis. *Quidam codices scribunt non enim perue*

peruenietis: quidam non enim habebitis: primum est omnium optimum.

CAP. XLIV. v. 3. In petitiua sua requirentes modos musicos. Correctores præculerunt peritiua, ei quod alij libri habent pueritia, quod est, adolescentia.

V. 10. Quorum pietates non defuerunt. Preferendus est numerus pluralis, ei quem alij legunt singulari.

V. 11. Cum semine eorum. Non præponas & coniunctionem.

V. 12. Et in testamentis stetit. Non mutes plurale testamentis in singulare.

V. 13. Et filij eorum propter illos. Non mutes nominatiuum filij in genitiuum filiorum, addito nominatiua semen aut hereditas.

Sequitur: Vsq̄ue in æternum manent. Nec hic mutes plurale manent in singulare manet.

V. 22. Dedit illi gloriam in gente sua. Pro gloriam non substituas tamen.

V. 25. Et testamentum confirmavit super caput Iacob. Nec nomini testamentum addas pronomen suum, nec substituas pronomen eius loco nominis Iacob.

CAP. XLV. v. 6. Et dedit illi coram præcepta. Cave ne vocem unam coram, qua idem est quod præsens, separes in duas cor ad, quasi dicatur, animum ad præcepta.

V. 9. Et circumcinxit eum zona gloriæ. Non scribas iustitiæ pro gloriæ.

V. 12. Stulam sanctam. Retinendi sunt hi accusatiui, non mutandi in alios casus.

V. 14. Et gloria honoris. Pro gloria, non scribas accusatiuum gloriam.

Sequitur: Opus virtutis, & desideria oculorum ornata. Coniunctio &, ut non est præponenda nomini opus: ita non auferenda nomini desideria: quod quidem legendum non

est sexto casu numeri singularis desiderio.

V. 15. Vsq̄ue ad originem. Pro originem, quod est, principium, ne scribas orientem.

V. 17. Sacrificia ipsius consumpta sunt igne quotidie. Pro consumpta, alij libri habent cõsummata.

V. 19. In nomine eius. Non mutes eius in reciprocum suo.

V. 21. Et dedit illi in præceptis suis potestatem. Seruandum est pronomen singulare illi, non substituendum plurale illis.

V. 27. Cæterum in tertia gentes non hæreditabit. Nō est mutandum plurale gentes in singulare gens.

V. 29. Placuit Deo pro Israel. Non est omittenda præpositio pro, quam Correctores consultiissime addiderunt.

CAP. XLVI. v. 4. Nam hostes ipse Dominus perduxit. Non legas percussit à percutio, pro perduxit à perduco.

V. 5. An non in iracundia eius. Non scribas coniunctionem aut, loco aduerbij an.

V. 8. Et sequutus est à tergo potentis. Seruandus est genitiuus singularis potentis, non mutandus in accusatiuum pluralem potentes.

V. 9. Et perfringere murmur malitiæ. Non scribas perfringere à stringo, pro perfringere aut confringere à frango.

V. 17. Et vidit Deus Iacob. Legendus est casus nominatiuus Deus, non accusatiuus Deum.

V. 19. In oblatione agni inuiolati. Romani patres emēdarunt agni, pro eo quod plerique omnes legunt viri, quod est, masculi: & retinuerunt inuiolati, id est, immaculati, pro eo quod quidam scribunt immolati, quod est, sacrificati.

V. 23. Et exaltauit vocem suam. Et hic correxerunt suam, pro eo quod multi legunt non reciproco eius.

CAP.

CAP. XLVII. v. 5. In tollendo manum, laxo fundæ deiecit. *Non addas prepositionem in ante laxo.*

V. 6. Nam inuocauit Dominum omnipotentem. *Non scribas aduerbium ubi, pro coniunctione nam, nec potentem pro omnipotentem.*

V. 13. Dominus purgauit peccata ipsius. *Non est legendum Christus, neque spiritus, sed Dominus.*

Ibidem. Et dedit illi testa mentû regni. *Non mutes nomen abstractum regni in concretum regnum.*

V. 14. Et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum. *Alia versio habet: Et propter illum requieuit in latitudine.*

V. 15, 16. Quemadmodum eruditus es in iuuentute tua, & impletus es, quasi flumen, sapientia, & terram retexit anima tua. *Retinenda sunt secunde personæ tum verba, tum pronomina, non mutanda in personam tertiam.*

V. 22. Et incitari stulticiam tuam. *Quidam nõ intelligentes quid sibi vellet infinitiuus passiuus incitari, mutarunt illum cum alijs vocibus, præsertim verò cum in cæteris, id est, in reliquis, quod plerosque omnes male occupat libros.*

CAP. XLVIII. v. 2. Et irritantes illû inuidia sua, pauci facti sunt. *Correctores scripserunt irritantes, quod est, exacerbantes, pro eo quod alij imitantes, aut æmulantes.*

V. 3. Et deiecit de cælo ignem ter. *Insignis loci restitutio, qua de cælo scriptû est, quod vulgò legitur à se, & ter, id est, tribus vicibus, quod tetræ, sic enim vulgò legitur: Et deiecit à se ignem terræ, mendosissime.*

V. 6. Et gloriosos de lecto suo. *Cave ne delicto, quod est peccato, scribas pro de lecto, quod est de strato.*

V. 10. Qui scriptus es in iudiciis temporum. *Alij libri pro simpliciter scriptus legunt compositum inscriptus & pro iudiciis, iudiciis, id est, n. consonantem pro u vocali.*

V. 13. Elias quidem in turbine tectus est. *Non mutes coniunctionem quidem in relatiuum qui.*

CAP. XLIX. v. 1. Memoria Iosifæ in compositionem odoris facta opus pigmentarij. *Correctores prætulerunt quartum casum, sexto compositione, & sublato verbo substantiuo est, nominatiuum femininum facta, reliquis quæ passim leguntur, factam, factum, facti.*

V. 3. Ipse est directus diuinitus in pœnitentiam gentis. *Non est mutandus accusatiuus pœnitentiam in ablatiuum.*

Sequitur: Et tulit abominationes impietatis. *Cave legas ab hominibus pro abominationes, duas voces pro vna.*

V. 7. Dederunt enim regnum suû aliis. *Non omittas coniunctionem enim.*

V. 11. Benefacere illis. *Non præponas coniunctionem &.*

V. 13. Nã & ipse quasi signum in dextera manu. *Superfluit, quod multi codices subiiciunt Israel.*

V. 14. Sic & Iesum filium Iosedec? *Correctores præmiserunt aduerbium similitudinis sic.*

V. 17. Neque vt Ioseph qui natus est homo. *Non mutes duas dissiuinculas neque vt cum vna &.*

CAP. L. v. 11. Et vestiri eam in consumationem virtutis. *Vt non est omittenda prepositio in, ita non est substituendus ablatiuus pro accusatiuus consummationem.*

V. 15. Et consummatione fungens in ara. *Hic seruandus est ablatiuus consummationem.*

V. 24. Et nunc orate Deum omnium. *Multi codices pro nunc habent plus, & pro imperatiuo orate, indicatiuum orauit: quidam etiam addunt rursum post: Et rursum post plus orauit, sed hac omnia repugnãtia genuina lectioni.*

V. 30. Qui ponit illa in corde Iuo. *Non est commutandum præsens ponit*

ponit cum futuro ponet.

CAP. I. v. 12. Et operationis tuę. Pronomine simplici operationis, non scribas compositum cooperationis.

Sequitur: Quę à seculo sunt. Retinendum est plurale sunt, non substituedum singulare est.

V. 18. Cùm adhuc iunior essem. Et hic retinendus est optatus essem, nõ surrogandus indicatus sum.

V. 19. Ante templum postulabam pro illa. Correctores prudenter obseruauit scribendum esse templum, quod est eadem sacram, pro eo quod vulgò legitur tempus, id est, horam.

Ibidem. Et effloruit tanquam præcox vua. Pro effloruit, non supponas defloruit, defloretur, aut floretur.

V. 26. 27. Et insipientiam eius luxi. Animam meam direxi ad illam. Hęc est germana huius loci lectio, à multis vendicata mendis, Romanorum Patrum industria. Quidam enim codices addunt alterum in, & pro accusatiuo insipientiam, scribunt ablatiuum: quod tamen non recedit à vero. Alij vocem vnam insipientia siue insipientiam, diuidunt in duas, in sapientia aut sapientiam, male. Complures primã personam luxi mutant in tertiam luxit, eique addunt suppositi loco anima mea, non sincere. Nonnulli, verbum simplex luxit, vertunt in compositum eluxit, tanquam à luce deductum sit, quod est à luceo, deploro. Multi subiiciunt & ignorantias meas illuminauit, superflue. Denique nonnulli omittunt animam meam, nisi quod mutatum in nominatiuum iungunt verbo præcedenti luxit.

V. 30. Dedit mihi Dominus linguam. Non est addenda coniunctio enim.

V. 33. Comparete vobis sine argento. Quidam libri subiiciunt sapientiam: verum illud redundat, Correctorum iudicio.

ISAIAS.

CAP. I. v. 11. Plenus sum. Hoc locusta arietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum & agnorum & hircorum nolui. Per se legendũ est plenus sum; non verò illi iungendum id quod sequitur, siue integrè, siue ex parte, mutatis accusatiuis in ablatiuos, vt quidam codices faciunt.

V. 12. Cùm veniretis ante conspectum meum. Nec adnectas hæc verba præcedenti, nec præfens veniretis mutes in futurum veneritis.

V. 13. Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Alij scribunt afferatis id est, vocalem primam loco quartę.

V. 18. Velut lana alba erunt. Non omittas alba, quod interpres explicandi causa adiecit, sequitur Lxx.

V. 23. Principes tui infideles. Quidam libri pro infideles, scribunt inobedientes.

CAP. II. v. 6. Vestimentum tibi est. Non proponas his verbis participium dicens.

V. 16. Ambulabant pedibus suis, & composito gradu incedebant. Alij collocant coniunctionẽ copulatiuã ante pedibus suis.

CAP. v. 6. Et ascendent vepres & spinæ. Non addas super eam, sed intelligas.

CAP. VI. v. 1. Super solium excelsum & eleuatum. Quod sequitur in multis libris & plena erat domus, siue terra, à maiestate eius superflue omnium iudicio. Lege notationes nostras.

V. 7. Ecce tetigit hoc labia tua. Non est mutanda tertia persona tetigit in primam tetigi.

CAP. VIII. v. 19. Numquid nõ populus à Deo suo requireret pro viuus à mortuis? Non est addenda reuisionem, quam plerique libri adieciunt verbo requireret: nec mutada posterior præpositio à in coniunctionem ac.

CAP.

CAP. IX. v. 1. Galilææ gentium. Populus qui ambulabat. *Non conuectas vocem gentium periodo subsequenti, hæc modo: Gentium populus.*

V. 3. Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiā. *Nō interponas coniunctionem &.*

V. 14. Incuruantem & refruantem. *Pro refruantem, mul- ti legunt depruantem, ex Commentario haud dubium Diui Hieronymi in capite Isaiæ 9. & 19. præferente depruantem.*

CAP. X. v. 21. Reliquiæ conuertentur. *Quod præcedit in veritate, permaneat finis versus periodique præcedentis, non adiungatur huic.*

CAP. XII. v. 4. Vox sonitus regum, gentium cōgregatarum. *Nō interponas coniunctionem & ante gentium.*

CAP. XIV. v. 32. Et in ipso sperabant pauperes populi eius. *Correctores præulerunt masculinum ipso, feminino ipsa quod in aliis est libri.*

CAP. XV. v. 5. Vectes eius vsque ad Segor vitulam conternantem. *Legendum est conternantem, quod est agentem annum tertium, non addita littera consternantem, quod est, perturbantem.*

V. 8. Quoniam circūiit clamor terminum Moab. *Non mutes præteritum circūiit in futurum.*

CAP. XVI. v. 5. Et se debet super illud in veritate. *Nec hic mutes neutrum illud in masculinum eum.*

V. 14. Et relinquetur paruus & modicus. *Non addas verbo relinquetur, id quod quidam libri in eo sicut racemus, est enim alterius loci.*

CAP. XVI. v. 10. Propterea plantabis plantationem fideliem. *Pro fidelem non scribas contrarium infidelium, quod quidam.*

V. 11. In die plantationis tuæ la-

brusca. *Nominatiuus singulari, præferendus est ei, quem alij legunt accusatiuus plurali labruscas.*

V. 12. Væ multitudini populorū multorum. *Non mutes datiuum in nominatiuum multitudi.*

CAP. XVIII. v. 2. Cuius diripuerunt flumina terram eius. *Quod sequitur in quibusdam libris ad montem nominis Domini exercituum, montem Sion, non est huius versus, sed septimi, finientis hoc caput.*

V. 5. Ante messem enim totus effloruit. *Non est mutandum præteritum effloruit in futurum effloretur.*

Sequitur: Et immatura perfectio germinabit. Hic seruandum est futurum germinabit, non vertendum in præteritum.

V. 7. A gente expectante, expectante & conculcata. *Repetenda est vox expectante.*

CAP. XIX. v. 9. Confundentur qui operabantur linum percutientes. *legendum est percutientes, quod est percutientes, non addita l percutientes, quod est percutientes.*

V. 11. Quomodo dicetis Pharaoni. *Non mutes futurum dicetis in præsens dicitis.*

CAP. XX. v. 4. Et transmigrationem Æthiopiæ, iuuenum & senum, nudam & discalceatam. *Retinendi sunt gentiui plurales iuuenum & senum, non mutandi in accusatiuos singulares iuuenem & senem; & non sequenter neque adiectiua feminina nudam & discalceatam vertenda sunt in masculina nudum & discalceatum.*

V. 6. Ecce hæc erat spes nostra. *Ita rectius legitur quam hæccine erat*

Ibidem. Ut liberarent nos. Quisdam libri numero singulari scribunt liberaret.

CAP. XXI. v. 10. Tritura mea & filij areæ sicæ. *Romanus Patres, pro*

eo quod vulgo legatur *feminino singulari filia*, prudenter emendarunt filij, *masculino plurali*.

V. 11. Ad me clamat ex Seir. *Caue ne pro prepositione ex addita una litera scribas nomen rex.*

CAP. XXII. v. 2. Nec mortui in bello. *Non est iteranda vox mortui, hoc modo: Nec mortui tui, mortui in bello.*

V. 8. Et videbis in die illa. *Non mutes singulari videbis in plurali.*

V. 11. Ad aquam piscinae veteris. *Retinenda est prepositio ad, non substituenda coniunctio &.*

V. 23. Domui patris eius. *Alij scribunt reciprocum sui.*

CAP. XXIII. v. 2. Negotiatores Sidonis. *Correctio est negotiatores, quod est mercatores, reiecta scriptura negotiatio, quod est mercatus.*

CAP. XXVI. v. 18. Et peperimus spiritum: salutes non fecimus in terra. *Accusatiuus pluralis salutes non est mutandus in genitiuum singularem salutis, & iungendus ei quod praecedit, quod quidam libri faciunt.*

CAP. XXVII. v. 8. Iudicabis eam. *secunda persona iudicabis, non est mutanda in tertiam sine singularis numeri sine pluralis.*

Sequitur: Meditatus est in spiritu suo duro. Retinendum est genus masculinum, non supponendum femininum meditata.

V. 11. Mulieres venientes & docentes eam. *Et hic retinendus numerus singularis eam, non surrogandus pluralis eas.*

V. 13. Et qui eieci erant in terra Aegypti. *Non mutes in prepositionem, possitam pro ad, cum de sine ex.*

CAP. XXIIX. v. 6. Et flammæ ignis de uorantis. *Alij pro secundo casu flammæ scribunt sextum flamma.*

CAP. XXX. v. 4. Erant enim in Tani. *Non est mutandum erant à sum, in ierant ab eo.*

V. 15. Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel. *Non omitas nomen sanctus.*

V. 29. Canticum erit vobis, sicut nox sanctificatae solemnitatis. *Egregie Correctores scripserunt nox, quæ est altera pars diei, pro eo quod plerique vitiose legunt vox, id est clamor.*

CAP. XXXI. v. 4. Et cum occurrerit ei multitudo pastorum. *Non omitas coniunctionem &.*

CAP. XXXII. v. 7. In sermone mendaci. *Alij pro alio sermone mendaci scribunt substantiuum mendacij.*

CAP. XXXIII. v. 9. Confusus est Libanus & obsorduit. *Scribendum est obsorduit vocali quarta, derivatum à sordes, non quinta obsorduit, à surdus.*

V. 19. Populum impudentem non videbis. *Merito correxerunt Patres impudentem, quod est inuerecundum, pro eo quod complures legunt imprudentem, id est, insipientem.*

V. 23. Et non praualebunt. *Alij scribunt sed pro &.*

CAP. XXXIV. v. 7. Inebriabitur terra eorum sanguine. *Non mutes futurum in praesens inebriatur.*

V. 14. Et occurrent daemonia onocentauris. *Patres emendarunt onocentauris, scripto casu tertio numeri pluralis, pro nominatiuo singulari onocentaurus, quem plerique alij scribunt, & ei quod sequitur iungunt.*

V. 17. In generationem & generationem habitabunt in ea. *Prior accusatiuus non est mutandus in ablatiuum generatione, ut plerique faciunt.*

CAP. XXXV. v. 4. Dicite pusillanimis. *Seruandus est datiuus pluralis pusillanimis, quod est merulosis, non surrogandus nominatiuus pluralis pusillanimes.*

Ibidem. Ecce Deus vester &c. & saluabit vos. Non sunt mutanda secunda persona pronominis prime, noster

noster, nos.

CAP. XXXVI. v. 21. Mandauerat enim rex. Non addas pronomen eis.

CAP. XXXVIII. v. 14. Respōde pro me: Non facile scribas simplex sponde pro composito respōde.

V. 15. Quid dicā, aut quid respōdebit mihi cū ipse fecerit? Nec omittas posterius quid, nec veritas in masculinum quis. Adhuc vt prima persona pronomen mihi, non est commutandum cum secunda tibi: ita nec tertia persona verbum fecerit, cum prima fecerim. Hæc enim menda sunt in quibusdam codicibus.

CAP. XL. v. 2. Quoniam completa est malitia eius. Non iudicariūt Correctores, pro malitia, corrigendum esse malitia, id est pro vocali prima scribendam esse tertiam.

V. 24. Et quidem, neque plantatus, neque latus, neque radicans in terra truncus eorum. Non facile mutandi sunt nominatiui isti casus numeri singularis, in alios.

CAP. XLI. v. 2. Sicut stipulam vento raptam. Non proponas coniunctionem &.

V. 12. Et veluti consumptio homines bellantes aduersum te. Nequaquam sunt nominatiui plurales homines bellantes, commutandi cū genitiuis singularibus hominis bellantis.

V. 18. Aperiam in supinis colibus flumina. Non facile scribendum est supremis, quod est summis, pro supinis, quod opponitur premis.

V. 27. Primus ad Sion dicit: Ecce adiunt. Mendese plerique omnes libri scribunt adsum, prima persona singulari, pro adsum tertiam plurali.

CAP. XLIII. v. 14. Propter vos misi in Babyloaem. Non mittes verbum simplex nisi in compositis: emisi.

CAP. XLV. v. 16. Et de medio eius carnes comedit. Quod

multi codices addunt coxit & ante comedit, superfluum est.

CAP. XLV. v. 9. Væ qui contradicit fictori suo. Non scribas factori à facio pro fictori à fingo.

CAP. XLVI. v. 11. Vocans ab oriente auem. Quidam interpretands causa, pro auem, id est, velucrē, scripserunt iustum: male.

CAP. XLIX. v. 21. Ego destituta & sola: & isti vbi erant: Minime intericiendum est aduerbium hic inter vbi & erant.

V. 23. Vultu in terram demisso adorabunt te. Non mittes accusatiuū tertiam cum ablatiuo terra.

CAP. L. v. 5. Retorsum non abij. Subest hic midam in autografo Romano, vbi excusum est tertiam personā abiit pro prima abij.

V. 6. Et conspuentibus in me. Non iudicariūt Patres omittendum vō in me.

CAP. LIII. v. 11. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meus multos. Nec futurum iustificabit vertendum est in preteritum, nec nominatiui singulares iustus seruus meus in accusatiuos plurales iustos seruos meos.

CAP. LIII. v. 7. Lauda stertilis quæ non parit. Pro lauda est in multis libris latere, sed à Lxxij. & Apostolo Gal. 4. v. 17. acceptum.

V. 9. Cui iurauī, ne inducerem aquas Noe vtrā supra terram. Nomen proprium Noe retinendum est, nec in eius locum surrogandum nomen appellatiuum diluuij.

CAP. LVII. v. 9. Et ornasti te regi vuguento. Qui vulgò legitur casus ablatiuus nominis adiectiuo regio, à Patribus mutatus est in datiuū nominis substantiuo regi.

CAP. LIX. v. 4. Sed confidunt in nihilo. Pro ablatiuo nihilo, atq; scribunt nihili indeclinabile.

V. 9. Propter hoc elongatum est iudicium à nobis, & non ap-

prehendet nos iustitia. *Pronomina primæ personæ nobis & nos, mutanda non sunt in secundæ personæ pronomina vobis & vos.*

CAP. LX. v. 5. Et mirabitur & dilatabitur cor tuû. *Non est omittendum prius &.*

V. 10. Et complebuntur dies luctus tui. *Cave scribas luminis sine lucis, pro luctus, quod est maroris.*

CAP. LXI. v. 7. Laudabunt partem suam. *Correctores dederunt pronomem reciprocam suam, pro eo quod alij legunt eorum.*

CAP. LXII. v. 2. Quod os Domini nominabit. *Non mutes futurû nominabit in præteritû nominavit.*

V. 4. Sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata. *Cave scribas verbum inhabitabitur pro participio inhabitata: participium enim est hanc loci, verbum verò eius loci, ubi sequitur hac ipso versu: Quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur.*

V. 9. Quia qui congregant illud congregant. *Non mutes præsens congregat in futurû congregabit.*

V. 10. Eligite lapides. *Non præponas his verbis & coniunctionem.*

CAP. LXIII. v. 4. Annus redemptionis meæ venit. *Retinenda est vox redẽptionis à redimo, nõ substituenda retributionis à retribuo.*

V. 10. Et affixerunt spiritum sancti eius. *Non mutes genitivum sancti in accusativum sanctum.*

CAP. LXIV. v. 6. Et facti sumus vt immundus omnes nos. *Nec hic mutes numerum singularem: immundus in pluralem immundi.*

CAP. LXV. v. 6. Et retribuam in sinum eorum. *Pro sinum, cave scribas, addita g. intera, signum.*

V. 16. Et quia absconditæ sunt ab oculis meis. *Non est mutandum pronomem meis in nostris.*

V. 22. Electi mei non laborabunt frustra. *Alii sic distinguunt, vt*

electi mei, non inchoet hanc periodû, sed finiat præcedentem.

V. 25. Leo & bos comedent paleas. *Non præponas coniunctionem & voci leo.*

CAP. LXVI. v. 6. Vox populi de ciuitate. *Non substituas fremitus pro populi.*

V. 17. Post ianuam intrinsecus. *Non facile corrigas vnam pro ianuâ, quod multi faciunt: qua de re Notationes nostræ legi possunt.*

V. 19. In Africam & Lydiam, tendentes sagittam. *Insignis correctio, qua scriptum est tendentes. à tendo teritiæ coniugationis, pro tenentes à teneo secundæ.*

I E R E M I A S.

CAP. I. v. 14. Ab Aquilone pandetur malum. *Voci malum non addas omne.*

V. 18. Et sacerdotibus & populo terræ. *Nec hic omni voci populo.*

CAP. I. v. 37. Et nihil habebis prosperum in ea. *Correctores merito addiderunt in ea, quod alij omittunt.*

CAP. III. v. 1. Tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. *Addiderunt Correctores ro, & ego suscipiã te ex plurimis libris manuscriptis, quâquam hebraicè non legatur.*

CAP. IV. v. 1. Si reuerteris Israel. *Præferendum est reuertentis, cõ quod in alijs libris est, conuerteris.*

V. 3. Dominus viro Iuda & Ierusalem. *Non addas habitatori ante Ierusalem, hoc quidem loco.*

V. 8. Quia non est auersa ira furoris Domini à nobis. *Retinendû est pronomem primæ personæ nobis, non substituendum secundæ vobis.*

V. 12. Et nunc ego loquar in ciuitate mea cum eis. *Correctores indicauerunt omittendam coniunctionem sed, quam plerique omnes libri collocant inter ego & loquar.*

V. 16. Dicite gentibus: Ecce audiatum

tum est. Pro dicite gentibus, pleraque omnia manuscripta legunt concitate gentes.

V. 31. Vox filia Sion intermorientis expandentisque manus suas. Retinendi sunt genitui singulares intermorientis expandentisque, non supponendi accusativi plurales, distracto priore vocabulo in duo, intermorientes expandentisque.

CAP. V. v. 8. Equi amatores. Quod sequitur in multis libris in femininas, Patres censuerunt superfluere.

V. 25. Iniquitates vestrae declinauerunt hæc, & peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis. Pro nomina secunda persone non sunt mutanda in personam primam.

CAP. VI. v. 26. Quia repente venierit vastator super nos. Hic est contrario non est pronomen primæ persone nos, conuertendum in secunda vos.

V. 28. Aes & ferrum. Non est preposculum aduerbium similitudinis vt.

CAP. VII. v. 5. Quoniam si benè direxeritis vias vestras. Non scribas vnicam vocem benedixeritis, pro duabus benè direxeritis.

V. 7. A seculo & vsque in seculum. Nò auferas coniunctionem &.

V. 24. Sed abierunt in voluntatibus. Retinenda est vox voluntatibus, id est, desiderijs, non substituenda voluptatibus, mutata liquida n in mutam p.

V. 34. In desolationem enim erit terra. Accusativus desolatione non est commutandus cum ablatiuo.

CAP. VIII. v. 1. Eiciet ossa regum Iuda. Legendum est numero plurali regum, non singulari regis.

CAP. IX. v. 2. Quia omnes adulteri sunt, certus prauitatorum. Non interponas coniunctionem &.

V. 17. Hæc dicit Dominus, exercituum, Deus Israel. Alij libri omittunt Deus Israel.

Ibidem: Et vocate lamentatrices & veniant. Non mutes posterius & in vt.

V. 19. Quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Legendum est deiecta, quod est, diruta potius quam deserta, quod est, derelicta.

V. 25. Ecce dies veniunt. Presens preferendum est futuro venient.

CAP. X. v. 18. Et tribulabo eos ita vt inueniantur. Plerique libri interijciunt non inter vt & inueniatur, sed temere.

CAP. XI. v. 12. Et clamabunt ad deos quibus libant. Male plerique libri, pro deos nomine scribunt eos pronomen.

V. 13. Et secundum numerum viarum Ierusalem. Non addas pronomen tuarum nomini viarum.

V. 18. Tunc ostendisti mihi studia eorum. Caue commutes aduerbium tunc cum pronomine tu.

CAP. XI. v. 14. Et diuinationem & fraudulentiam. Non est mutandum substantiuum fraudulentiam, in adiectiuum fraudulentam, omissa coniunctione, hoc modo: Et diuinationem fraudulentam.

V. 18. Propheta quoque & sacerdos. Correctores emendarunt quoque pro namque.

CAP. XVII. v. 9. Præuam est cor omnium & inscrutabile. Insignis corcorrectio, quæ vox omnium, posita pro super omnia, restituta est in locum vocis hominis, quæ valgè legitur.

CAP. XX. v. 17. Qui non me interfecit à yulua. Non commutes relatiuum qui cum coniunctione quia.

CAP. XXIII. v. 10. Quia adulteris repleta est terra. Nò mutes adiectiuum adulteris in, abstantiuum adulteriis.

V. 13. Prophetabant in Baal. Non preponas & coniunctionem.

V. 14. Vidi similitudinem adulterantium, & iter maledicij. Genitibus

participij adulterantium, quidam codices scribunt nominatiuū nominis adulterium.

V. 19. Ecce turbo Dominicæ indignationis egredietur. Non est mutandū futurū in præens egreditur.

V. 33. Dices ad eos: Vos estis onus. Correctores clare emendarunt Vos estis onus (nā & Lxx. ad hunc modum uerterunt) pro eo quod multi codices legunt, Ut quid uobis onus?

CAP. XXV. v. 10. Et Alcaloni & Gazæ. Retinendus est datiuus Alcaloni, non mutandus in genitiuum.

CAP. XXVI. v. 18. Et mons domus in excessa siluarū. Vocis domus non addas Domini.

V. 19. Itaque nos facimus malum grande cōtra animas nostras. Pro nos facimus, alij scribunt non faciamus: sed minus recte.

CAP. XXXIX. v. 1. Et hæc sunt uerba libri quem misit Ieremias. Patres correxerunt, quem s. librum, pro eo quod alij minus sincere legunt quæ s. uerba.

V. 15. Suscitauit nobis Dominus prophetas in Babylone. Et hic correxerunt suscitauit præterito tempore, pro futuro suscitabit.

CAP. XXX. v. 7. Et ex ipso saluabitur. Præstat legere neutro genere ipso s. tempore quod proximo præcedit, quam feminino genere ipsa s. die.

CAP. XXXI. v. 6. Custodes in monte Ephraim. Quod quidam adijciunt in monte Samariæ, superfluum est.

V. 8. Prægnans & pariens. Non præponas & uoci prægnans.

V. 9. Et in misericordia reducam eos. Quidam libri, pro misericordia, legunt precibus.

V. 32. Quod pepigi cām patribus eorum. Non mutas pronomen tertie personæ eorum in secundæ uestris.

V. 39. Et exibit uita nostra mēsuræ. Nominatiuus norma non est mutandus in accusatiuum normam,

V. 40. Et omnem uallem cadauerum & cineris. Patres optime emendarunt cineris casu genitiuo numeri singularis, pro eo quod alij scribunt numero plurali cineres.

Ibidem. Vique ad torrentem Cedron, & uique ad angulum portæ equorum orientalis. Nequaquam postponendus est torrentis Cedron portæ equorum, quod faciunt quidam libri.

CAP. XXXII. v. 12. In oculis testium. Hic non est præponenda coniuunctio &, ut mox non est omittenda, ubi dicitur, Et in oculis omnium Iudæorum.

V. 24. Et urbs data est in manus Chaldæorum. Redundat quod quidam libri subiiciunt & in manu regis Babylois.

V. 36. De qua uos dicitis quod tradetur. Melius est futurum iudicatiui tradetur, præsentis coniuunctiui tradatur.

CAP. XXXIII. v. 14. Ecce dies ueniunt. Hoc loco melius est præsens ueniunt, quam futurum uenient.

V. 16. Et in Ierusalem confidetur. Cave ne pro nomine ciuitatis Ierusalem, supponas nomen decem tribuum Israel, quod non est huius loci, sed supra 23. v. 6.

CAP. XXXVI. v. 13. Quæ audiuit legente Baruch. Pro legente ablatiuo absolute posito, non est substituendus accusatiuus legentem.

CAP. XXXVII. v. 6. Et submiserunt Ieremiā funibus in lacū in quo nō erat aqua. Non præponas præpositionem in nomini funibus, nec coniuunctionem & nomini lacum, accusatiuus mutato in ablatiuum, sublatoq; eo quod sequitur in quo: Et in lacu nō erat aqua. Prior enim lectio & certior & clarius est.

V. 11. Et antiqua quæ computruerant. Adiectiuo antiqua nō addas substantiuum uelimenta.

CAP. XXXIX. v. 13. Et Nabuzeban & Rablarses. Prius nomē

non est distrahendum in duo Nabu & Sezban, quod quidam faciunt; nec ut illius est *zeta*, sed in liquida.

CAP. XL. v. 11. Et in filiis Ammō. Nō scribas finibus quod est terminus, pro filiis.

CAP. XL I. v. 7. Ipse & viri qui erant cum eo. Non mutes singulare ipse in plurale ipsi.

CAP. XL I I. v. 1. Et Iezonias filius Osaia. Non est scribendum Ozia vel Iosia pro Osaia; sicut nec infra XLIII. v. 2. ubi legitur Dixit Azarias filius Osaia.

CAP. XL I V. v. 1. Verbū quod factum est per Ieremiam ad omnes Iudaeos. Plerique libri habent duplex ad, Correctores prius mutarunt in per.

V. 4. Abominationis huiusmodi quam audiui. Non omittas postrema haec verba quam audiui.

V. 9. Et mala vxorum eius. Non mutes singulare eius in plurale eorū.

V. 13. Et visitabo super habitatores terrae Aegypti. Non omittas praepositionem super.

CAP. XL V I. v. 6. Non fugiat veloc. Alij libri habent futurum indicatus fugiet.

CAP. XL V I I. v. 15. Et ciuitates eius succiderunt. Correctores emendarunt succiderunt, quod est, exciderunt, subuerterunt, pro eo quod quidam legunt succenderunt, quidam ascenderunt.

V. 18. Quoniam vastator Moab ascendit ad te, dissipauit munitiones tuas. Praterita non sint in futura mutanda, a cendet, dissipabit.

V. 34. A Segor usque ad Oronaim vitula contornante. Casus sexti vitula contornante, haudquam mutandi sint in quartos vitulam contornantem: sicut nec contornante, quod est tertium annum agente, deprauandum est, adhibita littera cōsternante. Simile Isa. 15. v. 5.

V. 36. Propterea cor meum ad

Moab quasi tibiae resonabit. Retinendus est numerus pluralis tibiae, non substituendus singularis tibia; nec addendum nomen aris.

V. 45. Et flamma de medio Seō. Cave ne scribas Sion arcem Ierosolymitanam, pro Seon rege Amorrhoeorum.

Sequitur: Et deuorabit partem Moab. Non mutes futurum in praeteritum deuorauit.

CAP. XL I X. v. 2. Et erit in tumultum dissipata. Patres correxerunt tumultum, quod est, colliculum, pro eo quod vulgō legitur, adhibita littera, tumultum, id est, turbam.

V. 6. Et post haec reuerſi faciam captiuos. Voci captiuos non praeponas fugientes &.

V. 29. Formidinem in circuitu. Non subiicias pronomen eius.

V. 35. Et summam fortitudinē eorum. Legendum est nomen summam, constans duplici in medio, non verbum summam, futurum à sumo.

CAP. L. v. 12. Deserta, inuia, & arens. Non praeponas & coniunctionem voci deserta.

V. 19. Et pasceretur Carmelum & Balan. Scribendum est accusativo casu Carmelum, non nominativo Carmelus.

V. 39. Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis. Duplex mendum hinc sublatum est felicissima Romanorum Patrum diligentia, Finum, quo pro faunis (quod nomen est demonum siluestrium, apud Ethnicos, affinium Seryis) scribebatur faunis, id est, stultus; alterum, quo legebatur ficariis, à sicā quod genus est gladij, pro ficariis, à sicā arbore, Faunis, credo, ut alijs Mercurio, amata.

V. 42. Crudeles sunt & immisericordes. Cave scribas contrarium misericordes.

CAP. L I. v. 6. Quoniam tempus ultionis est à Domino. Nominis ultionis non addas pronomen eius.

V. 15. Preparauit orbē in sapiētia sua. *Non preponas his verbis & conuentionem.*

V. 27. Clangite buccina in gētibus. Pro gentibus, quod est, nationibus, nequaquam scribendum est montibus.

V. 32. Et uisitabo super sculptra eius. Pronomen eius non est commutandum cum nomine Babylonis.

V. 38. Murus Babylonis ille latissimus. Non est latissimus, quod est spatiosissimus, transpositis primis duabus literis, commutandum cum altissimus quod est, excelsissimus.

CAP. LII. v. 20. Et vitulos duodecim æreos. *Non est omittenda conuentionio &.*

V. 22. Et capitella super utramque cæca. *Nō facile mutādus est accusatiuus utramq; in ablatiuum utraque:*

Ibidem. Similiter columnæ secundæ & malogranata. *Hæc uerba Romani Correctores post alios addiderunt, quæ à multis libris omittuntur, de quibus legere licet Notationes nostras.*

T H R E N I.

ET factum est, postquam in captiuitatem redactus est Israel, &c. Hanc præfatunculam, Patres iudicarunt non esse omittendā, tamen à quibusdam libris omittatur.

CAP. III. v. 17. Et repulsa est à pace anima mea. *Non omittas illud à pace.*

V. 21. Hæc recolens in corde meo, ideo sperabo. *Conuentionem ideo malè quidam diuidunt in duas dictunculas in Deo.*

V. 23. Noui diluculo. Pro masculino noui, quidam legunt femininum nouæ: sed spurium est, quod à quibusdam legitur noua es.

V. 28. Sedebit solitarius & rachebit, quia leuauit super se. *Non*

addas alterum se, quod multi: Leuauit se super se.

CAP. IV. v. 14. Cumque non possent, tenuerunt lacinijs suas. *Nō addas uerbo posset infinitiuum intrare.*

V. 17. Quæ saluate non poterat. *Neque hic addas pronomen nos.*

B A R V C H.

CAP. I. v. 8. Cum acciperet uasa templi Domini. *Non mutet singulare acciperet in plurale acciperent.*

V. 9. Et cunctos potentes. *Correctores præulerunt hanc lectionem, ei quæ habet & uinctos & potentes, quamuis græco consentanea.*

Ibidem. Et duxit eos uinctos in Babylonem. *Similiter hic addiderunt uinctos, quamuis illud alij libri græco conformiter omittant.*

V. 21. Quos misit ad nos. *Quod sequitur in quibusdā libris & ad iudices nostros, superfluit.*

CAP. II. v. 1. Qui iudicauerunt Israel. *Non preponas præpositionem in uonimi Israel.*

V. 4. In omnibus populus. *Non preponas his uerbis conuentionem &.*

V. 22. Quod non audieritis. *Non interponas feceritis, nec inter non & audieritis.*

V. 33. Et dominabuntur eius. *Vitium typographicum est hic autographo Romano, datiu pluralis eis pro gentiuo singulari eius s. terre.*

CAP. III. v. 9. Ut scias prudentiam. *Non mutet singulare scias in plurale sciatis.*

V. 13. Habitasses utique in pace sempiterna. *Vnam uocem sempiterna, malè quidam disrabbunt in duas super terram.*

V. 23. Negoriatores Merrhæ & Theman. *Egregia correctio, qua restitutum est nomen proprium Merrhæ, præ appellatio terre.*

CAP. IV. v. 6. Sed propter quod in ira ad iracundiam prouocabis Deum

Deum. *Nomini irā non est addenda vox Dei*

V. 9. Audite confines Sion. *Cave pro confines scribas ciuitates.*

V. 16. Et abduxerūt dilectos viduā. *Legendū est abduxerunt, quod est separarunt, non adduxerunt quod est contrarium, accedere fecerunt.*

V. 20. Exui me stola pacis. *Nequaquam scribendum est te pronomen secunda persona, pro me prima.*

V. 25. Sed citō videbis perdicionem ipsius. *Non mutes singulāre videbis in plurale videbitis.*

CAP. V. 7. 1. Eius quæ à Deo tibi est sempiternæ gloriæ. *Nec hic mutes genitiuos sempiternæ gloriæ in nominatiuos.*

V. 3. Splendorem suum in te, omni qui sub cœlo est. *Nō est omittenda vox omni.*

V. 6. Portatos in honore. *Preferendus est ablatiuus accusatiuo honorē.*

V. 8. Ex mandato Dei. *Alij libri omittunt ex.*

CAP. VI. 7. 1. Ad abducendos captiuos in Babyloniam. *Participium futurum abducendos, non est mutandum in participium prateritum abductos.*

V. 9. Et erogant illud in semetipfos. *Neque hic accusatiuus semetipfos mutandus est in ablatiuum semetipsis.*

V. 15. Non ergo timueritis eos. *Non scribas venerimini pro timueritis.*

V. 26. Sed sicut mortuis munera eorū illis apponētur. *Cave pro munera, quod est dona, scribas humeri.*

V. 46. Artifices etiā ipsi. *Preferendum est artifices, ab arte dictum, ei quod alij legunt aurifices, ab auro.*

V. 48. Cogitāt sacerdotes apud se vbi te abscondant cum illis. *Nec omittas apud se, nec commutes cum post se.*

V. 56. Quibus hi qui fortiores sunt, aurum, & argentum, & ve-

stimentum, quō operiti sunt, auferent illis. *Egregia correctio, qua nomen iniqui, quod vulgō scribitur, distractum est in diuisiunculas duas hi qui, & id quod sequitur aduēctiur ad perficiendam sententiam præcedentem: malè enim quidam exordiuntur periodum nouam ab his verbis aurum & argentum, &c.*

V. 58. Vel ostiū in domo, quod custodit quæ in ipsa sunt. *Multi libri, pro pronomine, ipsa, scribunt nomen pace, pessimè.*

V. 61. Perambulare vniuersum orbem. *Non addas præpositionem in ante vniuersum.*

V. 71. A purpura quoque & murice, quæ supra illos tineant, scietis itaque quia non sunt dii: Pro murice, alij legunt marmore. *Patres prætulerunt murice, quod eiusdem generis murex cum purpura sit, marmor verò longè alterius generis. Pro tineant plerique habent teneāt, malè; Patres emendauerunt tineant, quo verbo à tinea deriuato, Interpres significare voluit, tinea agentibus corrumpuntur: nam & quæ græcè legitur vox σίνωαι, quæ putrescere denotat, proximè ad σίν quod est, tinea, accedit: est enim tinea, causa putrefactionis, corruptionisq;. Videtur igitur loci sensus esse: Scietis quoque non esse deos (nam itaque vt græcè non legitur, ita videri possit superfluere) vel à vestibus purpura muriceq; tinctis, quas induuntur & gestant, quibus etsi splendidissimè sint ornati, non valent tamen eas, etiam dum suo corpori sunt impositæ, seruari integras, quin tinea occupantibus marcescant ac putrescant. Est ergo obseruatu dignissima huius loci restitutio.*

EZECHIEL.

CAP. I. 7. 5. Et in medio eius similitudo. *Patres prætulerunt in ei quod in alijs libris legitur ex.*

V. 13. Et similitudo animalium, adspectus eorum. *Non interponas coniunctionem & ante adspectus.*

CAP. II. v. 3. Ipsi & patres eorum prauaricati sunt. *Non omittas pronomen ipsi.*

CAP. V. v. 7. Et iuxta iudicia gentium, quæ in circuitu vestro sunt, nõ estis operari. *Nõ est omittenda negatio non preposita verbo estis.*

CAP. VI. v. 9. Super malis quæ fecerunt. *Patres præterulerunt perfectum plusquam perfecto fecerant.*

V. 11. Quia gladio, fame & peste ruituri sunt. *Hic loco coniunctionem quia præterulerunt relatiuo qui.*

CAP. VII. v. 7. Venit contritio super te. *Hic similiter præterulerunt contritio, eis quæ leguntur in quibusdam libris confractio & contractio: vt & infra v. 10. Egressa est contritio.*

V. 18. Et accingent se ciliciis. *Error hic est typographicus in exemplari Romano, ubi singulare accinget excapsum est pro plurali accingent.*

CAP. IX. v. 6. Paruulum & mulieres. *Alij legunt numero plurali paruulos, sed singularis est merito præferendus.*

CAP. XI. v. 15. Fili hominis, fratres tui, fratres tui. *Non est omitendum alterum, sed repetendum est fratres tui.*

V. 21. Quorum cor post offendicula. *Nõ addas coniunctionem autem.*

CAP. XII. v. 4. & 7. Quasi vasa transiugrantis. *Participium potius dedisse videtur Interpres, quam nomen transiugrationis: vide Notationes.*

V. 13. Et extendam rete meum super eum. *Non omittas coniunctionem &.*

V. 25. Et quodcumque loquutus fuero verbum, fiet, & non prolongabitur amplius. *Coniunctio copulatiua &, quæ postponitur verbo fiet, nequaquam præponenda est.*

CAP. XIII. v. 18. Væ quæ confluunt puluillos sub omni cubito manus. *Retinendum est femininum quæ, non substituendum masculinum qui.*

CAP. XVI. v. 10. Et calceauit te ianthino. *Pro ianthino, alij legunt hyacintho, alij hyacinthino. Vide Exod. 25 v. 5.*

V. 13. Et polymito & multicoloribus. *Vox vna multicoloribus, non est diuidenda in duas multis coloribus.*

V. 18. Et operuisti illas. *Correctores hanc lectionem præterulerunt alteri, quæ habet & vestita es eis.*

V. 27. Et auferam iustificationem tuam. *Quidam libri, explicationis ergo, vt arbitror, pro iustificationem tuam, scribunt ius tuum.*

CAP. XVII. v. 8. In terra bona super aquas multas plantata est. *Non præponas his verbis relatiuum quæ.*

CAP. XVIII. v. 2. Et dentes filiorum obstupescunt. *Quidam libri, pro præfenti, scribunt præteritum obstupuerunt.*

V. 19. Et dicitis, Quare non portauit filius iniquitatem patris? *Non mutes præteritum portauit in futurum portabit.*

CAP. XIX. v. 1. Et tu assume plantum. *Non addas fili hominis.*

CAP. XX. v. 20. Et sciatis quia ego sum Dominus Deus vester. *Pro vt sciatur, Correctores scripserunt & sciatis.*

V. 36. Sic iudicabo vos, dicit Dominus Deus. *Non omittas nomen Deus.*

CAP. XXI. v. 19. De terra vna egredientur ambæ. *Legendum est ambæ genere feminino, non ambo masculino.*

V. 21. Vt eleuet vocem in vultu. *Non mutes vt causatiuum in & copulatiuum.*

V. 30. In loco in quo creatus es.

Nec

Nec hic *mutes sextum casum loco in quartum locum.*

CAP. XXII. v. 17. Et avarè adlectanda lucra. *Alij pro verbo compositio adlectanda scribunt simplex lectanda.*

V. 28. Et diuinantes eis mendacium. *Pronomen plurale eis, nec omittendum est, nec veritendum in singulare ei.*

V. 19. Populi terræ calumniabantur calumniam. *Nominatiuus pluralis populi non est mutandus in singularem, sicut accusatiuum populum sive datiuum populo. Denique accusatiuus calumniam non est veritendus in ablatiuum calumnia.*

CAP. XXIII. v. 9. Super quorum insanit libidine. *Retinendus est ablatiuus libidine, non substituen- dus accusatiuus.*

V. 15. Et tiaras tinctas in capitibus eorum. *Cave pro tinctas, legas vinctas, quod est ligatas, aut cinctas, quod circumdatis.*

V. 14. Multitudo populorum. *Non preponas coniunctionem &c.*

V. 33. Calice mœroris & tristitiæ, calice sororis tuæ Samariæ. *Correctores retinuerunt ablatiuum, pro eo quem alij legunt accusatiuo calicem.*

V. 34. Et vbera tua lacerabis. *Non omittas copulatiuam &c.*

V. 45. Et sanguis in manibus earum. *Quod subiiciunt quedã exemplaria & cum idolis suis fornicatæ sunt, non est huius versus, sed solummodo versus 37. superioris.*

CAP. XXV. v. 7. Et scies quia ego Dominus. *Non mutes singulare scies in plurale scietis.*

V. 10. Filiis Orientis cum filiis Ammon. *Retinendus est datiuus filiis, non mutandus vel in accusatiuum filios, vel in genitiuum filiorum, vel denique in nominatiuum filij: hæc enim sunt variorum codicum vicia.*

CAP. XXVI. v. 10. Cum ingressus fuerit portas tuas. *Pro ingressus, quod est, intrauerit, cave scribas contrarium, egressus, exierit.*

CAP. XXVII. v. 13. Mancipia & vasa ærea aduexerunt populo tuo. *Melius est aduexerunt, quam quod alij legunt adduxerunt.*

V. 14. De domo Thogormæ. *Alij declinantes vocem scribunt Thogormæ.*

CAP. XXIX. v. 1. In anno decimo, decimo mense, vndecima die mensis. *Pro decimo mense, non scribas, numero ampliato, duodecimo mense: vt nec pro vndecima die, numero diminuto vna seu prima die. Lege Notationes nostras, si placeat.*

V. 20. Pro eo quod laborauerit mihi. *Pro numero singulari laborauerit, alij codices scribunt pluralem laborauerunt.*

CAP. XXX. v. 7. In medio ciuitatum desertarum. *Non mutes desertarum cum desolataram.*

V. 12. Manu alienorum. *Retinendus est sextus casus numeri singularis manu, non substituen- dus quartus pluralis, addita prepositione, in manus.*

V. 17. Iuuenes Heliopoleos & Bubasti. *Codices impressi fere scribunt Pubasti, prima litera existente p muta tenui, prout scribitur Hebraice: sed manuscripti legunt Bubasti. Græci enim Latiniq; mutata tenui p in mediam b, vocarunt illam Ægypti ciuitatem Bubastus, nominatiu Herodotus post Lxx.*

V. 21. Et fasciaretur linteolis. *Legendum est fasciaretur prima coniugatione, non fasciretur quarta, quod in vsu non est.*

Sequitur: Vt recepto robore possit tenere gladium. *Non mutes vt causatiuum in & copulatiuum.*

CAP. XXXII. v. 8. Cum ceciderint vulnerati tui in medio terræ, ait Dominus Deus. *Hæc verba Correctores huic versus ex manu-*

scriptis exemplaribus addenda iudicantur, tametsi hebraicè non legantur. De his legere licet Notationes nostras.

V. 10. Horrore nimio formidabunt super te: Quod subiiciunt multi codices propter vniuersas iniquitates quas operatus es, Correctores praterendum censuerunt.

Ibidem. In die ruinæ tuæ. Seruandum est pronomen secundæ personæ tuæ, non substituendum terciæ tuæ.

V. 23. In nouissimis laci. Non mutes genitiuum singularem laci, in datinum pluralem laci.

V. 29. Et cum his qui descendunt in lacum. Neque hic mutes præsens descendunt, cum præterito descenderunt.

V. 32. Quia dedi terrorè meum in terra viventium. Sic emendarunt hunc locum Correctores, verbum dedi & pronomen meum, vtrumque scripserunt persona prima: quamuis complures libri scribant; vel vtrumque persona terciâ, dedit suum, vel solummodo prouomen eius: quæ de re uos latius in Notationibus.

CAP. XXXIII. v. 11. Conuertimini, conuertimini à viis vestris pessimis. Iterandum est verbum conuertimini.

CAP. XXXIV. v. 20. Vt vltra non pascant gregem. Non addas pronomen meum.

V. 26. Pluuiæ benedictionis erunt. Non præponas coniunctionem &.

CAP. XXXVI. v. 4. Et desertis parietinis. Coniunctio & præponenda est potius his verbis, quàm interponenda, prout docent vetera manuscripta.

CAP. XXXVII. v. 16. Ioseph ligno Ephraim & cunctæ domui Israël. Correctores scripserunt ligno pro lignum, & datinum domui pro domus.

CAP. XXXVIII. v. 2. Contra Gog, terram Magog. Non intericias coniunctionem copulatiuam & ante terram.

CAP. XXXIX. v. 2. Et educam te. Correctores emendarunt educam, quod est, exire faciã, pro eo quod est in libris quibusdam seducam, quibusdam reducam,

V. 9. Et baculos manuum & contos. Clarior est genitiuus pluralis manuum, quàm singularis manus.

CAP. XL. v. 16. Et ante frontes pictura palmarum. Non subiicias cælata.

V. 42. Super quas ponant vasa. Pro futuro indicatiui ponent, correctum est ponant præsentis subiunctiui.

V. 49. Et octo gradibus ascendebarur ad eam. Non mutes pronomen femininum eam in masculinum eum.

CAP. XLI. v. 25. Et sculpturæ palmarum. Non mutes plurale sculpturæ in singulare sculptura.

Sequitur: Sicut in parietibus quoque expressæ erant. Seruandum est femininum plurale expressæ, non substituendum neutrum expressa.

CAP. XLIII. v. 6. Et vir qui stabat iuxta me dixit ad me. Non omittas relatiuum qui, nec addas & coniunctionem ante dixit.

CAP. XLIV. v. 12. Et portabunt iniquitatem suam. Non mutes futurum portabunt in præteritum portauerunt.

V. 30. Vt reponat benedictionè domui tuæ. Nec hic mutes pronomen tuæ secundæ personæ, in tuæ terciæ.

CAP. XLV. v. 7. Longitudinis autè iuxta vnamquaque partè. Pro genitiuo longitudinis, quidam scribunt ascensatiuum, quidam ablatiuum.

V. 20. Et expiabis pro domo. Non faciliè mutes singulare expiabis in plurale expiabitis.

V. 23. Et pro peccato hircu captarū quotidie. Non omittas te quotidie.

CAP. XLVI. v. 11. Agnis autem. Nomini agnis ne præponas præpositionem de: quæ & supra v. 7. simili prorsus loco à nostris manuscriptis

vn. minime omittitur, ad stipulante
vetere Epanorthote manuscripto,
quem habemus.

V. 16. Si dederit princeps do-
num alicui de filiis suis. *Cave scribas*
domum, quod est, ades, pro donum,
munus.

V. 20. Vt non efferant in atrium
exterius. *Legendum est efferant vo-*
cali secunda, non offerant quarta: &
casu accipiendi atrium exterius, potius
quam auferendi, atrio exteriori.

CAP. XLVII. v. 10. Et stabunt
super illas piscatores. *Retinendum*
est femininum illas, aquas, non sub-
stituendum neutrum illa.

V. 12. Omne lignum pomife-
rum. *Alij libri habent fructiferum.*

CAP. XLVIII. v. 2. Et super
terminum Dan. *Nō mutes super in ad.*

V. 12. Et erunt eis primitiæ de
primitiis terræ. *Pro primitiis, non*
est scribendum primitiis, sed eadem
vox repetenda est.

V. 17. Et ad orientem ducenta
quin quaginta. *Ad alterum est quod*
quiddam addunt milia.

V. 22. Erit inter terminum Iu-
da & inter terminum Benjamin.
Prepositionem inter dissyllabam, ne-
quaquam conmutare oportet cum mo-
nosyllaba in neutro loco.

V. 28. Ad plagam Austri in me-
ridie. *Retinendus est sextus casus me-*
ridie, non mutandus in quartum me-
ridiem.

V. 31. Et portæ ciuitatis ex no-
minibus tribuum Israel. *Malè scri-*
bunt quidam omnibus tribubus, pro
ex nominibus tribuum, quod est, for-
tita nomina à nominibus tribuum.

V. 33. Et portæ tres, porta Si-
meonis vna. *Nequaquam omitten-*
dum illud & portæ tres.

DANIEL.

CAP. II. v. 23. Tibi Deus patrū
nostrorum confiteor. *Alij*
pro nostrorum scribunt meorum,

V. 27. Sapientes, magi, arioli,
& aruspices. *Non preponas & voci*
arioli.

V. 29. In strato tuo. *Non scribas*
stratu quarta declinatione.

V. 39. Et post te confurget re-
gnum aliud minus te argenteum.
Non facile omittas rō argenteum.

V. 41. Partem testæ figuli. *Pro*
substantiis testæ non substituas adie-
ctiuum testeam.

CAP. III. v. 7. Et symphoniarū
& omnis generis musicorum. *Non*
omittas prius &.

V. 12. Super opera regionis Ba-
bylonis. *Alij libri habent Babylonis.*

V. 14. Et statuam auream quam
constitui. *Quidam libri legunt ere-*
xi pro constitui.

V. 31. In vero iudicio fecisti.
Non omittas prepositionem in.

V. 44. Confundantur in omni
potentia tua. *Etiā prototypon Græ-*
cū duas habet dictiones, omnipoten-
tia, & quamquam non addat pronomen
tua, visum est tamen Correctori-
bus addendum esse.

V. 52. Et laudabilis & gloriosus
& superexaltatus in secula. *Nō pu-*
tarunt Correctores omittendum esse &
gloriosus, quamuis græcè nō addatur.

V. 67. Benedicite frigus & æstus
Domino. *Legendum est æstus, oppo-*
sitū frigoris: non æstas, oppositū hyemis.

V. 92. Respondit & ait. *Non ad-*
das rex, sed subaudias.

V. 100. Et regnum eius regnum
sempiternum. *Non omittas regnum*
secundo loco repetitum.

Sequitur: Et potestas eius in ge-
nerationem & generationē. *Non*
mutes priorem accusatiuum in abla-
tiuum generatione.

CAP. IV. v. 2. Et cogitationes
meæ in strato meo. *Non scribas*
stratu quarta declinatione, sed strato
secunda.

V. 6. Quoniam ego scio. *Qui-*
dam libri mutant coniunctionem
quo

quoniam in relatiuum quem.

V. 25. Omnia hæc uenietunt. Non omittas pronomen hæc.

V. 17. Nonne hæc est Babylon magna. Non addas ciuitas.

V. 31. Et regnum eius in generationem & generationem. Non mutes accusatiuos in ablatiuos generatione & generatione.

CAP. V. v. 1. Baltassar rex. Codices manuscripti scribunt hoc modo, sequenti Interpretes Lxx. codices impressi, mutato t aut th in l, ferè habent Balsasar, sequenti textum Chaldaicum.

V. 3. Tunc allata sunt uasa aurea & argentea. Non faciliè omittas & argentea.

V. 23. Qui habet flatum tuum in manu sua. Caue pro flatum, quod est spiritum, scribas itatum.

V. 24. Articulus manus quæ scripsit hoc. Alij scribunt masculinum qui pro feminino quæ.

CAP. VI. v. 4. Quærebant occasionem ut inuenirent Danieli ex latere regis. Triplex est hoc loco uariorum codicum error. Quidam collocant uocem occasionem post uerbum inuenirent: quidam pro datiuo Danieli scribunt accusatiuum Danielem, proque inuenirent, ferè auferrent uel euellerent: denique quidam pro regis legunt regni. Et quæ quæ Chaldaicè sit regni, exemplaria tamen manuscripta loquuntur, ab interprete uersum esse regis.

V. 24. Qui accusauerant Danielem. Præteritum plusquam perfectum præferendum est perfecto.

CAP. VII. v. 22. Et iudicium dedit sanctis Excelsi. Manuscripti libri scribunt genitiuum singularem excelsi, qui non est mutandus in datiuum pluralem excelsis, quod faciunt impressi quidam codices.

CAP. VIII. v. 2. Cum essem in Susis. Alij libri, præsertim typis excisi, seruata terminatione Chaldaica,

scribunt Susan.

Ibidem. Quod est in Elam regione. Pro regione non substituas ciuitate.

V. 4. Cornibus uentilantem contra occidentem. Non interijcias contra orientem &, post uentilantem.

V. 12. Robur autem datum est ei. Non temerè somittas pronomen ei.

V. 14. Usque ad uesperam & manè, dies duo milia trecenti. Correctores iudicarunt addendam uocem dies, uel claritatis causa.

CAP. IX. v. 23. Tu ergo animaduerte sermonem. Melius est ergo quam autem.

CAP. X. v. 1. Anno tertio Cyri. Non faciliè interponas uocem regni post tertio.

V. 17. Nihil enim in me remansit uirium. Non omittas coniunctionem enim.

V. 20. Cum ego egrederer. Legendum est pronomen ego, pro coniunctione ergo, quæ in plerisque est libris.

CAP. XI. v. 41. Et multæ corruent: Femininũ multæ non est commutandum cum masculino multi.

CAP. XII. v. 6. Et dixi viro, qui erat inductus lineis. Pro prima persona dixi, non temerè substitueda est tertia dixit.

CAP. XIII. v. 5. Et constituti sunt de populo duo senes iudices. Non omittas et de populo.

CAP. XIV. v. 9. 10. In tēplum Bel. Et dixerunt sacerdotes Bel. Alij declinantes scribunt Belis.

V. 12. Contemnebant autē quia fecerant. Legendum est contemnebant potius quam confidebant.

V. 13. Rex posuit cibos ante Bel. Correctores, claritatis causa, omiserunt &, quod multi libri præponunt uoci Rex.

V. 24. Iste autem non est Deus uiuens. Non censuerunt Patres omitenda hæc uerba, quamuis ab alijs exemplaribus Græco conformiter omittat.

omittatur.

V. 36. Daniel serue Dei, tolle prandium. *Idem iudicium est de hoc serue Dei.*

V. 37. Et non dereliquisti diligentes te. *Præferendum est diligentes, ei quod quidam legunt querentes: aliunde, verisimile est, accepto.*

V. 39. Et ecce Daniel sedens in medio leonum. *Eadem ratio habenda est huius in medio leonum, quæ illius de quo supra, v. 24.*

V. 40. Et extraxit eum de lacu leonum. *Similiter & huius de lacu leonum.*

V. 42. Tunc rex ait: Paueant omnes habitantes in vniuersa terra Deum Danielis: quia ipse est saluator faciens signa & mirabilia in terra, qui liberavit Danielē de lacu leonum. *Demique & huius 42. versus eadem est ratio, qui respondet eis quæ leguntur supra, c. 7. 26. 27.*

O S E E.

CAP. I. v. 9. Et ego non ero vester. *Quidam libri addunt Deus aut Dominus, sed superflue.*

CAP. II. v. 16. Et non vocabit me vltiā Baali. *Alij scribunt: Baalim, quod est plurale absolutum citra pronomen, & significat domini. Patres rectē, ablata postrema litera m, correxerunt Baali, quod est singulare cum pronomine primæ personæ, & vertas Dominus meus, sed exosum Deo nomen, quod idolis vulgò attribueretur.*

V. 23. Et seminabo eam mihi in terra. *Non est mutandus ablativus terra cum accusativo terram.*

CAP. V. v. 1. Et rete expansum super Thabor. *Non addas sicut ante rete, sed subaudias.*

V. 7. Nunc denorabit eos mensis cum partibus suis. *Cave legas, transpositis literis, masculinum partibus quod est genitoribus, pro femino partibus.*

CAP. VI. v. 5. Occidi eos in verbo

oris mei. *Non preponas & coniunctio-*

nem.
CAP. VII. v. 5. Dies regis nostri. *Nō est mutandus nominativus dies in ablativum die.*

CAP. VIII. v. 2. Me inuocabūt, Deus meus. *Retinendum est futurum, non substituendum præteritum imperfectum inuocabant.*

CAP. IX. v. 7. Propter multitudinem iniquitatis tuæ & multitudinem amentiarum. *Tam posteriore loco quàm priore, scribendus est accusandi casus multitudinem (quidam enim libri posteriori loco habent casum nominandi multitudo) sed pronomen tuæ, non perinde addendum est nomini amentiarum, ut nomini iniquitatis.*

CAP. X. v. 12. Seminate vobis in iustitia. *Nōnulli codices, obscura phrasis sensum explicare volentes, pro ablativo cum præpositione in, scribunt nudū accusativum iustitia, alij complures, retentis accusatio & in præpositione, addunt veritate: In veritate iustitiās, sed prima lectio germana est.*

V. 14. Qui iudicavit Baal in die prælii. *Proiudicavit, quod est dānavit, non esse substituedum vindicavit, quod est, vltius est, docuimus in Notationibus.*

CAP. XI. v. 12. Circumdedit me in negatione Ephraim. *Cave scribas negatione, id est, mercatu, pro negatione, quod est, abnegatione.*

Ibidem. Iudas autem testis descendit cum Deo, & cum sanctis fidelis. *Nominativus singularis fidelis, haud quaquam mutandus est in ablativum pluralem (sid. libus).*

CAP. XII. v. 11. Si Galaad idolum, ergo frustra erant in Galgal bobus immolantes. *Quadruplex hoc loco variorum codicum vitium vitandum est. Primum, est eorum qui inter si & Galaad interponunt præpositionem in, quæ subaudiri potest, addi non debet. Alterum est eorum qui pro Galaad repetunt Galgal quod est in posteriori*

parte

parte sententiae: Galaad ultra, Galgal extra Ierusalem sita erat. Tertium, quo pro ergo coniunctione illatina, scribitur tamen aduersatima. Quartum est quo verbum substantiuum erant, mutatur cum errant, erroris non modico.

V. 12. Et seruiuit Israel in vxorem, & in vxorem seruauit. Multi codices legunt seruiuit, quod est, ministravit, in fine vt in principio huius pericopes: verum, in principio quidē seruiuit, in fine autem seruauit, quod est, custodiuit, scribendum esse extra controuersiam esse debet.

CAP. XIII. v. 6. Et leuauerunt cor suum. *Duas voces & leuauerunt, non contrahas in vnam, eleuauerunt.*

V. 10. Da mihi regem & principes. *Seruandus est singulari numerus regem, non substituendus pluralis reges.*

V. 15. Adducet vrentem ventum Dominus. *Non preponas coniunctionem &.*

CAP. XIV. v. 6. Ero quasi ros. Israel germinabit sicut lilium. *Non est interuenienda & coniunctio inter ros & Israel, eo minus quod Israel coniungi possit cum ros.*

IOEL.

CAP. I. v. 14. Quis scit si conuertatur & ignoscat. *Non addas Deus.*

Ibidem. Sacrificium & libamen Domino Deo vestro. *Retinendum est pronomen secundae personae vestro, non supponendum primae, nostro.*

CAP. III. v. 3. Et posuerunt puerum in prostibulo. *Preferendus est casus sextus quarto prostibulum.*

V. 17. Habitans in Sion monte sancto meo. *Non est repetenda praeposiuo in ante monte.*

AMOS.

CAP. I. v. 1. Verba Amos qui fuit in pastoribus de Thecuc. *Correctores dederunt nomen substantiuum pastoribus, pro eo quod alij legunt adiectiuo pastoralibus: denique addiderunt de praepositionem ante Thecuc.*

V. 6. & 9. Et super quatuor non conuertam eum. *Masculinum pronomen eum non esse commutandum cum feminino eam, docuimus in Notationibus.*

CAP. II. v. 13. Ecce ego stridabo subter vos. *Non mutes subter, quod est sub, in praepositionem contrariam super.*

CAP. III. v. 12. Et in Damasco grabato. *Hanc lectionem quae habet genitiuum Damasci & ablatiuum grabato, Patres non sine causa praeulerunt ei quae contra habet ablatiuum Damasco & genitiuum grabati, hoc modo: Et in Damasco grabati: quam licet ex Notationibus nostris intelligere.*

CAP. IV. v. 4. Et afferre manē victimas vestras. *Non mutes afferre in offerre, id est, vocalem primam a in quartam o.*

CAP. V. v. 17. Et in omnibus vineis erit planctus. *Cave scribas viis, quod est, ut in tribus, pro vineis, quod est, vinctu.*

V. 26. Et portasti tabernaculum Moloch vestro. *Non interponas deo aut idolo inter Moloch & vestro.*

CAP. VI. v. 14. Qui latamini in nihilo. *Alij, pro ablatiuo nihilo, scribunt nihili indeclinatum.*

CAP. VII. v. 1. Et ecce serotinus post tonsionem regis. *Nomen verbale femininum tonsionem, Patres consulto praeulerunt masculino tonsionem: vt & nomen gregis, necessario commutarunt denota prima littera. cum regis.*

regis. Legat qui volet notationes nostras.

V. 3. Non erit, dixit Dominus. Nō est mutandum prateritum dixit, in presens dicit. Idem obseruandum infra v. 6.

V. 7. Hæc ostendit mihi Dominus. Non addas Deus.

CAP. VIII. v. 5. Quando transibit mensis. Legendum est mensis, cuius initium Kalenda, non messis opposita sementi.

V. 7. Iurauit Dominus in superbiam Iacob. Correctores praterulerunt quartum casum sexto superbia.

V. 9. Et erit in die illa, dicit Dominus Deus. Non omittas vocem Deus.

CAP. IX. v. 7. Non erit fuga eis: fugiet, & non saluabitur ex eis qui fugerit. Futurū plurale fugient, multi libri vertunt in singulare fugiet: æterum, nullo modo est omittendum, nec est precedentibus iungendum, interpositio relatiuo qui: Non erit fuga eis qui fugient.

V. 11. Et reædificabo illud. Retinendum est neutrum illud, scabernaculum, non supponendum masculinum eū.

ABDIAS.

V. 11. In die cum stares aduersus eum. Non est omittendum pronomen eum.

V. 16. Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum. Nō est mutandum verbum sanctum plurale bibistis in singulare bibisti.

V. 20. omnia loca Chananorum. Patres addiderunt vocem loca.

IONAS.

CAP. I. v. 11. Quia mare ibat & intumescbat. Quod subieciunt quidam libri super eos, non est

huius versiculi, sed decimiterij.

V. 12. Tempestas hæc gradis venit super vos. Patres addendum censuerunt verbum venit, pro quo quidam libri verbum substantiuum est legunt: nam alij neutrum habent.

MICHÆAS.

CAP. I. v. 11. Planctum domus vicina accipiet ex vobis. Non mutet nominatiuum vicina in genitiuum vicinæ.

V. 14. Domus mendacii in deceptionem regibus Israel. Nominatiuus pluralis domus, non est vertendus in accusatiuum pluralem domos.

CAP. II. v. 5. In cœtu Domini. Non subicias ô Israel.

CAP. I. V. v. 6. Et quam affixeram. Non addas consolabor.

V. 8. Et tu turris gregis nebulosa filia Sion. Non mutet genitiuum filia in nominatiuum filia.

CAP. V. v. 3. Et reliquæ fratrum eius. Non omittas coniunctionem &.

V. 5. Et erit iste pax: cum venerit Assyrius. Quidam libri, inuerso verborum ordine legunt, pro nominatiuo Assyrius, datiuum Assyrii, quem precedentibus iungunt hoc modo: Et erit pax Assyrii, cum venerit, sed male.

V. 9. Exaltabitur in manus tua super hostes tuos. Non praponas coniunctionem &.

CAP. VI. v. 9. Et salus erit timentibus nomen tuum. Non est mutandum pronomen secundæ personæ tuū in tertiam suum vel eius.

V. 16. Et ambulasti in voluntatibus eorum. Legendum est voluntatibus, quod est, desiderijs, non voluptatibus, quod est, delectamentis.

CAP. VII. v. 17. Velut reptilia terræ perturbabuntur in ædibus suis. Ita emedarunt Correctores, sequenti Lxx. tunc si altera lectio, perturbabuntur de, quod est, exierunt

ex ædibus suis, *hebraeo similior sit.*

Sequitur: Dominum Deum nostrum formidabunt. Pro formidabunt, quod est, pauebunt, non scribas desiderabunt, quod est, cupient.

N A H V M.

C A P. I. v. 12. Sic quoque attendentur & pertransibit. *Non est mutandum singulare pertransibit, in plurale pertransibunt.*

C A P. II. v. 4. In itineribus conturbati sunt: quadrigæ collisæ sunt in plateis. *Masculinum conturbati, non est vertendum in femininum conturbatæ, iungendumq; cū quadrigæ.*

V. 13. Et succendam vltque ad summum quadrigas tuas. Nō facile substituendum est pronomen tertia personæ eius, pro secunde tuas.

C A P. III. v. 2. 3. Vox flagelli & vox impetus rotæ & equi frementis, & quadrigæ feruentis, & equitis ascendentis, & micantis gladij & fulgurantis hastæ, & multitudinis interfectæ, & grauis ruina. *Quidam libri, magnam horum nominū partem scribunt primo casu numeri pluralis, & quadrigæ feruētēs, & equites ascendētes, & micantes gladij, & fulgurantes hastæ, & multitudines interfectæ, & grauis ruina: sed retinendus est vbique secundus casus numeri singularis.*

V. 8. Numquid melior es Alexandria populorum. Non præponas præpositionem ab nomini Alexandria.

V. 13. Inimicis tuis ad apertione pandentur portæ terræ tuæ. Vna vox ablatiui casus ad apertione, non est distrahenda in duas ad apertione: nā ad apertione pandentur, hoc est, apertione aperientur.

H A B A C V C.

C A P. I. v. 3. Videre prædam & iniusticiam contra me? & fa-

ctum est iudicium & cōtradictio potērior. *Ea qua hic inferuntur à multis exemplaribus: Quare respicis contemptores, & taces conculcante impio iustiore se: & facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducunt. Patres superfluere iudicant: ut ces tō non sunt huius loci, sed infra v. 13. & 14. quod alias docuimus.*

V. 17. Et semper interficere gentes non parceret. Alij libri pro parceret, legunt cessat.

C A P. III. v. 3. Operuit cælos gloria eius. *Quidam libri his verbis proponunt Semper, positum pro hebraico Sela & graeco diapalma: quod non magis hic sententiam ingreditur, quam faciat in Psalmis vbi est frequentissimum. Idem accidit infra v. 9. ante ea verba: fluuios scindes terræ, & v. 14. ante illa: Maledixisti sceptris eius.*

V. 8. Qui ascendes super equos tuos. Non mutes futurum ascendes in præsens ascendis.

V. 12. In furore obstupescias gentes. Non præponas his verbis coniuñtionem &.

S O P H O N I A S.

C A P. III. v. 17. Silebit in dilectione sua. *Retinendum est pronomen tertia personæ sua, non substituendum secunde tua.*

Sequitur: Exultabit super te in laude. Non præponas his verbis & coniuñtionem.

A G G A E V S.

C A P. I. v. 12. Vocem Domini Dei sui. *Non omittas Domini.*

Z A C A R I A S.

C A P. I. v. 9. Et dixit ad me angelus. *Non addas Domini.*

V. 12. Iste iam septuagesimus annus est. *Non omittas aduerbium iam.*

CAP. I. I. v. 8. Qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. *Non facile mutandum est pronomem primæ personæ in ei, in tertie sui aut eius: quæ de re lege Notationes.*

CAP. III. v. 14. Isti sunt duo filij olei. *Sequitur in multis libris splendoris: sed superfluitudine unde irripserit, docent nostre Notationes.*

CAP. V. v. 2. Ego video volu-men volans. *Non præponas aduerbium ecce pronomini ego.*

V. 4. Et consumet eam. *Non mutes pronomem femininum eam in masculinum eum.*

V. 6. Hæc est oculus eorum. *Nec hic femininum hæc in masculinum hic.*

CAP. VII. v. 11. Et auertentur scapulam recedentem. *Retinendus est accusatiuus singularis recedentem, non substituendus nominatiuus pluralis recedentes.*

V. 12. Verba quæ misit Dominus exercituum. *Pro Dominus non scribas Deus.*

V. 13. Sicut locutus est & non audierunt. *Non repetas aduerbium sicut ante non.*

CAP. VIII. v. 4. Et viri baculus in manu eius. *Non omittas nomen viri.*

CAP. IX. v. 9. Et ascendes super asinam. *Correctores prætulerunt femininum asinam masculino asinum.*

V. 10. Et disperdam quadrigam ex Ephraim. *Cane legas dispergam à spargo, pro disperdam quod est, destruat, a perdo.*

CAP. X. v. 4. Ex ipso angulus. *Cane pro angulus scribas angelus, id est, vocalem secundam pro quinta.*

CAP. XII. v. 3. Omnes qui leuabunt eam. *Pro feminino eam, quod ad Ierusalem refertur, aly libri scribunt masculinum eum, quod aly la-*

pidem.

V. 6. Et sicut facem ignis in fœuo. *Mendum hic est typographicum in exemplari Romano, ubi faciem trifsyllabum nomen legitur pro d' syllabo facem, quod est, faculam. Lat. padem. Porro ut mendosè quidam habent faciem, ita aly falcem, quod est, fasciculum.*

V. 8. Sicut angelus Domini in conspectu eorum. *Non mutes plurale eorum in singulare eius.*

CAP. XIV. v. 4. Prærupto gradis valde. *Non scribas quarta declinatione præruptu, id est, vocalem u quintam pro o quarta.*

V. 10. Et habitabit in loco suo. *Aly legunt passiuè habitabitur, sed minus rectè.*

MALACHIAS.

CAP. I. v. 1. In manu Malachie. *Non subijcias prophete.*

V. 3. Et posui montes eius in solitudinem. *Non addas Scir ante montes.*

CAP. II. v. 10. Quare ergo despicit vnusquisque nostrum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum. *Pronomina prima personæ nostrum & nostrorum, non sunt mutanda in secunde vestrum & vestrorum.*

V. 12. De tabernaculis Iacob. *Pro plurali tabernaculis, non supponas singulare tabernaculo.*

CAP. III. v. 5. Et qui calumniantur mercedem mercenarij, viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum. *Quidam ante viduas præponunt & humiliant ex graco acceptum, sed minus rectè: sicut & illi non rectè, qui omittunt & ante opprimunt.*

V. 18. Et conuertimini & videbitis. *Retinendum est futurum indicatiui conuertimini.*

LIBER
MACHABÆORVM
PRIOR.

CAP. I. v. 11. Et exiit ex eis ra-
dix peccatrix. *Nominatiuus*
feminiuus peccatrix, non est com-
mutandus cum genitiuo neutro peccati.

V. 27. Virgines & iuuenes in-
firmati sunt. *Non sunt proponendi*
iuuenes virginibus.

V. 38. Et factum est hoc ad in-
fidias sanctificationi. *Datiuus casus*
sanctificationi, non est mutandus
cum genitiuo.

V. 51. In omnibus immundis.
Pro adiectiue immundis, non scribas
Substantiuum immunditiis.

V. 57. Quinto & quadragesi-
mo & centesimo anno. *Non omit-*
tas & centesimo.

CAP. I. I. v. 1. Sacerdos ex filiis
Ioarib ab Ierusalem. *Scribendum*
est Ioarib, vltima litera existente b
secunda alphabeti, non Ioarim, vlti-
ma litera existente in secunda liqui-
darum.

V. 30. Et sederunt ibi ipsi & fi-
lij eorum. *Non mutes plurale eorū*
in singulare eius.

Ibidem. Quoniam inundauerūt
super eos mala. *Alij libri scribunt*
indurauerunt, minus verisimiliter.

V. 31. Qui erat in Ierusalem.
Retinendus est numerus singularis
erat.

V. 42. Tunc congregata est ad
eos synagoga Assidorum. *Cave*
reponas nomen generale Indorum,
pro particulari Assidorum, quod a-
lijs dicitur Essenorum.

V. 47. Quotquot inuenerunt in
finibus Israel. *Nomen Israel non*
est mutandum in pronomen eorum.

V. 64. Quia in ipsa gloriosi
eritis. *Quod quidam libri adijciunt*
post coniunctionem quia, cum fe-
ceritis quæ vobis præcepta sunt
in lege à Domino Deo vestro,

merito ut superfluum omissum est.

CAP. III. v. 8. Et perambu-
lauit ciuitates Iuda. *Non mutes præ-*
teritū perfectum in imperfectum per-
ambulabat.

CAP. I. V. v. 20. Et vidit Gorgias
quòd in fugam conuersi sunt
sui. *Correctores putarunt non omit-*
tendas voces Gorgias & sui, quæ
multi omittunt.

Sequitur: Et succederunt castra.
Non mutes succederunt cum suc-
centa sunt.

V. 31. Et confundatur in exerci-
tu suo. *Seruandus est numerus plura-*
lis confundantur, non surrogandus
singularis confundatur.

CAP. V. v. 3. Et eos, qui erant
in Acrabathane. *Plerique libri vo-*
cè Acrabathane, male scribunt omis-
sa litera c, quæ tertia quidem est al-
phabeti, huius autem dictionis se-
cunda.

V. 30. Et expugnarent eos. *Ali-*
ij legunt expugnabant.

V. 35. Et sumit spolia eius. *Non*
supponas verbum compositum assum-
fit, pro simplici sumit.

V. 44. Cum omnibus qui erant
in ipso. *Pro masculino qui, multi*
libri habent neutrum quæ Græcum
ambiguum est.

V. 56. Et Azarias princeps vir-
tutis. *Correctores prætulerunt singu-*
lare princeps plurali principes.

V. 60. Et facta est fuga magna
in populo. *Correctores rectè emenda-*
runt fuga, pro eo quod vulgò legitur
plaga, quod amplius est.

CAP. VI. v. 7. Quam ædifica-
uerat super altare. *Retinendum est*
singulare ædificauerat, non mutan-
dum in plurale ædificauerant.

V. 17. Et vocauit nomen eius
Eupator. *Alij pro nominatiuo, scri-*
bunt accusatiuum Eupatorem.

V. 26. Ad arcem Ierusalem. *Non*
intericias præpositionem in ante Ie-
rusalem.

Ibidem

Ibidem. Et munitionem Bethsuram munerunt. Neque hic Bethsuram.

V. 37. Et Indus magister bestiarum. *Insignis correctio, qua nomen Indus repositum est, pro eo quod vulgo scribitur adverbio intus. Significatur super singulos elephantes, præter viros bellatores, fuisse Indum magistrum elephantis.*

V. 57. Festinavit ire. *Alij præponunt conjunctionem &c.*

C A P. V I I. v. 6. Et nos disperfit de terra nostra. *Pro disperfit quod est erecit, nõ scribas disperdidit.*

V. 7. Quod fecit nobis & regionibus regis. *Coniunctio & mutanda non est cum præpositione in.*

V. 9. Et miserit eum, ut videret exterminium quod fecit Iudas: sed & Alchimum. *Alij omittunt hæc verba, ut videret exterminium quod fecit Iudas: sed, quia omnes legunt supra v. 7. unde & facile hic subaudiuntur.*

V. 19. Et comprehendit multos ex eis qui a se effugerat. *Ita est in quibusdam veteribus manuscriptis: in alijs legitur contrarium qui ad se refugerant.*

C A P. I X. v. 1. Apposuit Bacchidem. *Non interponas &c.*

V. 57. Et siluit terra annis duobus. *Non facile addas voci terra nomen Iuda, etiamsi græcè addatur.*

V. 61. Qui principes erant militiae. *Legendum est malitiae, quod est, insidiarum, nõ militie, quod est, exercitus, id est, legenda est a prima vocali, non i tertia.*

C A P. X. v. 13. Et reliquit vnicuique locum suum. *Non omittas pronomem suum.*

V. 20. Et vt amicus voceris regis. *Nec hic omittenda est coniunctio &c.*

V. 38. Et non obediunt alij potestati. *Non committes alij cum abeunt.*

V. 45. Et ad extruendos muros Ierusalem. *Non præponas nomen Ierusalem præpositionem in.*

V. 53. Et sedimus in sede regni eius. *Non est mutandum præteritum sedimus in presens seden-us.*

V. 54. Et dabo tibi dona & ipsi digna te. *Due voces digna te, quod est decencia te, non sunt contrahenda in vnam, quod vulgo fit, dignitatem.*

C A P. X I. v. 7. Qui vocatur Euletherus. *Non surrogas imperfectum vocabatur in locum presentis.*

V. 37. In monte sancto, in loco celebri. *Non interijcias coniunctionem &c.*

V. 38. Quem contraxit ab infidelis gentium. *Verbum compositum contraxit, non est mutandum in simplex traxit.*

V. 39. Quoniam omnis exercitus murmurabat contra Demetrium. *Præteritum imperfectum non mutetur cum perfecto murmuravit.*

V. 61. Et prædatus est ea. *Neutrũ plurale ea non est vertendum in femininum singulare eam.*

C A P. X I I. v. 1. Et elegit viros. *Non est omittenda coniunctio.*

V. 7. Ab Ario qui regnabat apud vos. *Patres legendum censuerunt Ario, prima litera alphabeti existente prima vocis, non Dario, præposita d, quarta alphabeti.*

Ibidem. Sicut rescriptum continet quod subiectum est. *Pro nomine composito rescriptum, non est substituendum simplex scriptum.*

V. 9. Nos cum nullo horum indigeremus. *Non est addenda coniunctio enim.*

V. 16. Numenium Antiochi filium & Antipatrem Iasonis filium. *Non omittas vocem filium repetitam.*

V. 19. Et hoc est rescriptum epistolarum quod miserat Conia. *Præteritum plusquam perfectum miserat, non est mutandum in perfectum*

misit: multoque minus datiuus Oniæ in nominatiuum Onias.

Sequitur v. 20. Arius rex Spartiarum Oniæ sacerdoti magno salutem. Triplex correctio est hic obseruanda, ne in vetera vitia recidatur. Prima, nomen Arius, nec omitendum esse, nec augendum, siue litera vna Darius, siue syllaba Oniæares. Altera nomen Oniæ legendum esse casu tertio, non primo Onias. Tertia, nullo modo hic addidit esse nomen Ionathæ.

V. 31. Ad Arabas, qui vocantur Zabadaei. Presens vocantur, non est mutandum cum imperfecto vocabantur.

V. 36. Et exaltare altitudinem magnam. Accusatiui altitudinem magnam, nullo modo vertendi sum in ablatiuos.

V. 42. Vt extenderet in eum manus, timuit. Non est addenda coniunctio & ante timuit.

V. 52. Et eos qui cum ipso fuerant. Retinendum est plusquamperfectum fuerant, non substituendum imperfectum erant.

CAP. XIII. v. 6. Natos quoque nostros. Non scribas pronomen secundæ personæ vestros, pro prima nostros.

V. 11. Et ei estis his qui erant in ea, remansit illic ipse. Pronomen ea nequaquam commutandum est cum nomine arce.

V. 15. Propter negotia quæ habuit. Non sunt hæc verba è textu auferenda iudicio Correctorum.

V. 46. Sed secundum misericordias tuas. Non subiungas & seruimus tibi.

V. 50. Et clamauerunt ad Simonem vt dexteras acciperent. Non mutet pluralem numerum in singulari acciperet.

V. 51. Et cinyris & cymbalis. Scribendum est cinyris vel cinyris, vocali media ypsilo, non alpha.

V. 34. Quod fortis prælij vir esset. Latini libræ quos vult, qui-

dam illud solum legunt quod vir esset, græco consentaneè, quidam addunt quod vir fortis esset, quidam quod vir prælij esset: Correctores omnia copulanda iudicauerunt.

CAP. XIV. v. 2. Et adduceret eum ad se. Correctores hæc verba ex veteribus manuscriptis addiderunt.

V. 27. Et hoc est exemplum scripturæ. Nequaquam omitenda sunt hæc verba.

CAP. XV. v. 4. Volo autem procedere per regionem. Non mutet numerum singulari in plurali regiones.

V. 21. Si qui ergo pestilentes refugerunt. Non commutes verbum cõpositum refugerunt eum simplici fugerunt.

V. 22. Et Attalo, & Ariarathi, & Arfaci. Media vox quinquesyllaba est, aut certe quadrisesyllaba. Ariarathi, à nominatiuo. Ariarathes pro qua græce legitur trisesyllaba Arathæ: latine à plerisque mendose Arabæ.

V. 23. Et Lamplaco & Spartiatis. Pro Lamplaco, alij latini libri, græco conformiter, habent Lamplamæ.

Sequitur: Et in Deiu, & in Myndum, & in Sicyonem, & in Cariâ, & in Samum, & in Pamphylum, & in Lyciam, & in Alicarnassum, & in Coos, & in Siden, & in Aradum, & in Rhodum, & in Phaselidem, & in Gortynam & Gnidum, Prima aliquot horum nominum priorum, multi latini libri legunt tertio casu, ommissa præpositione: Et Deilo & Mydo &c. Caterum Myndum scribendum est & Aradon, nõ Mydum & Arado, ommissa litera n: Rursus Gortynâ, nõ Cortynâ septima, non tertia alphabeti litera c.

V. 24. Simoni principi sacerdotum & populo Iudæorum. Vetera manuscripta addunt illud & populo Iudæopum.

V. 39. Et mandauit ei ædificare Gedorem. Pro eo quod latini vè Ieri, græcis conformiter, legunt Cedro-

nem., Romani Patres emendarunt Gedorē, tū hoc tū proximo versu 40.

LIBER
MACHABÆORVM
POSTERICR.

CAP. I. v. 1. Et qui in regione Iudææ. Non mutes numerū singularem in pluralem regionibus, nec gentium Iudææ in ablativum Iudæa.

V. 14. Et vt acciperet pecunias multas. Alij scribunt plurali numero acciperent.

V. 18. Vt & vos quoque agatis diei in cenopegiæ. Non addas festū.

V. 32. Sed ex lumine, quod refulsit ab altari, consumpta est. Non interponas & inter sed & ex.

V. 35. Atque alia munera &c. Quatuor harum vocum loco, nequaquam scribis vnā vocem innumera.

CAP. II. v. 10. Sic & Salomō orauit, & descendit ignis de cælo, & consumpsit holocaustum. Neutiquam omittenda est pericope ista, tamen si multi libri id faciant.

V. 11. Eō quōd non sit comestū, quod erat pro peccato, consumtum est. Pro comestū, in libris manuscriptis ferē est mundarū aut mandatum, sed malē, loco manducatum. Iam, quod quidam hic addunt verba Lenitici, ad quæ locus iste respicit, Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto, superfluum est. Denique coniunctio & quam præponūt multi libri verbo consumtum est, est omittenda,

V. 13. Et vi construens bibliothecam congregauit de regionibus libros, & prophetarum & Dauid. Pro vt, multi libri habēt qualiter & pro construens, constituens: minus rectē. Pro regionibus, in præsi libri, vt est græcē, ferē legunt regibus: sed Patres prætulerunt regionibus, quod est in libris manuscriptis. Postre-

mō & ante prophetarum, multi tollunt. Patres græco conformiter retinuerunt. Legat i. e. Notationes nostras, si placet ipsi.

V. 14. Ea quæ deciderant per bellum. Legendum est deciderant, quod est, delapsa fuerant, non didicerant, à disse.

V. 23. Et leges quæ abolitæ erāt restituerunt. Præteritum abolitæ, alijs libri mutauit in futurum abolendæ, consentaneū græco.

CAP. III. v. 1. Propter Oniæ pontificis pietatem. Non interponas dispositionem & ante pietatem.

V. 7. Quæ delatæ erant. Non mutes femininum delatæ in neutrum delata.

CAP. IV. v. 11. Per Ioannem patrem Eupoleni. Non præponas his verbis coniunctionem &.

V. 19. Sed in alios sumtus eas deputari. Retinendum est femininum eas, non substituendum masculinum eos quemadmodum & versu proximo, feminina non sunt commutanda cum neutris, vbi sequitur: Sed hæe ablatae sunt quidem, &c. propter præsentem autem datæ sunt, sermo est de drachmis.

V. 30. Eō quōd Antiochidi regis concubinæ dono essent dari. Quod vulgō legitur Antiochi, secundo casu generis masculini, Patres rectē emendarunt Antiochidi, tertio casu generis feminini.

V. 35. Sed aliarum quoque nationes. Non addas etiam vocule sed.

CAP. V. v. 2. Et hastis, quasi cohortes, armatos. Multi, pro ablativo hastis, legunt accusativum hastas, & pro masculino armatos, femininum armatas: sed malē: retinenda est enim Patrum correctio.

CAP. VII. v. 1. Contigit autem & septē fratres. Nō est omis ed: m &.

V. 18. Nos enim propter nos et ipsos hæc patimur. Non est mutandū plurale hæc in singulare.

V. 18. Peto nate. *Non interponas prouomen te, nec quidem addita prepositione à te.*

CAP. VIII. v. 1. Cognatos & amicos. *Correctores iudicauerunt non esse omittendum & amicos, tametsi græcè omittatur.*

V. 33. Et cum epinicia agerent Ierosolymis. *Non præponas uoci Iero'solymis prepositionem in.*

CAP. IX. v. 2. Et tentauit exspoliare templum. *Alij scribunt numero plurali templa.*

V. 9. Ac uiuentis in doloribus carnes eius effluerent. *Seruandus est genitiuus singularis uiuentis, non mutandus in nominatiuū pluralē uiuētes.*

CAP. X. v. 7. Qui prosperauit mundari locum suum. *Passiuum mundati non est vertendum in actiuum mundare.*

V. 17. Et omnes simul non minus viginti milibus trucidauerūt. *Non addas quinque ad viginti.*

V. 24. At Timothæus. *Non mutet coniuñtionem aduersatiuam at in copulatiuam &.*

Ibidem. Et congregato equitatu Afiano. *Pro equitatu non scribas exercitu.*

CAP. XI. v. 16. A Lyfia quidē. *Focula quidem non est augenda una syllaba, ita ut sit liquidem.*

V. 18. Et quæ res permittebat concessit. *Quidam libri legunt pluralem numerum permittebant: sed prima persona concessi, nullo est modo admittere u'a.*

V. 20. Per singula verbo mandauit. *Pro ablatiuis singulari verbo, non est scribendus accusatiuus pluralis uerba.*

V. 31. Ut Iudæi uiratur cibus & legibus suis. *Retinendus est nominatiuus uerbis Iudæi, non substituendus ablatiuis Iudæis.*

V. 36. De quibus autem ad regem indicauit referendum. *Legendum est indicauit, secunda uocis lite.*

ra existente uocali quinta, non tertio liquidarum n, indicauit.

CAP. XII. v. 16. Sanguinē interfectorum fluere uideretur. *Correctores egregiè emendarunt uocem infectum, id est contaminatum, quæ uulgo legitur, in interfectorum, quod est occisorum.*

V. 30. Quod modestè secū egerint. *Cause pro modestè, quod est, humiliter, locas conuariatium modestè.*

V. 43. Offerri pro peccatis mortuorum sacrificium. *Alij libri solummodo legunt pro peccatis non addunt mortuorum, sed relinquunt subaudiendum.*

CAP. XIII. v. 3. Non pro patriæ salute. *Genitiuus substantiui patriæ, non est mutandus in ablatiuum adiectiui patria.*

V. 15. Interfecit viros quatuor milia. *Numerus quatuor minime augendus est denario, ita ut sit quatuordecim.*

V. 23. Mente consternatus, Iudæos deprecans, Nominatiuus singularis consternatus, nequaquam commutandus est cum accusatiuo plurali consternatos.

CAP. XIV. v. 4. Super hæc & thallos. *Scribendum est thallos, ibi a imprimi ipso & duplici ll, in medio, quod est, ramos: non talos quæ sunt ossa.*

V. 9. Secundum humanitatem tuam peruulgatam omnibus. *Non mutet peruulgatam in promulgatam, id est, u in m.*

V. 14. Gregatim se Nicanori miscebant. *Vox gregatim non est augenda una syllaba congregatim.*

V. 15. Qui populum suum constituit, ut in æternum custodiret. *Plerique libri omittunt ut, sed melius uetera manscripta, quæ omittunt uon tantum coniuñtionem ut, sed etiam uerbum custodiret, consentaneè græco.*

V. 21. et singulis sellæ probatæ sunt & positæ. *Nō addas prepositionē*

à ante singulis.

V. 25. *Quietè egit, cõmuniterq; vivebant. Legendum est communiter, quod est, in communi, non commiter, quod est blande.*

CAP. XV. v. 32. *Quam extendens contra domum sanctam. Servandum est participium extendens, non substituendum verbum extenderat.*

V. 37. *Quod dicitur voce Syriaca. Non legas femininum quæ, pro neutro quod: non enim refertur ad diem, sed ad Adar.*

MATTHÆVS.

AP. I. v. 2. *Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Male à librâ quibusdam additur autem post Abraham, & ab alijs tollitur post Isaac.*

V. 18. *Cùm esset desponsata mater eius Maria Ioseph. Retinendum est pronomen eius, non substituendum antecedens Iesu.*

V. 23. *Et vocabunt nomen eius Emmanuel. Germana lectio habet futurum plurale persona tertie vocabunt: non singulare, persona, aut secundæ vocabis, aut tertie vocabitur.*

CAP. II. v. 1. 5. *in Bethlehem Iuda. Legendum est Iuda vel Iudæ: non, additâ vna syllaba, Iudææ.*

V. 23. *Vt adimpleretur quod dictum est per prophetas. Non est commutandus numerus pluralis prophetas cum singulari prophetam.*

CAP. III. v. 1. *Appropinquavit enim regnum cœlorum. Cave ne scribas futurum appropinquabit, loco præteriti. Idem obseruandum infra 4. v. 17.*

V. 3. *Hic est enim qui dictus est*

per Isaiam prophetam. *Noli scribere de quo dictum est, pro qui dictus est.*

V. 7. *Quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? Servandum est præteritum, non verendum in futurum demonstrabit.*

V. 12. *Et congregabit triticum suum in horreum. Vt non est omitendum pronomen suum, ita addendum nomini triticum, non nomini horreum.*

V. 15. *Tunc dimisit eum. Iniuriæ omittuntur à quibusdam libris hac verba.*

V. 16. *Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua. Non sunt auferenda nomen Iesus, & adverbium confestim.*

Ibidem. Et venientem super se. Interpres vertit se recipiendum, non ipsum.

CAP. IV. v. 4. *Non in solo pane vivit homo. Non nutes presens vivit, cum futuro vivet.*

V. 7. *Rursum scriptum est. Non iungas adverbium rursum verbo præcedenti ait.*

V. 10. *Tunc dicit ei Iesus: Vade Satana. Vt non est omitendum adverbium tunc, ita non addendum retro aut post me, quod quidam aliunde huc adscripserunt.*

V. 13. *In Capharnaum maritima. Non addas civitate.*

V. 15. *Galilæa gentium. Non nutes primum casum Galilæa cum secundo Galilææ.*

V. 16. *Populus qui sedebat in tenebris. Germana huius loci scriptura est sedebat, non ambulabat.*

V. 24. *Et abiit opinio eius. Non scribas fama pro opinio.*

CAP. V. v. 1. *Videns autem Iesus turbas. Romani Corretores non iudicarunt omitendum nomen Iesus.*

V. 11. *Beati estis cùm maledixerint*

xerint vobis. *Non addas homines, quod non est huius loci, sed Lucæ 6. v. 22.*

V. 20. Dico enim vobis. *Non mutes enim coniunctionem causalem cum aduersatiua autem.*

V. 22. Omnis qui irascitur fratri suo. *Non est addendum sine causa.*

V. 30. Et si dextra manus tua scandat te, abscide eam. *Sic est in Sixtina Biblijs, ex veteribus manuscriptis, abscide, voce deducta à cado, pro eo quod alia habent abscinde à scindo. Idem vsu venit infra 18. v. 8. & Mar. 9. v. 43.*

V. 32. Et qui dimissam duxerit, adulterat. *Cave ne omittas hanc pericopen, vt olim quidam.*

V. 39. Sed si quis te percusserit in dextram maxillam tuam. *Nec hic omittas adiectiuum dextram.*

V. 41. Vade cum illo & alia duo. *Nec hic denique auferas vocem alia.*

V. 48. Sicut & pater vester celestis perfectus est. *Vox celestis non est commutanda cum qui in ecclesis est.*

CAP. VI. v. 4. Reddet tibi. *Non est addendum in palam, quod olim fecerunt quidam.*

V. 7. Nolite multum loqui, sicut ethnici. *Redundat, quod sequitur in quibusdam libris, verbum faciunt.*

V. 11. Panem nostrum super substantialē da nobis hodie. *Non mutes super substantialē cum quotidianum.*

V. 13. Sed libera nos à malo. Amen. *Vt non est omitendum Amen: ita non addendum. Quia tuum est regnum & potentia & gloria in secula seculorum.*

V. 6. Vt appareant hominibus ieiunantes. *Non supponas simplex pareant, pro composito appareant.*

V. 25. Ne solliciti sitis animarum vestrarum quid manducetis. *Super-*

fluum fuit, quod olim quidam addiderunt, neque quid bibatis.

V. 34. Sufficit diei malitia sua. *Non est addendum enim.*

CAP. VI. v. 1. Nolite iudicare, vt non iudicemini. *Quod sequitur in quibusdam libris. Nolite condemnare, vt non condemnemini, non est huius Euangelij: sed Luc. 6. v. 37.*

V. 4. Et conuersi dirumpant vos. *Non addas & canes conuersi.*

V. 11. Nostis bona data dare. *Non est omitendum data.*

V. 12. Vt faciant vobis homines. *Non est addendum bona.*

V. 14. Quam angusta porta & arcta via est. *Non est legendum quoniam vel & pro quam.*

V. 23. Discedite à me qui operamini iniquitatem. *Superfluis quod quidam addunt omnes.*

V. 25. 27. Et descendit pluuia. *Coniunctio auferenda non est.*

CAP. VIII. v. 1. Cum autem descendisset de monte. *Non addas nomen Iesus.*

V. 10. Audiens autem Iesus. *Nec hic addas pronomen hæc.*

V. 13. Et sanatus est puer in illa hora. *Legendum est in non ex.*

V. 15. Et ministrabat eis. *Correctores prætulērunt plurale eis singulari ei.*

V. 18. Iussit ire trans fretum. *Non interponas discipulos.*

V. 20. Vbi caput reclinet. *Non addas pronomen suum.*

V. 25. Et accesserunt ad eum discipuli eius. *Non omittas discipuli eius.*

V. 28. Et cum venisset trans fretum. *Vt non est addendum nomen Iesus, ita non mutandum singulare venisset cum plurali venissent.*

V. 29. Venisti huc ante tempus torquere nos? *Non est proponendum aduerbium cur.*

V. 32. Et ecce impetu abiit. *Vox magno,*

magno, quam interjiciunt quidam, non hic, sed Mar. 5. v. 13. ab Interprete data est.

V. 33. Nunciauerunt omnia. Superfluit hæc, quod addunt quidam.

V. 34. Rogabant vt transfret. Similiter redundat hic eum.

CAP. IX. v. 1. Et ascendens in nauiculam transfretauit. Omittendum est nomen Iesus.

V. 5. Dimittuntur tibi peccata tua. Non auferas pronomen possessiuum tua.

V. 13. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Quod in nonnullis codicibus sequitur ad pœnitentiam, non est huius loci, sed Luc. 5. v. 32.

V. 18. Accessit & adorabat. Sic legendum, adorabat imperfectum, potius quam perfectum adorauit.

¶ Ibidem. Impone manum tuam super eam. Non omitas pronomen tuam.

V. 25. Et tenuit manum eius. Quod sequitur in multis libris. Et dixit Puella surge, non est huius loci, sed Luc. 8. v. 54.

V. 38. Vt mittat operarios in messem suam. Alij libri, pro mittat, scribunt euociat.

CAP. X. v. 2. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Non est legendum hoc loco discipulorum, pro Apostolorum.

V. 3. Iacobus Alphæi. Non preponas & coniunctionem.

Ibidem. Et Thaddæus. Harum duarum vocum loco, quidam legunt sex, Et Lebbæus qui cognominatus est Thaddæus, sed non sunt latine editionis.

V. 4. Et Iudas Iscariotes. Nō scribas Scariotes, omissa i littera initiali, tamen si ita sit in antiquis libris, & hoc & alijs Euangeliorum locis.

V. 7. Quia appropinquauit regnum cœlorum. Caue ne mutes praeseritum in futurum appropinquabit.

V. 8. Infirmos curate, mortuos suscite. Non temerè omittendum est posterius illud mortuos suscitare.

V. 10. Dignus est enim operarius cibo suo. Pro cibo suo, quod scribunt quidam mercede sua, Luca est cap. 10. v. 7.

V. 13. Veniet pax vestra. Pax vestra reuertetur. Non mutes futura indicatiui, veniet, reuertetur, cum imperatiui, veniat, reuertatur.

V. 21. Et eritis odio omnibus. Non addas hominibus.

V. 23. Fugite in aliam. Quod sequitur in nonnullis libris. Et cum in aliam persequerent vos, fugite in tertiam superfluit.

V. 26. Nihil enim est opertum, quod non reuelabitur, & occultum, quod non sciatur. Coniunctiua, reueletur, sciatur, sunt Luca cap. 12. v. 2.

V. 28. Qui potest & animam & corpus perdere in gehennam. Non est omittenda coniunctio & vel priori loco.

V. 39. Qui inuenit animam suam, perdet illam. Non mutes futurum indicatiui perdet, cum presenti imperatiui perdat.

CAP. XI. v. 17. Cecinimus vobis. Interpres addidit tibiis, non hic sed Luc. 7. v. 32.

CAP. XII. v. 2. Quod non licet facere fabbatis. Non addas pronomen eis verbo licet.

V. 18. Ecce puer meus quem elegi. Male interponunt quidam nomen electus.

V. 20. Arundinem quassatam non confringet. Ex propheta sumtum est, quod quidam legunt, conteret.

V. 31. Spiritus autem blasphemia non remitteretur. Caue ne nominatiuum blasphemia commutes cum genitiuo blasphemiae.

V. 32. Qui autem dixerit cōtra

Spiritum sanctum. *Non repetas vocem verbū, sed subaudiās ē proximo.*

V. 47. Foris stant quærentes te. Pro quærentes te, *non scribas quærentes te alloqui, sed ita intelligas.*

CAP. XIII. v. 3. Ecce exiit qui seminat seminare. *Non est hic addendum semen suum, quod Luca proprium est.*

V. 8. Aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. *Non mates numerum ordinalem cum cardinali: Aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta.*

V. 11. Vobis datum est nosse mysteria regni cælorum. *Plurale mysteria, Matthæi est: singulare, posteriorum Evangelistarum.*

V. 12. Qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. Pro & quod habet, *infra 25. v. 29. legitur & quod videtur habere.*

V. 14. Et adimpletur in eis. *Rezinendum est, cum coniunctione copulatiua, presens indicatiui adimpletur: non substituendum, cum coniunctione causali adimpletetur, vel adimpleatur.*

V. 16. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestra quia audiunt. *Non est mutanda coniunctio quia cum relatiui qui vel quæ.*

V. 20. Qui autem super petrosam. *Non legas petram pro petrosam, substantiuum pro adiectiuo.*

V. 28. Vis inuis & colligimus ea: *Non addas igitur verbo vis.*

V. 33. In farinae satis tribus. *Luc. 13. v. 21. legitur quarto casu fata tria.*

V. 43. Qui habet aures audiendi, audiat. *Non omittas gerundium audiendi.*

V. 47. Et ex omni genere piscium congreganti. *Interpres addidit piscium, tametsi Græcè non legatur.*

V. 48. Elegerunt bonos in vasa. *Nō addas pronomen sua, quod quidā.*

V. 51. Dicunt ei: Etiam. *Nec hic*

addas Domine.

CAP. XIV. v. 2. Hic est Iohannes Baptista. *Superfluit quem ego decollauī, quod sequitur in quibusdam libris.*

V. 3. Propter Herodiam uxorem fratris sui. *Non est latina editionis, quod additur à quibusdam libris, nomen Philippi.*

V. 6. Saltauit filia Herodiadis in medio. *Quidam addunt triclinio, quæ glossa est, non textus.*

V. 19. Discipuli autem turbis. *Superfluit quod quidam libri addunt dederunt: relinquatur enim intelligendum ē proximo.*

V. 22. Et statim compulit. *Seruandum est compulit, quod est cōgigit: non supponendum iussit, quod est, præcepit.*

V. 32. Et cum ascendissent. *Quidam numero singulari scribunt ascendisset: malè.*

CAP. XV. v. 2. Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum. *Non est commutandus numerus singularis traditionem cum plurali.*

V. 31. Mutos loquentes. *Quod subiiciunt quidam libri debiles sanos, ex græco adiectum est.*

V. 38. Erāt autē qui māducauerunt. *Quidā libri præterito plusquamperfecto legunt manducauerant.*

CAP. XVI. v. 2, 3, 4. Facto vespere dicitis & cætera vsque ad finem quarti versiculi, *immeritò olim à quibusdam omissa fuisse.*

V. 4. Faciē ergo cæli diiudicare noctis. *Nō præponas nomē hypocrītæ. Ibidem. Nihil signū Ionæ prophetæ. Non omittas nomen prophetæ.*

V. 13. Quem dicunt homines esse filium hominis? *Non est addendum pronomen me, tametsi Græcè legatur.*

V. 23. Vade post me Satana. *Non scribas retro loco post me.*

CAP. XVII. v. 1. Et post dies

Sex assumit Iesus Petrum. Non multes praesens assumit cum praeterito assumit, ut neque mox, ducit cum duxit.

V. 11. Elias quidem venturus est. Subiiciunt quidam libri primum, ex graeco non dubium emendati.

V. 24. 25. Didrachma. Legendum est, neutro genere, numero plurali: non didrachmam, numero singulari generis feminini.

CAP. XVIII. 7. 8. Abscide eum. Similis locus supra 5. 7. 30.

V. 9. Bonum est tibi cum uno oculo in vitam intrare. Non scribas unum oculum habentem pro cum uno oculo.

V. 12. Nonne relinquit. Praesens relinquit futuro relinquet.

Ibidem. In montibus. Non scribas in deserto, ex Luc. 15. 7. 4.

V. 16. Adhibe tezum adhuc unum vel duos. Non omittas adverbium adhuc.

CAP. XIX. 7. 5. Propter hoc dimittet homo patrem & matrem. Non mutes dimittet cum relinquet, quod alterius est loci.

V. 12. Qui seipsum castrauerunt. Quidam scribunt eunuchizauerunt.

V. 14. Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire. Marci est & Lucae, quod transpositis verbis quidam habent: Sinite paruulos venire ad me, & nolite prohibere eos.

Sequitur: Talium est enim regnum caelorum. Non est omittenda coniunctio enim.

V. 18. Dicit illi: Quae. Non est legendum nominatio casu ille, sed datiuo illi.

V. 19. Et diliges proximum sicut teipsum. Non est omittenda coniunctio &.

V. 20. Omnia haec custo diui a iuuentute mea. Romani: Patres censuerunt non esse omittendum illud a iuuentute mea, tametsi vetusta manus scripta omittant.

V. 21. Vade, vende quae habes; Nolo legere: Vade & vende omnia quae habes, additi voculi & omnia.

CAP. XX. 7. 7. Ite & vos in vineam meam. Non subiicias. Et quod iustum fuerit accipietis: est enim superioris versus quarti, non huius septimi.

V. 15. Aut non licet mihi quod volo facere? Interpretes nostri non addidit in meis, quod alij.

V. 17. Duodecim discipulos. Non addas pronomen suos.

V. 21. Et vnus ad sinistram in regno tuo. Non mutes vnus cum alius, quod Marci est.

V. 25. Potestatem exercent in eos. Non est legendum inter eos, ut quidam male, pro in eos.

V. 28. Et dare animam suam redemptionem pro multis. Non est proponenda praepositio in nomini redemptionem.

CAP. XXI. 7. 1. Et cum appropinquassent Ierolymis, & venissent Bethphage. Non mutes numeros plurales in singulares; appropinquassent, venisset.

Ibidem. Misit duos discipulos. Non addas suos, quod ex Luca quidam.

V. 3. Et confestim dimittet eos. Sic legendum est, futuro tempore dimittet, non praesenti dimittit.

V. 4. Hoc autem totum factum est. Correctores non iudicarunt omittendum totum.

V. 7. Et imposuerunt super eos vestimenta sua. Non mutes pronomen plurale eos cum singulari eum.

V. 9. Hosanna filio David. Cauter legas quantum casum o filii, ut quidam, loco tertij filio.

V. 17. Ibi que mansit. Superfluit quod subiiciunt quidam libri & docebat eos de regno Dei.

V. 27. Ait illis & ipse. Non est omittendum medium illud &, quod etiam Graece legitur.

Ibidem. Nec ego dico vobis. Non

est legendum futurum dicam, sed praesens dico.

V. 28. Fili, vade, hodie operare in vinea mea. *Non mutes imperatiuum operare, cum infinitiuo operari, nec sextum casum cum quarto vineam meam.*

V. 31. Dicunt ei: Primus. *Non omittas pronomen ei, multoque minus, pro primus, substituas contrarium nouissimus, quod olim quidam.*

Ibidem. Praecedent vos in regnum Dei. *Præferendus est quartus casus regnum sexto regno.*

V. 32. Venit enim ad vos. *Non legas autem pro enim.*

V. 33. Et ædificauit turrim. *Non addas in medio eius, quod quidam ex Isa. 5. v. 2.*

V. 37. Verebuntur filium meum. *Quod quidam adiungunt aduerbium forsitan, Lucae est cap. 10. v. 13.*

V. 41. Qui reddant ei fructum. *Non mutes praesens coniuunctiu reddant, cum futuro indicatiui reddent.*

CAP. XXII. v. 1. Dixit iterum in parabolis, eis dicens. *Non postponas pronomen eis participio dicens.*

V. 3. Et misit seruos suos. *Non commutes numerum pluralem cum singulari seruorum suorum, qui est Euangelij secundum Lucam, cap. 14. v. 17.*

V. 4. Tauri mei & altilia occisa sunt. *Non omittas verbum substantiuum sunt.*

V. 13. Ligatis manibus & pedibus eius. *Non preponas pedes manibus, quod quidam.*

V. 14. Multi enim sunt vocati. *Non est legendum autem aduersatiuum, pro enim rationali.*

V. 15. Ut caperent eum in sermone. *Non est substituendum antecedens Iesum, loco pronominis eum.*

V. 17. Licet censum dare Cæsari, an non? *Non est mutandum actiuum dare cum passiuo dari.*

V. 30. Sed erunt sicut angeli Dei in caelo. *Correctores præstulerunt futurum erunt, quod respondet præce-*

dentibus, praesenti sunt.

CAP. XXIII. v. 13. Vae autem vobis. *Non est omittenda coniuunctio autem.*

Ibidem. Quia clauditis regnum caelorum ante homines. *Non substituas pronomen qui pro coniuunctione quia.*

V. 14. Vae vobis Scribae & Pharisæi hypocritæ, quia con-editis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. *Est hic vrbisculus videatur Marco & Lucae proprius esse: non tamen iudicantur Correctores hic expungendum esse.*

V. 16. Quicumque iurauerit per templum. *Non addas Dei.*

V. 19. Cæci, quid enim maius est. *Non preponas hic stulti &, quemadmodum supra v. 17.*

V. 21. furat in ipso, & in eo qui habitat in ipso. *Non est legidum antecedens templo pro relativo ipso.*

V. 25. & 26. Calicis & paropsidis. *Alij loco vocalis quarta scribunt primam parapsidis: utroque enim modo vox effertur. Sim. le infra 26 v. 23.*

V. 29. Qui ædificatis sepulchra. *Hic qui legitur latinè, tametsi Græcè sit coniuunctio quia.*

V. 34. Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas. *Non adicias dico vobis post ideo.*

V. 37. Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. *Non addas pronomen suas.*

CAP. XXIV. v. 12. Et quoniam abundauit iniquitas. *Præteritum abundauit præferendum est futuro abundabit.*

V. 23. Ecce hic est Christus aut illic. *Non repetas ecce ante illic.*

V. 30. Cum virtute multa & maiestate. *Non est commutandum multa cum magna, quod Lucae est.*

V. 33. Scitote quia prope est in ianuis. *Non est interijciendum & ante in ianuis.*

V. 34. Non præteribit generatio hæc

hæc donec omnia hæc fiant. Non est
omittendum, vel posteriori loco, pronomen
hæc.

V. 36. Neque angeli caelorum, ni
si solus Pater. Non interponas neque
filius, quod Marco proprium est.

V. 41. Duabus moventibus. Subj-
ciunt multi latini codices Duo in lecto,
vnus assumetur, & vnus relinque-
tur: sed non est Matthei, verum Lucae,
quemadmodum clarè docuimus in No-
tationibus nostris in variis Bibliorum
lectiones.

V. 43. Qua hora fur venturus es-
set. Non minus optatum esset cum in-
dicatio est.

V. 44. Quia qua nescitis hora fi-
lius hominis venturus est. Quidam
scribunt quia qua hora non putatis
sed illud Lucae est cap. 12. v. 40.

V. 47. Super omnia bona sur-
construet eum. Non omittas nomen
bona

C A P. X X V. v. 12. Vigilate ira-
que. Quod quidam libri adiungunt &
orate, non est huius loci.

V. 12. Ecce alia duo lucratus sum:
Sic legendum est hoc loco: nam vigesim-
versus est verbum, non simplex, sed com-
positum, superlucratus.

V. 27. Opportuit ergo te. Non in-
terponas & ante te.

V. 31. Et omnes angeli cum eo
Non addas pronomen eius nomini an-
geli.

V. 41. Tunc dicet & his. Omitten-
da est vox tunc, quam quidam interj-
ciunt.

C A P. X X V I. v. 2. Et filius ho-
minis tradetur vt crucifigatur.
Non est hic subiungenda interrogatio-
nis nota.

V. 11. Me autem non semper ha-
betis. In alijs libris est futurum ha-
bitis.

V. 13. At ipse respondens ait. Le-
genda est aduersus at, non copula-
tiua &c.

V. 25. Respondens autem Iudas

qui tradidit eum, dixit. Non est in-
terponenda conunctio & ante dixit.

V. 28. Hic est enim sanguis meus.
Nequaquam commutes pronomen mas-
culinum hic cum neutro hoc.

Ibidem. Qui pro multis effunde-
tur in remissionem peccatorum.
Male quidam legunt: vobis pro multis:
nam vobis Lucae est cap. 22. v. 20. Por-
ro etsi gratia sit praesens effunditur: La-
tinus tamen Interpres futurum dedit,
nec simplex fundetur, sed compositum
effundetur, quale est gratia.

V. 29. Sed sicut tu. Non est adden-
dum verbum vi.

V. 40. Sic non potuistis vna hora
vigilare mecum? Quidam libri collo-
cant interrogationis notam post aduer-
bium sic: nonnulli pro plurali potuistis
habent singulare potuisti, sed hoc qui-
dem male.

V. 45. 46. Ecce appropinquauit.
Neutro horum locorum commutandum
est praeteritum appropinquauit cum
futuro appropinquabit.

V. 50. Amice, ad quid venisti. Reti-
nendum est quid interrogatum, non
substituendum quod relatum.

V. 53. An putas quia non possu-
m rogare patrem meum, & exhibebit
mihi modò. Hoc postremo loco legen-
dum est aduerbium modò, non reij-
ciendum in anteriora.

V. 59. Principes autem sacerdo-
tum. Non commutes plurale principes
cum singulari princeps.

V. 61. Et post triduum reaedifica-
re illud. Nec hic commutes verbum cõ-
positum reaedificare cum simplici ædi-
ficare.

V. 63. Si tu es Christus filius Dei.
Non addas viui, quod est alterius loci,
suprà 16. v. 16.

V. 67. Alij autem palmas in fa-
ciem eius dederunt. Non substituas
alapas pro palmas.

V. 71. Vidit eum alia ancilla. Non
est omittenda vox alia, vt pote ab In-
terprete data.

V. 72. Quia non noui hominem. *Verſu 74. legitur, quia non nouiſſet hominem.*

V. 73. Et poſt puſillum acceſſerunt. *Non addas ad eum.*

V. 75. Verbi Ieſu quod dixerat. *Non eſt legendum verbi quod dixerat ei Ieſus, quod eſt Euangelij ſecundum Marcum.*

CAP. XVII. v. 3. Principibus ſacerdotum & ſenioribus. *Mento hic omiſſa eſt vox populi, vt & in ſc. v. 12.*

V. 15. Num vinctum quem voluiſſet. *Sic legendum eſt numero plurali, non ſingulari voluiſſet.*

V. 17. Quem vultis dimittam vobis, Barabam, an Ieſum qui dicitur Chriſtus? *Quidam olim adſcripſerunt, Ieſum etiam ante Barabam, ſed male.*

V. 32. Exeuntes autem. *Ita legendum eſt verbum compoſitum exeuntes, non ſimplex euntes.*

Ibidem. Hominem Cyrenæum. *Non addas venientem obuiam ſibi, aut venientem de villa, quod quidam ex Marco & Luca hac tranſtulerunt.*

V. 33. Qui dicitur Golgotha. *Quarta vocali, non prima, legunt ſecundam ſyllabam vocis Golgotha, libri meliores.*

V. 37. Hic eſt Ieſus. *Non addas Nazarenus, hoc enim Iohanni proprium eſt cap. 19. v. 19.*

V. 40. Vah qui deſtruis. *Non eſt ommittenda interiectio vah.*

V. 42. Descendat nunc de cruce, & credimus ei. *Non mutes preſens credimus in futurum credemus.*

V. 43. Confidit in Deo: liberet nunc ſi vult eum. *Pronomen eum adiuunctum verbo vult, ex inſigni Romanorum Patrum correctione, non eſt reuocandum in anteriora, ita vt adiungatur verbo liberet, quod faciunt plerique libri.*

V. 46. Eli, Eli. *Non legas adliſa vocali, Eloï, Eloï, hoc enim eſt Marci,*

illud Matthei.

V. 61. Erat autem ibi. *Non mutes ſingulare erat in plurale erant.*

CAP. XVIII. v. 3. Et veſtimentum eius ſicut nix. *Singulare veſtimentum, non veritas in plurale veſtimenta, multo que minus addas facta ſunt alba, quod non eſt huius loci, ſed ſuprà. 17. v. 2.*

V. 7. Et ecce præcedit vos in Galilæam. *Non eſt mutandum preſens præcedit cum futuro præcedet.*

Ibidem. Ecce prædixi vobis. *Non legas tertia perſona ſicut dixit vobis quod Marci eſt cap. 16. v. 7.*

V. 17. Quidam autem dicitauerunt. *Non addas pronomen eorum.*

V. 19. Euntes ergo docete. *Non mutes ergo cum autem.*

M A R C V S.

CAP. I. v. 6. Et erat Iohannes veſtitus pilis cameli. *Legendum eſt numero ſingulari cameli, non plurali camelorum.*

V. 7. Venit fortior me poſt me. *Cave legas futurum veniet pro preſenti venit.*

V. 10. Et ſpiritum. *Non addas ſantum, quod fruſtra quibuſdam.*

V. 15. Et appropinquauit regnum Dei. *Non eſt legendum futurum appropinquabit, ſed præteritum, vt ſecundum Mattheum.*

V. 24. Veniſti perdere nos? *Non eſt addendum ante tempus, quod quidam hic adſcripſerunt ex Mattheo. 8. v. 29.*

V. 27. Etiam ſpiritibus immundis imperat: *Pro etiam, quedam manus præ legunt &, quod eſt æquiualens quedam neutrum legunt, male.*

CAP. II. v. 1. Et iterum intrauit Capharnaum poſt dies. *Spurium eſt, quod additur in quibuſdam libris, octo.*

V. 2. Et conuenerunt multi. *Non addas conſeſtim.*

Ibidem. Ita vt non caperet neque ad ianuam. *Singulare caperet preſ-*

rendum est plurali caperent.

V. 8. Iesu spiritu suo. Non legas sancto pro suo.

V. 16. Manducat & bibit magister vester? Non faciliè omittas id magister vester, etsi græcè non legatur.

V. 22. Alioquin dirumpet vinum vres, & vinum effunderur, & vres peribūt. Nō sunt mutāda futura, dirumpet, effunderur, cum presentibus, tametsi græcè lectis.

Sequitur: Sed vinum nouum in vres novos mitti debet. Quod sequitur in quibusdam libris, & ambo cōseruantur, est *Euangeliū secundum Mattheum*.

V. 24. Ecce quid faciunt. Non addas discipulurū.

V. 26. Nisi sacerdotibus. Nec hic addas solis, quod non est huius *Euangelistæ*.

Sequitur: Et dedit eis qui cum eo erant. Denique nec hic addas alterum & ante qui.

CAP. III. v. 6. Exeuntes autem Pharisei statim. Non est præponendum aduerbium statim nomini Pharisei.

V. 8. Et trans Iordanem. Non intericiat præpositionem de.

V. 9. Et nauicula sibi deseruiret. Male legitur in quibusdam libris vt in nauicula sibi deseruirent, addita præpositione, mutatoque numero singulari cum plurali.

V. 17. Et vt mitteret eos prædicare. Non addas *Euangelium*, quod quidam

V. 21. Et cum audisset sui. Nequaquam addas discipuli, quod ineptè quidam.

CAP. III. v. 1. Et iterū cœpit docere. Non interponas nomen Iesus.

V. 8, 20. v num triginta, v num sexaginta: & vnum centum. Interpretetur secundum *Marcum* vsus est numero cardinali, secundum *Mattheum* ordinali.

V. 10. Parabolam. Non mutes sin-

gular pluraliè parabolas, nec addas exponere.

V. 19. Et sine fructu efficitur. Non est legendum numero plurali efficiuntur.

V. 20. Et vnum centum. Non addas qui habet aures audiēdi, audiat.

V. 22. Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur. Non mutes manifestetur cum reueletur.

Sequitur. Nec factum est occultū: sed vt in palam veniat. Ex *Matthæo*, & præsertim *Luca*, correxerunt quidam, quod non in palam.

V. 24. Et adijcietur vobis. Immemorato omittuntur quibusdam hæc verba.

V. 28. Deinde plenum frumētū in spica. Pro frumētū non est scribendum fructum, nomen generale.

V. 29. Et cum produxerit fructus. Plerique omnes libri addunt pronomen se ante fructus.

V. 32. Et cum seminatum fuerit, accendit. Male legitur in quibusdam libris natum pro seminatum, quod est fatuum: nec minus male additur in arborem, quod ex *Matthæo*; aut potius *Luca*, huc esse adscriptum, indubium est.

V. 36. Assumūt eum ita vt erat in nauī. Quidam codices latini legunt eant numero plurimum, sed male.

CAP. v. v. 8. Dicebat enim illi. Non est addendum Iesus, sed subaudiendum.

V. 11. Grex porcorum magnus, pascens. Quod subsequitur quibusdam in libris in agris, transfodiendum est.

V. 13. Grex pæcipitatus est in mare ad duo milia. Non addas erant autem quasi, ante ad duo milia.

V. 15. Et veniunt ad Iesum. Non mutes præfens veniunt cum præterito venerunt.

Ibidem vestitum & sanæ mentis. Non addas eum qui habuerat legionem, tametsi græcè legatur.

V. 19. Et non admisit eum. *Quidā loco &, scribunt Iesus autem: quidam permisit loco admisit, verum hoc minus recte.*

V. 21. Et cum transcendisset. Nō scribas ascendisset pro transcendisset.

V. 34. Ille autem dixit ei. *Non est legendum nomen Iesus loco pronomini ille.*

V. 35. Veniunt ab archisynagogo. *Sic legendum est sexto casu, ex correctione Sixtina: non est addendum nuntij, nec scribendum quarto casu, mutata prepositione, ad archisynagogum.*

V. 40. Et ingreditur ubi puella erat iacens. *Preferendum est singulare ingreditur plurali ingrediuntur.*

V. 41. Talitha cumi. *Multi libri erroneè, pro talitha, tabitha scribunt, id est, b pro l, mutam pro liquida, sunt a erroris occasione ex simili historia Act. 9. v. 40. Atque voces diuersæ sunt: nam tabitha, quod est Luca, ca pream, talitha, quod Marci, puellam significat, ipsis Evangelistis Interpretibus.*

V. 42. Et obstupuerunt stupore magno. *Non interponas omnes.*

V. 43. Et dixit dari illi manducare. *Vi nan est mutandum dixit cum iussit, ita non infinitiuus dari cum imperatiuo date.*

C A P. V I. v. 3. Nōne hic est faber. *Non est legendus genitiuus fabri, pro nominatiuo faber.*

V. 5. Et non poterat ibi virtutem vllam facere. *Marci est virtutem vllam, Matthæi virtutes multas, cap. 13. v. 58.*

V. 11. Et quicumque non receperint vos, nec audierint vos. *Inuiriā omittunt libri quidam hæc verba vos, nec audierint vos.*

V. 13. Et vngabant oleo multos ægros & sanabant. *Pro actiuo plurali sanabant, non est substituendum, vel passiuum sanabantur, vel singulare sanabat.*

V. 21. Herodes natalis sui cenā fecit. *Pro natalis sui, non supponas in natali suo.*

V. 25. Petiuit, dicens. *Non mutet præteritum petiuit in p. a. s. petiit.*

V. 27. Sed misso spicatore. *Non addas: onfestim,*

V. 28. Et deolauit eum in carcere, & attulit cuput eius in disco. *Nequaquam omittenda hæc verba sunt.*

V. 37. Date illis vos manducare. *Non est negligendum pronomen vos.*

V. 48. Et videns eos laborantes in remigando. *Non mutet participium videns cum præterito vidit.*

C A P. V I I. v. 3. Tenentes traditionem seniorum. *Non mutet singulare cum plurali traditiones.*

V. 4. Et à foro, nisi baptizentur: *Non est adijciendum participium venientes voci foro.*

V. 5. Pharisei & Scribæ. *Superstit participium dicentes, quod quidam subiungunt.*

V. 8. Tenetis traditionem hominum. *Preferendum est singulare plurali traditiones.*

V. 9. Benè irritum facitis præceptum Dei. *Non est mutandum præsens facitis cum præterito fecistis.*

V. 19. Quia non intrat in cor eius. *Neque hic mutet præsens intrat in præteritum introijt.*

V. 31. Ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos. *Non interponas quæ aut quod est inter.*

V. 37. Et surdos fecit audire & mutos loqui. *Non est omittenda coniunctio & vel priori loco.*

C A P. V I I I. v. 1. Cum turba multa esset *Non addas cum Iesu.*

V. 10. Venit in partes Dalmanutha. *Pro Dalmanutha, non supponas Magedan, quod Matthæi est cap. 15. v. 39.*

V. 12. Si dabitur generationi isti signum. *Non est ferrogandum aduerbium non in locum coniunctionis si.*

V. 19. Quot cophinos fragmentorum

torum plenos sustulistis? *Non est his verbis preponenda coniunctio &, ex aliis plerisque libris.*

V. 20. Quando & septem panes. *Hic plures codices omittunt mediam coniunctionem &, malè.*

V. 28. Iohannem Baptistam. *Superfluit nomen alij, quod quidam præponunt.*

V. 32. Cœpit increpare eum. *Quod subiiciunt quidam libri; Dicens, Domine propitius esto tibi: nam hoc non erit tibi, redundat; Matthæi enim proprium est.*

V. 37. Aut quid dabit homo commutationem pro anima sua. *Hæc secundum Marcum germana scriptura est: secundum Matthæum autem ista: Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? cap. 16. v. 26.*

V. 38. Qui enim me cōfusus fuerit, &c. & filius hominis cōfusetur eum. *Pro confusus fuerit & confundetur, verbis à confessione pro pudore accepta deductis, quidam vitiose scribunt, confessus fuerit, confitebitur, verba deducta à confessione, accepta pro agnitione. Errori causam dedere, tam insolens interpretis phrasis, tum loca Matthæi 10. v. 32. & Luc. 12. v. 8.*

Ibidem. Cum angelis sanctis. *Spurium est pronomen suis, quod quidam adijciunt, quidam pro sanctis substituant.*

V. 39. Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, &c. *Rectè Correctores Romani versiculum hunc adinlexerunt octavo capiti, à quo plerique codices inchoant caput novum, nimis congruè.*

CAP. IX. v. 1. Et post dies sex assumit. *Non mutet præsens præterito assumit.*

Ibidem. Et ducit illos in montem excelsum seorsum solos. *Malè est in quibusdam codicibus primus casus, solus pro quarto solos.*

V. 4. Et faciamus tria tabernacula. *Quidam omittunt & coniunctionem: malè.*

V. 14. Et accurrentes salutabāt eum. *Sic legendum est prima vocali, non quarta occurrentes, quod est eurrentes obuiam.*

V. 18. Qui respondens eis dixit. *Non mutet plurale eis cum singulare ei.*

V. 32. Qui cūm domi essent. *Neque hic mutet plurale essent singulari esset.*

V. 34. Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus. *Non addas quasi ante on. nium.*

V. 36. Nō me suscipit, sed eū qui misit me. *Redundat solum, quod quidam addunt ante suscipit.*

V. 39. Qui enim non est aduersus vos, pro vobis est. *Non sunt substitucda pronomina primæ personæ, nos, nobis, pro secunda, vos, vobis.*

V. 40. Calicem aquæ. *Non addas frigidæ, quod Matthæi est cap. 10. v. 42.*

V. 43. Abscide illam. *Non corrigas, addita n litera absconde: vide Matth. 5. v. 30.*

V. 48. Omnis enim igne salietur. *Non est interponenda vox homo.*

CAP. X. v. 5. Ad duritiame ordi vestri scripsit vobis. *Non addas Moyles.*

V. 7. Propter hoc relinquet homo patrem suum. *Non præponas his verbis & dixit, quod Matthæi est cap. 19. v. 5.*

V. 11. Adulterium committit super eam. *Cave ne pronomen eam commutes cum nomine tetram.*

V. 15. Quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus. *Quidam malè pro regnum substituant verbum sine sermonem.*

V. 17. Et cūm egressus esset in viā. *Non mutet casum quarticū in sexto via.*

Ibidem. Rogabat eum : Magister bone. *Non intergritas participium dicens.*

V. 20. Magister hæc omnia obseruauit. *Non hic addas epitheton bone.*

V. 28. Et cœpiti Petrus dicere. *superfluit aduerbium post hæc, quod additur à quibusdam.*

V. 32. Et sequentes timebant. *Non addas pronomem eum, multoque minus supponas dicebant pro timebant.*

V. 35. Vt quodcumque petierimus. *Merito omissem est à te, quod subiungunt quidam.*

V. 38. 39. Baptismo, quo ego baptizor. *Non mutes baptismo casum sextum, in quartum baptismum aut baptisma, quod multi.*

V. 40. Non est meum dare vobis. *Romani Patres non indicant auferendum pronomem vobis.*

CAP. XI. v. 1. Et cum appropinquarent Ierofolymæ. *Reuocandus est numerus pluralis, non substituendus singularis appropinquaret.*

Ibidem. Mittit duos ex discipulis suis. *Non mutes presens mittit cum praterito misit.*

V. 2. Inuenietis pullum ligatum. *Voci pullum non addas afinæ, ex Luca.*

V. 3. Et si quis vobis dixerit. *superfluit aliquid, quod quidam addunt.*

V. 5. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. *Legendum est dicebant, numero plurali, non dicebat singulari.*

V. 6. Et dimiserunt eis. *Alij pro tertio casu eis legunt quartam eos.*

V. 18. Timebant enim. *Non mutes conuentionem causalem enim, cum aduersatina verò.*

V. 22. Habete fidem Dei. *Màc à quibusdam libris omittitur vox Dei.*

V. 23. Tollere & mittere in mare. *Nequaquam mutanda sunt impera-*

tiua passiuæ cum actiuis tolle & mitte.

V. 33. Et respondens Iesus ait illis. *Non omittas conuentionem & præpositam.*

CAP. XII. v. 1. Et circumdedit sepem. *Nò addas pronomem ei.*

V. 14. Nec enim vides in facie hominum. *Vt non est omittenda præpositio in, ita non mutandus numerus pluralis hominum in singularem hominis.*

V. 15. Qui sciens veritatem illorum. *Quidam libri pro veritatem legunt simulationem, ex alia versione.*

V. 16. At illi attulerunt ei. *Hic legitur attulerunt, secundum Mattheum obulerunt.*

Ibidem. Cuius est imago hæc & inscriptio. *Secundum Mattheum verit supercriptio, hic inscriptio.*

V. 25. Sed sunt sicut angeli in cælis. *Non est hic addenda vox Dei, que Matthei est cap. 22. v. 30.*

V. 34. Et nemo iam audebat eum interrogare. *Non addas amplius.*

CAP. XIII. v. 19. Erunt enim dies illi tribulationes tales. *Legendus est nominatiuus pluralis tribulationes, non genitiuus singularis tribulationis.*

V. 20. Breuiabit dies. *Præteritum præferendum est futuro breuiabit.*

V. 22. Et dabunt signa & portenta. *Hic portenta, secundum Mattheum prodigia, legit latina editio incorrupta.*

V. 26. Venientem in nubibus. *Non addas cæli.*

V. 28. Cognoscitis quia in proximo sit æstas. *Non mutes indicatiuum cognoscitis cum imperatiuo cognoscite.*

CAP. XIV. v. 2. Dicebant autem : Non in die festo. *Præferenda est conuinctio autem conuinctioni causali enim.*

V. 3. Et cum esset Bethaniz. *Vt*

non est addendum nomen Iesus, ita non omittendum Bethaniae.

Ibidem. Vaguenti nardi spicati pretiosi. Retinendum est spicati à spica deductum, non mutandum cum pistici, à pistis.

V. 4. Et dicentes: Ut quid perditio ista? Non est omittenda copulativa &c.

V. 7. Semper enim pauperes habetis vobiscum. Præsens habetis non est hic mutandum in futurum habebitis: ut nec in verbis sequentibus Me autem non semper habetis.

V. 8. Quod habuit hæc, fecit. Cave ne scribas neutrum hoc pro femino hæc.

Sequitur: Præuenit ungere corpus meum in sepulturam. Seruandus est quartus casus sepulturam, non variandus in sextum.

V. 14. Vbi est refectio mea? A quibusdam libris additur & diuersorium meum: quod ex Luca huc transcripsit sciolus, ignorans eiusdem rei alteram esse interpretationem.

V. 21. Si non esset natus, sic lege secundum Marcum: secundum Mattheum autem, si natus non fuisset.

V. 25. De hoc genimine vitis. Multi antiqui codices omittunt pronomen hoc.

V. 27. Omnes scādalizabimini in me in nocte ista. Nō auferas in me.

Ibidem. Et dispergentur. Non est addendum gregis, quod Mattheus est cap. 26. v. 31.

V. 29. Etsi omnes scandalizati fuerint in te. Non est omittendum postremum in te.

V. 34. Suffinete hic & vigilate. Non addas mecum, quod non est huius loci, sed Matth. 16. v. 38.

V. 37. Non potuisti vna hora vigilare? Nec huius loci est mecum, sed Matth. 16. v. 40.

V. 41. A summis sacerdotibus & scribis. Non est preponendum vel addendum participium iussit.

V. 47. Vnus autem quidam de circumstantibus. Non omittas pronomen quidam.

V. 52. At ille reiecta sindone. Non mutes reiecta cum relicta.

V. 53. Et conuenerunt omnes. Non interponas in vnum.

V. 55. Quærebāt aduersus Iesū testimonium. Non addas falsum, quod solius Matthei est cap. 26. v. 59.

V. 58. Ego dissoluam templum hoc. Non commutes futurum cum præfenti dissoluo.

Ibidem. Et per triduum. Quidam legunt & post triduum: sed Mattheus est post cap. 26. v. 61. Marci per,

v. 68. Et gallus cantauit. Non est addenda vox statim, quæ est alterius loci.

V. 69. Rursus autem cum vidisset illum ancilla, vox alia, quam hic addunt quidam codices, ex Mattheo accepta est, cap. 26. v. 70.

CAP. XV. v. 6. Vnum ex vinctis. Hæc est lectio editionis nostræ secundum Marcum: nam secundum Mattheum est vnum vinctum.

V. 8. Sicut semper faciebat illis. Malè suppletur hic locus in quodam manuscripto per diem solemnem; ut dimitteret vnum vinctum.

V. 15. Et tradidit Iesum. Non hic addas pronomen eis.

20. Et crucifigerent eum. Non hic omittas pronomen eum, quamuis minus necessarium.

V. 25. Erat autem hora tertia. Cave scribas sexta pro tertia.

V. 29. Er in tribus diebus reedificas. Non addas pronomen illud, sed subaudias.

V. 40. Erant autem & mulieres. Nec addendum est aduerbium ibi, nec legendum est ibi pro &c.

V. 44. Interrogauit eum. Non est legendum præteritum imperfectum interrogabat, pro perfectivo.

CAP. XVI. v. 7. Quis præcedit vos in Galilæam. Non magis

hic quam secundum Mattheum, mutandum est praesens praecedit, cum futuro praecedet.

Ibidem. Sicut dixit vobis. Cave legas primam personam dixi pro tertio dixit, tamen si Mattheus scribat, Ecce praedixi vobis.

V. 9. Surgens autem mane. Non addas Iesus.

V. 14. Nouissimum reumbentibus illis undecim apparuit. Nec hic addas nomen Iesus: ut nec paulo post a mortuis, ubi dicitur qui viderant eum resurrexisse.

L V C A S.

CAP. I. v. 8. Cum sacerdotio fungeretur. Non addas Zacharias.

V. 28. Ave gratia plena. Non est interponendum nomen Maria.

V. 30. Inueni enim gratiam apud Deum. Non est omitenda circumflectio enim, nec mutandum Deum cum Dominum.

V. 35. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum. Non est auferendum medium illud ex te.

V. 34. Recordatus misericordiae suae. Non mutes participium recordatus, cum verbo memorari.

V. 66. Quis putas puer iste erit. Non mutes masculinum quis cum neutro quid.

CAP. II. v. 4. In civitatem David. Non omitas prepositum in.

V. 7. Quia non erat eis locus in diuersorio. Retinendum est pronomen plurale eis, non mutandum cum singulari ei.

V. 11. Quia natus est vobis hodie saluator. Non omitendum est secunda personae pronomen vobis, nec mutandum cum prima nobis.

V. 13. Multitudo militiae caelestis. Pro militiae non substituas exercitus, nec coniungas utrumque militiae caelestis exercitus.

V. 14. Gloria in altissimis Deo. Non mutes altissimis cum excelsis.

V. 15. Quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Nequaquam legendum est, quibusdam additis, Quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis.

V. 21. Ut circumcideretur puer. Non omitas et puer.

V. 26. Nisi prius videret. Neque hic omitas aduerbium prius.

V. 33. Et erat pater eius & mater mirantes. Interpres dedit singulare erat, non plurale erant: dixitque pater eius & mater, non, ut quidam corrigunt, Ioseph & mater eius.

V. 37. Et haec vidua usque ad. Non est addendum verbum substantivum erat.

V. 38. Qui expectabant redemptionem Israel. Pro feminino redemptione, nullo modo legendum est masculinum redemptorem.

V. 40. Et confortabatur. Non addas spiritu.

Ibidem. Et gratia Dei erat in illo. Non substituas cum pro in.

V. 50. Et ipsi non intellexerunt verbum. Non est omitendum et verbum.

V. 51. In corde suo. Non proponas participium conferens, quod quidam, acceptum ex versu superiori 19.

CAP. III. v. 9. Iam securis ad radicem arborum posita est. Non mutes singulare radicem, cum plurali radices: multoque minus plurale arborum cum singulari arboris.

V. 16. Veniet autem fortior me. Non addas, post me, quod Marci est cap. 1. v. 7.

V. 19. De Herodiade vxore fratris sui. Non addas, latine Philippi.

V. 22. In te complacui mihi. Pro prima persona complacui, est in aliis plerisque libris tertia complacuit.

V. 31. Qui fuit Melcha. Non scribas Melcha, media vocali e mutata in consonantem, mutam inquam adspi-

patam ch.

CAP. IV. v. 1. Regressus est à Iordane. *Non est mutandum regressus est, quod est reuertit, cum egressus est, sine exyit.*

Ibidem. Et agebatur à spiritu in desertum. *Non mutes à cum in, neque quartum casum deferrum in sextum deserto.*

V. 2. Et consummatis illis esuriit. *Non addas postea.*

V. 7. Tu ergo si adoraueris. *Nō hic addas prociens, quod ex Mattheo quidam.*

V. 9. Super pinnam templi, *Matthæi est pinnaculum, Luca pinnam.*

V. 14. Et regressus est Iesus. *Ita legendum est regressus, quod est reuersus, non egressus aut ingressus. Simile supra v. 1.*

V. 23. Quanta audiuius. *Non est præmittendum Dixerunt Pharisæi ad Iesum.*

V. 27. Et nemo eorum mundatus est. *Non addas à lepra.*

V. 28. Et repleti sunt omnes in synagoga ira. *Non est omittendum illud in synagoga.*

V. 34. Scio te quis sis, sanctus Dei. *Non est mutandum relatiuum quis in coniunctionem quia.*

V. 36. Imperat immundis spiritibus. *Non est auferendum epitheton. immundis.*

CAP. V. v. 17. Et virtus Domini erat ad sanandum eos. *Malè quidam libri pro eos pronomine, legunt nomen infirmos.*

V. 20. Quorum fidem vt viditis. *Non addas nomen Iesus, tametsi syriacè legatur.*

V. 22. Quid cogitatis in cordibus vestris. *Quidam libri addunt mala, malè: nam Matthæi illud, non Luca est.*

V. 26. Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum. *Nullo modo omittenda hæc sunt.*

V. 32. Non veni vocare iustos. *Non addas coniunctionem enim, quam quidam.*

V. 33. Cum ablatu fuerit ab illis sponsus. *Nec hic præponas coniunctionem &.*

CAP. VI. v. 4. Quos non licet manducare. *Præferendum est præsens licet, præterito imperfecto licebat.*

V. 10. Et restituta est manus eius. *Non addas sanitati.*

V. 11. Quidnam facerent Iesu. *Non præponas propositionem de ante nomen Iesu.*

V. 17. Et descendens cum illis. *Huius loco quidam legunt. Et descendens Iesus de monte, quod ex officio ecclesiastico acceptum esse clarum est.*

V. 24. Quia habetis consolationem vestram. *Præferenda est coniunctio quia relatiuo qui.*

V. 26. Vt cum maledixerint vobis homines. *Nec post vt adicias alterum vobis: nec ante homines præponas omnes.*

Ibidem. Secundum hæc enim faciebant pseudopphetis patres eorum. *Vt non est omittenda coniunctio enim ita nec vox prophetis substituenda est pro contraria pseudopphetis, id est, falsis prophetis, quod quidam hic faciunt, ex loco simili supra v. 23.*

V. 33. His qui vobis benefaciunt. *Sic legendum est, non vt quidam, his qui vos diligunt.*

V. 38. Eadem quippe mensura. *Non legas verò pro quippe.*

V. 42. Ipse in oculo tuo trabem non vides. *Noli mutare participium vides cum verbo vides.*

V. 45. De malo thesauro. *Non repetas cordis sui.*

V. 46. Quid autem vocatis me, *Non legas enim pro autem.*

V. 48. Fundata enim erat supra petram. *Non addas firmum.*

CAP. VII. v. 3. Et saluaret seruū eius. *Mulsi codices legunt sanaret.*

V. 27. Hic est de quo scriptum est. *Non addas enim, quod quidam ex Mattheo.*

V. 28. Qui autem minor est in regno Dei. *Secundum Mattheum est in regno caelorum.*

V. 32. Cantauimus vobis tibiis. *Non est hic omittenda vox tibiis, ut secundum Mattheum.*

V. 33. Venit enim Iohannes. *Non mutes enim cum autem.*

V. 37. Quod accubuerat in domo Pharisei. *Non est addenda vox Iesus.*

V. 44. Et capillis suis terfit. *Pro suis, non scribas capitis sui, tametsi ita sit graece.*

V. 45. Haec autem ex quo intrauit. *Retinenda est persona tertia intrauit, ex correctione Romana, nequaquam admittenda prima intraui.*

CAP. VIII. v. 3. Quae ministrabant ei. *Singulare ei praefertur plurali eis, quod ab aliis legitur.*

v. 4. Cum turba plurima conuenirent. *Alij legunt numero singulari conuenirent.*

v. 14. Nam qui supra petram, qui cum audierint. *Non interponas hic sunt.*

Ibidem. Qui ad tempus credunt. *Praefertendum est relatiuum qui conuentioni quia.*

v. 18. Videte ergo quomodo audiatis. *Non est mutandum quomodo cum quid: hoc enim Marci, illud Lucae est.*

v. 19. Et non poterant adire eum praeter turba. *Cave pro adire, quod est accedere, scribas audire, quod est audire.*

v. 23. Et complebantur. *Spiritu est quod quidam codices legunt compellebantur: cogeabantur, pro complebantur, quod est, implebantur.*

v. 29. Agebatur a daemone in deserto. *Non mutes plurale deserta cum singulari deserto.*

v. 40. Erant enim omnes expectantes eum. *Conuenticio aetiologica enim*

non est mutanda cum aduersatiua autem.

v. 46. Nam ego noui virtutem de me exiisse. *Non addas & ante ego.*

v. 49. Noli vexare illum. *Non substituas magistruum pro illum.*

v. 55. Et iussit illi dari manducare. *Non mutes passiuum dari in actiuum dare.*

CAP. IX. v. 3. Nihil tuleritis in via. *Non mutes casum sextum via in quartum viam.*

v. 6. Circuitant per castella. *Non est omittenda praepositio per.*

v. 15. Et discumbete fecerunt omnes. *Quidam legunt & discubuerunt omnes.*

v. 19. Et dixerunt: Iohanne Baptistam. *Non est interponenda vox alij, quae Euangelij secundum Mattheum est.*

v. 49. Quia non sequitur nobiscum. *Non est addendum pronomen te verbo sequitur.*

v. 50. Et ait ad illum Iesus. *Non est mutandum singulare illum cum plurali illos.*

Sequitur: Nolite prohibere. Non est praeposendum Sinite illos &, id quod aliunde quidam huc adseruerunt.

Sequitur: Qui enim non est aduersum vos, pro vobis est. Non mutes pronomina secunda personae, vos vobis, in prima nos nobis.

v. 54. Et consumat illos? *Quod sequitur in quibusdam libris sicut & Elias fecit, non est latinae editionis.*

v. 56. Filius hominis non venit animas perdere. *Non addas voci animas genitiuum hominum.*

v. 57. Sequar te quocumque ieris. *Non scribas Domine.*

v. 58. Vbi caput reclinet. *Non addas pronomen suum.*

v. 61. Renunciare his quae domi sunt. *Alij libri, masculino genere legunt his qui domi sunt.*

CAP. X. v. 1. Et alios septuaginta duos. *Et infra v. 17. Reuersi sunt autem septuaginta duo. Vt graece non est addendum*

addendum, ita Latine non est omittendum, duos, aut mutandum cum viros.

V. 4. Nolite portare facculum. Non est addenda coniunctio ergo.

V. 9. & 11. Appropinquavit. Preteritum seruandum est utroque loco, non mutandum cum futuro.

V. 10. In quamcumque autem ciuitatem. Non videtur omittendum autem, quod etiam Græcè & Syriacè legitur.

V. 13. Væ tibi Corozain. Non est mutandum extremum elementum huius nominis proprii in m, id est, tertia liquidarum in secundam.

V. 21. In ipsa hora exultauit spiritu sancto. Non omittas epitheton sancto.

V. 30. Suscipiens autem Iesus. Cave ne pro suscipiens, quod est, respondendi partes accipiens, scribas suscipiens, quod est, sursum adspiciens.

CAP. XI. v. 2. Pater, sanctificetur nomen tuum. Quod quidam nomini pater, addunt noster qui es in cælis, non est huius loci.

Sequitur: Adueniat regnū tuum. Similiter non est huius Euangelij, quod subiiciunt multi. Fiat voluntas tua, sicut in cælo & in terra: prout discernere licet ex nostris in varias Bibliorum lectiones Notationibus.

V. 4. Et ne nos inducas in tentationem. Denique nec hoc, quod in quibusdam exemplaribus sequitur, Sed libera nos à malo, Amen, à Luca fuit additum.

V. 13. Quanto magis Pater vester. Non addas cælestis.

V. 24. Ambular per loca inaquosa. Non est legendum per loca arida: est enim Euangelij secundum Mattheum.

V. 36. Si ergo totum corpus tuum. Non est omittenda vox totum.

V. 42. Sed væ vobis Phariseis. Non est mutandus datus Phariseis cum vocatio Pharisei.

Sequitur: Quia decimatismen-

tham. Preferenda est coniunctio quia Latino qui.

V. 46. Quia oneratis homines. Idem est de hoc loco iudicium.

V. 51. A sanguine Abel. Non addas iusti, quod Mattiæ est c. 23. v. 35.

V. 53. Cum autē hæc ad illos diceret. Non omittas cōiunctionē autē.

CAP. XII. v. 1. Multis autem turbis circumstantibus. Non legas concurrentibus.

V. 2. Nihil autem opertum est. Non est preferenda continuatio causalibus enim continuatiua autem.

V. 27. Considerate lilia. Nō addas agri, quod quidam ex Matt. 6. v. 28.

V. 30. Hæc enim omnia gentes mundi inquirunt. Non est legendum autem pro enim.

Ibidem. Quoniam his indigetis. Superfluit vox omnibus, quam quidam interijciunt.

V. 35. Et lucernæ ardentes in manibus vestris. Non iudicemus Romani Patres hoc omittendum in manibus vestris.

V. 41. Ait autem ei Petrus. Non omittas pronomen ei.

V. 43. Quem cum venerit Dominus. Interpres non addidit pronomen eius, tamen si legatur Græcè & Syriacè.

V. 44. Verè dico vobis. Non est hic legendum amen pro verè, sed secundum Mattheum.

V. 47. Et non præparauit. Non est addendum pronomen se, licet forte subaudiendum.

V. 49. Et quid volo nisi vt accendarur? Non est hic omittenda coniunctio vt.

V. 54. Dicebat autem & ad turbas. Non auferas medium & pro etiam positum.

V. 58. Ne fortè trahat te ad iudicem. Non hic legendum est tradat, pro trahat, sed mox tradat te exactori.

CAP. XIII. v. 4. Sicut illi de-

cem & octo. *Nec preponas, nec postponas coniunctionē & aduerbio sicut.*

V. 5. Sed si poenitentiam non egeritis. *Hic egeritis, supra v. 3. habueritis, dicit Interpres.*

V. 15. Hypocritæ, unusquisque vestrum. *Præferendum est plurale hypocritæ, singulari hypocrita.*

V. 18. Et cui simile æstimabo illud. *Pro simplici æstimabo, non legas compositum existimabo.*

V. 24. Quærent intrare & non poterunt. *Non est mutandū futurum quærent cum presenti quæruunt.*

V. 25. Incipietis foris stare. *Non est preponendū coniunctio & verbo incipietis.*

V. 27. Omnes operarij iniquitatis. *Huius loco non est scribendum maledicti in ignem æternum.*

V. 30. Et ecce sunt nouissimi, qui erunt primi, & sunt primi, qui erunt nouissimi. *Non mutet futurum erunt hic repetitum, in præteritum imperfectum erant.*

V. 34. Et lapidas eos qui mittuntur ad te. *Non varies presens mittuntur in præteritum missi sunt: hoc enim Matthæi, illud Lucæ est.*

V. 35. Ecce relinquetur vobis. *Non omitas pronomen vobis.*

CAP. XIV. v. 12. Neque vicinos diuites. *Non est interyiciendum alterum neque, ante diuites.*

V. 14. In resurrectione iustorum. *Non scribas retributione pro resurrectione.*

V. 15. Beatus qui manducabit panem in regno Dei. *Non mutet futurum manducabit cum presenti manducat.*

V. 27. Et qui non baiulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. *Nequaquam omitendus est isto versiculus, prout à quibusdam omititur.*

V. 28. & 31. Non prius sedens. *Præferendum est non, ipsi nonne, quod quidam habent.*

V. 34. Si autem sal euauerit. *Non addas quoque.*

CAP. XV. v. 8. Si perdidit drachmam vnam. *Non est pramittenda & coniunctio.*

Ibidem. Et euerrit domum. *Ita recte emendarunt Romani Correctores, euerrit, quod est, scopis mundat (quo modo Interpres eandem ipsam vocem græcam vertit supra 11. v. 25.) pro eo quod plerique omnes libri habet euerit, quod est, turbat. Vocem similitudo deprauandi occasione inductis præbuit.*

Ibidem. Donec inueniat. *Non addas eam.*

V. 14. Et postquam omnia consummasset. *Non scribas consumisset tertiæ coniugationis, pro consummasset primæ, quamquam hoc per illud recte explicetur.*

V. 19. Iam non sum dignus. *Non præponas & coniunctionem.*

V. 24. Et cæperunt epulari. *Non est addendum omnes.*

V. 28. Pater ergo illius. *Non mutet ergo cum autem.*

V. 31. At ipse dixit illi. *Non est legenda coniunctio copulatiua & loco aduersatiua at.*

CAP. XVI. v. 1. Et ad discipulos. *Non omitas & pro etiam positum.*

V. 6. At ille dixit. *Non est mutandū præteritum dixit cum presenti dicit.*

V. 11. Quod verum est quis credet vobis? *Noli scribere credat, pro futuro credet: multoque minus vestrum, pro verum, quod opponitur iniquo, quemadmodum versus proximo vestrum alieno opponitur.*

V. 18. Omnis qui dimittit uxorem suam. *Non preponas coniunctionem &.*

V. 21. Et lungebant vlcera eius. *Seruandum est vlcera, quod est vulnere non substituendum vulnera.*

CAP. XVII. v. 3. Si peccauerit in te frater tuus. *Non auferas medium illud in te.*

V. 7. Seruum arantem aut pa-
fcentem. *Quod sequitur, in quibus-*
dam libris oues, in quibusdam bo-
ues, superfluit utrumque, quamquam
prius melius sit.

V. 28. Similiter sicut factum est.
Non est omittendum aduerbium sicut.

V. 31. In illa hora, qui fuerit in
recto. *Non commutes hora cum die.*

CAP. XVII. v. 9. Parabolam
istam. *Non subdas dicens.*

V. 13. Deus propitius esto mihi
peccatori. *Minimè addendum est*
Amen.

V. 15. Quod cum viderent di-
scipuli. *Non est mutandum neutrum*
quod cum masculino quos.

V. 28. Ait autem Petrus. *Non*
addas pronomem ei.

V. 31. Assumit autè Iesus duo-
decim. *Nec hic addas discipulos*
suos, quod quidam ex Mattheo.

V. 35. Cum appropinquaret Ie-
richo. *Postremo nec hic interijcias*
nomen Iesus.

CAP. XIX. v. 8. Dixit ad Do-
minum. *Non substituas Iesum pro*
Dominum.

V. 9. Eò quòd & ipse filius sit
Abrahæ. *Non est omittendum &.*

V. 23. Cum vsuris utique exe-
gissim illam. *Non mutes faminum*
illam cum neutro illud.

V. 29. Et factum est cum ap-
propinquasset. *Non subijcias nomen*
Iesus.

V. 30. Ite in castellum quod
contra est. *Voci contra non est ad-*
dendum pronomem vos, quod ex prio-
ribus Euangelistis quidam huc ad-
scripserunt.

V. 37. Cœperunt omnes turbæ
discipulorum. *Insignis correctio, di-*
scipulorum, quod est discipulorum,
(ut et in quibusdam libris discen-
tium legitur) pro descenditium
quod est in plerisque.

V. 46. Quia domus mea domus
oracionis est. *Hic legitur est; secun-*

dum Mattheum & Marcum voca-
bitur.

CAP. XX. v. 3. Interrogabo
vos & ego. *Non legas presens in-*
terrogo loco futuri.

V. 9. Homo plantauit vineam.
Boni libri omittunt quidam.

V. 10. Et in tempore. *Quidam*
addunt vindemiz aut fructuum:
verum hæc ex commentario in textum
irreperunt.

V. 21. Et non accipis perso-
nam. *Non est addenda vox ho-*
minis.

V. 26. Et mirati in responso
eius. *Non legas numero plurali re-*
sponsis.

V. 30. Et ipse mortuus est sine
filio. *Non mutes numerum singularem*
in pluralem filii.

V. 32. Nouissimè omnium. *Non*
commutes aduerbium cum nomine no-
uissima.

v. 35. Neque nubent neque du-
cent vxores. *Pro futuris non substi-*
tuas presentia, nubunt, ducunt.

v. 36. Neque enim vltra mori
poterunt. *Non est omittenda coniun-*
ctio enim.

CAP. XXI. v. 8. Et tempus ap-
propinquauit. *Futurum appropin-*
quabit nequaquam surrogandum est
in locum præteriti.

v. 11. Et signa magna erunt. *Non*
addas & tempestates siue hyemes,
quod quidam olim subiunxerunt.

v. 17. Et eritis odio omnibus.
Superfluit, quod in quibusdam libris
sequitur, hominibus.

v. 20. Tunc scitote quia appro-
pinquauit desolatio eius. *Non est*
legendum numero singulari scitote, nec
futuro tempore appropinquabit.

v. 36. Fugere ista omnia que
futura sunt. *Non legas ventura pro*
futura.

v. 38. Et omnis populus mani-
cabat ad eum. *Quia insolens est vox*
manicabat, quidam eam mutarunt

eum manibat, quidam cum mane
ibat, quidam cum mane accelera-
bat, quidam denique cum dilucio
veniebat. *his enim modis exponenda
est ea vox.*

CAP. XXII. v. 13. Sicut dixit
illis. *Non est addendum nomen Iesus.*

V. 19. Quod pro vobis datur.
*Non est scribendum tradetur pro da-
tur: nam tradetur ex Apostolo 1.
Corinth. II. v. 24. acceptum est.*

V. 20. Hic est calix nouum te-
stamentum. *Male legitur quidam se-
cundo casu noui testamenti.*

V. 31. Ait autem Dominus: Si-
mon, Simon? *Non mutes priorem vo-
catorium Simon cum datus Simoni.*

V. 34. At ille dixit. *Non est mu-
tanda coniunctio aduersatiua at cum
copulatiua &c.*

V. 36. Sed nunc qui habet fac-
culum, tollat. *Non substituas, pro
imperatiuo tollat, futurum indicatiui
toller.*

V. 37. Dico enim vobis. *Quidam
pro enim scribunt autem: male.*

V. 43. Apparuit autem illi an-
gelus de caelo, confortans eum: &
factus in agonia, prolixius orabat.

V. 44. Et factus est sudor eius, si-
cut guttae sanguinis decurrentis
in terram. *Hi duo versiculi, temere
olim à quibusdam omisi fuerunt.*

V. 63. Et viri qui tenebant il-
lum. *Non mutes pronomen illum, cum
nomine Iesum.*

V. 65. Et percutiebant faciem
eius. *Non legas caput pro faciem.*

Ibidem. Prophetiza, quis est. *Non
interponas nobis Christe, quod
Matthaeus est cap. 26. v. 68. non Luca.*

CAP. XXIII. v. 5. Commouet
populum. *Non mutes praesens in
praeteritum commouit.*

Ibidem. Incipiens à Galilæa vs-
que huc. *Non praeponas coniunctio-
nem copulatiuam &c.*

V. 9. At ipse nihil illi responde-
bat. *Vi non est mutandum aduersati-*

*uum at cum copulatiuo &, ita non
omittendum pronomen illi: sed neque
autem vertendum in etiam, aut par-
ticipium accusantes in verbum ac-
cusabant, ubi sequitur: Stabat au-
tem principes sacerdotum & Scri-
bae constanter accusantes eum.*

V. 15. Nam remisit vos ad illum.
*Nequaquam surrogandum est, verbum
tertiae personae remisit, in locum prima
remisi, neque pronomen prima per-
sonae nos, in locum secunda vos, in-
uerso verborum ordine, ad hunc mo-
dum: Nam remisit illum ad nos;
quo modo in quibusdam codicibus le-
gitur.*

V. 16. Emendatum ergo illum
dimittam. *Vitio librarij, quidam libro
habent pronomen ego, pro coniunctio-
ne ergo.*

V. 35. Et stabat populus spe-
ctans. *Retinendum est verbum sim-
plex spectans, quod est adspiciens seu
contemplans, non substituendum com-
positum expectans.*

Ibidem. Sic est Christus Dei ele-
ctus. *Non legas verbum vnicum dile-
ctus, pro duobus Dei electus, vt
quidam.*

V. 36. Offerentes ei & dicentes.
Non omittas & coniunctionem.

V. 40. Quod in eadem damna-
tione es. *Quia obscurius dixerat In-
terpres quod ex tui, quidam muta-
runt cum quia, alij cum qui.*

V. 41. Nam digna factis recipi-
mus. *Non mutes praesens recipimus
cum praeterito recepimus.*

V. 45. Et obscuratus est sol. *Loco
horum verborum, quidam olim scripse-
runt sole deficiente: audacter nimis.*

CAP. XXIV. v. 12. Linteamina
sola posita. *Non est omittendum sola.*

V. 39. Videte manus meas &
pedes. *Non repetas pronomen meos.*

V. 44. Quonia necesse est impleri
omnia. *Passiuum impleri, male
quidam in actiuum vertunt, implere.*

V. 49. Et ego mitto promissum
Patris

Patris mei in vos. *Non mutes præsens mitto, cum futuro mittam.*

V. 53. Amen in fine huius Evangelij delendum non est.

IOHANNES.

CAP. I. v. 3. Et sine ipso factū est nihil, quod factum est, in ipso vita erat. *Consolido illud quod factum est, ita est interpuactum, ut & precedentibus innegi possit, & subsequentibus.*

V. 9. Venientem in hunc mundum. *Non omittas pronomem hunc.*

V. 15. Hic erat quem dixi. *Non mutes imperfectum erat cum præsentis est.*

V. 18. Ipse enarrauit. *Non est mutandum verbum compositum cum simplici narrauit.*

V. 29. Altera die vidit Iohannes. *Retinendum est præteritum vidit, non verendum in præsens videt.*

Ibidem. Ecce qui tollit peccatum mundi. *Singulare peccatum non est commutandum cum plurali peccata.*

V. 42. Filius Iona. *Non scribas Iohanna aut Iohannis trissyllabum, pro Iona dissyllabo, hoc quidem loco.*

V. 45. Quem scripsit Moyses in lege, & prophetæ. *Caut legas & prophetis sexto casu.*

CAP. II. v. 2. Vocatus est autē & Iesus. *Non omittas medium &.*

V. 3. Dicit mater Iesu ad eum. *Præsens dicit legendum est, non præteritum dixit, cum hoc versu, tum sequentibus omnibus de nuptijs.*

V. 9. Ministri autem sciebāt qui hauserant aquam. *Caut ne scribas cōiunctionem quod pro relatiuo qui.*

V. 22. Quia hoc dicebat. *Non addas de corpore suo.*

CAP. III. v. 2. Hic venit ad Iesum nocte. *Non scribas pronomem cum loco nominis Iesum.*

V. 17. Filium suum in mundum. *Non omittas in mundum,*

V. 20. Omnis enim qui malē agit, odit lucem. *Non mutes aduerbium malē cum nomine mala.*

V. 22. In terram Iudæam. *Alij, conuerso ordine, scribunt in Iudæam terram.*

V. 31. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. *Non est omissendum medium illud de terra est, siue integrè, siue quod ad præpositionem de.*

V. 33. Qui accepit eius testimonium. *Non addas coniuñtionem autem, nec mutes præteritum accepit in præsens accipit.*

V. 36. Non videbit vitam. *Non addas æternam.*

CAP. I V. v. 4. Per Samariam. *Superfluit quod quidam libri addunt mediam.*

V. 6. Hora erat quasi sexta. *Mérito amissa est coniuñctio autem.*

V. 18. Et nunc quem habes. *Malè quidam aduerbium nunc mutarunt cum pronomine hunc.*

V. 30. Exierūt ergo de ciuitate. *Non est omissenda ergo coniuñctio.*

V. 33. Dicebant ergo discipuli ad inuicem. *Huc non est adiendum pronomem eius.*

V. 34. Et faciam voluntatem eius qui misit me. *Non est supponendum nomē patris mei, pro pronomine eius.*

V. 36. Et congregat fructum in vitam æternam. *Non est addendum relatiuum qui.*

V. 37. In hoc enim est verbum verum. *Non redundat coniuñctio enim.*

V. 41. Et multo plures crediderunt in eū. *Non omittas et in eum.*

V. 51. Et nunciauerunt dicentes. *Non addas pronomem ei.*

CAP. V. v. 2. Est autem Ierosolymis probatica piscina. *Non iudicauerunt Romani Corredores præponendam præpositionem super vel in voci probatica, quod multi faciunt.*

Sequitur: quæ cognominatur. Nō scribas

scribas prateritum imperfectum cognominabatur, pro presenti.

Ibidem. Bethsaida. Quidam libri impressi habent Bethesda, sed ex graeco, non dubium, consulto mutati. Lege Notationes nostras in varias Bibliorum lectiones.

V. 9. Et statim sanus factus est homo ille. Non omittas vocem homo.

V. 10. Qui sanatus fuerat. Participium sanatus non est commutandum cum nomine sanus.

V. 24. Et in iudicium non venit. Non scribas futurum veniet pro presenti venit.

Sequitur: Sed transit a morte in vitam. Pro praeterito transit, quidam habent praesens transit, quidam futurum transiet: sed futurum omnino reijciendum est.

V. 27. Et potestatem dedit ei iudicium facere. Non addas & aut etiam ante iudicium.

V. 30. Non possum ego a me ipso facere quidquam. Pro ego pronomine, male a quibusdam substituitur coniunctio ergo: quin etiam male mox praepositur coniunctio sed, ante Sicut audio iudico: ut & in fine versus, superflue additur nomen patris.

V. 36. Quae dedit mihi pater. Nbi omittas pronomem mihi.

V. 43. Et non accipitis me. Non commutes praesens accipitis, cum praeterito accepistis.

CAP. VI. v. 5. Subiit ergo in montem. Non est legendum abiit pro subiit.

V. 10. Dixit ergo Iesus: Facite. Non mutes praeteritum dixit in praesens dicit.

V. 13. Ex quinque panibus ordeaceis. Non addas & duobus piscibus, quod quidam.

V. 21. Ad terram in quam ibat. Non omittas in, nec mutes cum ad.

V. 23. Gratias agente Domino. Insignis emendatio, quia ablativus age-

te & vox Domino, restituta sunt in locum nominativi agentes & vocis Deo, quae a plerisque vitiose leguntur.

V. 28. Ut operemur opera Dei. Non addas bona.

V. 33. Panis enim Dei est. Non est mutanda vox Dei cum voce verus.

V. 36. Sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis. Ut non est scribendum praesens videtis pro praeterito vidistis: ita nec praeteritum credidistis, pro presenti creditis.

V. 37. Omne quod dat mihi pater, ad me veniet. Non legas praesens venit pro futuro veniet.

V. 39. Haec est autem voluntas eius. Coniunctio autem non est mutanda cum enim, hoc certe loco.

Ibid. Non perdam ex eo. Non addas quidquam.

V. 43. Nolite murmurare in iuicem. Non est omitienda praepositio in.

V. 45. Est scriptum in prophetis. Non legas prouerbiis pro prophetis.

v. 65. Qui essent non credentes. Non auferas negationem mediam.

v. 70. Et nos credidimus & cognouimus. Non est mutandum praeteritum credidimus cum presenti credimus.

Sequitur. Quia tu es Christus filius Dei. Non addas epitheton viui.

v. 71. Respondit eis Iesus. Nec hic addas coniunctionem ergo, aut verbum & dixit.

CAP. VII. v. 4. Si haec facis, manifesta te ipsum mundo. Pro imperatio manifesta, caue legas praesens indicatini manifestas.

v. 8. Ego autem non ascendo ad diem festum istum. Aduerbium negandi non, haud commutandum est cum aduerbio temporis nondum, ut neque praesens ascendo cum futuro ascendam.

v. 25. Nōne hic est quem querunt interficere? Non addas Iudæi.

v. 26. Et ecce palam loquitur. Nō est omitendum & nec mutandum cum atque; sed ita exponendum.

v. 29. Ego scio eum, quia ab ipso sum. Quæ his verbis præmittuntur complures libri. Ego autē scio eū, & si dixerō quia nescio eū, erō similis vobis mēdax, & obelisco iugulāda sūt, ut quæ non huius sint loci, sed sequentis capituli 8. v. 55.

v. 32. Et miserunt principes. Nō addas sacerdotum ex græco.

Ibidem. Ut apprehenderēt eum. Non substituas nomen Iesum pro pronomine eum.

v. 33. Et vado ad eum qui me misit. Non mutes pronomen eum cum nomine patrem.

v. 34. & 36. Quæretis me. Non videtur scribendum præsens quæritis, pro futuro quæretis.

v. 39. Nondum enim erat spiritus datus. Partic. pium datus, nec omitendum latine est, nec mutandum eum nomine sanctus.

v. 46. Sicut hic homo. Non addas loquitur, sed subiunctus ē proximo.

v. 52. A Galilæa propheta non surgit. Retinendum latine est præsens surgit, non commutandum, vel eū præterito surrexit, vel cum futuro surget.

CAP. VIII. v. 6. Hoc autem dicebant tentantes. Singulare hoc præferendum est plurali hæc, quod est in multis libris.

v. 9. Audientes autem. Non subiicias pronomen hæc.

Ibidem. Et remansit solus Iesus. Non omitas nomen Iesus.

v. 11. Vade & iam amplius noli peccare. Nec hic omitas aduerbium iam.

v. 24. Moriemini in peccatis vestris. Bis hoc legitur isto versu, semel plurali numero in peccatis vestris, iterum singulari in peccato vestro.

v. 25. Principium qui & loquor vobis. Non facile mutandum est, relationem masculinam qui, in neutrum quod, aut in coniunctionem quia vel quod. Consulantur Notationes nostræ in varias Bibliorum lectiones.

v. 27. Quia patrem eius dicebat Deum. Nec hic facile omitenda est vox Deum.

v. 29. Et non reliquit me solū. Retinendum est præteritum reliquit, pro presenti relinquit, quod est in quibusdam libris.

v. 33. Responderunt ei. Non addas ergo.

v. 38. Ego quod vidi apud patrem meum. Non facile omitendum est pronomen meum.

v. 42. Ego enim ex Deo processi. Non scribas pronomen eo loco nominis Deo.

v. 47. Quia Deus vester est. In alii codicibus est prima persona pronomen noster.

CAP. IX. v. 4. Venit nox. Non mutes præsens venit cum futuro veniet.

v. 8. Itaque vicini. Non addas pronomen eius.

v. 11. Vade ad natatoria Siloe. Plerique libri, pro neutro plurali natatoria, scribunt femininum singulare natatoriam.

v. 30. In hoc enim mirabile est. Non est omitenda coniunctio enim.

CAP. X. v. 8. Omnes quotquot venerunt. Non est addendum ante me, quod quidam addiderunt ex quibusdam libris græcis.

v. 9. Ego sum ostium. Non addas ouium, quod non est huius versus, sed septimi superioris.

v. 14. Et cognosco meas. Non intericias nomen oues, quod quidam.

v. 17. Ut iterum sumam eam. Non mutes coniunctionem causalem ut cum copulativa &.

v. 26. Quia non estis ex ouibus, meis. Non subiicias sicut dixi vobis:

quam

quamuis græcè & syriacè addatur.

v. 29. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est. *Quidam libri mutant. neutrum genus cum masculino, qui dedit mihi, maior omnibus est, sed ex græco variati.*

Sequitur. Et nemo potest. Non est addenda coniunctio ideo.

v. 31. Sustulerunt ergo lapides Iudæi. *Non est omittenda coniunctio ergo, ita nec addendum aduerbium iterum.*

v. 36. vos dicitis, quia blasphemias. *Sic legendum est, secundâ personâ, blasphemias.*

CAP. XI. v. 1. De castello Mariæ & Marthæ sororis eius. *Retinendus est numerus singularis sororis non substituendus pluralis sororum.*

v. 8. Nunc quærebant te Iudæi lapidare. *Non mutes lapidare cum interficere.*

v. 13. Quia de dormitione somni diceret. *Non scribas duplici, i, somnij.*

v. 15. Et gaudeo propter vos. *Non est mutandum & copulatiuum cum aduersatiuo sed.*

v. 16. Eamus & nos, ut moriamur cum eo. *Nec hic mutanda est ut causatiua, cum & copulatiua coniunctione.*

v. 20. Martha ergo ut audiuit. *Rursus quidam libri commutant ergo cum autem, malè.*

v. 29. Surgit citò. *Pro presenti surgit non est substituendum præteritum surrexit.*

v. 32. Non esset mortuus frater meus. *Suprà v. 21. est hic verborum ordo: Frater meus non fuisset mortuus.*

v. 45. Et viderant quæ fecit Iesus. *Non facile omittendum est nomen Iesus.*

v. 47. Concilium, & dicebant. *Non interponas aduersus Iesum.*

Sequitur: Quid facimus. Non est mutandum præsens facimus cum futuro faciemus.

v. 48. Et tollent nostrum locum & gentem. *Quidam libri, geminata coniunctione &, legunt & locum & gentem: sed errant quæ illam collo cant ante pronomem nostrum.*

CAP. XII. v. 3. Nardi pistici. *Recentiores quidam libri, qui pro neutro pistici, legunt femininum pistica, ex græco mutati sunt.*

v. 6. Ea quæ mittebantur portabat. *Malè quidam simplex verbum portabat, mutant cum composito exportabat.*

v. 7. ut in diem sepulturæ meæ seruet illud. *Recentiores quidam libri, omissa ut coniunctione scribunt præteritum seruaui, pro præsentis subiunctiui seruet, ut græca editioni respondeant. Nostra enim editionis germana lectio, prima illa est in qua nec mutandus est quartus casus diem cum sexto die.*

v. 19. Ecce mundus totus post eum abiit. *Legendum est præterito tempore abiit, non præsentis abii.*

v. 28. venit ergo vox de caelo. *Nô subdas dicens.*

v. 42. veruntamen & ex principibus. *Non est omittendum melium &.* CAP. XII. v. 2. Iam misisset in cor. *Non addas Iudæ.*

Ibidem. Iudas Simonis Iscariotæ. Non mutes genitiuum Iscariotæ cum nominatiuo Iscariotes.

v. 5. Deinde mittit aquam in peluim. *Nec hic mutes præsens mittit cum præterito misit.*

v. 7. Scies autem postea: *Non est omittenda coniunctio autem.*

v. 8. Si non lauero te, non habebis partem mecum. *Non commutes futurum habebis, cum præsentis habes, tametsi præsens legatur græcè.*

v. 12. Et accepit vestimenta sua, cum recubisset. *Prima coniunctio &, non est transferenda in medium sententiæ, ante cum recubisset.*

v. 18. Qui manducat mecum panem. *Cave legas meum pro mecum.*

v. 8. Animam tuam pro me pones? Non legas *præsens* ponis, pro futuro pones, nec affirmando, quod interrogando legendum est.

CAP. XIV. v. 1. Non turbatur cor vestrum. *vs his verbis non est præponendum & ait discipulis suis, ita nõ est postponendum neque formidet, quod est, non huius loci, sed versus 27. subsequentis.*

v. 6. Ego sum via & veritas & vita. Non omittas priorẽ coniunctionẽ &

v. 9. Philippe, qui videt me, videt & patrem. In quibusdam libris legitur præterito tempore. Qui vidit me, vidit & patrem. quem admodum græcè.

v. 17. Quia non videt eum. Hic neutiquam mutandum est præsens videt, in præteritum vidit.

Ibidem. Quia apud vos manebit. Neque hic mutet futurum manebit in præsens manet.

v. 19. Vos autem videtis me. Tertio nec hic facile mutet præsens videtis in futurum videbitis.

CAP. XV. v. 2. Tollet eum. Hoc loco retinendum est futurum tollet, non substituendum præsens tollit.

v. 6. Et arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent. Similiter hic, futura servanda sunt, non substituenda presentia. Porro singulare pronomen eum, quidam variant in plurale eos. Singulare pronomen, respondet verbo singulari, quod sequitur in Sixtinis & aliis multis libris, & ardet, plurale plurali, quod similiter in multis est libris, & ardent. Lege Notas nostras in varias lectiones quatuor Evangeliorum latinas.

v. 21. Sed hæc omnia facient vobis. Non omittas omnia.

v. 26. Spiritum veritatis. Interpretatur quartum casum, quem græca patiuntur, non primum spiritus.

v. 27. Et vos testimonium perhibebitis. Non mutet futurum cum præsentis perhibebitis: nam præsens græcè, futuri loco est.

CAP. XVI. v. 7. Expedi vobis ut ego vadam. Non est interponendum & ante ego.

v. 9. Quia non crediderunt in me. Pro præterito crediderunt, quidam legunt præsens credant.

v. 13. Docēbit vos omnem veritatem. Fuit olim quorundam librorum lectio Deducet vos in omni veritate, sed ex alia versione sumta.

v. 16. Modicum & iam non videbitis me. Interpretes intellexit, præsens videtis, quod est græcè, futuri loco positum.

v. 19. Cognovit autem Iesus. In quibusdam libris pro autẽ legitur ergo. Ibidem: Quia dixi. Nõ addas vobis.

v. 22. Et gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Non est mutandum futurum tollet, cum præsentis tollit, tametsi græcè sit præsens.

V. 23. Et in illo die me non rogabitis quidquã. Pro simpliciter rogabitis, non scribis compositum interrogabitis.

V. 27. Quia vos me amastis. In aliis libris, pro præterito, est præsens amaritis.

V. 32. Et non sum solus. Non addas tamen.

CAP. XVII. v. 1. Ut filius tuus clarificet te. Quidam libri interponunt & ante filius.

V. 20. Sed & pro eis. Hic non omittas &.

V. 21. Sicut tu pater in me. Hic nõ addas & ante tu.

CAP. XVIII. v. 11. Non bibam illum? Transfodiendum est, quod quidam libri addunt vis ut: Non vis ut bibam illum.

V. 13. Erat enim sacer Caiphæ. Non legas autem pro enim.

V. 20. Ego palam locutus sum mundo. Non addas in præpositionem.

V. 22. Unus assistens ministro sum. Non est mutandum nominativus, assistens cum genitivo assistentium.

V. 28. Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. *Cave mutata præpositione, scribas quarto casu ad Caipham, pro sexto à Caipha.*

CAP. XIX. v. 3. Et dabant ei alapas. *Quidam pro alapas legunt palmas, quomodo verit Interpres Matth. 26. v. 67.*

V. 4. Exiit ergo iterum Pilatus. *Non omittas ergo.*

V. 12. Et exinde quærebat. *Nec hic omittas & coniunctionem.*

Ibidem: Omnis enim qui se regē facit. *Denique nec hic omittas enim.*

V. 13. Lithostrotos, *Cave legas Lithostrotos, tertia alphabeti litera.*

V. 16. Et eduxerunt. *Non addas pronomen cum, quod quidam libri.*

V. 25. Stabant autem iuxta crucem Iesu. *Non legas singulare stabar, pro plurali stabant.*

V. 26. Et discipulum stantem. *Nō omittas participium stantem, sed neque mutes cum composito adstantem.*

V. 27. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. *Legendum esse neutrum plurale sua, prout Romani Correctores iudicarunt, non femininum singulare suam, olim fusè docuimus in Notationibus nostris.*

V. 30. Et inclinato capite tradidit spiritum. *Quod sequitur in quibusdam exemplaribus Cum autem exspirasset, velum templi scissum est à summo usque deorsum, superfluit, ex prioribus Evangelis huc adscitum.*

V. 40. Et ligauerunt illud linteis. *Neutrum illud probatum est Romanis Patribus, præ masculino eum.*

V. 42. Posuerunt Iesum. *Non mutes antecedens Iesum cum pronomine eum.*

CAP. XX. v. 1. Et vidit lapidem sublatum à monumento. *Pro sublatum non legas reuolutum: hoc enim est priorum Evangeliorum.*

V. 2. Tulerunt Dominum. *Non addas pronomen meum, quod hinc loco non quadrat, sicut quadrat infra v. 13.*

V. 19. Et stetit in medio. *Non addas discipulorum.*

V. 31. Quia Iesus est Christus filius Dei. *Cave omittas nomen Christus.*

Ibidem. Vitam habeatis. *Non addas æternam.*

CAP. XX I. v. 1. Postea manifestauit se iterum Iesus discipulis. *Non est omittenda vox discipulis.*

V. 4. Quia Iesus est. *Non mutes nomen Iesus cum pronomine ipse.*

V. 6. Mittere in dexteram. *Non addas ergo.*

Ibidem. Miserunt ergo. *Nec hic addas nomen rete, sed subaudias.*

V. 8. Non enim longè erant à terra. *Non est mutandus numerus pluralis erant cum singulari erat.*

V. 13. Et accipit panem & dat eis. *Non sunt scribenda præterita accepit, dabat, pro presentibus accipit, dat.*

V. 14. Manifestatus est Iesus discipulis suis. *Non omittas pronomen suis.*

V. 15. 16. 17. Simon Iohannis. *Non commutes Iohannis trissyllabum cum dissyllabo Iona hoc loco.*

V. 18. Extendes manus tuas. *Non mutes futurum indicatiui, cum presentis coniunctiui extendas.*

v. 23. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. *Non addas quia ante non moritur.*

ACTVS APOSTO- LORVM.

CAP. I. v. 4. Et conuescens præcepit eis. *Cave legas conuetsans pro conuescens.*

v. 15. Erat autem turba hominum sim q. l. *Correctores non probarunt illam quorundam emendationem, qui pro hominum scripserunt nominum, tamen si nominum, sit græcè.*

CAP. II. v. 4. Et cœperunt loqui variis linguis. Non scribas aliis pro variis.

V. 22. Sicut & vos scitis. Non est omittendum medium &c.

V. 23. Per manus iniquorum affigentes interemisistis. Pro affigentes, quod est, crucifigentes, errore excusum est in exemplari Romano, addita una littera, affigentes, quod est, tribulantes.

V. 33. Effudit hūc quē vos videtis. Non scribas neutro genere hoc doctum quod, pro masculino hunc quem.

CAP. III. v. 11. Cū teneret autem Petrum. Cane legas videret, aut plurale teneret, pro singulari teneret.

V. 12. Quā nostrā virtute aut potestate. In multis libris est pietate pro potestate.

V. 18. Deus autem quæ prænuñciavit. Retinendum est neutrum plurale quæ, non substituendum masculinum singulare qui.

CAP. IV. v. 2. Et annūciarēt in Iesu resurrectionem ex mortuis. Non mutes ablativum Iesu in accusativum.

V. 8. Principes populi & seniores audite. Non facile omittendum est verbum audite.

V. 24. Tu es qui fecisti. Nec hīc verbum substantivum es.

V. 36. Qui cognominatus est Barnabas. Cane pro Barnabas, legas Bersabas, id est, (semi)vocalem pron liquidā.

CAP. V. v. 3. Dixit autem Petrus. Non addas ad Ananiam aut ad cum.

V. 15. Et liberarentur ab infirmitatibus suis. Verbo liberarentur non est addendum nomen omnes.

V. 36. Et redacti ad nihilum. Potius scribendum est plurale redacti, quā singulari redactus est.

V. 39. Si verò ex Deo est, non

poterimus dissolvere illud. Neutrū illud, non est mutandum in masculinum eos.

V. 40. Ne omnino loquerentur. Correctores addiderunt omnino.

CAP. VI. v. 5. Et Nicanorem & Timonem. Pro Timonem non scribas Timotheum nomen discipuli Pauli.

CAP. VII. v. 5. Sed repromisit. Gracum & positum est loco sed, more hebraico.

V. 14. Et omnem cognationem suam. Non est omittendum pronomen suam.

V. 35. Quis te constituit principem & iudicem. Loco nominis trissyllabi iudicem, non oportet scribere dissyllabum ducem.

V. 44. Tabernaculū testimonij fuit cum patribus nostris in deserto. Non est omittenda præpositio cū.

V. 48. Sicut propheta dicit. Pro propheta non scribas per prophetam.

V. 51. Vos semper Spiritui sancto resistitis. Non mutes præsens resistitis in præteritum resististis.

V. 55. Et filium hominis stantem à dextris Dei. Non addas virtutis ante Dei.

V. 60. Obdormiuit in Domino. Patres non iudicant præmittendum illud in Domino.

CAP. VIII. v. 11. Propter quod multo tempore magis suis dementasset eos. Pro substantivo magis, non est legendum adiectivum magicis, nec addendum artibus.

V. 12. De regno Dei in nomine Iesu Christi. Præpositionem in tu mutant in coniunctivum &c.

V. 36. Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Neutrū quid commutandum hāud est cū masculino quis.

CAP. IX. v. 7. Et ibi dixerunt correctores addiderunt illud. Non ibi, in hoc versu 9 proximo. Et erat ibi

tribus diebus.

V. 20. Et continuo in synagoga prædicabat Iesum. *Ad uerbo continuo non subijcias ingressus, nec mutes ablatiuum synagogis in accusatiuum.*

V. 23. Consilium fecerunt in unum Iudæi. *Non facile omittas in unum.*

V. 25. Accipientes autem eum discipuli nocte. *Non addas pronomen eius nomini discipuli.*

V. 32. Dum pertransiret uniuersos. *Non est auferenda prepositio per, ex uerbo pertransiret.*

V. 34. Aenea, sanate Dominus Iesus Christus. *Præsens indicatiua sanate non est uertendum in præsens imperatiui sanet.*

V. 38. Cum autem propè esset Lydda ad Ioppem. *Alij mutata prepositione, scribunt ablatiuum ab Ioppe paruo discrimine.*

CAP. X. v. 4. Quid est Domine. *Multi mutatis genere neutro in masculinum, & persona tertia, in secundam, legunt Quis es Domine: minus rectè.*

V. 15. Quod Deus purificauit. *Non mutes singulare quod in quæ plurale.*

V. 25. Et proci dens ad pedes eius adorauit. *Non subijcias pronomen eum.*

V. 41. Postquam resurrexit à mortuis. *Quod sequitur in quibusdam libris per dies quadraginta superfluit.*

CAP. XI. v. 23. In proposito cordis. *Alij libri omittunt prepositionem.*

V. 25. Profectus est autem Barnabas Tarsum. *Non auferas nomen Barnabas.*

CAP. XI. v. 4. Tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum. *Nec priori participio addas coniunctionem tradensque: nec posteriori prepositionem cum pronomine ad custodiendum eum.*

V. 13. Processit puella ad audiē-

dum. *Pro audiendum non substituas uidentium, quod est, adficiendum.*

V. 16. Cum autem aperuissent. *Non addas ostium.*

CAP. XIII. v. 7. Cui nomen erat Bariesu. *Legendum est Bariesu, non demta seminocali f. Barieu.*

V. 21. Et dedit illis Deus Saul. *Non est omitendum nomen Deus.*

V. 33. Quoniam hanc Deus adimpleuit filiis nostris. *Pro nostris prima persona, non scribas ueltris secundæ, nec luistertia, nec deniq; Israel.*

Ibidem. Sicut & in psalmo secundo scriptum est. *Non facile, uel omittas secundo, uel nutes cum primo: quædere legere licet Notationes nostras.*

V. 37. Quem uero Deus sulcitatuit à mortuis. *Patres non iudicauerunt auferendum illud à mortuis.*

V. 38. Et ab omnibus, quibus non potuistis. *Non est prætermittenda prepositio his uerbis coniunctio &.*

V. 43. Et colentium aduenarum. *Non addas participio colentium nomen Deum.*

CAP. XIV. v. 2. Aduersus fratres. *Non subijcias Deus autè pacèfecit.*

V. 6. Et tibi euangelizantes erant. *Non facile addenda sunt subsequencia in quibusdam codicibus uerba: Et cõmota est omnis multitudo in doctrina eorum: Paulus autè & Barnabas morabantur Lystris.*

V. 9. Surge super pedes tuos reatus. *Nec his uerbis facile præponenda sunt hæc: Tibi dico, in nomine Domini nostri Iesu Christi.*

V. 16. Implens cibo & læritia corda nostra. *Non mutes nostra prima persona in uestra secundæ.*

V. 18. Lapidantesque Paulum. *In quibusdam libris legitur, & lapidato Paulo, explicationis gratia.*

V. 24. Et loquentes uerbum Domini in Perge. *Non est mutandus ablatiuus in accusatiuum Pergen.*

CAP. XV. v. 23. Scribentes per

ma

manus eorum. *Non subijcias, quod quidam, epistolam continentem hæc: superfluit enim.*

V. 38. Et nõ isset cum eis in opus. *Nec hic addendum est quò missi fuerant.*

V. 41. Præcipiens custodire præcepta Apostolorum & seniorum. *Hæc verba à veteribus manuscriptis minimè prætermittuntur, quamvis græcè absint.*

CAP. XVI. v. 1. Peruenit autem Derben. *Non interijcias præpositionem in.*

Ibidem. Filius mulieris Iudææ fidelis. *Observatu digna correctio, quæ pro nomine appellatio viduæ, repositum est nomen proprium Iudææ.*

V. 12. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes. *Alij boni libri legunt consistentes.*

V. 22. Et magistratu, scissis tunicis eorum. *Non est præponenda coniunctio & participio scissis, nec eorum mutandum cum suis.*

V. 29. Procidit Paulo & Silæ ad pedes. *Legendum est præteritum procidit, à cado, non præsens procedit, à cedo.*

CAP. XVII. v. 4. Et de colentibus gentilibusque. *Correctores addiderunt coniunctionem encliticam vocis gentilibus.*

V. 17. Ad eos qui aderant. *Pro aderant, ab adsum, non scribas adierant ab adeo, multoque minus audierant ab audio.*

V. 18. Quid vult seminiuerbius hic dicere? *Vox una seminiuerbius formata ad similitudinè græcæ σμινηριος, non est circumscribenda duabus feminator verborum.*

V. 22. Per omnia quasi superstitionioses vos video. *Comparatiuus superstitionioses, non est mutandus in positiuum superstitionios.*

CAP. XVIII. v. 4. Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, interpones nomen Domi-

ni Iesu, suadebatque Iudæis & Græcis: *Nestiquã omitendus est versus iste.*

V. 10. Et nemo apponetur tibi ut noceat te. *Hoc alij exposuerunt, scribentes hunc in modum: Et nullus nocere poterit tibi.*

V. 11. Sedit autem ibi. *Non omitas ibi.*

V. 15. De verbo & nominibus & lege vestra. *Ablatiui lege vestra, non sunt mutandi in genitiuos legis vestra.*

V. 18. Nauigauit in Syriam. *Non omitas in præpositionem.*

V. 24. Alexandrinus genere. *Alij exponentes quid sit genere, scripserunt natione.*

CAP. XIX. v. 9. Maledicentes viâ Domini. *Non omitas Domini.*

V. 12. Sudaria & semicinctia. *Alij pro copulatiua & scribunt disjunctiuam vel.*

V. 14. Erant autem quidam Iudæi Sceuæ principis sacerdotû septem filij. *Alij libri præponunt Sceuæ, postponunt Iudæi.*

V. 16. Et insiliens in eos homo. *Congruentior est hic verborum ordo, illo quo homo ponitur ante in eos.*

V. 20. Et confirmabatur, id est, confortabatur, ut quidam legunt.

V. 21. Dicens, quoniam postquã fuero ibi. *Non oportet omittere quoniam, tametsi sensui superfluet.*

CAP. XX. v. 4. Comitatus est autem cum Sopater Pyrrhi Bereensis. *Legendum est Sopater trisyllabum, non addita vna syllaba, Sosipater quadrisyllabum.*

V. 14. Cum autem conuenisset nos in Asson. *Scribendum est conuenisset, potius quàm inuenisset.*

V. 16. Ut diem Pentecostes faceret Ierosolymis. *Genitiuus Pentecostes non est mutandus in accusatiuum Pentecosten.*

CAP. XXI. v. 7. Nos verò nauigatione expleta. *Pro expleta non scribas explicita.*

V. 16. Mnasonem quemdam Cyprium, *Non mutes Mnasonem in Iasonem, id est, liquidas duas in v. nam consonantem.*

V. 39. Non ignotæ civitatis municeps. *Quidam legunt civis, expl. care volentes quid sit municeps.*

CAP. XXII. v. 3. Natus in Tarso Ciliciæ. *Non est omittenda præpositio in.*

V. 12. Ab omnibus cohabitantibus Iudæis. *Compositum cohabitantibus non est mutandum cum simpliciter habitantibus.*

V. 28. Ego multa summa civilitatem hanc consecutus sum. *Non civitate in, sed civilitatem, legendum est, quinque syllabis.*

CAP. XXII. v. 23. Et vocatis duobus Centurionibus. *Pro verba simplici vocatis, non scribas compositum conuocatis.*

V. 24. Ut imponentes Paulum, saluum perducerent. *Non interponas pronomen cum ante saluum.*

V. 29. Nihil verò dignum morte aut vinculis habetem criminis. *Gentius criminis non est mutandum in accusatum crimen.*

V. 30. Misi eum ad te, denunciās & accusatoribus. *Ita interpungendus est, ut participium denunciāns, iungatur sequentibus, nō præcedentibus.*

V. 31. Milites ergo. *Non mutes ergo cum verò.*

CAP. XXIV. v. 6. 7. Quem & apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare superueniens autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, iubens accusatores eius ad te venire. *Non sunt hæc omittenda iudicio Patrum, prout à quibusdam omittuntur omnia, exceptis primis duobus verbis, lectis hæc ratione. Quem apprehendimus.*

V. 18. Neque cum tumultu. *Quæ subicitur in quibusdam exemplari-*

bus: Et apprehenderunt me clamantes & dicentes, tolle inimici nostrum: ut superflua auferenda Patres censuerunt.

CAP. XXV. v. 16. Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priusquam Alij libri scribunt donare, quod est largiri, quomodo & græcè legitur χαρίζεσθαι, sed quia græcè additur εἰς ἀπώλειαν in interitum siue perditionem, Interpretes donare ad perditionem intelligitur interpretatus, damnare, seu condemnare, prout Patres correxerunt.

CAP. XXVI. v. 3. Maximè te sciante omnia, & quæ apud Iudæos sunt consuetudines, & quæstiones. *Nihil opus est mutare neutrum omnia in faminum omnes, modo non omittatur coniunctio & subsequens, prout omitti non debet.*

V. 7. In quam duodecim tribus nostræ. *Non mutes accusatum quæ in ablativum qua.*

V. 17. Eripiens te de populo & gentibus. *Singularem numerum populo, non commutes cum plurali populis.*

V. 21. Comprehensum tentabam interficere. *Non addas volentes me ante interficere.*

CAP. XXVII. v. 2. Ascendentes nauem Adrumetinam. *Non augeas vocem Adrumetinam littera n medio adiecta.*

Sequitur: Incipientes navigare, Plurale primi casus: incipientes, non mutes in singulare quarti casus incipientem.

V. 9. Eò quòd & ieiunium iam præterisset. *Non est omittendum medium illud &.*

Sequitur: Consolabatur eos Paulus. Neque hic omittendum pronomen eos.

V. 18. Valida autem nobis tempestate iactatis. *Alij pro nomine valida scribunt aduerbium valide,*

CAP. XXVIII. v. 1. Quia Melita

insula vocabatur. *Nō scribas Mitylene quadryllabum, pro trissyllabo Melita.*

V. 6. Diu autem illis expectantibus. *Non mutes expectantibus in sperantibus.*

V. 17. Nihil aduersus plebem faciens. *Causa scribas legem, pro plebem, quod est, populum.*

EPISTOLA AD ROMANOS.

CAP. I. v. 27. Exarserunt in desideriis suis in inuicem. *Non omittas in ante inuicem.*

V. 28. Ut faciant ea quæ non conueniunt. *Plurali conueniunt preferendum est singulari conuenit.*

V. 32. Et non solum qui ea faciunt, sed etiã qui consentiunt facientibus. *Non magis omittas primũ &, quã duplex qui subsequens.*

CAP. II. v. 1. Eadem enim agis quæ iudicas. *Non facile mutes neutrum quæ in masculinum qui.*

V. 4. Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiã te adducit. *Correctores præuenerunt uerbum ignoras participio ignorans.*

V. 7. Gloriam & honorem & incorruptionem quærunt. *Et hic correctores præuenerunt uerbum quærunt participio quærentibus.*

V. 15. Et inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiã defendentibus. *Correctores, pro more sermonis latini, receperunt ablatiuos, quorum loco alij legunt genitiuos, more graeco.*

CAP. III. v. 3. Numquid incredulitas illorum fidem Dei euacuabit? *Non mutes futurum euacuabit in præteritum euacuauit.*

V. 25. Quem proposuit Deus propitiationem. *Nec hic mutes femininum propitiationem in masculinum propitiatorem.*

CAP. I V. v. 2. Si enim Abrahã

ex operibus iustificatus est. *Nomi- ni operibus non aditas legis.*

V. 9. Beatitudo ergo hæc in circumcissione tantum manet. *Non auferas, uel aduerbium tantum, uel uerbum manet.*

V. 17. Ante Deum cui credidit. *Non mutes personam tertiam in secundam credidit.*

V. 18. Sic erit semen tuũ. *Quod sequitur in multis libris sicut stellæ cæli & arena maris, superfluit.*

V. 19. Cũ iam ferè centum esset annorum. *Non omittas aduerbium iam.*

CAP. V. v. 8. Quoniam cũ adhuc peccatores essemus. *Non interponas coniunctionem si inter quoniam & cũ.*

Sequitur: Secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. *Correctores iudicauerunt non esse prætermittendum illud secundum tempus.*

CAP. VI. v. 3. An ignoraris. *Non est addendum fratres.*

V. 6. Et ultra non seruiamus peccato. *Non est mutandum & copulatiuum cum ut causatiuo.*

V. 17. In quam traditi estis. *Nec hic mutandus est accusatiuus quam in ablatiuum qua.*

CAP. VII. v. 15. Non enim quod uolo bonum hoc ago, sed quod odi malum illud facio. *Romani Patres censuerunt non esse auferendas uoces bonum & malum, quæ in plerisque latinis libris leguntur.*

V. 25. Gratia Dei. *Non interponas coniunctionem autem, multoque min⁹ uertas genitiuũ Dei, in datiuũ Deo.*

CAP. VIII. v. 7. Quoniam sapientia carnis inimica est Deo. *Nō scribas inimicitia est in Deum.*

V. 18. Neque principatus, neque uirtutes. *Nec adita neque potestates, nec substituas loco huius neque uirtutes.*

Ibidem. Neque fortitudo. *Corre-*

ctores non iudicariūt hoc prætereūdum, de quo legi possunt nostræ Notationes.

CAP. IX. v. 1. Veritatem dico in Christo. Non addas Iesu.

V. 10. Non solum autem illa. Non est mutandum illa femininum in masculinum illi.

V. 15. Et misericordiam præstabo cuius miserebor. Non mutes genituum cuius in datiuum.

CAP. X. v. 21. Ad populum non credentem & contradicentem. Nō subijcias pronome mihi, quod multi.

CAP. XI. v. 4. Qui non curauerunt genua ante Baal. Non omitas has duas uoculas ante Baal.

V. 6. Secundum electionem gratiæ. Non subijcias Dei.

V. 9. Fiar mensa eorum in laqueū. Nō est hic inferendū corā ipsis.

V. 19. Dices ergo: fracti sunt rami. Retinendum est futurum dices, non substituendum præsens dicitis.

V. 32. Conclussit enim Deus omnia in incredulitate. Correctores præulerūt ablatiuum incredulitate, ei quem alij libri legunt accusatiuo incredulitatem.

CAP. XII. v. 3. Et unicuique sicut diuisit Deus mensuram fidei. Non est auferenda coniuñctio &, quam Correctores addiderunt.

V. 10. Charitate fraternitatis inuicem diligentes. Retinendus est ablatiuus charitate, non surrogandus accusatiuus charitatem, quod docuimus & nos in Notationibus.

V. 11. Domino seruietes. Olim, ante Hieronymianam correctionem, latini libri ferè legebant Tempori seruietes, quemadmodum & uersu 13. subsequēte. Memoriis pro Necessitatibus sanctorū cōmunicantes.

V. 19. Mihi uindicta, ego retribuā, dicit Dominus. Et seruandus est nominatiuus uindicta, loco accusatiui qui uulgo legitur ita nō est præponēda coniuñctio & ante pronomen ego.

CAP. XIII. v. 1. Quæ autem

sunt, à Deo ordinatæ sunt. Femininum ordinatæ non est commutandum cum neutro ordinata.

V. 5. Ideo necessitate subditi estote. Preferendus est ablatiuus necessitate datiuo necessitati.

V. 10. Dilectio proximi malum non operatur. Et hic preferendus genitiuus datiuo proximo.

V. 12. Nox præcessit. Non mutes præcessit in processit: id est, diphthongum æ in uocalem quartam.

CAP. XIV. v. 9. Ut & mortuorum & uiuorum dominetur. Non præponas uiuos mortuis, hoc quidē loco.

V. 19. Et quæ ædificationis sunt in inuicem custodiamus. Non omitas, uel in propositionem ante inuicem uel uerbum custodiamus.

CAP. XV. v. 21. Et prohibitus sum usque adhuc. Non putarunt Patres hæc uerba sibi omittenda esse, quāquam à multis libris omittantur.

V. 29. In abundantia benedictionis Euangelij Christi ueniam. Hic addiderunt uocem Euāgelij, quæ & græcè additur.

V. 30. ut adiuuetis me in orationibus uestris pro me ad Deum. Non auferas aut uestris, aut pro me. v. 32. Et refrigeret uobiscum. Retinendum est & copulatiuum, non substituendum ut causatiuum.

CAP. XVI. v. 5. Qui est primitiuus Asiæ in Christo. Caue mutes Asiæ in Achaia, signa hi chi.

v. 6. Salutate Mariam quæ multum laborauit in uobis. Pronomen secundæ personæ uobis, non est mutandum in primæ nobis.

v. 7. Salutate Andronicum & Iuniam. Legendum est Iuniam, ita ut tertia dictionis litera sit tertia liquidarum, non prima, Iulia.

v. 11. Salutate eos qui sunt ex Aristoboli domo. Alij libri non addunt: sed subaudiunt domo.

v. 27. Cui honor & gloria. Non omitas rō cui.

EPISTOLA
AD CORINTHIOS
PRIOR.

CAP. I. v. 10. Sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadem sententia. *Romani Patres, emendando scripserunt, sententia, deductum à sensu, pro eo quod vulgò legitur, scientia à scio.*

V. 14. Gratias ago Deo. *Non addas pronomen meo.*

V. 16. Cæterum nescio si quem alium baptizauerim. *Non addas pronomen vestrum post alium.*

CAP. II. v. 14. Quia spiritaliter examinatur. *Nonnulli codices, pro quia, scribunt ea quæ vel quæ, & pro singulari examinatur plurale examinantur: sed priorem lectionem prætulere Patres.*

V. 16. Quis enim cognouit sensum Domini, qui instruat eum? *Quidam libri, sed minus emendati, pro qui instruat eum, habent aut quis instruxit eum?*

CAP. III. v. 11. Quod est Christus Iesus. *Non facile mutet neutrum quod in masculinum qui.*

CAP. IV. v. 16. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. *Nō aufertur à textu hæc: sicut & ego Christi.*

CAP. V. v. 7. Expurgate vetus fermentum. *Non addas coniunctionem igitur.*

CAP. VI. v. 11. Et hæc quidam finistis. *Nomen quidam nequaquam mutandū est in coniunctionem quidē.*

V. 18. Omne peccatum. *Non interponas coniunctionē causalem enim.*

CAP. VII. v. 7. Volo enim omnes vos esse sicut meipsum. *Correctores mutarunt coniunctionem aduersatiuam autem in causalem enim, & nomen homines in pronomen vos: vulgò enim legitur: Volo autem omnes homines.*

V. 13. Et si qua mulier fidelis. *Hic noluerunt omitti τὸ fidelis.*

V. 24. Vnusquisque in quo vocatus est, fratres. *Seruandam est plurale fratres, non substituentium singulare frater.*

Sequitur: In hoc permaneat apud Deum. Pro composito, quidam legunt simplex maneat, sed plurale mancant non est admittendum.

V. 26. Existimo ergo hoc bonum. *Pro ergo, quidam enim, quidam autem scribunt.*

V. 33. Et diuisus est: & mulier inupta & virgo cogitat. *Olim, ante Hieronymianam correctionem, ferè legebant latini codices: Diuisa est mulier & virgo. Quæ inupta est, cogitat.*

V. 35. Et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. *Correctores prætulerunt τὸ obsecrandi, quod est, orandi, ei quod multi legunt obseruandi, quod est, colendi.*

V. 39. Quod si dormierit vir eius, liberata est. *Non addas à legis, sed intelligas.*

CAP. VIII. v. 6. Ex quo omnia & nos in illum. *Alij libri mutant accusatiuum in ablatiuum illo.*

V. 7. Quidā autē cum conscientia vsque nunc idoli. *Clarius additur quam omittitur præpositio cum.*

CAP. IX. v. 10. An propter nos vtique hoc dicis? *Non omittas pronomen hoc.*

V. 16. Nam si euangelizauero. *Non interponas & inter nam & si.*

CAP. X. v. 17. Omnes qui de vno pane participamus. *Non addas & de vno calice.*

V. 27. Si quis vocat vos infidelium. *Nec hic addas ad cœnam.*

V. 28. Hoc immolatum est idolis. *Non mutet participium immolatum in nomen immolatiuum.*

CAP. XI. v. 10. Ideo debet mulier potestatem habere supra caput, propter angelos. *Pro potestatem non scribas velamen, nec addas*

pronomen suum nomini caput.

CAP. XII. v. 13. Omnes nos in unum corpus baptizati sumus. *Non mittas nomen corpus, quod multi.*

V. 28. Genera linguarum, interpretationes sermonum. *Correctoribus visum non est omittere interpretationes sermonum, quamvis graeco consentaneè ab alijs libri omittatur.*

CAP. XIII. v. 13. Nunc autem manet. *Nò scribas singulare manet.*

CAP. XIV. v. 2. Spiritu autem loquitur mysteria. *Non mutes ablativum spiritu in genitivum.*

V. 16. Qui supplet locum idiotæ. *Non scribas interrogativum quis loco relativi qui.*

V. 21. In lege scriptum est. *Non addas enim.*

V. 23. Nónne dicent quòd insanitis. *Coniunctio quòd mutanda non est in pronomen interrogativum quid.*

V. 32. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. *Retinendus est numerus pluralis subiecti sunt, nò surrogandus singularis subiectus est.*

V. 33. Sicut & in omnibus ecclesijs sanctorum doceo. *Non est amittendum verbum doceo.*

V. 40. Omnia autem honestè & secundùm ordinem fiant. *Superfluit quòd multi codices subiiciunt in vobis.*

CAP. XV. v. 23. Deinde ij qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. *Correctores prætolerunt casum sextam adventu, et qui est in plerisque libris, quarto adventum.*

V. 26. Nouissima autem inimica destruetur mors. *Non scribas adverbium nouissimè, loco nominis nouissima.*

V. 31. Quotidie morior per vestram gloriam. *Romani Patres prætulcrunt monosyllabum per dissyllabo propter.*

V. 35. Sed dicit aliquis. *Retinen-*

dum est futurum dicit, non substi- tuendum præsens dicit.

Ibidem. Qualive corpore veniet? Loco dictionis unius qualive, non sunt scribende due quali autem.

V. 39. Sed alia quidem hominù, alia verò pecorù, alia volucrù, alia autem piscium. *Non sunt omittendæ cõiunctiones, quidem, verò, autem.*

V. 51. Omnes quidem resurgetur, sed non omnes immutabimur. *Olum quidam latini codices, pro resurgetur, legebant dormiemus; sed minus rectè.*

V. 52. Canet enim tuba. *Si non addas vocem tuba, vel subaudias oportet.*

CAP. XVI. v. 12. Et utique non fuit voluntas ut nunc venires. *Non addas nomini voluntas pronomen eius.*

V. 15. Nostis domum Stephani & Fortunati & Achaici. *Patres non putarunt omittendum & Achaici.*

V. 19. Salutant vos Ecclesiæ Afix. *Substantivo Ecclesiæ non adjectis adiectivum omnes.*

Ibidem. Apud quos & hospitor. Neque hoc voluerunt Patres è textu auferri.

EPISTOLA AD CORINTHIOS POSTERIOR.

CAP. I. v. 6. Siue exhortamur pro vestra exhortatione & salute. *Non mittas te & salute.*

Sequitur: Quæ operatur tolerantiam Non interponas in vobis, multèque minus in nobis, primæ persone.

V. 7. Ut spes nostra firma sit pro vobis. *Alij legunt modo indicativus & spes nostra firma est pro vobis.*

V. 11. Ut ex multorum personis. *Insonis correctio qua multorù personis, restitutum est, loco eius quòd vulgò legitur, multarum personis facit*

facierum, confusis interpretationibus duabus vocis $\omega\sigma\omega\pi\alpha\upsilon$.

Ibidem. Per multos gratiæ agantur pro nobis. Non substituas vobis secundæ personæ, pro nobis primæ.

V. 11. Quod in simplicitate cordis. Non est omittendum cordis, quod Patres addiderunt.

V. 18. Quia sermo noster qui fuit apud vos. Pro præterito fuit non scribas præsens sit.

V. 21. Qui autem cõfirmat nos vobiscum in Christo. Non præponas secundæ personæ pronomen, inuerso ordine legens vos nobiscum.

CAP. III. v. 9. Nam si ministratio dñationis gloria est. Non addas præpositionem in ante gloria.

V. 12. Habentes igitur talem spem, multa fiducia vtimur. Non est mutandus indicatiuus vtimur in imperatiuum vtamur.

CAP. IV. v. 1. Ideo habentes administrationem. Verbum vnum administrationem, non mutes in duo hanc ministrationem.

V. 4. Vt non fulgeat illis illuminatio. Non auferas pronomen illis.

V. 6. Ipse illuxit in cordibus nostris. Nec omittas ipse, nec mutes $\epsilon\sigma\eta$ qui.

V. 9. Persecutionem patimur, sed non relinquimur. Quod subiiciunt quidam libri, humiliamur, sed non confundimur. Correctores prætereundum censuerunt.

CAP. V. v. 13. Siue enim mente excedimus, Deo. In quibusdam libri, pro excedimus, à cedo est excedimus, à cado, id est, vocalis tertia pro secundâ.

CAP. VI. v. 16. Et inambulabo inter eos. Correctores addiderunt inter eos.

CAP. VII. v. 3. Non ad condemnationem vestram dico. Non facile omittas pronomen vestram.

V. 7. Ita vt magis gauderem. Non præponas aduerbium magis coniunctioni vt.

CAP. VIII. v. 15. Qui multum, non abundauit. Nomen multum non addas verbum habuit.

V. 23. Et in vos adiutor. Retinendus est accusatiuus vos, non substituentus ablatiuus vobis.

Ibidem. Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi. Hic retinendus est nominatiuus gloria, non surrogandus, qui vulgò legitur, genitiuus gloriæ.

V. 24. In faciem ecclesiarum. Non mutes accusatiuum in ablatiuum facie.

CAP. IX. v. 5. Vt præueniant ad vos. Non scribas perueniant pro præueniant, quod est, ante veniant.

V. 9. Iustitia eius manet in seculum seculi. Alij scribunt in æternum pro in seculum seculi.

CAP. XI. v. 23. Ministri Christi sunt. Non subijcias, quod in alijs est libris, & ego.

V. 25. Nocte & die in profundo maris fui. Non mutes ablatiuum in accusatiuum profundum.

CAP. XII. v. 11. Nihil enim minus fui. Non est scribendum feci à facio, pro fui à sum.

CAP. XIII. v. 4. Sed viuemus cum eo. Non est mutandum futurum in præsens viuimus.

V. 6. Spero autem quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Nec hæc futurum cognoscetis in præsens cognoscitis.

EPISTOLA AD GALATAS.

CAP. II. v. 2. Scorsum autem iis qui videbantur aliquid esse. Nec omittas aliquid esse, nec pro eo scribas maiores esse.

V. 4. Sed propter subintroductos. Non auferas conjunctionem sed.

V. 5. Quibus neque ad horum cessimus subiectionem. Triplex vitium hæc vitandum est, vnum ne omittatur

tatur prima vox quibus, alterum ne omitatur subsequens negatio neque, quæ à multis olim libro solebat omitti, tertium ne scribatur dativus pro ablativo subiectione.

CAP. III. v. 1. Quis vos fascinauit non obedire veritati? Multi libri, pro obedire legunt credere: quidam olim omiserunt totum hoc Non obedire veritati, quæ de re legere licet. Notationes nostras.

Ibidem. Ante quorum oculos Iesus Christus præscriptus est. Legendum est præscriptus, quod est, ante scriptus, non profcriptus, id est, diptongus prima æ, non vocalis quarta o.

V. 7. Cognoscite ergo. Imperativus cognoscite non est mutandus in indicativum cognoscetis.

V. 19. Propter transgressiones posita est. Non mutet plurale in singulare transgressionem.

CAP. IV. v. 6. Quoniam autem estis filij. Non addas Dei.

V. 14. Et tentationem vestram in carne mea non spreveritis. Non facile mutandum est pronomen secundæ personæ vestrâ, in primâ meam.

V. 24. Unum quidem in monte Sina. Alij libri pro in legunt à.

CAP. V. v. 7. Quis vos impediuit veritati non obedire? Quod sequitur in quibusdam exemplaribus Nemini consenseritis, omnium Correctorum iudicio superfluit.

V. 8. Pervasio hæc non est ex eo qui vocat vos. Non est omittendum pronomen hæc, nec eius loco scribendum vestra.

CAP. VI. v. 12. Quicumque enim volunt placere in carne. Multi libri omittunt enim.

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAP. I. v. 6. In dilecto filio suo. Non omitatur filio suo.

V. 17. In agnitione eius. Quidam libri, pro sexto casu, scribunt quarum agnitionem.

V. 23. Et plenitudo eius. Non est omittenda coniunctio &.

CAP. II. v. 1. Et vos cum essetis mortui. Non est addendum verbum conuiuificauit.

V. 11. Quòd aliquàdo vos gentes in carne. Nec hic addendum est, vel pronomen qui, vel verbum eratis ante gentes.

Sequitur: Qui dicimini præputium. Non est mutandum præsens dicimini, in imperfectum dicebamini.

V. 12. Quia eratis illo in tempore. Coniunctio quia seu quòd non est vertenda in pronomen qui.

V. 16. Et reconciliet ambos. Præferendum est & copulativum vt causativo.

V. 22. In habitaculum Dei in spiritu. Non addas sancto.

CAP. III. v. 10. Vt innotescat principatibus & potestatibus. Non legas principibus pro principatibus, id est, quatuor syllabas pro quinque.

V. 16. Virtute corroborati per spiritum eius. Retinendus est ablativus virtute, non supponendus accusativus virtutem.

Sequitur: In interiorem hominem. Hic contra, retinendi sunt accusativi, non supponendi ablativi in interiori homine.

CAP. IV. v. 22. Deponere vos secundum pristinam conversationem. Legendum est deponere, modo infinitivo, non imperativo deponite.

V. 29. Ad ædificationem fidei. Non legas opportunitatis pro fidei.

V. 30. In quo signati estis in diem redemptionis. Non mutet quartum casum in sextum die.

CAP. V. v. 5. Aut avarus, quod est idolorum seruitus. Alterius versionis est, ea lectio quæ habet qui est idolorum servus.

V. 13. Omne enim quod manife-

festatur,

festatur, lumen est. *Retinendum est passivum manifestatur, non mutandum in activum manifestat, quod quidam volunt.*

V. 18. Sed implemini spiritu sancto. *Alij libri omittunt adiectivum sancto.*

V. 26. Mundans lauacro aqua in verbo vitæ. *Correctores, ut indicant non addendum participio mundans pronomen eam, ita non aufertur in fine nomen vitæ.*

V. 27. Ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam. *Non facile mutes nominativum masculinum ipse, in accusativum femininum ipsam.*

CAP. VI. v. 13. Et in omnibus perfecti tate. *Non facile scribas, sublata præpositione in ablativum absolute postros omnibus perfectis, ut nonnulli libri.*

V. 15. In præparatione Evangelij pacis. *Servandus est ablativus præparatione, non substituendus accusativus.*

V. 23. A Deo patre. *Non addas pronomen nostro.*

EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAP. I. v. 14. Et plures è fratribus in Domino, confidentes vinculis meis. *Primum & copulativum non oportet mutare in ut, nec præponere in præpositionem nomini vinculis.*

CAP. III. v. 4. Quamquam ego habeam confidentiam & in carne. *Non est transferenda coniunctio & ex fine in principium.*

V. 10. Et societatem passionum eius. *Pro plurali passionum, non scribas singulare passionis.*

V. 15. Et hoc vobis Deus revelabit. *Non mutes futurum revelabit in præteritum.*

V. 16. Verumtamen ad quod

peruenimus ut idem sapiamus, & in eadem permancamus regula. *Nec mutes quod in quid; vocalem quartam in tertiam, nec omittas coniunctionem &.*

CAP. IV. v. 2. Euodiam rogo. *Non scribas Euchodiam, addito chi.*

EPISTOLA AD COLOSSENSES.

CAP. I. v. 12. Gratiarum agentes Deo patri. *Non est intericienda coniunctio & inter Deo & patri.*

V. 14. In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum. *Ut non oportet omittere per sanguinem eius, ita non oportet addere & ante remissionem.*

V. 25. Quæ data est mihi in vos. *Non mutes accusativum in ablativum vobis.*

CAP. II. v. 2. In agnitionem mysterij Dei patris & Christi Iesu. *Non est auferenda coniunctio &.*

V. 7. Abundantes in illo, in gratiarum actione. *Quidam libri, pro in illo masculino, scribunt femininum in ea: sed nequaquam est omittendum in illo, quod multi faciunt.*

V. 11. Circumcisione non manufacta. *Caue legas manufacta, pro manufacta, quæ manu fit.*

Sequitur: In exspoliatione corporis carnis. *Nec addas peccatorum post corporis, nec mutes corporis in cutis, quod est pellis.*

V. 16. Aut in parte diei festi. *Non omittas festi.*

CAP. III. v. 4. Cùm Christus apparuerit vita vestra. *Nō est addenda coniunctio sine autem sine enim.*

V. 11. Vbi non est Gentilis & Iudæus. *Non intericias masculus & femina, superfluit enim hoc loco.*

V. 16. Psalms, hymnis, & canonicis spiritualibus. *Non est præponenda*

hinc ablativus prepositio in.

V. 17. Omnia in nomine Domini Iesu Christi. *Non addendam est facite, sed subaudiendum.*

V. 20. Hoc eam placitum est in Domino. *Non est omittenda prepositio in.*

CAP. IV. v. 9. Omnia quæ hic agitur. *Non preponas his verbis qui.*

V. 16. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hæc. *Non omitta; pronomen hæc.*

Ibidem. Et eam quæ Laodicensium est, vos legatis. *Alij passim legunt; & ea quæ Laodicensium est vobis legatur.*

V. 18. Gratia vobiscum. *Non interponas Domini nostri Iesu Christi.*

EPISTOLA AD THESSALONICENSES PRIOR.

CAP. I. v. 1. Gratia vobis & pax. *Non addas à Deo patre nostro & Domino Iesu Christo.*

V. 5. Sed & in virtute. *Non omittas medium &, sicut nec ubi sequitur v. 8. Sed & in omni loco.*

CAP. II. v. 7. Cum possemus vobis oneri esse. *Nec auferendum est pronomen vobis, nec neutrum nomen oneri facile commutandum cum masculino honori.*

Ibidem. Sed facti sumus paruuli. *Interpres vertit paruuli, quod alij lenes.*

V. 16. Peruenit enim ira Dei super illos usque in finem. *Correctores præulerunt peruenit, rã præuenit, quod est, ante venit.*

CAP. III. v. 12. Et abundare faciat charitatem vestram in inuicem. *Non omittas pronomen vestram.*

CAP. IV. v. 1. Sic & ambuletis. *Alij scribunt sicut & ambulatis.*

V. 8. Iraque qui hæc spernit. *Non est omittendum pronomen hæc.*

V. 14. Qui residui sumus in aduentum Domini. *Non est mutandus accusatiuus in ablativum aduentu.*

CAP. V. v. 3. Sicut dolor in vtero habenti. *Datiuus non est mutandus in genitivum habentis.*

V. 15. Sed semper quod bonum est sectamini in inuicem & in omnes. *Non est omittendum prius in.*

EPISTOLA AD THESSALONICENSES POSTERIOR.

CAP. I. v. 6. Retribuere tribulationem. *Non est mutanda vox tribulationem, quæ pœnã significat, in retributionem, quæ mercedem.*

V. 11. Omnem voluntatem bonitatis. *Non addas pronomen suæ.*

CAP. II. v. 12. Quod elegerit vos Deus. *Non mutes pronomen secundæ personæ vos in primæ nos.*

V. 13. In qua & vocauit vos. *Quidam legunt in quam, quidam ad quod, sed male omnino illi, qui scribunt pronomen primæ personæ nos.*

CAP. III. v. 4. Quoniam quæ præcipimus. *Retinendum est præsens præcipimus, non surrogandum præteritum præcepimus.*

V. 11. Ambulare inquietè. *Non mutes infinitiuum ambulare in participium ambulantes.*

EPISTOLA AD TIMOTHEVM PRIOR.

CAP. I. v. 9. Sciens hoc. *Non scribas plurale sciens, pro singulari sciens.*

V. 12. Christo Iesu Domino nostro. *Non preponas prepositionem in.*

V. 16. Ad informationem eorum. *Cave scribas contrarium deformationem, vt quidam.*

CAP. II. v. 6. Testimonium temporibus tuis. *His verbis, nec proponendum est cuius, nec postponendum confirmatum est: hæc enim consulto à Patribus omiffa sunt.*

v. 15. Si permanferit in fide. *Alij legunt plurale permanferint.*

CAP. III. v. 2. Oportet ergo episcopum, *Non commutes ergo cum enim.*

Ibidem Prudentem, ornatum, pudicum. *Non omittas rō pudicum.*

v. 14. Hæc tibi scribo. *Non subijcias fili Timothee.*

CAP. IV. v. 7. Exerce autem te ipsum ad pietatem. *Nec hic omittas coniunctionem autem.*

CAP. V. v. 15. Retro Satanam. *Non interijcias prepositionem post.*

v. 16. Et non grauetur ecclesia. *Non est mutandum & in vt causatiuum.*

v. 18. Non alligabis os boui trituranti. *Non scribas infrenabis pro alligabis.*

v. 24. Quosdam autem & sublequantur. *Non omittas medium &.*

CAP. VI. v. 8. His contenti sumus. *Præfens indicatiui sumus, mutatur ab aliis in præfens imperatiui sumus.*

v. 9. Inutilia & nociua. *Non proponas & voci inutilia.*

v. 16. Et imperium sempiternum. *Non interijcias prepositionem in ante sempiternum.*

EPISTOLA AD TIMOTHEVM POSTERIOR.

CAP. I. v. 2. Gratia, misericordia, pax. *Non est prepositionis coniunctio & voci pax.*

v. 3. Gratias ago Deo, cui seruiō à progenitoribus. *Nec hic addenda sunt pronomina meo & meis.*

v. 15. Scis hoc. *Nō interponas enim.*

Ibidem. Ex quibus est Phigelus. *Alij scribūt vnicō Phigelus, sed male illi qui habent Philetus, quod nomen occurrit infra. 2. v. 17.*

v. 18. Et quanta Ephesi ministravit mihi. *Correctores è libris suis addiderunt pronomem mihi.*

CAP. II. v. 5. Non coronatur nisi legitime certauerit. *Non mutes præfens coronatur in futurum.*

v. 22. Fidem, charitatem, & pacem. *Non interponas spem inter fidem & charitatem.*

v. 26. A quo captiui tenentur. *Nō scribas participium capti pro nomine captiui.*

CAP. IV. v. 11. Est enim mihi vtilis in ministerium. *Non mutes accusatiuum in ablatiuum ministerio.*

v. 14. Reddet illi Dominus secundum opera eius. *Futurum indicatiui reddet, non veritas in præfens imperatiui reddat.*

v. 17. Vt per me prædicatio impleatur. *Non scribas implererur.*

v. 19. Saluta Priscam. *Quidam codices scribunt Priscillam, sed male illi, qui masculino genere Priscam.*

EPISTOLA AD TITVM.

CAP. I. v. 8. Sed hospitem, benignum, sobrium. *Non addas prudentem: causa explicatur Notationibus nostris.*

v. 10. Sunt enim multi etiam inobedientes. *Non omittas etiam.*

CAP. II. v. 11. Apparuit enim gratia Dei saluatoris nostri. *Non scribas femininum salutaris, pro masculino saluatoris nostri.*

EPISTOLA AD PHILEMONEM.

V. 6. In agnitione omnis operis boni. *Correctores iudicant nō esse omittendum operis.*

Sequitur : Quod est in vobis in Christo Iesu. *Nec hic omittendum censuerunt* : quod est in vobis : immo quod est neutrum praetulerunt quæ est feminina, & secundam personam in vobis, primæ in nobis.

EPISTOLA AD HEBRÆOS.

C A P. I. v. 14. Propter eos qui hereditatem capient salutis. *Retinendum est futurum* capient, non substituendum praesens capiunt, multoque minus cupiunt, quod est, desiderat.

C A P. II. v. 3. Quæ cum initium accepisset. *Namur singularis accepisset, non est mutandus in pluralem accepissent.*

V. 10. Per passionem consummare. *Nec hic mutandum est actiuum consummare in passiuum consummari.*

C A P. III. v. 11. Sicut iuravi in ira mea, *Pro aduerbio, sicut, non scribas nomen quibus.*

V. 19. Ne vidimus quia non poterunt introire. *Redundat quod quidam libri subiungunt in requiem ipsius.*

C A P. IV. v. 4. Dixit enim in quodam loco. *Non omittas praepositionem in.*

V. 10. Sicut à suis Deus. *Non addas coniunctionem & ante praepositionem à.*

V. 14. Teneamus confessionem. *Non interponas spei nostræ.*

V. 16. Adeamus igitur cum fiducia ad thronum gratiæ. *Non subicias pronomen eius.*

C A P. V. v. 8. Et quidem cum esset filius Dei. *Correctoribus visum est non esse omittendum genitium Dei.*

V. 11. De quo nobis grandis sermo & ininterpretabilis ad discendum. *Seruanda est syllaba in duplicata in voce ininterpretabilis.*

C A P. VI. v. 1. Ad perfectiora seramur. *Non est scribendum nomen*

substantiuum perfectionem, loco adiectiuum perfectiora.

C A P. VII. v. 13. De qua nullus altari praesto fuit. *Pro altari, non substituas altario, vocem barbaram.*

V. 25. Unde & saluare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum. *Legendum est numero plurali accedentes, non singulari accedens: qua de re legere, licet nostras Notationes.*

C A P. IX. v. 14. Emundabit conscientiam nostram. *Loco futuri emundabit, non est scribendum praeteritum emundauit, nec vestram secunda persona pronomen, loco prima nostram.*

V. 26. Nunc autem semel in consummatione seculorum. *Non mutes ablatiuum in accusatiuum consummationem.*

Sequitur : Ad destitutionem peccati. *Alij libri habent destructionem, eodem sensu.*

C A P. X. v. 6. 8. Holocautomata pro peccato. *Alij libri, ante praepositionem pro, graeco consentaneè, interponunt coniunctionem &, quam Syrus cum Correctoribus omittit.*

V. 16. Dando leges meas. *Non mutes gerandium dando in futurum indicatiui dabo.*

V. 30. Mihi vindicta, & ego retribuam. *Neque hic mutes nominatiuum vindicta in accusatiuum.*

C A P. XI. v. 6. Sine fide autem impossibile est placere Deo. *Nec omittas Deo, nec addas quemquam.*

V. 11. Virtutem in conceptionem feminis accepit. *Seruandus est accusatiuus conceptionem, non vertendus in ablatiuum.*

V. 17. Qui susceperat repromissiones. *Non scribas in quo pro, qui.*

V. 34. Effugerunt aciem gladij. *Pro effugerunt, à fugio, tertia coniugationis, non corrigas effugerunt, quod est, in fugam verterunt, à fugo prima.*

CAP. XII. v. 18. Et accensibilem ignem. *Legendum est accensibilem, quod est, qui accendi, qui inflāmari potest, non demta litera n, accessibilem, qui accedi, cui appropinquari potest.*

CAP. XIII. v. 2. Per hanc enim latuerunt quidam, angelis hospitio acceptis. *Locus egregie emendatus, ubi latuerunt scriptum est prateritum à latere, quod est, occultum, inscium esse, pro eo quod vulgo legitur placuerunt, prateritum à placeo, quod est gratum esse.*

V. 9. Optimum est enim gratia stabilire cor, non elcīs. *Correctores praterulerunt actiūm stabilire, passiuo stabiliri.*

EPISTOLA IACOBI CATHOLICA.

CAP. I. v. 18. Voluntariē enim genuit nos. *Non omittas coniun-
ctionem enim.*

V. 25. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis. *Accusatur legem perfectam, non sunt mutandi prior in ablatiuum lege, posterior in genitiuum perfectæ, quomodo plerique legunt. In lege perfectæ libertatis.*

CAP. II. v. 18. Sed dicit quis: Tu fidem habes. *Non mutes futurum dicit in presens dicit.*

V. 20. Quia fides sine operibus mortua est. *Non scribas otiosa pro mortua.*

CAP. III. v. 3. Si autem equis frena in ora mittimus. *Coniunctio conditionalis si, non est commutanda cum aduerbio similitudinis sicut.*

Ibidem. Et omne corpus illorum circumferimus. *Nec mittendum est primum &, nec mutandum in etiam.*

V. 4. Ecce & naues, cum magnæ sint. *Non est preponenda coniunctio & aduerbio ecce (Et ecce naues) sed postponenda.*

Ibidem. Circumferuntur à modico gubernaculo. *Verbo circumferuntur, non est addendum, siue autem, siue tamen.*

V. 12. Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. *Nominatiuum salsa, non esse mutandum in accusatiuum, quod quidam faciunt, docimus in Notationibus.*

CAP. IV. v. 5. Concupiscit spiritus. *Caue preponas non negationem verbo concupiscit.*

Sequitur: Qui habitat in vobis. *Non mutes vobis secunda persona pronomen, in nobis prima.*

V. 11. Nolite detrahere alterutrū fratres. *Non subijcias pronomen mei.*

V. 12. Unus est legislator & iudex. *Non addas coniunctionem enim.*

CAP. V. v. 3. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. *Non temerē omittendum esse illud vobis iram, docent nostra Notationes.*

V. 5. Et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis. *Id in die occisionis, non est separandum ab hoc versu, & constituendum initium sexti.*

V. 16. Addixistis & occidistis iustum. *Cauendum est, ne recidatur in vetus vitium, quo scribebatur adduxistis, quod est accedere fecistis, pro eo quod iam Romanorum Patrum opera restitutum est addixistis, quod est, condemnastis, vocali quinta u commutata cum tertia i.*

V. 8. Quoniam aduentus Domini appropinquauit. *Seruandum est prateritum appropinquauit, non mutandum in futurum appropinquabit.*

V. 10. Exemplum accipite, fratres, exitus mali laboris, & patientiæ. *Correctores addendum iudicauerunt illud exitus mali, quod est in quibusdam libris, quamquam videri possit eiusdem gracie vocis versionem esse, cuius est laboris, quod sequitur.*

V. 13. Tristatur aliquis vestrum? *Non addatur coniunctio autem.*

V. 15. Et alleuabit eum Dominus. *Alij libri, omiffa è medio vocali tertia i, scribunt alleuabit, eodem sensu, eriget, leuius reddet malum.*

V. 20. Saluabit animam eius à morte. *Non commutes eius cum reciproco suam.*

Sequitur: Et operiet multitudinem peccatorum. Retinendum est futurum operiet, non supponendum presens operit.

EPISTOLA PETRI PRIOR.

CAP. I. v. 7. In reuelatione Iesu Christi. *Ablatiuus reuelatione, non est mutandus in accusatiuū reuelationem.*

V. 9. Salutem animarum. *Non addas vestrarum.*

V. 13. Perfectè sperate. *Non substituas nomen perfecti, pro aduerbio perfectè.*

V. 15. Et ipsi in omni conuersatione sancti sitis. *Non preponatur his verbis vt.*

V. 25. Quod euangelizatum est in vos. *Non mutetur accusatiuus vos in ablatiuum.*

CAP. II. v. 2. Rationabile, sine dolo, lac concupiscite. *Retinendum est neutrum singulare rationale, non supponendum masculinum plurale rationabiles.*

V. 5. Et ipsi tamquam lapides viui superædificamini domus spiritualis. *Insignis correctio, qua restitutus est nominatiuus singularis vocibus domus spiritualis, pro pluralibus siue nominatiuis siue accusatiuis domus vel domos spirituales, qui legi solent, nunc addita, nunc demta in prepositione.*

V. 20. Quæ est enim gloria. *Non mutates gloria, positum pro gloriandi materia, cum gratia.*

V. 21. Quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens

exemplum. *Quidam boni libri legunt duplex vobis, secundæ personæ: sed male illi qui duplex nobis, primæ personæ: sequitur enim secundæ personæ: Vt sequamini vestigia eius: tametsi veteres quidam docendi causa, citet primam personam sequamur. Legat, cui placet, Notationes nostras.*

V. 25. Tradebat autem iudicanti se iniustè. *In quibusdam codicibus hæc reperiuntur vitia, vt pro autem legant enim, addant alterum se, prepositum participio iudicanti, participium illud singulare datiuus casus, mutant nonnulli in accusatiuum pluralem iudicantes, nonnulli in verbum infinitum iudicari. De reliquo lege Notationes.*

CAP. III. v. 2. Castam conuersationem vestram. *Correctores praterunt castam, ei quod alij legunt sanctam.*

V. 4. Qui est in conspectu Deio-cuples. *Non mutes masculinum qui in neutrum quod.*

V. 8. In fine autem omnes vnanimis. *Legendum est in fine, positum pro demum, siue postremo, non in fide tamquam Christiana. Nec voci vnanimis, adiciendum est in oratione esto te, quamquam id habebat epistola Dominica quinta post Pentecosten. De his latinis nostra Notationes.*

V. 11. Declinet à malo. *Non addas autem.*

V. 14. Et non conturbemini. *Non scribas vt pro &, id est vocalem quintam pro secunda.*

V. 15. De eaque in vobis est spes. *perfluit, quod alij libri subiiciunt, & fide*

V. 17. Melius est enim benefacientes. *Non addas coniunctionem vt ante benefacientes.*

V. 18. Mortificatus quidem carne, viuificatus autem spiritu. *Egregia emendatio, qua restituti sunt nominatiui singulares, mortificatus & viuificatus, pro in qui vulgò scribuntur accusatiuis pluralibus, mortificatos, & viuificatos.*

V. 19. In quo & his qui in carcere erant spiritibus veniens prædicavit. Pro carcere, quod est custodia, male quidam legunt carne, quod est corpore. Deinde verbo erant, superflud adiciunt alij participium concu lsi. Denique dativus pluralis spiritibus, ex Patrum correctione servandus est, pro eo qui à plerisque legitur ablativo singulari spiritu.

V. 21. Quod & vos nunc. Non facile mutandum est pronomen secunda persone vos in prima nos.

CAP. IV. v. 4. In quo admirantur. *Et non est scribendum plurale quibus, pro singulari quo: ita non est mutandum, verbum admirantur in peregrinantur aut obstopescunt, quæ sunt græce distionis aliæ versiones.*

V. 7. Omnium autem finis appropinquavit. Retinendum est præteritum appropinquavit, non resurmerendum futurum appropinquabit.

V. 12. Charissimi, nolite peregrinari. Pro peregrinari, quidam libri legunt mirari, quemadmodum è contrario, supra v. 4. pro admirantur quidam legunt peregrinatur: vox enim græca *ἐπιθεῖν*, ad verbum quidem transferatur peregrinari, ad sensum autem mirari seu admirari.

V. 14. Super vos requiescit. Non est mutandum præsens requiescit in futurum.

V. 17. Qui non credunt Dei Evangelio. Non est omittendum Dei.

V. 18. Et si iustus vis saluabitur. Non additas quidem.

CAP. V. v. 3. Sed forma facti gregis ex animo. Correctores præterunt, singularem numerum forma, plurali formæ, & genitivum gregis, dativo.

V. 13. Quæ est in Babylone coëlecta. Pro quadrissyllata voce coëlecta, cave legas trissyllabam collecta, mutata vocali è in consonantem l.

EPISTOLA PETRI POSTERIOR.

CAP. I. v. 3. Quæ ad vitam & pietatem donata sunt. Correctores prætulerunt plurale sunt singulari est.

V. 4. Per quem maxima. *Et hic prætulerunt masculinum quem, femininum quam & neutro quem.*

V. 8. Hæc enim si vobiscum adsint. *Alij libri legunt: Hæc enim vobis cum adsint.*

V. 16. Non enim doctas fabulas secuti. *Egregie Correctores, indoctas, quod vulgo legitur, emendarunt scribendo contrarium doctas, quod est, eruditæ seu artificiosè concinnatas.*

Ibidem. Virtutem & præsentiam. *Et hic rectè emendarunt præsentiam, quod est aduentum, à præsens pro præscientiam, quod est, providentiam à præscio,*

CAP. I. v. 13. Coinquinationes & maculæ. Legendum est coinquinationes, primo casu numeri pluralis, non coinquinationis, secundo casu numeri singularis.

V. 18. Superba enim vanitatis loquentes. Pro superba adiectivo, non scribas, addita vocali tertia i, superbia substantivum.

CAP. III. v. 15. Secundum promissâ ipsius. Præpositionem secundum non vertas in conjunctionem &.

V. 15. Et Domini nostri. Non addas Iesu Christi,

EPISTOLA IOHANNIS I.

CAP. I. v. 9. Ab omni iniquitate. *Ne omittas præposi. anem ab.*

CAP. I. v. 4. Qui dicit se nosse eum. Non mutes pronomen cum in uomen Deum.

V. 14. Scriba vobis infantes,
L quo

quoniam cognouistis patrē. *Quod sequitur in manuscriptis codicibus: Scribo vobis patres, quia cognouistis eum qui ab initio est, & totidem verbis præcesit supra v. 13, Sixtina Biblia omittunt. Læge notationes nostras.*

Ibidem. Scribo vobis iuuenes. *Alij libri pro iuuenes scribunt adolefcentes, vt supra v. 13. Nam & græcè eadem vox repetitur v. d. i. c. i. v. o. i.*

V. 17. Et mundus transit & concupiscentia eius. *Non est mutandum præfens transit in futurum transibit.*

V. 18. Et nunc antichristi multi facti sunt. *Non est omittendum primum &.*

V. 21. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Iesus est Christus. *Patres omiserunt negationem non, quam alij præponunt verbo est posteriori.*

CAP. III. v. 17. Et viderit fratrem suum necessitatem habere. *Rectius legitur necessitatem quam necesse.*

CAP. V. v. 7. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnū sunt: & tres sunt qui testimonium dant in terra. *Sunt libri qui hoc salū legant: Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in terra, intermedia autem omnia omittant. Sed conqueritur, præfatione in catholicas epistolas, D. Hieronymus, ab infidelibus translatoribus. Patris Verbiq; ac Spiritus testimonium omissum.*

V. 12. Qui habet filium, habet vitam: qui non habet filium, vitam non habet. *Voci filium non addas Dei.*

V. 13. Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum. *Non scribas nomen Deum, loco pronominis eum.*

EPISTOLA IOANNIS II.

V. 11. Communicat operibus eius malignis. *Quod subiiciunt quidam libri, Ecce prædixi vobis, vt in die Domini non confundamini, Patres superfluum, præterierunt.*

EPISTOLA IOANNIS III.

V. 4. Maiorem horum non habeo gratiam. *Non mutes maiorem gratiam cum maius gaudius, quod quidam faciunt.*

V. 6. Qui testimonium reddiderunt charitati tuæ. *Non omittas primum qui.*

Ibidem. Quos, benefaciens, deduces dignè Deo. *Non pauci boni libri græcè consentaneè, benefacies verbum deducens participium legunt contra ac Romana Biblia.*

V. 9. Sed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrephes. *Nomen huius propriè antepenultima littera est phi adspirata, non pi tenuis.*

V. 10. Commonebo eius opera. *Non scribas commoneam.*

V. 11. Qui malè facit, non vidit Deum. *Non mutes nomen Deum in pronomen eum.*

EPISTOLA IUDÆ CATHOLICA.

V. 3. Deprecās supercertari se mel traditæ sanctis fidei. *Nihil opus est actiua forma scribere supercertare: Interpres enim vsus est verbo supercertari, vt disponens quem*

quemadmodum alias.

V. 11. Væ illis quia in via Cain abierunt. *Non mutes coniunctionem quia in pronomen qui.*

V. 12. Nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur. *Nec hic mutandum verbum circumferuntur in conferuntur.*

V. 14. Prophetavit autem & de his. *Non omittas medium &.*

V. 15. Quæ locuti sunt contra Deum peccatores impij. *Correctores maluerunt nomen Deum quam pronomen eum.*

V. 16. Et os eorum loquitur superba. *Servandum est adiectivum superba, non substituendum substantivum superbiam.*

V. 20. Superædificantes vosmetipsos sanctissimę vestrę fidei. *Patres prætulerunt pronomen secunda persona vestrę, pronomini prima persona nostrę.*

V. 24. Immaculatos in exultatione. *Cave omittas illud in exultatione.*

APOCALYPSIS.

CAP. II. v. 1. Angelo Ephesi Ecclesię scribe. *Non præponas his verbis coniunctionem &.*

V. 4. Sed habeo aduersum te. *Nō hic addas pauca.*

V. 23. Et filios eius interficiam in morte. *Non mutes causam sextum in quartum mortem.*

V. 24. Vobis autem dico & cæteris qui Thyatirę estis. *Correctores indicarunt non omittendum medium &.*

V. 24. Et qui non cognouerunt altitudines satanę. *Primum & à Patribus additum est, & nomen altitudines scriptum ab eis est numero plurali, pro eo qui à plerisque minus recte legitur singulari altitudinem.*

CAP. IV. v. 1. 2. Et ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc. Et statim fui in spiritu. *Nec addas citō ante posthęc, nec constituas post hęc initium proximi versus, nec denique omittas & ante statim.*

CAP. V. v. 10. Et regnabimus super terram. *Non facile mutes personam primam in tertiam regnabunt.*

CAP. VIII. v. 3. Vt daret de orationibus sanctorum omnium. *Non omittas præpositionem de.*

V. 5. Et accepit angelus thuribulum. *Non addas aureum.*

V. 12. Et noctis similiter. *Non mutes genitivum in dativum nocti, multoq;e minus in nominativum vel ablativum.*

CAP. IX. v. 5. Et datum est illis ne occiderent eos. *Cave, pro datum à do, legas dictum à dico.*

Sequitur: Sed ut cruciarent mensibus quinque. Alium cruciarent non est mutandum cum passivo cruciarentur.

V. 18. De igne & de fumo & sulphure. *Non legas ex loco posterioris de.*

CAP. X. v. 1. Et pedes eius tamquam colūne ignis. *Non mutes plurale colūne in singulari ve colūna.*

CAP. XII. v. 1. Et in viro habens clamabat parturiens. *Non præponas coniunctionem & verbo clamabat, nec præteritum imperfectum clamabat veritas in presens clamat.*

V. 3. Et in capitibus eius. *Non scribas suis pro eius.*

V. 6. Vt ibi pascant eam. *Legendum est pascant numero plurali, non pascat singulari.*

CAP. XIII. v. 10. Qui in captiuitatem duxeris, in captiuitatem vadet. *Correctores prætulerunt futurum vadet presenti vadit.*

V. 15. Et faciati quicūque. *Nihil opus est faciati mutare, ut in presens facit, aut in futurum faciet.*

CAP. XIV. v. 5. Sine macula enim sunt ante thronum Dei. Non facile omittendum est illud ante thronum Dei.

V. 7. Qui fecit cælum & terram, mare & fontes aquarum. Non interponas & omnia quæ in eis sunt, inser mare ac & fontes aquarum.

CAP. XV. v. 3. Iustæ & veræ sunt viæ tuæ Rex seculorum. Non addas Domine ante Rex. Pro seculorum, quidam libri scribunt sanctorum, prout est græcè.

V. 6. Vestiti lino mundo & candido. Legendum est lino, ex quo fiunt vestes lineæ, non lapide, ex quo vestes fieri nequeunt.

CAP. XVI. v. 2. Et abiit primus. Nō addas angelus, sed subaudiās.

V. 5. Et audiui angelum aquarum dicentem. Caue loco aquarum legas numerum quartum.

V. 7. Et audiui alterum ab altari dicentem. Non est omittendum ab altari, quod Romani Patres restituerunt ex veteribus manuscriptis.

V. 13. Spiritus tres immundos. Non addas verbum exire.

CAP. XVII. v. 4. Et inaurata auro. Est hic vitium typographicum in Romanis Bibliis, vbi scriptus est ablatiuus inaurato, pro nominatiuo feminino inaurata, vocalis inquam quarta pro prima.

Ibidem. Plenum abominatione & immunditia. Non scribas secundum casum pluralem abominatio-num, pro sexto singulari abominatione.

CAP. XVIII. v. 13. Et cinnamomum. Non addas & amomum.

V. 15. Mercatores horum qui diuites facti sunt. Pronomen horum non mutas in nomen hominum.

CAP. XIX. v. 1. Post hæc audiui quasi vocem tubarum multarum. Caue scribas tubarum, quod est, buccinarum, pro tubarum, quod est, populorum.

Ibidem. Salus & gloria & virtus Deo nostro est. Romani Correctores merito scripserunt salus, quod est prosperitas, pro eo quod vulgò legitur laus.

V. 6. Et audiui quasi vocem turbæ magnæ. Legendum est turbæ non turbæ, quod est buccinæ.

V. 15. Et de ore eius procedit gladius ex utraque parte acutus. Non est omittendum ex utraque parte, quod Correctores consilio addendum censuerunt.

V. 20. In stagnum ignis ardentis sulphure. Non intericias coniunctionem & ante sulphure.

CAP. XX. v. 11. Et locus non est inuentus eis. Non proponas præpositionem ab datiuo eis.

CAP. XXI. v. 4. Quia prima abierunt. Non est commutanda coniunctio quia cum relatiuo quæ.

V. 12. Et in portis angelos duodecim. Caue pro angelos, quod significat caelestes nuncios, legas angelos, id est, vocalem quintam u pro e secunda.

V. 23. Nam claritas Dei illuminauit eam. Non est mutandum præteritum illuminauit in futurum.

CAP. XXII. v. 1. Et ostendit mihi fluium aquæ vitæ. Nomen substantiuum vitæ, non est commutandum cum adiectiuo vitæ.

V. 5. Quoniam Dominus Deus illuminabit illos. Retinendum est futurum illuminabit, non facile substituendum præsens illuminat.

V. 9. Et eorum qui seruant verba prophetiæ libri huius. Correctoribus visum est, non omittendum nomen prophetiæ, quod à multis libris additur.

V. 11. Et qui iustus est iustificetur adhuc. Non pauci libri habent iusticiam faciat adhuc. Græca similiter variant.

